

КОРАБЕН УСТАВ на Военноморските сили на Република България

Утвърден със Заповед № ОХ-544 от 23.08.2007 г. на министъра на отбраната, обн., ДВ,
бр. 88 от 10.10.2008 г., в сила от 1.01.2008 г.

ЧАСТ ПЪРВА ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този устав урежда службата на военнослужещите от корабния състав на Военноморските сили на Република България.

(2) В корабния състав на Военноморските сили влизат бойните кораби, корабите за бойно осигуряване, корабите със специално предназначение, спомагателните кораби, катерите, лодките и плаващите средства и съоръжения.

(3) Бойните кораби и корабите за бойно осигуряване осигуряват бойния потенциал.

(4) Спомагателните кораби и плаващите средства и съоръжения са предназначени да изпълняват задачи по: доставяне и подаване на материални средства на море и в пунктовете за базиране; евакуиране на ранени и болни и по техническо, аварийно-спасително и други специфични осигурявания.

(5) Въвеждането и извеждането на кораби във и от корабния състав на Военноморските сили се извършва със заповед на командващия на Военноморските сили.

Чл. 2. Корабите и плаващите средства и съоръжения от Военноморските сили на Република България, техните катери и лодки са държавна собственост. В пределите на териториалното море и извън него те се подчиняват на законите на Република България, международното право и международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 3. Командирите и целият личен състав на военните кораби в своите взаимоотношения с чуждестранни военни кораби и власти при всякакви обстоятелства са длъжни да действат в съответствие с достойнството и интересите на Република България.

Чл. 4. (1) В зависимост от въоръжението и предназначението им корабният състав на Военноморските сили се класифицира на класове, а в състава на един и същи клас в зависимост от далечината на плаване, водоизместването или специализацията им - на подкласове, типове и проекти.

(2) В зависимост от тактико-техническите характеристики и предназначението им, а също и за определяне старшинството на командирите, бойните и за бойно осигуряване кораби се класифицират на рангове.

(3) Във Военноморските сили са установени четири ранга кораби. Първи ранг е висш ранг.

(4) Командващият на Военноморските сили на Република България със своя заповед класифицира корабния състав по класове и рангове.

Чл. 5. (1) Всеки кораб от Военноморските сили решава свойствените си задачи самостоятелно или във взаимодействие с други кораби, авиацията, бреговите ракетно-артилерийски части, както и с части от видовете въоръжени сили на Република България.

(2) За подготовка и изпълнение на съвместни задачи корабите се организират в тактически групи, дивизиони и съединения (еднородни или разнородни) кораби.

(3) Корабните съединения могат да бъдат постоянни и временни.

(4) Постоянните съединения са самостоятелни или в състава на други подразделения (военноморски бази).

(5) Временните съединения се създават за изпълнение на определена задача и могат да бъдат национални (от състава на Военноморските сили) и многонационални.

Чл. 6. (1) Този устав се отнася за всички кораби, катери, лодки, плаващи средства и съоръжения, които носят военноморския флаг на Република България и са комплектувани с военнослужещи на служба във Военноморските сили.

(2) Изискванията на Корабния устав са задължителни за всички екипажи на кораби, включително и за настанените на брега, както и за всички лица, които временно се намират на кораба, в касаещия ги обем.

(3) Организацията на службата на плаващите средства и съоръжения, които са комплектувани с граждански лица на служба във Военноморските сили, се определя от този устав и от допълнителни заповеди, инструкции и разпореждания на Щаба на Военноморските сили.

(4) Изискванията на настоящия устав са задължителни за екипажите на търговските кораби, на които е възложено да изпълняват войскови превози, и за всички лица, временно пребиваващи на борда им, в касаещия ги обем.

Чл. 7. (1) Военнослужещите от Военноморските сили при изпълнение на задълженията си при носенето на службата на брега и във взаимоотношенията си с останалите военнослужещи от Въоръжените сили на Република България са длъжни да се ръководят и да спазват Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

(2) Командирите на подразделения от Военноморските сили, имащи в състава си кораби,

корабни дивизиони и брегови подразделения, при организиране носенето на службата на брега се ръководят от Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България, а при организиране на службата на корабите - от Корабния устав на Военноморските сили.

(3) Командирите на съединения, корабни дивизиони и кораби на основата на разпоредбите на Корабния устав могат да издават организационни заповеди, които да детайлизират корабната служба в съответствие с особеностите на кораба и местните условия.

ЧАСТ ВТОРА

ОРГАНИЗАЦИЯ И ПОДГОТОВКА НА КОРАБА

Глава I

ОСНОВИ НА КОРАБНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 8. (1) Български военен кораб е всеки плавателен съд, който принадлежи на Въоръжените сили на Република България, има външни знаци за различаване на неговата национална принадлежност, намира се под командването на офицер на кадрова военна служба, името на когото е вписано в списъчния състав от Военноморските сили на Република България, и има екипаж, подчинен на военната дисциплина.

(2) За командири на спомагателните кораби и плаващите средства и съоръжения могат да се назначават старшини или граждански лица.

(3) На военните кораби със заповед на командващия на Военноморските сили се присвояват бордови номера.

Чл. 9. (1) Организацията на кораба се създава в съответствие с неговото предназначение.

(2) Екипажът на кораба се оглавява от командир, който е пряк началник на целия личен състав на кораба.

(3) В помощ на командира на кораба в съответствие с щата (ранга на кораба) се назначават старши помощник и/или помощник, който е първи заместник на командира на кораба.

(4) Щатният личен състав на кораба представлява неговия екипаж.

Чл. 10. (1) За успешното и надеждно използване на оръжието и техническите средства

на корабите се обособяват структурни подразделения - бойни части (БЧ) и служби (Сл) или сектори и секции, съгласно проекта на кораба.

(2) Бойните части са:

1. щурманска - БЧ-1;
2. ракетна (ракетно-артилерийска, артилерийска) - БЧ-2;
3. минно-торпедна (минна, минно-трална, противоподводна) - БЧ-3;
4. свързочна - БЧ-4;
5. електромеханична - БЧ-5.

(3) Службите са:

1. радиотехническа - Сл-Р;
2. авиационна - Сл-А;
3. химическа - Сл-Х;
4. медицинска - Сл-М;
5. снабдителна - Сл-С;
6. боцманска - Сл-Б;
7. водолазна - Сл-В.

(4) Секторите са:

1. оперативен;
2. технически;
3. логистичен;
4. други в зависимост от типа и предназначението на кораба.

(5) Секциите са:

1. противокорабна отбрана - ПКО;
2. противоподводна отбрана - ППО;

3. противовъздушна отбрана - ПВО;
4. радиоелектронна борба - РЕБ;
5. комуникационна - КИС;
6. щурманска;
7. електромеханична;
8. инженерна;
9. административна;
10. други, в зависимост от типа и предназначението на кораба.

Чл. 11. (1) Бойните части и служби или сектори и секции, в зависимост от ранга на кораба се подразделят на групи, батареи, оръдия и команди (отделения), в съответствие с щата на кораба.

(2) Бойните части, секторите и секциите (групите, батареите, оръдията, командите, отделенията) се командват от командири, а службите - от началници.

Чл. 12. На корабите III и IV ранг на един офицер може да се възложи командването на две и повече бойни части и/или служби, сектори и секции.

Чл. 13. (1) Най-малките организационни подразделения на корабите са отделенията. Те се оглавяват от старшини или матроси.

(2) Отделенията може да се свеждат в команди (групи), които се оглавяват от старшини на команди (групи).

Чл. 14. (1) За осигуряване всекидневната дейност на надводните кораби I, II и III ранг се създават боцмански команди, а на корабите I ранг освен това може да има административна команда и оркестър. Тези команди не влизат в състава на бойните части (службите, секторите и секциите) и са подчинени на помощник-командира на кораба.

(2) На подводниците функциите на боцманската команда се изпълняват от командата рулеви-сигналчици.

Чл. 15. (1) За изпълнение на своите задачи личният състав на кораба се разпределя по командни пунктове и бойни постове.

(2) Личният състав, който не е включен в разписанието по бойна тревога на бойните постове на своите бойни части (служби, сектори и секции), се включва в разписанията на бойните постове на други бойни части (служби, сектори и секции).

(3) При обявяването на тревога (учебна тревога) личният състав преминава в подчинение на командирите на командни пунктове и бойни постове, съгласно разписанието за тревога (учебна тревога), а след отбой на тревогата отново се връща в подчинение на командирите, под ръководството на които изпълнява всекидневната си служба.

Раздел II

Командни пунктове и бойни постове

Чл. 16. (1) Команден пункт се нарича мястото (помещението), оборудвано с необходимите средства, осигуряващи възможността на командира да управлява действията на подчинените му бойни части и служби или сектори и секции, използването на оръжието и техническите средства и борбата за живучест.

(2) Командният пункт на командира на кораба е главен команден пункт на кораба и се обозначава с ГКП.

(3) Командният пункт на командира на бойната част (началника на служба) се обозначава с КП.

(4) На корабите IV ранг, където има само един команден пункт, той се обозначава с КП.

(5) За случаите, когато главният команден пункт излезе от строя, на корабите I, II и III ранг се създават запасни командни пунктове (ЗКП), които се снабдяват с дублиращи средства за управление на кораба и за свързка, с цел осигуряване непрекъснатост и устойчивост на управлението. Запасните командни пунктове се оглавяват от първия заместник на командира на кораба или назначен офицер.

(6) На определени проекти кораби с цел събиране, обработване и анализиране на данните за обстановката и своевременното им докладване на командира се създава боен информационен пост (БИП).

(7) На определени проекти кораби с цел събиране, обработване, анализ и докладване на данни за обстановката, вземане на решения и използване на оръжието се създава боен информационен център (БИЦ, Combat Information Center - CIC).

Чл. 17. (1) Боен пост (БП) се нарича място на кораба с намиращите се на него оръжия и технически средства, които имат определено бойно предназначение, от където личният състав ги използва и обслужва.

(2) Бойният пост се командва от командир на бойния пост.

Чл. 18. (1) Всички командни пунктове и бойни постове на корабите имат наименования и обозначения с поредни номера, съгласно приложение № 1.

(2) На подводниците командните пунктове се номерират във всяка бойна част (служба) по реда на номерата от носа към кърмата. Номерата на бойните постове на подводниците се състоят от два или три знака (цифра или буква). Първите цифри (една или две) показват номера на отсека, а последният знак (втората или третата цифра или буква) - принадлежността на бойния пост към съответната бойна част (служба).

(3) На надводните кораби командните пунктове и бойните постове се номерират във всяка бойна част (служба, сектор, секция) по реда на номерата от носа на кораба към кърмата и отгоре надолу по надстройки, палуби и платформи.

(4) На надводните кораби IV ранг бойните постове се номерират по команди (отделения) по общия ред на номерата на кораба.

Раздел III

Боеен номер

Чл. 19. (1) В съответствие с бойната организация на корабите на старшините и матросите се определят бойни номера, които се изписват в таблицата за номерацията на личния състав в "Книга за корабните разписания".

(2) Бойният номер се състои от три части:

1. първата част (цифра или буква) показва от коя бойна част (служба) са старшината или матросът, съгласно разписанието за тревога;

2. втората част (една, две или три цифри) показва номера на бойния пост;

3. третата част (две цифри) показва принадлежността на старшината или матроса към бойната смяна: първата цифра определя номера на бойната смяна, втората цифра - поредния номер на старшината или матроса в смяната.

(3) На бойните смени се дават следните цифри:

1. първа бойна смяна - 1, 5, 7;

2. втора бойна смяна - 2, 4, 8;

3. трета бойна смяна - 3, 6, 9.

(4) Когато на бойния пост има до 9 души, за обозначаване на бойните смени се използват цифрите 1, 2, 3; когато на бойния пост има повече от 9 души - 4, 5, 6; а когато има повече от 18 души - цифрите 7, 8, 9.

(5) На корабите, организирани в сектори и секции, бойният номер се състои от четири части:

1. първата част (буква) показва от кой сектор е военнослужещият:

а) С - командване;

б) О - оперативен;

в) Т - технически;

г) L - логистичен;

д) друга буква, в зависимост от типа и предназначението на кораба;

2. втората част (буква) показва от коя секция (команда, група) е военнослужещият:

а) U - ППО;

б) S - ПКО;

в) E - РЕБ;

г) W - използване на оръжието;

д) С - КИС;

е) N - шурманска;

ж) D - палубна команда;

з) M - механична;

и) E - електрическа;

к) N - за БЖК и ЯХБЗ;

л) С - домакинска;

м) S - снабдителна;

н) A - административна;

о) друга буква, в зависимост от типа и предназначението на кораба;

3. третата част (три цифри) показва поредния номер на военнослужещия в екипажа.

4. четвърта част (буква) показва бойната смяна;

а) S - бойна смяна десен борд;

б) Р - бойна смяна ляв борд;

в) А - на разположение по всяко време.

Чл. 20. Бойните номера на курсантите, старшините и матросите и на дубльорите (ако са предвидени в щата), които са на стаж на корабите, се отличават от бойните номера на щатния личен състав на кораба с цифрата 0 (нула), поставена пред първата цифра (буква) на бойния номер.

Чл. 21. (1) Старшините и матросите получават книжки, в които се указват тяхното място и задължения по всички корабни разписания, номерът на числящото им се щатно оръжие, номерът на противогаза и др.

(2) Книжките се водят на отчет към неклассифицираната (явната) документация на кораба.

Раздел IV

Корабни разписания

Чл. 22. (1) Корабните разписания се съставят с цел личният състав да се разпредели по командни пунктове и бойни постове за използване на оръжието и техническите средства на кораба и за изпълнение на други системно повтарящи се корабни мероприятия и работи. Всички разписания се вписват в "Книга за корабните разписания", онагледени със съответните схеми.

(2) Корабните разписания се делят на бойни и всекидневни.

Чл. 23. Основно разписание, което определя организацията на кораба в боя, е разписанието за тревога. Това разписание е основа на всички други корабни разписания.

Чл. 24. Личният състав на кораба се разпределя по командните пунктове и бойните постове въз основа на специалността, степента на подготовка и физическите качества с цел да се осигури най-пълно и ефективно използване на всички оръжия и технически средства на кораба и взаимозаменяемост на личния състав.

Чл. 25. (1) Всеки офицер от кораба има двама заместници. Това положение в еднаква степен се отнася и за старшините, изпълняващи особено отговорни задължения. Останалите старшини и матроси имат по един заместник.

(2) Редът и условията за заместването на командира на кораба и на офицерския състав се определят от степента на подготовка на офицерите и се обявява със заповед на командира на кораба.

(3) Заместниците се указват в разписанието за тревога.

Чл. 26. (1) Проектът на първоначалното разписание за тревога на първия кораб от всяка серия се разработва от Щаба на Военноморските сили по предложение на корабния дивизион (съединението).

(2) В периода на построяването (модернизацията) на кораба след назначаването на личния състав, командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби под ръководството на старши помощник- (помощник-) командира на кораба и с участието на флагманските (дивизионните) специалисти доразработват разписанието за тревога. При това те вземат под внимание станалите изменения във въоръжението и техническите средства и в системата на разполагането им на кораба.

(3) Разписанието за тревога се утвърждава от командира на съединението.

(4) На основата на разработеното разписание за тревога на кораба се разработват предвидени в чл. 28 и 29 разписания.

Чл. 27. Командирът на военноморска база в процеса на отработването на организацията на корабите и на основата на натрупания опит, както и при извършване на конструктивни и щатни изменения, съгласувано с Щаба на Военноморските сили е длъжен да прави необходимите изменения (корекции) в разписанието за тревога и в другите разписания.

Чл. 28. (1) Към бойните разписания спадат:

1. разписание за тревога (бойна готовност № 1) със схеми на техническото и зрителното наблюдение за подводната, надводната и въздушната обстановка, с таблици за командните пунктове и бойните постове и номерацията на личния състав на кораба;

2. разписание за бойна готовност № 2 със схеми на техническото и зрителното наблюдение за подводната, надводната и въздушната обстановка;

3. разписание за подготовка на кораба за бой и поход;

4. разписание за борба за живучест на кораба;

5. разписание за приемане и сдаване на боеприпаси;

6. разписание за корабната подривна команда;

7. разписание за напускане на кораба;

8. разписание за подготовка на кораба за ядрена, химическа и биологическа защита (ЯХБЗ);

9. разписание за специална обработка на кораба със схеми за разположението на участъците за специална обработка и за движението на личния състав, в което се определят задълженията на личния състав по дезактивация, дегазация, дезинфекция на

кораба, дозиметрически и химически контрол и санитарна обработка на екипажа, а така също въвеждане на карантина (наблюдение) на кораба;

10. разписание за стоварване (приемане) на разузнавателни диверсионни групи;

11. разписание за борба с подводните диверсионни сили и средства (ПДСС).

(2) Освен посочените разписания се разработват още:

1. на подводниците:

а) разписание за ползване на системата за работа на дизелите под вода (РДП);

б) разписание за вахтите, когато подводницата легне на грунт или застане на котва в подводно положение;

2. на надводните кораби:

а) разписание за оказване на помощ на кораб или летателен апарат, който търпи бедствие;

б) разписание за прехвърляне от кораба на аварийно-спасителни групи;

в) разписание за проверка и задържане на кораб;

г) разписание за спускане и вдигане на задбордни хидроакустически устройства;

д) разписание за поставяне и обиране на тралове и охранителите;

е) разписание за подготвяне и поставяне на мини;

ж) разписание за постановка на шнуров заряд и спускане на подводни бомби;

з) разписание за товарене и стоварване на десант със схема за разполагане на личния състав и техниката на кораба и за стоварване на десантното подразделение;

и) разписание за приемане, подготовка и постановка на радио-хидроакустически устройства;

к) разписание за салютиране и построяване на личния състав и др.

(3) На подводниците се разработват две разписания за тревога - отделно за подводно и надводно положение, и две разписания за бойна готовност № 2 също за подводно и надводно положение (разписанията за подводно положение са основни).

Чл. 29. (1) Към всекидневните разписания спадат:

1. разписание за завеждане;
2. разписание за преглед и превъртане на оръжието и техническите средства;
3. разписание за товарене (разтоварване) на акумулаторна батерия;
4. разписание за заставане на котва (бочка, швартови) и снемане от котва (бочка, швартови);
5. разписание за буксиране със схеми за буксиране;
6. разписание за приемане и предаване на твърди, течни и взривоопасни товари на ход;
7. разписание за приемане и предаване на твърди, течни и взривоопасни товари на котва (бочка, швартови);
8. разписание за настаняване по каюти и кубрици за живеене;
9. разписание за приборки;
10. разписание за влизане (излизането) в док;
11. разписание за плаване в ограничена видимост и в теснини.

(2) Освен посочените разписания се разработват още:

1. на подводниците:
 - а) разписание по подготовка, запуск и спиране на електросиловата установка;
 - б) разписание за зареждане на акумулаторните батерии;
 - в) разписание за работа на личния състав на горната палуба (надстройка, зад борда) и др.;
2. на надводните кораби:
 - а) разписание за затъмняване на кораба;
 - б) разписание за спускане и вдигане на плаващите средства;
 - в) разписание по осигуряване спускането и вдигането на водолаз;
 - г) разписание по спускане и вдигане на навигационни средства за ограждане и др.

Чл. 30. (1) В разписанията се указват мястото (команден пункт, боен пост, отсек,

помещение, част от кораба), задълженията на личния състав, длъжностите на офицерите, длъжностите и бойните номера на старшините и матросите.

(2) Фамилните имена на личния състав се вписват с молив само в разписанието за тревога и в таблицата за номерацията на личния състав на кораба.

(3) Действията на личния състав от бойните постове по херметизирането на корпуса на кораба по сигнала "Химическа тревога" и за оказване помощ на ранени се указват в разписанието за тревога във вид на допълнение към основните задължения на военнослужещите.

Чл. 31. (1) Всички разписания се вписват в "Книга за корабните разписания".

(2) Освен бойните и всекидневните разписания в книгата за корабните разписания се прилагат:

1. корабна бойна схема;
2. схема на бойната организация на кораба;
3. схема на всекидневната организация на кораба;
4. сборник от бойни инструкции на личния състав от кораба;
5. схема за разположението и номерацията на противопожарните кранове, пожарогасителите, клапаните на системите за противопожарна и водна защита;
6. маркировката на водо- и газонепроницаемите врати, люкове, гърловини и вентилационни гъби;
7. схема за разположението на газонепроницаемите помещения на кораба;
8. схема за разположението, номерацията и разпределението на личния състав по спасителни средства;
9. схема за построяване на личния състав от командите при салютиране;
10. схема за движение (маршрут) и разрешени места за посещение от външни лица.

Чл. 32. (1) Корабната бойна схема представлява схема на надлъжен разрез на кораба, на която се показват разположението на командните пунктове, бойните постове, отсеците и другите помещения на кораба, както и разположението на линиите на вътрешната свързка.

(2) На схемата на бойната организация на кораба се показват само командните пунктове и бойните постове с указване на тяхната подчиненост при тревога.

(3) В бойните инструкции подробно се определят задълженията на отделните старшини и матроси по тревога, по използване на оръжието и техническите средства в боя и в борбата за тяхната живучест, по срочно потапяне на подводницата, а така също допълнителните им задължения по херметизиране на корпуса на кораба, по привеждане в действие на системата за работа на дизелите под вода (РДП), по химическа тревога, по специална обработка на кораба и на личния състав, по оказване на медицинска помощ на ранени и поразени.

Чл. 33. (1) За еднотипните, серийно построени кораби Щабът на Военноморските сили разработва и организира издаването на основните корабни разписания, указани в чл. 28 и 29 и на бойните инструкции, като типови.

(2) Книгите за корабните разписания за отделните проекти кораби се утвърждават от командващия на Военноморските сили.

Раздел V

Обявяване на тревоги на кораба

Чл. 34. (1) На кораба се установяват следните видове тревоги и условия за тяхното обявяване:

1. тревога:

а) за водене на бой;

б) за повишаване на бойната готовност;

2. учебна тревога:

а) за отработване действията на екипажа на кораба по тревога;

б) за провеждане на корабни бойни упражнения и практическо използване на оръжието;

в) за провеждане на корабни бойни учения и тренировки на бойните постове, включително и по борба за живучест с участието на целия личен състав на кораба;

г) за товарене и разтоварване на боеприпаси;

д) за излизане (влизане) на кораба от базата (в пристанище), при преминаване през теснини и при плаване в сложни условия;

е) във всички останали случаи - по решение на командира на кораба.

(2) Едновременно с обявяването на тревога (учебна тревога) по корабната трансляция се обявява нейната цел.

(3) Аварийна тревога - при нахлуване на вода в кораба, възникване на пожар, избухване на взрив, опасни концентрации на газове (вредни вещества) и други аварийни ситуации.

(4) Химическа тревога - при заплаха от използване ядрено, химическо или бактериологично оръжие или при откриване на радиационно, химическо или бактериално заразяване.

(5) Звуковите сигнали, с които се обявяват тревогите, са посочени в приложение № 2.

Глава II

БОЙНА ПОДГОТОВКА

Раздел I

Общи положения

Чл. 35. Подготовката се провежда с цел да се подготвят екипажите на корабите за изпълнение на бойни и други задачи и да се поддържат корабите в заповяданата готовност. Подготовката се провежда през цялата година.

Чл. 36. Подготовката се провежда в условия максимално близки до обстановката, съответстваща на изпълняваните задачи, като личният състав системно се обучава да борави с оръжието и техническите средства и едновременно да води борба за живучест и защита от въздействието на ядрено, химическо и биологическо оръжие (ЯХБО). Особено внимание се отделя на подготовката на личния състав за действия в сложни условия.

Чл. 37. Подготовката се провежда както на ход, котва (бочка, швартови), така и в базови условия. Всяко излизане в море за изпълнение на задачи се предшества от щателна планова предходна подготовка на кораба с максимално използване на учебно-материалната база и тренажори.

Чл. 38. (1) Подготовката на кораба включва тактическа, специална и обща подготовка.

(2) Тактическата подготовка е главният вид бойна подготовка и включва подготовка на кораба за водене на морски бой (бойни действия).

(3) Специалната подготовка обхваща изучаването и усвояването от личния състав на оръжието и техническите средства и тяхното използване.

(4) Общата подготовка включва изучаването на устройството на кораба, подготовката по ядрена, химическа и биологическа защита и екология (ЯХБЗ и Е), борбата за живучест на кораба, морската, военномедицинската, строевата, физическата и огневата подготовка със стрелково оръжие.

Чл. 39. Подготовката се организира и провежда в съответствие с курсовете, правилата, методиките и програмите, разработени от Щаба на Военноморските сили.

Чл. 40. Основните форми за подготовка на всички категории от личния състав на корабите са занятията, самостоятелната подготовка, тренировките и бойните учения, а за офицерския състав - и груповите упражнения и тактическите летучки. Подготовката се провежда в кабинети, тренажори, учебни центрове и на кораба.

Чл. 41. Занятията се провеждат с цел личният състав да изучи и практически да усвои материалната част, оръжието и техническите средства от своето завеждане.

Чл. 42. Тренировките изграждат в личния състав практически навици за изпълнение на неговите задължения по обслужването и използването на оръжието и техническите средства и за водене борба за живучест.

Чл. 43. (1) Бойните учения са форми за подготовка на бойните постове, подразделенията, бойните части и службите или секторите и секциите, на командните пунктове и на кораба като цяло по използване и обслужване на оръжието и техническите средства, а така също по борба за запазване тяхната боеспособност.

(2) Бойните учения осигуряват:

1. сглобяване на бойните постове, подразделенията, бойните части и службите или секторите и секциите, на командните пунктове и на кораба като цяло за съвместна работа в условия, максимално близки до бойните и за отработване на тяхното взаимодействие;

2. отработване на организацията за използване на оръжието и техническите средства;

3. отработване на организацията за всички видове отбрани и защиты на кораба, ликвидирането на последствията от нападение на противника и възстановяването на боеспособността;

4. изработване на навици в офицерите и старшините за командване на подчинения им личен състав при използването на оръжието и техническите средства и за ръководство на борбата за запазване живучестта и боеспособността на командните пунктове, бойните постове и отсеците на кораба;

5. проверка нивото на подготовката на личния състав.

Чл. 44. (1) Бойните учения се подразделят на единични, частични, отсечни, общи и корабни.

(2) Единичните бойни учения се провеждат на отделни бойни постове и командни пунктове.

(3) Частични бойни учения се провеждат в групите (батареите, оръдията).

(4) Отсечните бойни учения се провеждат в отсеците на подводниците.

(5) Общите бойни учения се провеждат в бойните части и службите или секторите и секциите.

(6) Корабните бойни учения се провеждат с участието на целия личен състав на кораба.

Чл. 45. (1) В зависимост от целите на провеждането, бойните учения могат да бъдат подготвителни, тренировъчни, зачотни (сертификационни), контролни и показни.

(2) Подготвителните бойни учения имат за цел обучаемите да придобият точни и правилни действия и навици, като предварително им се разясняват и се показват последователността и правилността на действията и похватите.

(3) Тренировъчните бойни учения се провеждат с цел личният състав да придобие практическите навици до степен на автоматизъм и поддържането им на необходимото ниво. Тренировъчните бойни учения са най-характерни за единичните, частичните и отсечните бойни учения, като на тях се определят нормативите, които следва да се постигнат.

(4) Зачотните (сертификационните) бойни учения се организират за проверка на знанията и нивото на отработеност на практическите навици на личния състав. Зачотните (сертификационните) бойни учения завършват етап от курса за бойна подготовка, подготовката за сертификация или нейното потвърждаване. При получаване на положителна оценка се издава сертификат за готовността на кораба да изпълнява свойствените си (поставените за мисията) задачи.

(5) Контролните бойни учения служат за проверка на подготовката на личния състав от старшите командири/началници. Те могат да бъдат внезапни или с предупреждение.

(6) Показните бойни учения имат за цел да се покаже на офицерите и старшините методиката за провеждане на учения.

(7) Общите и подготвителните бойни учения се провеждат с цел целият екипаж да тренира правилните действия по взаимодействието в бойните части (службите, секторите и секциите) и между тях и да усвои отделните елементи от тактическите задачи.

Чл. 46. Бойните учения се провеждат в различни условия на обстановката, денем и нощем, на ход и на стоянка, в условия на изправен, условно повреден и заразен кораб или част от неговите технически средства и оръжие, със смяна на излезлия от строя личен състав за отработване на взаимозаменяемостта.

Чл. 47. (1) За приближаване на условията за провеждане на ученията към тези в боя е необходимо да се използват различни видове имитации.

(2) Имитациите в ученията се използват само след като личният състав е усвоил

завежданията си и практическите действия по борбата за живучест.

(3) При използването на средствата за имитация (на пожари, взривове, повреди, пробойни и пр.) се вземат мерки, които да изключват възможностите за фактически аварии, повреди и нещастни случаи.

(4) Забранява се в отсеците на подводниците да се използват имитации на взривове, пожари със запалване на огън и пробойни с нахлуване на задбордна вода.

(5) Подготовката на екипажите на подводниците по гасене на фактически пожари и по запушване на пробойни с фактическо нахлуване на задбордна вода се провежда само на полигоните и учебно-тренировъчните кораби и комплекси.

Чл. 48. (1) По време на бойни учения с цел да се отличат фактическите случаи от условните, разпорежданията, донесенията и известията се предхождат от думата "фактически".

(2) Ако по време на учението се създаде обстановка, при която се налага работата на един или друг условно изведен от действие боен пост или свързочно средство да се въведе в действие, при отдаване на разпореждане за въвеждането му в строя се добавя думата "фактически", която задължава незабавно да се въведе в действие условно изведеният боен пост или средство за свързка.

Чл. 49. (1) Корабното бойно упражнение е висша форма на корабното бойно учение и се провежда с фактическо използване на оръжие в комплекс с подготовка по ядрена, химическа и биологическа защита (ЯХБЗ) и борба за живучест при решаване на конкретна тактическа задача.

(2) В зависимост от целта на провеждането, бойните упражнения биват:

1. подготвителни - провеждат се под ръководството на командира на кораба с цел отработване и сглобяване на бойните части, службите, или секторите и секциите и екипажа като цяло за изпълнение на зачотните бойни упражнения;

2. зачотни (сертификационни) - провеждат се от назначена комисия с цел да се оцени подготовката на кораба за решаване на свойствените му задачи;

3. контролни - организират се по заповед на висшестоящите командири (началници) или от инспектиращите (проверяващите) лица с цел да се проверят бойната готовност на кораба и съответствието на нивото на неговата подготовка на изискванията на курса за бойна подготовка;

4. състезателни - организират се с цел да се определят най-добре подготвените кораби и да се стимулират към повишаване качеството на бойната подготовка.

Чл. 50. За проверка на нови образци оръжие, техника и тактически похвати и тяхното използване на корабите освен бойни учения се провеждат опитни и специални учения.

Чл. 51. (1) Занятията, тренировките, бойните, опитните и специалните учения се провеждат по планове, разработени от съответния ръководител и утвърдени от неговия непосредствен командир (началник).

(2) Плановете за корабните бойни учения и подготвителните бойни упражнения се разработват от старшият помощник- (помощник-) командир на кораба, който за целта привлича командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби.

(3) Всяка тренировка, бойно учение и бойно упражнение завършва с разбор.

Чл. 52. (1) Занятията и тренировките по специалности започват във време, определено от разпределение на времето за деня (седмичното разписание за занятия) по сигнал от дежурно-вахтената служба.

(2) По сигнал от дежурно-вахтената служба личният състав, определен да участва в занятията и тренировките, се събира на определените места в определената за деня форма на облеклото.

(3) Тренировките на бойните постове, единичните, частичните, отсечните и общите бойни учения в бойните части (секции) започват по сигнал от дежурно-вахтената служба, например: "Личният състав на БЧ-2 (секция ПКО) заеми бойните постове. Започни тренировки по борба за живучест (Започни единичните бойни учения)".

(4) За корабните бойни учения се подава сигнал "УЧЕБНА ТРЕВОГА".

Чл. 53. (1) На занятията и тренировките присъства целият личен състав от подразделението. Освобождават се само лицата, носещи служба на корабните наряди и болните по заключение на лекаря и с разрешението на командира на подразделението.

(2) Командирите (началниците) от всички степени са длъжни постоянно да упражняват контрол по качеството на провеждане на занятията и тренировките и тяхната посещаемост.

(3) Ръководителите на всички видове обучения са длъжни строго да контролират личния състав за изпълнението на правилата и инструкциите по експлоатацията на материалната част, оръжието, техническите средства и мерките за безопасност.

Чл. 54. (1) Основни форми за тактическа подготовка на офицерския състав са:

1. групови упражнения - създава се обстановка, която изисква от обучаемите да вземат решение или да изпълняват определени действия, изхождайки от обстановката и практическо прилагане на техните знания и навици;

2. тактически летучки - отработват се действия в конкретна тактическа обстановка, като всички обучаеми самостоятелно вземат решения или подготвят предложения по своята щатна длъжност.

(2) Формите на подготовка по ал. 1 се провеждат в учебни центрове с тренажори и симулационни системи, когато има възможност за това.

Чл. 55. (1) На новоназначените старшини и матроси се дава срок не по-голям от два месеца за изучаване на организацията на службата, устройството на кораба, средствата за борба за живучест и своето завеждане.

(2) Срокът за офицерите се определя от командира на кораба (съединението).

(3) След изтичането на определения срок се проверяват знанията и практическите навици на военнослужещите за допускането им до самостоятелно изпълнение на своите задължения.

(4) Офицерите се проверяват от командира на кораба с участието на флагманските специалисти; старшините - от командирите на бойни части или сектори и секции (началниците на служби); матросите - от командирите на групи (батареи), а където няма такива - от командирите на бойни части или сектори и секции (началниците на служби).

(5) Допускането до самостоятелно изпълнение на своите задължения (управление на бойната част, групата, бойния пост и т.н.) се обявява със заповед на командира на кораба или съединението за кораби III и IV ранг.

(6) Знанията на целия личен състав по организацията на службата, устройството на кораба и средствата за борба за живучест се проверяват периодично.

Чл. 56. (1) Командирите (началниците) от всички степени са длъжни да анализират и отчитат резултатите от бойната подготовка.

(2) Отчитането на резултатите се провежда под ръководството на непосредствените началници в сроковете, определени съгласно Ръководството за планиране и отчитане на бойната подготовка във въоръжените сили и заповедта на командващия на Военноморските сили.

(3) Резултатите от изпълнението на отделните задачи се отчитат по време на техния разбор.

Чл. 57. (1) Званията и трите имена на офицерите, старшините и матросите, отличили се при изпълнение на воинския си дълг, се вписват в Почетната книга на кораба.

(2) Почетната книга се води на корабите I, II и III ранг и в щабовете на дивизионите кораби IV ранг и се поставя на място, определено от командира на кораба (дивизиона), което позволява целият личен състав да се запознава с нея.

Раздел II

Подготовка на офицерите

Чл. 58. (1) Подготовката на офицерите се провежда с цел постоянното усъвършенстване на знанията им по специалността и обучението им в точно изпълнение на задълженията на заеманата длъжност.

(2) Самостоятелната работа е основният метод за повишаване подготовката на офицерите.

Чл. 59. Тактическата подготовка е насочена към:

1. изработване на навици за оценка на обстановката, за извършване на тактически разчети по бойното управление и за използването на оръжието и техническите средства на кораба в различни условия на обстановката;

2. изработване на командни навици, инициатива и самостоятелност за вземане на решение по използването на оръжието и техническите средства;

3. подготовка за съвместни действия в състава на корабни групи и за взаимодействие с разнородни сили;

4. изучаване на оръжието и техническите средства на съседните държави и тактическите похвати за тяхното използване;

5. изучаване театъра на военните действия с цел най-ефективно използване на оръжието и техническите средства.

Чл. 60. (1) Тактическата подготовка на офицерския състав се провежда в строго съответствие с поставените на кораба задачи и конкретно се обвързва с всяко предстоящо тактическо учение.

(2) Тактическата подготовка на командирите на кораби се провежда под ръководството на командира на дивизиона (съединението), а на офицерите от корабите - под ръководството на командирите на кораби.

Чл. 61. (1) Подготовката на офицерите по използване на оръжието се планира по такъв начин в предходната подготовка, че да изпреварва отработването на тактическите похвати за използване на оръжието на море.

(2) Преди да излезе на море за решаване на тактически задачи, командирът на кораба (дивизиона кораби, съединението) е длъжен да обучи подчинените си офицери по изготвяне на необходимите разчети за използване на оръжието и техническите средства, по изпълнение на тактическите похвати за водене на боя и да провери нивото на знанията на офицерите на тренажори и в кабинетите по тактическа и предходна подготовка.

Чл. 62. (1) Специалната подготовка е насочена към:

1. изучаване и практическо усвояване на оръжието и техническите средства от своето

завеждане;

2. усвояване на способите за използване на оръжието и техническите средства в боя и безаварийната им експлоатация във всекидневни условия;

3. усвояване на средствата и способите на борбата за живучест на завежданите оръжия и техническите средства и придобиване на навици за тяхното използване при частично излизане от строя на личен състав, при повреди и при снижаване на тактико-техническите им характеристики по различни причини.

(2) Специалната подготовка на офицерите винаги се съчетава с подробно анализиране на експлоатацията на оръжието и техническите средства.

(3) Специалната подготовка се провежда от специалистите на дивизиона кораби и от командирите на бойни части (служби, сектори и секции) в кабинети, тренажори и на кораба.

Чл. 63. За да придобият офицерите практически навици, с тях системно се провеждат тренировки по специалности и тренировки на командните пунктове на кораба по използване на оръжието, техническите средства и системите за управление на своето завеждане, по изпълнение на задълженията им в боя, по борба за живучест на оръжието и техническите средства в различни условия на обстановката.

Чл. 64. Командирът на групата (батареята, оръдието, отсека) е длъжен да познава завеждането на своите подчинени и устройството на кораба до такава степен, че всеки момент да може да изпълни действията на всеки един от тях.

Чл. 65. (1) Общата подготовка на офицерите се провежда под ръководството на старшия помощник-командир (помощник-командира) на кораба през цялата учебна година.

(2) Информационното осигуряване на офицерите се провежда под ръководството на командира на кораба.

Раздел III

Подготовка на старшините и матросите

Чл. 66. Подготовката на старшините и матросите се провежда с цел:

1. получаване на трайни знания по използването на оръжието и техническите средства и създаване на навици да ги управляват при различни условия на бойната обстановка и природната среда;

2. изработване на качествата: инициативност и решителност, при действия в бойна обстановка;

3. придобиване на необходимите навици по морска практика и физическа издръжливост при плаване на кораба;

4. придобиване на практически навици по борба за живучест на оръжието и техническите средства от своето завеждане, бойния пост и кораба като цяло;

5. получаване на знания за бойните свойства и поразяващите фактори на ядреното, химическото и биологическото оръжие, запалителните средства и крупните промишлени аварии и придобиване практически навици за защитата от тях;

6. придобиване на трайни навици по изпълнение на строевите хватки и използване на щатното оръжие в боя;

7. придобиване на умения и навици по оказване на първа медицинска помощ;

8. старшините да придобият трайни знания по методиката за обучение на подчинените си и да развият навици по нейното практическо прилагане;

9. формиране на мотивирано отношение към службата във Военноморските сили и изпълнението на учебните и бойните задачи.

Чл. 67. Подготовката на старшините и матросите се довежда до такова съвършенство, че всички действия в пълна тъмнина, при наличие на крен и диферент, при нахлуване на вода в помещението, пожари, повреди по оръжието и техническите средства, както и в условията на заразяване с радиоактивни и отровни вещества, да се изпълняват точно, бързо и умело в пълно съответствие с ръководствата, правилата и инструкциите.

Чл. 68. Подготовката предвижда провеждане на:

1. занятия по специалности;
2. тренировки по специалности и на бойните постове;
3. единични, частични и отсечни бойни учения;
4. занятия и тренировки по обща подготовка;
5. самостоятелна работа.

Чл. 69. Занятията по специалност са теоретически и практически, като последните са основна форма за подготовка.

Чл. 70. (1) Тренировките по специалност се провеждат под ръководството на командирите на отделения и старшините на команди за усвояване действията на техните щатни длъжности, а тренировките на бойните постове (в отсеците) - под ръководството на командирите на бойни постове (отсеци) и командни пунктове за усвояване от матросите и старшините на действията им по задълженията съгласно разписанията.

(2) Тренировките на матросите и старшините се организират системно, като се спазва последователността в обучението - отначало за усвояване на правилните действия, след това за бързина за изпълнение на нормативите и накрая за издръжливост.

Чл. 71. Занятията и тренировките по обща подготовка с матросите и старшините в зависимост от съдържанието им се провеждат под ръководството на командирите на подразделения или на специалистите от дивизиона.

Чл. 72. Занятията по информационно осигуряване на матросите и старшините се провеждат под ръководството на командирите на подразделения (кораби).

Раздел IV

Подготовка на кораба

Чл. 73. Подготовката на кораба се провежда за сглобяване действията на целия екипаж и подготовката му за изпълнение на присъщите на кораба задачи.

Чл. 74. (1) Основна форма за подготовка на кораба е корабното бойно учение.

(2) Всяко корабно бойно учение се провежда на фона на определена тактическа обстановка, която по своето съдържание съответства на задачата от курса за бойна подготовка, която се отработва.

(3) Огневите задачи се отработват и изпълняват комплексно със задачите по борба за живучест на оръжието и техническите средства на кораба като цяло, а така също в условия на използване от противника на ЯХБО.

Чл. 75. Особено внимание се обръща на подготовката на кораба за действия в сложна обстановка. При подготовката се спазва необходимата последователност при усложняването на условията за плаване и изпълнение на задачите.

Чл. 76. (1) Темите на корабните бойни учения се определят, като се изхожда от курсовите задачи, които корабът отработва.

(2) Темите и сроковете на общите учения се определят в съответствие с темите на предстоящите корабни бойни учения, като те трябва да представляват подготвителни мероприятия за подготовката на кораба като цяло.

Чл. 77. При провеждането на корабни бойни учения по борба за живучест основно внимание се отделя на отработване действията на целия личен състав в сложни и внезапни аварийни ситуации при нахлуване на вода, при пожар и при излизане от строя на значителна част от техническите средства, а за офицерския състав - на отработване личното ръководство на борбата за живучест в съответствие със заеманата длъжност.

Чл. 78. Всеки кораб, на който командирът и 60 % от офицерския, старшинския и

матроския състав са отработили и сдали в пълен обем единичните курсови задачи, провежда подготовка на непрекъснат цикъл от тактически учения.

Чл. 79. Тактическото учение на единичния кораб е най-висшата форма на подготовка на кораба като цяло и има за цел да поддържа постоянно високо ниво на подготвеност на екипажа за изпълнение на присъщите на кораба задачи във всякакви условия на обстановката и по всяко време на годината.

Чл. 80. Всяко самостоятелно плаване на кораба се планира, подготвя и провежда като тактическо учение за комплексно отработване и усъвършенстване на тактическите способности за водене на бойни действия на тактически фон, с организиране борбата за живучест на кораба, защитата от терористични действия, ЯХБЗ и контрол на корабоплаването.

Чл. 81. (1) Командирът на кораба организира провеждането на предходна подготовка в базови условия с участието на целия личен състав, за да осигури успешното и ефективно изпълнение на задачите на кораба в предстоящото тактическо учение на море.

(2) В предходната подготовка се провеждат:

1. занятия на кораба и в кабинетите за предходна подготовка за проиграване на плаването с командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби под формата на:

а) брифинги и групови упражнения;

б) инструктаж на личния състав на кораба и осигуряващите сили и средства;

в) изпити и задачи по навигационното и хидрографското осигуряване;

г) мерки за безопасност;

д) използване на оръжието;

е) анализират се грешки и характерни слабости от преминалите тактически учения;

2. тренировки на кораба, в кабинетите, полигоните и тактическите тренажори; на корабните бойни разчети по специалности; на основния боен разчет на ГКП и КП на бойни части и служби или сектори и секции; по корабоводене и тактическо маневриране по бойните и еволюционните сигнали; на аварийните партии (групи) и леководолазите;

3. учения - корабни, общи и специални учения; отработване на бойни и всекидневни разписания, водене на борба за живучест на кораба (БЖК) и ЯХБЗ; зарядка на кораба с гориво-смазочни материали (ГСМ) и продоволствия.

4. преглед, проверка и подготовка на корпуса, двигателите, трюмовете, системите, оръжието и техническите средства на кораба.

(3) Матроският и старшинският състав се изпитват по книжка боеви номер и бойните инструкции.

Чл. 82. (1) Командирът на кораба (щаб на дивизиона) проверява готовността на кораба за провеждане на тактическото учение.

(2) Личният състав, който ще изпълнява бойни упражнения, се отдава в заповед.

Чл. 83. За всяко тактическо учение (плаване) на кораба под ръководството на командира на кораба от старши помощник (помощник-командира) на кораба и командирите на бойни части и служби или сектори и секции се разработват:

1. план за излизане в море по образец от Книга планове за излизане в море;
2. планове и задания за изпълнение на бойни упражнения и за осигуряващите сили и средства;
3. предварителна прокладка;
4. планове за тренировки по специалности на бойни постове и снемане на нормативи, таблици, сигнали, графици и разчети;
5. отчетни документи за бойните упражнения и групите записи.

Чл. 84. Предходната подготовка и тактическото учение на единичния кораб в море се планира и организира от командира на кораба съобразно с подготовката на екипажа и се утвърждават от командира на дивизиона.

Чл. 85. Основните епизоди на тактическото учение на единичния кораб за отработване и усъвършенстване подготовката на море включват: управление маневрите на кораба в различни условия на обстановката; използване на оръжието и техническите средства на кораба за самоотбрана; използване на ракетното, артилерийското, торпедното, бомбовото, минното, подривното и противоминното оръжие; използване на радиоелектронните средства за противодействие, борба и маскировка; борба с асиметрични заплахи; защита на кораба от ЯХБО и водене на БЖК; носене на дозорна служба; проверка и задържане на "кораб-нарушител"; отработване на рейдовата служба и др. конкретни задачи, специфични за кораба.

Чл. 86. Всеки епизод от тактическото учение на кораба се отработва цялостно с провеждане на: корабни и общи бойни учения; бойни упражнения с оръжието (ракетни, артилерийски, торпедни, бомбови, подводни, минни, противоминни) и с техническите средства (разузнавателни, маскировъчни, имитиращи); тренировки на: бойните постове; по специалности; на бойните разчети; с командирите и групите; отработване на бойните смени, бойните и всекидневните разписания с целия личен състав (екипаж) на кораба.

Чл. 87. След завършване на всяко тактическо учение на кораба неговият командир в тридневен срок извършва разбор с командирите на бойни части или сектори и секции, а те

- с подчинения им личен състав. В разбора се указват положителните и отрицателните страни в отработването на епизодите и отделните елементи; в сдаването на бойните упражнения и носенето на ходовата вахта и бойните смени; в спазването на мерките за безопасност и достигнатото ниво на подготовка в бойни части и служби или сектори и секции на кораба.

Раздел V

Планиране и отчитане на бойната подготовка

Чл. 88. (1) При планирането на подготовката се отчита фактическото ниво на подготовката на личния състав, техническото състояние на кораба, сроковете за отработване на курсовите задачи и реда на провеждане на тактическите учения, определени от командира на съединението (дивизиона кораби).

(2) Подготовката се планира, организира и отчита, съгласно вътрешноведомствените актове в Министерството на отбраната (МО), Българската армия (БА) и Военноморските сили (ВМС).

(3) Планирането и отчитането на подготовката на корабите се извършва в дневниците за бойна подготовка.

(4) Дневниците за бойна подготовка се водят от старши-помощник (помощник) командира на кораба, а на кораб IV ранг - от командира на кораба.

(5) В бойните части (службите, секторите и секциите) се водят работни бележници от командирите на бойни части (началниците на служби, или сектори и секции).

Чл. 89. Командирът на кораба е длъжен системно да контролира хода и състоянието на подготовката.

Раздел VI

Провеждане на учебна практика и стаж

Чл. 90. (1) Учебната практика и стажът на курсантите и курсистите се организират по план на военноморските учебни заведения, който се съгласува с Щаба на ВМС при планиране на учебната година.

(2) Учебната практика на курсантите и курсистите се провежда на корабите, в бреговите поделения на ВМС и на военен учебен кораб.

(3) Стажът на випускниците се провежда на корабите и в бреговите поделения на ВМС.

(4) Учебната практика на курсантите и стажът на випускниците на корабите се организират в съответствие с приложение № 3.

(5) Стажът на випускниците се организира чрез индивидуално задание за стаж, което се връчва на всеки випускник от началника на водещата катедра във военноморското учебно заведение.

(6) Випускникът се назначава като дубльор на офицерската длъжност, чиито задължения усвоява в корабно или брегово поделение на ВМС. Той разработва план за провеждане на стаж, в който посочва темите, сроковете и ръководителите (изпитващите) по отделните теми.

(7) В края на стаж с випускника се провежда изпит пред назначена от командира на поделението комисия. Ведомостта с оценките от изпита и отзив на командира на поделението се представят във водещата катедра на военноморското учебно заведение.

(8) Учебната практика на военен кораб се организира от военноморското учебно заведение и се съгласува с командира на дивизиона, в чието подчинение се намира корабът.

Глава III

ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА, МОТИВАЦИЯ И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ

Чл. 91. Дейността "Връзки с обществеността, мотивация и качество на живот" е основна управленска функция на командирите от всички степени за поддържане и издигане на обществения престиж на Военноморските сили, създаване на доверие, разбиране и морална подкрепа на гражданското население за изпълнение на задачите по отбраната, както и за повишаване на морално-психическата готовност и мотивация на военните моряци от всички категории и гражданските лица в изпълнение на дълга пред Родината, функционалните си задължения и поставените задачи.

Чл. 92. Дейността "Връзки с обществеността, мотивация и качество на живот" включва: информирание на обществото, информирание на личния състав, връзки с обществеността, мотивация и подобряване качеството на живот на личния състав за изпълнение на задачите на поделенията.

Чл. 93. Командирите от всички степени отговарят за цялостното състояние на връзките с обществеността, мотивацията и качеството на живот на подчинения им личен състав. Те са длъжни:

1. да ръководят и да контролират изпълнението на плановете, програмите, заповедите и указанията на министъра на отбраната, началника на Генералния щаб и командващия на Военноморските сили в подчинените им съединения, части, поделения и кораби;

2. да привличат подчинените им началници на служби "Връзки с обществеността, мотивация и качество на живот" при вземане на важни решения, изискващи

информационна поддръжка и организиране на контакти с представители на обществеността и средствата за масова информация;

3. да съгласуват с непосредствените си началници участието си в публични изяви, включително пред средствата за масова информация;

4. да утвърждават изготвените от подчинените им звена за връзки с обществеността, мотивация и качество на живот планове, мероприятия и анализи за обществения престиж на Военноморските сили, духа и мотивацията на личния състав;

5. да възлагат при отсъствие на щатни офицери за връзки с обществеността, мотивация и качество на живот изпълнението на техните функции от други офицери (старшини, граждански лица), притежаващи добри комуникативни възможности;

6. да участват лично в мероприятията по връзките с обществеността, мотивацията и качеството на живот на личния състав в подчинените им щабове, съединения, части, поделения и кораби;

7. да организират и да провеждат програмните занятия по вътрешна информация и текущото информирание на непосредствените си подчинени.

Чл. 94. Началникът на служба "Връзки с обществеността, мотивация и качество на живот" е подчинен на командира на военноморската база и изпълнява функционални задължения съгласно Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Глава IV

ОСНОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА

Раздел I

Командир на корабно съединение

Чл. 95. (1) Командирът на корабното съединение е пряк началник на целия личен състав на съединението. Той носи лична отговорност за поддържането на бойната готовност и мобилизация на повереното му съединение.

(2) Командирът на съединението отговаря за:

1. подготовката, възпитанието, военната дисциплина и психическото състояние на личния състав;

2. състоянието на организацията на службата на корабите от съединението;

3. състоянието и поддържането на въоръжението, бойната и друга техника, боеприпасите, гориво-смазочните материали и други материални средства;

4. организацията по създаването, обработката и съхранението на класифицираната информация;

5. организиране на дейността на органите по здравословни и безопасни условия на труд;

6. материално, техническо, информационно, медицинско, битово, културно и финансово осигуряване на съединението и връзките с обществеността.

(3) Командирът на корабното съединение извършва проверките, които са предвидени от Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 96. Командирът на корабното съединение е организатор и ръководител на обучението и възпитанието на подчинените и е длъжен постоянно да усъвършенства методите за управление на съединението, да работи за развитие на организаторските си способности и да усъвършенства методическите си навици, да изучава и да внедрява в практиката всичко ново и прогресивно, което да способства за повишаване ефективността на обучението и възпитанието на подчинените, да съчетава високата изискателност и принципност, непримиримост към недостатъците с доверие и уважение към хората, с постоянна грижа за тях, да не допуска грубост и да не унижава тяхното лично достойнство. Той дава личен пример на своите подчинени по строго спазване на моралните и етичните норми за поведение, безупречно изпълнение на изискванията на законите, военната клетва, уставите и своите служебни задължения.

Чл. 97. Командирът на съединението в границите на предоставената му власт действа самостоятелно, изисква от подчинените си да спазват нормативните актове, регламентиращи войсковата служба, и прилага системата от поощрения и наказания.

Чл. 98. Командирът на съединението е длъжен да развива и да поддържа в своите подчинени съзнанието за святост и нерушимост на военната клетва.

Чл. 99. Командирът на съединението е длъжен да обучава непосредствено подчинените му командири и да ръководи дейността на началника на щаба и на заместниците си. Той е длъжен да подготвя щаба в съответствие със задачите, поставени на съединението.

Чл. 100. Командирът на съединението е длъжен постоянно да усъвършенства военните си знания, да знае тактико-техническите характеристики, бойните възможности и другите качества на корабите от своето съединение, тяхното въоръжение и техника, реда за експлоатация и ремонт, да познава деловите, професионалните и моралните качества на своите заместници, на командирите на подчинените части и подразделения, бойната готовност на корабите, състоянието на техните корпуси, оръжието и техническите средства.

Чл. 101. Командирът на съединението е длъжен периодично да излиза на море с корабите от своето съединение.

Чл. 102. Командирът на съединението определя корабите, на които ще се намират той и специалистите от щаба на съединението.

Чл. 103. Командирът на съединението при сдаване на длъжността на новоназначен командир е длъжен да му съобщи поставените на съединението задачи и плана за тяхното изпълнение, сведенията за състоянието на бойната готовност на корабите (дивизионите) от съединението, за хода на подготовката, за комплектуваността на корабите с личен състав, неговото морално състояние, дисциплина и други сведения, които може да потрѣбват на новоназначения командир на съединението.

Чл. 104. Командирът на съединението при необходимост има право временно да забрани слизането на брега на личния състав от съединението, както и контактите между корабите от съединението.

Чл. 105. Преди излизане на море командирът на съединението е длъжен:

1. да определи: темата на тактическото учение, учебните цели, изходната обстановка; състава на силите и средствата; тактическия замисъл и бойните задачи на силите; района, срока и продължителността на учението и базовата предходна подготовка; разходите на материални и технически средства; сроковете за разработване на документите; посредниците и тяхната подготовка; да контролира хода на подготовката на корабите за учението;

2. да проведе базова предходна подготовка към предстоящото учение за осигуряване подготовката на командирите на тактически групи (дивизиони); тактическа летучка (групово упражнение) по въпросите (епизодите) на учението; да организира взаимодействието на силите в учението; да проведе проиграване на плаването, изпити, зачоти и инструктажи; тренировки на тактическите групи на тренажорите и в кабинетите и базови сигнални и радиоучения.

Чл. 106. Командирът на съединението е длъжен да следи за правилното изразходване на боеприпасите, гориво-смазочните материали, водата и ресурсите на техническите средства.

Чл. 107. По време на плаване командирът на съединението се грижи местонахождението на корабите от съединението във всяко време да бъде известно на старшия началник. Редът за донасянето се определя от старшия началник.

Чл. 108. За успешното изпълнение на поставената пред съединението задача командирът на съединението е длъжен да поддържа връзка с командването и взаимодействащите части и съединения, да информира подчинените командири на дивизиони (кораби) и части за изменения в обстановката.

Раздел II

Началник на щаба на корабно съединение

Чл. 109. (1) Началникът на щаба на корабното съединение е подчинен на командира на съединението и е негов пръв заместник. Той е пряк началник на целия личен състав на съединението.

(2) Началникът на щаба отговаря за: организацията на управлението на корабното съединение, бойната готовност и мобилизацията на съединението, планирането на подготовката, организацията на разузнаването, всички видове отбрани и защиты на съединението; за поддържане от корабите на заповяданата готовност за поход и готовността на оръжието и техническите средства за бойно използване; състоянието на комплектуването и отчетността на личния състав, оръжието, бойната и друга техника и боеприпасите на съединението.

(3) Началникът на щаба замества командира на съединението при неговото отсъствие въз основа на писмена заповед.

Чл. 110. Началникът на щаба организира работата на щаба по подготовката и воденето на бойните действия, планира мероприятията по бойното, специалното, материално-техническото осигуряване и осъществява контрол за изпълнение на заповедите и разпорежданията на командира на съединението.

Чл. 111. (1) Началникът на щаба е длъжен:

1. да знае състоянието на корабите и хода на изпълнението на поставените им задачи;
2. да разработва всички необходими мероприятия за поддържане и повишаване боеспособността на съединението и да ги провежда в съответствие с указанията на командира на съединението;
3. по указание на командира на съединението да разработва плана за подготовката на съединението и да осъществява контрол за изпълнението му, постоянно да повишава оперативно-тактическата подготовка на офицерите от щаба, да обобщава положителния опит по подготовката на силите и да го разпространява на корабите от съединението;
4. да организира всички видове осигурявания за провеждане на подготовката;
5. при излизане на море за провеждане на тактически учения да организира и ръководи: базовата предпоходна подготовка; разработването на всички необходими документи; инструктажа на посредниците (контрольорите); работата на специалистите от щаба по подготовка на корабите, тактическите групи и осигуряващите сили и средства; подготовката на тактическите летучки (групови упражнения), изпити, зачоти, щабни тренировки, тренировки на БИП; използването на средствата за автоматизация, за радиоелектронно противодействие, разузнаване, свръзка и наблюдение; извършва проверка на корабите и тактическите групи за готовността им за плаване;

6. да осъществява контрол за състоянието на организацията на службата и военната дисциплина на корабите, в непосредствено подчинените му подразделения за изпълнението на изискванията на уставите и заповедите;

7. да инструктира дежурния по поделение преди застъпването му в дежурство да проверява подготовката на денонощния наряд и носенето на службата от дежурните длъжностни лица;

8. да се грижи за непрекъснатата работа на системите за управление, средствата за свръзка и техническо наблюдение на корабите, осигуряващи управлението на съединението;

9. да контролира правилното носене на видовете дежурства;

10. да провежда занятия с офицерите от щаба и да ръководи подготовката на щабните постове;

11. да разработва плана за бойна готовност и мобилизация на съединението и да ръководи работата на допуснатите до него лица.

(2) Началникът на щаба долага на командира на съединението за резултатите от подготовката на силите и подчинените щабове.

Чл. 112. При привеждане в изпълнение на решения и заповеди на командира на съединението и при необходимост началникът на щаба има право да отдава разпореждания от името на командира. За всички важни отдадени от него разпореждания началникът на щаба докладва на командира на съединението.

Чл. 113. На море началникът на щаба организира наблюдението за обстановката, контролира поддържането от корабите на походния ред и изпълнението на сигналите и разпорежданията на командира на съединението. За целта на флагманския команден пункт той организира оперативно дежурство на походния щаб.

Чл. 114. При стоянка на корабите на рейд или в гавана началникът на щаба контролира изпълнението от корабите на правилата за рейдова служба.

Чл. 115. Началникът на щаба осигурява командира на съединението със свръзка и техническо наблюдение на кораба, на който е вдигнат флагът на командира на съединението.

Чл. 116. В съединението при отсъствие на началника на щаба задълженията му се изпълняват от назначен със заповед на командира заместник.

Раздел III

Заместник-командир на корабно съединение по

ПОДГОТОВКА НА СИЛИТЕ

Чл. 117. (1) Заместник-командирът на корабното съединение по подготовка на силите е подчинен на командира на съединението и е пряк началник на целия личен състав на съединението. Той отговаря за качеството на провежданата специална и обща подготовка, подготовката на офицерите за самостоятелно управление на кораба, за създаването и ефективното използване на материално-техническата база, нейното постоянно усъвършенстване и поддържане в изправност, за спортната работа, за поддържане на вътрешния ред и военна дисциплина.

(2) Когато командирът на съединението и началникът на щаба отсъстват, той изпълнява задълженията на командира въз основа на писмена заповед.

Чл. 118. (1) Заместник-командирът на съединението по подготовка на силите е длъжен:

1. да участва при разработването на плана за бойна готовност и мобилизация и на плана за подготовката на съединението;

2. да проверява изпълнението на мероприятията за поддържане на корабите и въоръжението в заповяданата готовност, организацията и състоянието на подготовката на съединението, да взема действени мерки за отстраняване на недостатъците, да осъществява контрол и да оказва помощ в организирането и провеждането на подготовката;

3. да организира физическата подготовка и спортната дейност в съединението;

4. да проверява спазването на мерките за безопасност при провеждането на подготовката;

5. да следи за своевременното осигуряване на подготовката на корабите от съединението с материални средства, учебни и нагледни пособия и тяхното опазване;

6. да ръководи работите по оборудването и усъвършенстването на обектите от учебно-материалната база.

(2) Заместник-командирът да извършва проверките, които са предвидени от Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Раздел IV

Заместник-командир на корабно съединение по материално-техническо и медицинско осигуряване

Чл. 119. Заместник-командирът на корабното съединение по материално-техническото и медицинското осигуряване е подчинен на командира на съединението и е началник на целия личен състав на съединението.

Чл. 120. Заместник-командирът по материално-техническото и медицинското осигуряване е пряк началник на личния състав от подчинените му служби и подразделения съгласно щата на съединението.

Чл. 121. Заместник-командирът по материално-техническото и медицинското осигуряване освен общите задължения на командирите (началниците) и задълженията на заместник-командир на поделение по логистиката, съгласно Устав за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България, е длъжен:

1. да познава наличните проекти кораби с тяхното въоръжение, бойна и друг вид техника, инфраструктурата и оборудването на зоната на съединението, плаващите и бреговете спомагателни средства и съоръжения, както и реда за тяхното използване;

2. да ръководи работата по изграждане и оборудване на хидротехническите съоръжения и полигони със специално предназначение на територията и акваторията в отговорната зона на съединението;

3. да организира и контролира ремонта и експлоатацията на корабите, корабните енергетични установки и спомагателни механизми, въоръжението, бойната и друга техника, както и воденето на отчета и отчетността им;

4. да организира сдаването и приемането на кораби и военноморска техника и създаване (освобождаване) на (от) заповяданите запаси от тях;

5. да анализира причините за допуснатите инциденти с корабната техника, да организира евакуацията, ремонта и възстановяването ѝ в заповядания срок и да провежда мероприятия за предотвратяването им;

6. да планира, организира и контролира снабдяването на корабите на море с всички видове материални средства, аварийно-спасителното им осигуряване и евакуация към пунктовете за базиране и ремонт;

7. да организира мероприятия по опазване на акваторията на пунктовете за базиране, рейдовете и морските пространства от замърсяване в ежедневието и по време на плаване и учения;

8. да организира и да ръководи осигуряването на корабните съединения (части) с влекачи, плаващи и автомобилни кранове и други товароподемни средства;

9. да организира, ръководи и контролира поддържането в изправност на кейовете, пристаните и тяхното оборудване - ел. захранване, водни и парни магистрали, кранове, бочки и други технически средства.

Раздел V

Флагмански специалисти на корабно съединение

Чл. 122. (1) Флагманските специалисти на съединението ръководят подготовката на бойни части и служби или сектори и секции в съединението и са подчинени на началника на щаба на съединението.

(2) Флагманските специалисти на съединението дават указания по организацията на използването на оръжието и техническите средства и по специалната подготовка, които са задължителни за целия личен състав.

(3) Указания на флагманските специалисти от висшестоящите щабове по организацията на използването на оръжието и техническите средства и по специалната подготовка са задължителни за изпълнение от подчинените им съединения.

Чл. 123. Флагманските специалисти на съединението отговарят за специалната подготовка на офицерите, организацията на бойното използване на оръжието и техническите средства, тяхната правилна експлоатация и ремонт, изпълнението на мероприятията по поддържане на физическите полета на корабите в пределите на установените норми, бойната и мобилизационната готовност на бойните части, специалната подготовка, възпитанието, военната дисциплина и моралното състояние на личния състав.

Чл. 124. Флагманските специалисти в областта на своята специалност са длъжни:

1. да следят за състоянието на боеспособността на подразделенията на корабите от съединението;

2. да оказват помощ на дивизионните специалисти, командирите на бойни части (началниците на служби) при съставянето на плановете за подготовката и да контролират тяхното изпълнение;

3. да изучават и да обобщават опита от подготовката на силите;

4. да следят за изправното състояние на оръжието и техническите средства и за спазването на правилата и инструкциите за тяхната експлоатация;

5. да осъществяват контрола за състоянието на корпусите на корабите, херметичността на преградите, люковете и гърловините, комплектоваността и поддържането на аварийно-спасителното и противопожарното имущество в помещенията на бойните части от своята специалност;

6. да разработват документи по използването на оръжието и техническите средства и да поддържат тази документация на съвременно ниво;

7. да докладват на командира на съединението и на началника на щаба своите съображения за най-пълното и ефективно използване на оръжието и техническите средства;

8. да изучават личните качества на офицерите и старшините от своята специалност на корабите от съединението и да правят предложения за правилното им разместване по служба;

9. да следят за точното изпълнение на изискванията на уставите, заповедите и другите ръководни документи по съответните специалности от личния състав на корабите;

10. да ръководят подготовката на офицерите от корабите от своята специалност, а там, където няма офицери, командири на бойни части или сектори и секции - подготовката на старшините;

11. да обобщават конструктивните недостатъци на оръжието и техническите средства и да представят предложения за тяхното отстраняване;

12. периодично, не по-малко от два пъти годишно, да извършват прегледи на оръжието и техническите средства на бойните части на всеки кораб от съединението;

13. да ръководят работите по обзавеждането, усъвършенстването и използването на учебната база на съединението по своята специалност.

Чл. 125. Флагманските специалисти имат право да дават указания на дивизионните специалисти и командири на бойни части (началниците на служби) по въпросите на:

1. подготовката на личния състав по своята специалност и поддържането на установената бойна готовност на оръжието и техническите средства;

2. организацията на службата в подразделенията;

3. експлоатацията на оръжието, техническите средства и корпусите;

4. планово-предупредителните прегледи и ремонти, извършвани от личния състав;

5. рационалното използване на предметите от специалното снабдяване, запасните части, инструментите и принадлежностите.

Чл. 126. (1) При откриване на неправилни действия от личния състав по обслужването на корабната бойна техника или на неизправности по нея флагманският специалист е длъжен да спре работата на тази техника и да изисква от командира на бойната част (началника на службата) незабавно да отстрани недостатъците.

(2) Флагманският специалист е длъжен веднага да докладва на заместник-командира на съединението по подготовка на силите и да информира командира на кораба за всички свои забележки и указания.

Чл. 127. Флагманските специалисти ръководят подготовката на личния състав по специалността и по борбата за живучест, за да постигнат на всички кораби от съединението:

1. правилна и еднообразна методика на обучение на офицерите, старшините и матросите;

2. повишаване качеството на занятията, бойните учения и упражнения чрез усъвършенстване на нагледността и достъпността на обучението;

3. провеждане на подготовката в условия, най-близки до бойните, като прилагат различни видове имитации на бойни и аварийни повреди, принципа на внезапност при обучението и не допускат условности и шаблони в подготовката;

4. отлична натренираност на личния състав при изпълнението на техните задължения.

Чл. 128. Флагманските специалисти осъществяват системен контрол за състоянието на отчетността, наличността на запасите от различни видове имущества, ГСМ и боеприпаси.

Чл. 129. Флагманските специалисти участват при съставянето на планове за ремонта на корабите и оръжието, контролират хода на ремонта, който се извършва от предприятията (фирмите) и оказват помощ за организирането на ремонта, който се изпълнява със силите и средствата на съединението.

Чл. 130. Специалните задължения на флагманските специалисти от щаба на съединението се определят от съответни директиви, заповеди и разпореждания на висшестоящите началници.

Раздел VI

Командир на корабен дивизион

Чл. 131. Командирът на корабния дивизион е пряк началник на целия личен състав от дивизиона. Той носи лична отговорност за бойната готовност и мобилизация на поверения му дивизион. Командирът на дивизиона отговаря за подготовката, възпитанието, военната дисциплина и психологическото състояние на личния състав; за състоянието на организацията на службата на корабите от дивизиона; за състоянието и поддържането на въоръжението, бойната и друга техника, боеприпасите, гориво-смазочните материали и други материални средства; за материалното, техническото, медицинското, битовото осигуряване и отчетността в дивизиона, за организиране на дейността на регистратурата за класифицирана информация и изпълнение на мероприятията по здравословни и безопасни условия на труд.

Чл. 132. Командирът на корабния дивизион е длъжен да организира и ръководи обучението и възпитанието на подчинените; постоянно да усъвършенства методите за управление, настойчиво да работи за развитието на организаторските си способности и усъвършенстване на методическите си навици; да изучава и да внедрява в практиката всичко ново и прогресивно, което ще способства за повишаване ефективността на обучението и възпитанието на подчинените; да съчетава висока възискателност и принципност, непримиримостта към недостатъците с доверие и уважение към хората, с

постоянна грижа за тях, да не допуска грубост и да не унижава тяхното лично достойнство. Той трябва да дава личен пример на своите подчинени по строго спазване на моралните и етичните норми за поведение, безупречното изпълнение на изискванията на законите, военната клетва, военните устави и своите служебни задължения.

Чл. 133. (1) Командирът на дивизиона в границите на предоставената му власт е длъжен да действа самостоятелно, да изисква от подчинените си да спазват нормативните актове, регламентиращи войсковата служба, умело да прилага системата от поощрения и наказания.

(2) Командирът на дивизиона извършва проверките, които са предвидени в раздела за задълженията на командир (началник) на поделение от Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 134. Командирът на дивизиона е длъжен да развива и да поддържа в своите подчинени съзнанието за святост и нерушимост на военната клетва.

Чл. 135. Командирът на дивизиона е длъжен лично да обучава непосредствено подчинените му командири на кораби и да ръководи дейността на началника на щаба в съответствие със задачите, поставени на дивизиона.

Чл. 136. (1) Командирът на дивизиона е длъжен постоянно да усъвършенства военните си знания, да знае тактико-техническите характеристики, бойните възможности и другите качества на корабите, тяхното въоръжение и техника, реда за експлоатация и ремонт.

(2) Командирът на дивизиона е длъжен да познава деловите и моралните качества на офицерите от щаба и на командирите на кораби, бойната готовност на корабите, състоянието на техните корпуси, оръжието и техническите средства.

Чл. 137. (1) Командирът на дивизиона е длъжен периодично да излиза на море с всички кораби, да извършва проверка на всеки кораб не по-рядко от един път в годината, а така също при встъпване на кораб под негово командване и при отчисляване на кораб от състава на дивизиона.

(2) Командирът на дивизиона оценява действията на корабите от дивизиона, както по време на изпълнение на бойните задачи, така и по време на учения и при отработване на курсовите задачи.

Чл. 138. (1) Командирът на дивизиона в периода на обучението на подчинените му командири на кораби по управление на маневрите на кораба носи отговорност за тяхната безопасност.

(2) Командирът на съединението издава заповед за допускане командира на кораба до самостоятелно управление на кораба. От момента на обявяването на заповедта командирът на кораба носи пълна отговорност за управлението му.

Чл. 139. Командирът на дивизиона определя корабите, на които ще се намира той и

специалистите от щаба на дивизиона. Когато се намира на кораба, той не се намесва непосредствено в реда и протичането на живота и службата на кораба и всички свои разпоредения, както по отношение на кораба, така и за неговия личен състав, отдава на командира на кораба.

Чл. 140. Командирът на дивизиона при сдаване на длъжността на новоназначен командир е длъжен да му съобщи поставените на дивизиона задачи и плана за тяхното изпълнение, сведения за състоянието на бойната готовност на корабите, за хода на подготовката, за комплектуваността на корабите с личен състав, дисциплината и други сведения, които може да потърбват на новоназначения командир.

Чл. 141. Командирът на дивизиона при необходимост има право временно да забрани слизането на брега на личния състав от дивизиона, както и контактите между корабите от дивизиона.

Чл. 142. Преди излизане на море командирът на дивизиона е длъжен въз основа на взетото решение да постави на командирите на кораби задачи; да ги запознае с обстановката по маршрута на прехода; да окаже походния ордер, мястото на всеки кораб в него и техните тактически номера; мерките по организацията на всички видове отбрани и защиты, по осигуряване скритостта на прехода, по използване на системите за управление, средствата за свръзка и наблюдение, а така също мероприятията при плаване в сложни условия.

Чл. 143. (1) Командирът на дивизиона не се намесва в управлението на маневрите на кораба, ако командирът на кораба не действа правилно или допуска грешки, които не оказват влияние на безопасността на кораба, околните кораби и съоръжения. Той посочва тези грешки, след като бъде завършена предприетата от командира на кораба маневра.

(2) Ако командирът на дивизиона сметне за необходимо да поеме сам управлението на кораба или маневрите му (за избягване на опасност, при изпълняване на показно маневриране, при борба с аварии и в други случаи), от момента, когато това бъде обявено на командира на кораба или непосредствено с подаване на заповед на руля или към машините, командирът на дивизиона носи цялата отговорност за кораба.

(3) Командирът на дивизиона предава обратно управлението на кораба на командира му, след като завърши започнатата от него маневра или премине опасността за кораба, околните кораби и съоръжения.

(4) Поемането на управлението на кораба от командира на дивизиона и обратното предаване на управлението на кораба на неговия командир се записват във вахтения дневник.

Чл. 144. Командирът на дивизиона е длъжен да следи за правилното изразходване от корабите на боеприпасите, гориво-смазочните материали, водата и ресурсите на техническите средства. Той заповядва икономична скорост за прехода, ако обстановката позволява.

Чл. 145. По време на плаване командирът на дивизиона се грижи местонахождението на корабите по всяко време да бъде известно на старшия началник.

Чл. 146. (1) За успешно изпълнение на поставената пред дивизиона задача командирът е длъжен да поддържа свръзка с командването и взаимодействащите части и съединения и да информира подчинените командири на кораби и части за измененията в обстановката.

(2) Когато от строя излязат командирът на дивизиона и неговите заместници, командирът на флагманския кораб под флага на командира на дивизиона управлява дивизиона, докато командването бъде поето от лицето, назначено със заповед на старшия началник.

Раздел VII

Началник на щаба на корабен дивизион

Чл. 147. (1) Началникът на щаба на корабен дивизион е подчинен на командира на дивизиона и е негов пръв заместник. Той е пряк началник на целия личен състав.

(2) Началникът на щаба отговаря за:

1. организацията на управлението на дивизиона, бойната готовност и мобилизацията, планирането на подготовката, организацията на разузнаването, всички видове отбрани и защиты;

2. поддържане от корабите на установена готовност за поход и готовност на оръжието и техническите средства за използване;

3. състоянието на отчетността на личния състав, оръжието, бойната техника и боеприпасите на дивизиона.

(3) Началникът на щаба замества командира на дивизиона при неговото отсъствие, въз основа на писмена заповед.

Чл. 148. Началникът на щаба организира работата на щаба по подготовката и воденето на бойните действия, планира мероприятия по бойното, специалното, материалното и техническото осигуряване и осъществява контрол за изпълнение на заповедите и разпорежданията на командира на дивизиона.

Чл. 149. Началникът на щаба е длъжен:

1. да знае състоянието на корабите и хода на изпълнението на поставените им задачи;

2. да разработва и да организира всички необходими мероприятия за поддържане и повишаване боеспособността на дивизиона и да ги привежда в съответствие с указанията на командира на дивизиона;

3. по указания на командира на дивизиона да разработва плана за подготовката и да осъществява контрол за изпълнението му, постоянно да повишава оперативно-тактическата подготовка на офицерите от щаба, да обобщава положителния опит от подготовката и да го разпространява на корабите;

4. да организира всички видове осигурявания за провеждане на подготовката;

5. да осъществява контрол за състоянието на организацията на службата и военната дисциплина на корабните подразделения и за изпълнението на изискванията и заповедите;

6. постоянно да се грижи за непрекъснатата работа на системите за управление, на средствата за свръзка и техническото наблюдение на кораба, осигуряващи управлението на дивизиона;

7. да контролира дейността на регистратурата за класифицирана информация;

8. да организира хода на учебната практика и стажа на курсантите, пристигащи в дивизиона от учебни заведения;

9. да знае деловите и моралните качества на командирите на кораби, старши помощник-командирите (помощник-командирите) на кораби, офицерите и старшините от щаба;

10. да провежда занятия с офицерите от щаба и да ръководи подготовката на флагманския команден пункт (ФКП);

11. да разработва плана за бойната готовност и мобилизация на дивизиона и да ръководи работата на допуснатите до него лица.

Чл. 150. Началникът на щаба контролира комплектуването на корабите от дивизиона с личен състав и взема мерки за поддържане екипажите на корабите в пълен комплект.

Чл. 151. (1) Началникът на щаба следи за правилното използване на ресурсите на техническите средства и гориво-смазочните материали, за поддържането на корабите на полагащите се запаси от продоволствие, вода, гориво-смазочни материали, боеприпаси и други материали и чрез снабдителните органи взема мерки за своевременното им попълване до установените норми.

(2) Началникът на щаба на дивизиона извършва проверките, които са предвидени в раздела за задълженията на началник на щаба на подделение от Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 152. При провеждане в изпълнение на решенията на командира на дивизиона и при необходимост началникът на щаба има право да отдава разпореждания до подчинените на командира на дивизиона лица от негово име. За всички най-важни, отдадени от него разпореждания, началникът на щаба докладва на командира на дивизиона.

Чл. 153. През време на поход началникът на щаба организира в дивизиона наблюдението за обстановката, контролира поддържането от корабите на походния ордер и следи за изпълнението на сигналите и разпорежданията на командира на дивизиона. За целта на флагманския команден пункт (ФКП) той организира оперативно дежурство на походния щаб.

Чл. 154. При стоянка на корабите на рейд или в гавана началникът на щаба контролира за изпълнението от корабите на Правилата за рейдова служба.

Чл. 155. (1) Началникът на щаба осигурява командира на дивизиона със свръзка.

(2) Всички средства за външна свръзка и за техническо наблюдение на кораба, на който е вдигнат флагът на командира на дивизиона, освен част от средствата за свръзка, предоставени на командира на кораба, преминават в разпореждане на началника на щаба на дивизиона. Тяхната работа се ръководи от флагманските специалисти на дивизиона.

Чл. 156. (1) В дивизионите, където не е предвидена длъжност началник на щаб, за първи заместник на командира на дивизиона се назначава един от командирите на кораби, а изпълнението на задълженията, предвидени за началник на щаба, които не изискват непосредствено ръководство от страна на командира на дивизиона, се възлагат на един от специалистите на дивизиона.

(2) Назначенията по ал. 1 се извършват със заповед на командира на съединението.

Раздел VIII

Дивизионни специалисти на корабен дивизион

Чл. 157. (1) Дивизионните специалисти са подчинени на началника на щаба на дивизиона или на командира на дивизиона (където по щат няма началник на щаба).

(2) Дивизионните специалисти ръководят подготовката на бойните части и служби или сектори и секции в дивизиона.

(3) Указанията на дивизионните специалисти по организация на използването на оръжието и техническите средства, а така също по специалната подготовка, са задължителни за целия личен състав на дивизиона.

Чл. 158. Дивизионните специалисти отговарят за специалната подготовка на офицерите от дивизиона, организацията на бойното използване на оръжието и техническите средства, тяхната правилна експлоатация и ремонт, изпълнението на мероприятията по поддържане на физическите полета в пределите на установените норми, бойната и мобилизационната готовност на бойни части, специалната подготовка, възпитанието и военната дисциплина на личния състав на бойни части.

Чл. 159. Дивизионните специалисти в областта на своята специалност са длъжни:

1. да следят за състоянието на боеспособността на подразделенията на корабите от дивизиона;

2. да оказват помощ на командирите на бойни части или началниците на служби при съставянето на плановете за подготовката и да контролират тяхното изпълнение;

3. да изучават и да обобщават опита от подготовката;

4. да следят за изправното състояние на оръжието и техническите средства и за спазването на правилата и инструкциите за тяхната експлоатация;

5. да осъществяват контрол за състоянието на корпусите на корабите, херметичността на преградите, люковете, вратите и гърловините, комплектоваността и поддържането на аварийно-спасителното и противопожарното имущество в помещенията на бойните части от своята специалност;

6. да разработват документи по използването на оръжието и техническите средства и да поддържат тази документация на съвременно ниво;

7. да докладват на командира на дивизиона и на началника на щаба своите съображения за най-пълното и ефективно използване на оръжието и техническите средства;

8. да изучават личните качества на офицерите и старшините от своята специалност на корабите от дивизиона и да предлагат съображения за правилното им използване и разместване по служба;

9. да следят за точното изпълнение на изискванията на уставите, заповедите и други ръководни документи по съответните специалности от личния състав на корабите;

10. да ръководят подготовката на офицерите от корабите по своята специалност, а там, където няма офицери, командири на бойни части или сектори и секции - подготовката на старшините;

11. да организират рационализаторската и изобретателската работа, да обобщават конструктивните недостатъци на оръжието и техническите средства и да представят предложения за тяхното отстраняване;

12. да осъществяват системен контрол за състоянието на оръжието и техническите средства, отчетността, наличността на запасите от различните видове имущества и боеприпаси и не по-малко от един път на 3 месеца да извършват прегледи на оръжието и техническите средства на бойните части на всеки кораб от дивизиона;

13. да организират и да осъществяват системен контрол по носенето на службата на нарядите от бойните части на корабите от дивизиона;

14. да ръководят работите по обзавеждането, усъвършенстването и използването на

учебната база на дивизиона по своята специалност.

Чл. 160. Дивизионните специалисти имат право да дават указания на командирите на бойните части или секторите и секциите (началниците на служби) по въпросите на:

1. подготовката на личния състав по своята специалност и поддържането на установената бойна готовност на оръжието и техническите средства;
2. организацията на службата в подразделенията;
3. експлоатацията на оръжието, техническите средства и корпусите;
4. планово-предупредителните прегледи и ремонти, извършвани от личния състав;
5. рационалното използване на предметите от специалното снабдяване, запасните части, инструменти и принадлежности.

Чл. 161. (1) При откриване на неправилни действия от личния състав по обслужването на корабната бойна техника или на неизправности по нея, ако обстановката позволява, дивизионният специалист е длъжен да спре работата на тази техника и да изисква от командира на бойната част (началник на служба) незабавно да отстрани недостатъците.

(2) Дивизионният специалист е длъжен веднага да информира командира на кораба за всички свои забележки и указания.

Чл. 162. Дивизионните специалисти ръководят подготовката на личния състав по специалността и по борба за живучест, като се стремят на всички кораби от дивизиона да се постигне:

1. правилна и еднообразна методика на обучение на офицерите, старшините и матросите;
2. повишаване качеството на занятията, бойните учения и упражнения чрез усъвършенстване на нагледността и достъпността на обучението;
3. провеждане на подготовката в условия, най-близки до бойните, като прилагат различни видове имитации на бойни и аварийни повреди и принципа на внезапността при обучението и не допускат условности и шаблон в подготовката;
4. трайно познаване от офицерите, старшините и матросите на повереното им оръжие, технически средства и инструкции по тяхната експлоатация и обслужване;
5. отлична натренираност на личния състав при изпълнението на задълженията му.

Чл. 163. Дивизионните специалисти участват при съставянето на плановете за ремонта на корабите и оръжието, контролират хода на ремонта, който се извършва от предприятията (фирмите), и оказват помощ за организирането на ремонта, който се

изпълнява със силите и средствата на корабите от дивизиона.

Чл. 164. Специалните задължения на дивизионните специалисти от щаба на дивизиона се определят със съответни заповеди, разпореждания и инструкции на висшестоящите началници.

Раздел IX

Командир на кораб

Общи задължения

Чл. 165. Командирът на кораба е пряк началник на целия личен състав на кораба. Той носи лична отговорност за бойната готовност на поверения му кораб. Командирът на кораба отговаря за:

1. изпълнението на поставените задачи, правилното използване на оръжието и техническите средства, отбраната и защитата на кораба;

2. безопасността на плаването и управлението на маневрите на кораба;

3. подготовката, възпитанието, военната дисциплина и психическото състояние на личния състав, състоянието на организацията на службата на кораба, комплектуваността на кораба с личен състав в рамките на своите правомощия;

4. състоянието, поддържането и опазването на корпуса на кораба, оръжието и техническите средства, боеприпасите, гориво-смазочните материали и другите материални средства;

5. подготовката на личния състав по борбата за живучест на кораба, изправността на всички средства за борба за живучест;

6. информационното и културното осигуряване на личния състав и връзките с обществеността;

7. санитарното състояние, финансовата и домакинската дейност на кораба.

Чл. 166. Присъствието на старши началници на борда на кораба не сменя от командира на кораба отговорността за кораба и за изпълнението на неговите задължения.

Чл. 167. (1) Командирът на кораба е длъжен:

1. да познава до съвършенство кораба, неговите тактико-технически данни, да умее да управлява кораба и правилно да използва неговите бойни и технически средства;

2. да поддържа кораба в заповяданата готовност за бойни действия;

3. постоянно да усъвършенства организацията на бойната и всекидневната служба на кораба и да утвърждава инструкциите за лицата от вахтената и дежурната служба;

4. да планира, организира и ръководи подготовката на кораба;

5. да насочва работата на командния състав към успешно изпълнение на задачите, поставени на кораба, към укрепване на военната дисциплина и морално-психическото състояние на личния състав;

6. да провежда лично подготовката на своите помощници, на командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби, както и подготовката на офицерите за носене на ходовата вахта, да контролира самостоятелната подготовка на офицерите на кораба;

7. да провежда: предходната подготовка преди всяко плаване (тактическо учение) на кораба; занятия на кораба и в кабинета за предходна подготовка за проиграване на плаването, инструктажи, зачоти и изпити по навигационното и хидрографското осигуряване, по мерките за безопасност, тактическите способности за използване на оръжието и техническите средства, тренировките по корабоводене и тактическо маневриране с вахтените офицери;

8. да ръководи корабните бойни учения по използване на оръжието и техническите средства по борба за живучест на кораба и ЯХБЗ, тактически летучки и групови упражнения, като насочва основното внимание на личния състав към правилното отработване на взаимодействието между бойните части (службите, секторите и секциите);

9. да знае теоретическите основи и да умее практически да ръководи борбата за живучест на кораба и лично да обучава офицерите по борбата за живучест; своевременно да провежда мероприятия на кораба за поддържане нивото на физическите полета на корабите в границите на установените норми;

10. да организира и да ръководи информационното и културното осигуряване на личния състав;

11. да изучава целия личен състав на кораба, добре да знае личните качества на подчинените му офицери, да представя най-добрите в службата за повишаване в длъжност и военно звание, постоянно да общува с матросите, старшините и офицерите;

12. да познава нуждите на подчинените, да се грижи за материално-битовото им осигуряване и за запазване на здравето им;

13. да информира старши помощник-командира (помощник-командира) на кораба за заповедите и распореданията, получавани от висшестоящите началници, за своите служебни намерения и распоредания, отдадени непосредствено до командирите на подразделения;

14. да извършва не по-рядко от един път на два месеца проверка на кораба, един път в

месеца - преглед на оръжието, боеприпасите и техническите средства, и един път в денонощието да обхожда кораба;

15. да оглежда системно жилищните и служебните помещения; постоянно да следи за изправното състояние на корпуса на кораба, водонепроницаемите прегради, водните и горивните цистерни, средствата за борба за живучест и да изисква същото от офицерите на кораба;

16. да контролира съхранението на боеприпасите, взривните, химическите и лесно запалимите вещества, а така също съхранението и поддържането на щатното оръжие;

17. да поддържа, както на море, така и в базата неснижаемите запаси и табличната комплектуваност на имуществото на кораба в установените норми;

18. да следи за правилното и своевременното водене на бойната и всекидневната документация на кораба;

19. да ръководи финансовата и домакинската дейност на кораба, да извършва планови и внезапни проверки за състоянието и наличието на домакинските запаси и паричните суми;

20. да утвърждава разкладката на продуктите и да следи за качествено приготвяне на храната;

21. да пази корабния печат;

22. да приема ежедневно от старши помощник-командира (помощник-командира) на кораба денонощната ведомост за състоянието на кораба (приложение № 4 или приложение № 5), сутрешния доклад на вахтения офицер (приложение № 8), доклада за събитията, които са станали през нощта на кораба и на рейда;

23. да приема преди края на работния ден от старши помощник-командира (помощник-командира) на кораба доклад за изпълнението на плана за подготовката, за състоянието на кораба, оръжието и техническите средства, за събитията през деня, да проверява и да отдава разпореждания за следващото денонощие;

24. да приема от щурманската бойна част прогнозата за времето и доклад за измененията в навигационната обстановка;

25. да направи запис във вахтения дневник за обстоятелствата относно раждане, граждански брак или смърт, настъпили на кораба, намиращ се в открито море, и да състави съответния акт за гражданско състояние по реда на Закона за гражданската регистрация.

(2) В отношението си към личния състав от военноморските учебни заведения, военните команди и лицата, намиращи се на борда на кораба, се ръководи от Положението за командите и лицата, намиращи се временно на кораба (приложение №3).

Чл. 168. В случаите, които не са предвидени в уставите и заповедите, командирът на кораба, като се съобразява с обстоятелствата, постъпва по свое усмотрение, спазвайки интересите и достойнството на Република България.

Задължения при подготовка за плаване

Чл. 169. (1) Командирът на кораба отговаря за поддържането на кораба в установената готовност за поход и за качествената му подготовка за плаване.

(2) Командирът на кораба отговаря за поддържането на кораба на всички видове запаси, не по-малко от установените норми, поддържането на оръжието и техническите средства в изправност и в състояние, съответстващо на установената готовност за поход.

Чл. 170. (1) При получаване на разпореждане за подготовка на кораба за плаване командирът на кораба е длъжен:

1. да си изясни поставените задачи за похода и реда за тяхното изпълнение в предпоходната подготовка и на море;

2. да определи необходимите мероприятия по подготовката на кораба и личния състав за решаване на задачите;

3. да проведе подготовката с офицерите от кораба в съответствие с поставените задачи и нивото на цялостната подготовка, да организира с тях изучаването на района на плаване в оперативен, минен, навигационен, хидрографски и хидрометеорологичен отношение, морското законодателство на страната, в която ще пребивава, специалните зони, забранените и опасните райони, международните правила за плаване и преминаване на проливите, а така също другите въпроси, необходими за изпълнението на поставената задача;

4. да утвърди предварителната прокладка, да провери разчетите за прехода, очакваната точност на плаване през различните участъци от маршрута, наличието на резервни способности за определяне мястото на кораба;

5. да организира оглед с водолази на подводната част на корпуса на кораба, задбордната арматура, рулите, винтовете, вълнорезите и обтекателите;

6. да организира провеждането на регламентирания прегледи на оръжието и техническите средства на кораба;

7. да доложи на командира на дивизиона (корабната група) за готовността на кораба за излизане в море;

8. да осигури време за почивка на личния състав в зависимост от условията на предстоящото плаване.

(2) Освен задълженията по ал. 1 командирът на подводница е длъжен да провери и да

утвърди разчета за диферентовката след завършване приемането на всички запаси до установените норми.

Чл. 171. Преди излизането в море командирът на кораба е длъжен да уточни и да получи от щаба на дивизиона:

1. данните за обстановката при излизането, по маршрута на прехода и в района за изпълнение на поставените задачи;

2. указанията за използването на фарватерите, системите и средствата за навигационно-хидрографско осигуряване, за организацията и режима на използване на радиоелектронните средства и средствата за свръзка, за реда и сроковете на донесенията;

3. данните за фактическата и очакваната метеорологична обстановка, хидрологическата и ледовата обстановка, радиолокационната видимост, възможните места за заставане на котва и пунктове за укриване;

4. сведения за осигуряващите кораби и самолети и за пунктовете (районите) за попълване на запасите на море;

5. определеният ред, времето за снемане от котва (бочка, швартови) и излизане от базата, а ако излиза в състава на дивизиона (корабната група) - мястото на кораба в строя и определената скорост на различните участъци, отговорните сектори за наблюдение.

Чл. 172. (1) Командирът на кораба в зависимост от обстановката, сроковете за изпълнение на поставените задачи и установената готовност за поход определя началото за подготовка на кораба за бой и поход с разчет тя да завърши 10 минути преди определеното време за снемане от котва (бочка, швартови).

(2) Подготовката на кораба за бой и поход трябва винаги да се извършва в пълен обем, независимо от продължителността на плаването (излизането на море), сложността на поставените задачи, фактическото състояние и прогнозата за времето.

Чл. 173. (1) Командирът на кораба при подготовка на кораба за бой и поход е длъжен да приеме доклад от старши помощник-командира на кораба за готовността на кораба за бой и поход (на подводниците - и за потапяне), за наличността на личния състав, работещите механизми, запасите, поправките на курсоуказателните прибори, други необходими сведения и своевременно да поиска разрешение от оперативната служба за излизане на море.

(2) Командирът на кораба докладва на командира на дивизиона (корабната група) за готовността на кораба за бой и поход.

Чл. 174. (1) Снемането от котва (бочка, швартови) се извършва по сигнал на командира на дивизиона или в заповяданото време.

(2) Излизането на кораба от пунктовете за базиране (местата за стоянка) става по

учебна тревога със спазване на мерките на скритост.

Задължения при плаване

Чл. 175. Командирът на кораба изцяло отговаря за успешното изпълнение на задачите, поставени на кораба, за поддържането на заповяданата бойна готовност на кораба, за организацията на управлението на бойните части и служби или сектори и секции.

Чл. 176. При плаване в състава на дивизиона (корабната група) командирът на кораба е длъжен:

1. да знае замисъла на командира на дивизиона за маневрирането на дивизиона (корабната група);

2. да използва напълно бойните качества на кораба за изпълнение на задачите, поставени на дивизиона (корабната група);

3. да спазва определената позиция или място в ордера и да маневрира по сигналите на командира на дивизиона (корабната група) или в съответствие с неговия замисъл, като във всички случаи действа инициативно и решително;

4. да води кораба със същата точност както при самостоятелно плаване и да предупреждава, ако по неговите разчети курсът на дивизиона или на даден кораб води към опасност.

Чл. 177. (1) Ако поради получени повреди или неизправности корабът излезе от строя, командирът на кораба е длъжен да вземе всички мерки излизането от строя да не предизвика нарушаване на бойния (походния) ордер на дивизиона.

(2) Командирът на кораба е длъжен незабавно да докладва на командира на дивизиона за неизправностите и да вземе всички мерки за тяхното отстраняване.

Чл. 178. Командирът на кораба е длъжен да взема мерки за своевременното информиране на командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби с данните за обстановката, които са им нужни при изпълнение на техните задачи и за необходимото информиране на целия екипаж на кораба.

Чл. 179. Командирът на кораба няма право да отстъпи от изпълнението на задачата освен в случаите, когато поради измененията в обстановката поставената задача губи своето значение. При това, ако няма време за свързка или няма свързка с командира на дивизиона, командирът на кораба е длъжен, като изходи от общата цел на действията на дивизиона и от оценката на обстановката и като се съобразява с действията на другите кораби, по своя инициатива и на своя отговорност да вземе самостоятелно решение, което да води към постигане на общата цел.

Чл. 180. (1) Ако командирът на дивизиона и началникът на щаба нямат възможност да изпълняват задълженията си, командирът на флагманския кораб управлява дивизиона под

флага на командира на дивизиона до поемане на командването от лице, назначено със заповед на старшия началник.

(2) Командирът на флагманския кораб винаги трябва да бъде информиран за намеренията на командира на дивизиона.

Чл. 181. (1) Командирът на кораба отговаря за безопасността на корабоводенето и маневрирането на кораба.

(2) Командирът на кораба е длъжен да управлява кораба смело, енергично, решително, без страх от отговорност за рискована маневра, наложена от обстановката.

Чл. 182. (1) За осигуряване безопасността на плаването командирът на кораба е длъжен да се ръководи от своя опит и познаването на района на плаване, от данните от шурманската бойна част и техническите средства за наблюдение, както и системно лично да определя място на кораба.

(2) Командирът е длъжен да предпазва шурманската бойна част от възможни пропуски, които може да доведат до тежки последствия, като лично контролира работата на шурмана.

Чл. 183. (1) При самостоятелно плаване командирът на кораба заповядва курса и скоростта на кораба, а на подводницата и дълбочината на потапяне.

(2) Във всички случаи, включително и при плаване в състава на дивизиона, командирът на кораба отговаря за точното изпълнение на правилата за предпазване на корабите от сблъскване на море и за навигационната безопасност на кораба.

Чл. 184. (1) Командирът на кораба е длъжен да вземе всички мерки за осигуряване безопасността на плаването на кораба. В сложни условия командирът на кораба не напуска ходовия мостик (ГКП).

(2) Командирът на кораба може да напуска мостика (ГКП), когато обстановката позволява, като предава управлението на кораба само на подготвени и допуснати до самостоятелно управление на кораба военнослужещи, като това се записва във вахтения дневник.

Чл. 185. Командирът на кораба е длъжен непрекъснато да държи в течение командира на дивизиона (корабната група) за местонахождението на кораба, като по установения ред донася за своето място на море, а така също за пристигането във всяко пристанище и за излизането от него.

Чл.186. Командирът на кораба се грижи за икономичното изразходване на горивото, а ако обстановката позволява, извършва прехода на икономичен ход.

Чл.187. Командирът на кораба е длъжен строго да следи за всички изменения на метеорологичната обстановка и като се съобразява с наблюдението, получаваните

прогнози за времето и предупрежденията за опасни хидрометеорологични явления, своевременно да взема всички необходими мерки за безопасност в случай на щорм и изменение на времето.

Чл. 188. (1) При плаване в теснини, в условия на ограничена видимост, близко до брегове и навигационни опасности и при приближаване към тях, както и в случаите, когато мястото на кораба е съмнително, командирът на кораба е длъжен да спазва всички мерки за безопасност, установени от морската практика, и да изисква от шурманската бойна част да води изчислението на курса на кораба с максимална точност.

(2) Към мерките за безопасност в случаите по ал.1 спадат:

1. повишаване на бойната готовност;
2. подготвяне на кораба за плаване в сложни условия;
3. уточняване мястото на кораба с всички възможни способи и средства и с периодичност, която осигурява необходимата точност на плаването, сверяване на курса, заповядан на рулевия с курса, начертан на картата;
4. забрана да се превключват източниците за електроенергия, които захранват средствата, свързани с управлението на кораба;
5. намаляване на скоростта до безопасна или спиране на двигателите;
6. установяване на пряка връзка между ГКП и постове за управление на двигателите;
7. измерване на дълбочините;
8. усилване на зрителното и техническото наблюдение за откриване на навигационни опасности;
9. приготвяне на котвите за отдаване; приспускане на котвата за откриване на опасни дълбочини;
10. постоянно присъствие на командира на кораба на ходовия мостик (ГКП);
11. забрана за смяна на вахтата в установеното време (смяна на вахтата в сложни условия се извършва само със специалното разрешение от командира на кораба).

Чл. 189. (1) Командирът на кораба е длъжен да познава района на плаване до степен, която осигурява уверено и безаварийно плаване.

(2) В районите, където плаването без лоцман е забранено от местните правила, командирът на кораба може да вземе лоцман.

(3) Лоцманът се допуска на кораба само след проверка на документите, потвърждаващи неговото лоцманско звание. Работата на лоцмана се заплаща по установените тарифи и се вписва във вахтения дневник.

Чл. 190. (1) Командирът на кораба е длъжен да взема всички необходими мерки за безопасността на плаването и след като е предоставил воденето на кораба на лоцмана.

(2) Командирът на кораба не отговаря за аварията на кораба, когато корабът се води от лоцман и аварията е станала в резултат на такива местни условия, които може да бъдат известни само на лоцмана.

(3) Командирът на кораба е длъжен да отстрани лоцмана от управлението на маневрите на кораба, ако забележи, че лоцманът води кораба към явна опасност.

Чл. 191. (1) Командирът на кораба е длъжен да изисква от своите помощници, от офицерите от щурманската бойна част и всички офицери, които носят ходова вахта, да знаят районите за плаване и да използват всички възможности за тяхното практическо усвояване.

(2) Когато корабът се води от лоцман, командирът на кораба е длъжен да изисква от лицата по ал. 1 да изучат маршрута и фарватера така, че при следващото посещение на тези места да са способни да се справят самостоятелно.

Чл.192. (1) При плаване в ледови условия командирът на кораба е длъжен да вземе всички мерки за предпазване от повреждане на корпуса на кораба, винтовете и рулите.

(2) При водене на кораба зад ледоразбивач командирът на кораба е длъжен да се ръководи от правилата за превеждане на корабите в ледове.

Чл. 193. При буксиране на кораба в море командирът на кораба носи отговорност за неговата безопасност и се ръководи от правилата за буксировка.

Чл. 194. Командирът на кораба е длъжен с всички налични средства да окаже помощ на всеки военен или граждански кораб и на всеки летателен апарат, който търпи бедствие в море.

Чл. 195. Командирът на кораба съобщава на старшия морски началник или на началника на гарнизона, а ако няма такива - на местните власти, за всички военнослужещи от кораба, които по някаква причина са останали на брега.

Чл. 196. (1) След изпълнение на задачите по подготовката на море и при завръщане в своята база или в друг пункт за базиране командирът на кораба е длъжен един час преди влизане в базата или пункта за базиране, да приведе кораба по сигнал "Учебна тревога", да заповяда да се провери личният състав, да се прегледат оръжието и техническите средства и по доклади до ГКП от командирите на бойни части (сектори и секции) и началниците на служби да получи сведения за: наличността на личния състав, състоянието на материалната част, изразходваните гориво-смазочни материали и боеприпаси, след което

да даде "Отбой на учебната тревога" и командата "Разоръжи оръжието!".

(2) Лично или по доклад на старши помощник-командира на кораба, съответно помощник-командира на кораба, да се увери, че бойните снаряди и подводните бомби от артилерийските и бомбови установки са снети и прибрани в кранците за първи изстрел, че стволовете на артилерийските и бомбовите установки и патронниците за изхвърлящи гилзи на торпедните апарати са празни; да подаде команди: корабът да се подготви за влизане в базата; да се повиши вниманието на електромеханичната бойна част; екипажът на кораба да заеме местата си по разписанието за заставане на кораба на котва (бочка, швартови).

(3) След заставане на кораба в базата командирът на кораба докладва на своя непосредствен началник за резултатите от похода, за състоянието на екипажа, оръжието, техническите средства и за количеството на наличните запаси.

(4) Командирът на кораба извършва подробен разбор за проведения поход и постигнатите резултати при изпълнението на поставените задачи пред своите помощници, командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби. Той посочва недостатъците в тактическите похвати и бойното използване на оръжието и техническите средства и грешките в действията на личния състав.

(5) Лицата по ал. 4 информират целия личен състав на кораба за резултатите и изводите от изпълнението на задачите.

(6) След пристигане в базата командирът на кораба организира попълването на изразходваните запаси до пълни норми и отстраняването на възникналите през време на плаването неизправности по материалната част.

Задължения в случай на аварии

Чл. 197. Командирът на кораба е длъжен подробно да изучи всички свойства на своя кораб, да добие навици по управлението на кораба при изменение на тактико-техническите му характеристики, вследствие на получени повреди или нахлуване на вода, и да бъде готов всеки момент да води борба с аварийните повреди.

Чл. 198. (1) При авария командирът на кораба е длъжен да вземе всички мерки за спасяването на кораба, включително чрез засядане на най-близката плитчина.

(2) В обстановка, която заплашва кораба с гибел, командирът на кораба е длъжен:

1. да се погрижи за спасяването на вахтения и навигационния дневник;
2. да организира спасяването на документите с класифицирана информация и специалната апаратура; ако спасяването им е невъзможно, те се унищожават, като за целта се разработва разписание;
3. да организира напускането на кораба от личния състав.

(3) Първи от кораба се снемат болните, жените и децата, а след това военнослужещите, които не са заети в борбата с аварията.

(4) След като се убеди, че е невъзможно да се спаси корабът, командирът взема решение за напускане на кораба от останалия личен състав.

(5) Личният състав организирано напуска кораба, като използва корабните спасителни средства.

(6) Задълженията на личния състав по ал. 4 са записани в разписанието по напускане на кораба.

(7) Командирът напуска кораба последен.

Чл. 199. Ако аварията е станала близо до брега, командирът на кораба е длъжен след излизането на екипажа на брега да вземе мерки за спасяването и опазването на корабното имущество.

Чл. 200. Където и да бъде свален екипажът на кораба, командирът и останалите длъжностни лица на кораба запазват напълно всички свои права и задължения по отношение на подчинените си до разформироването на екипажа на кораба.

Чл. 201. Ако екипажът на кораба бъде спасен от чуждестранни кораби, командирът на кораба е длъжен да вземе мерки личният състав да спазва установения на тях ред, като не уронва достойнството и честта на гражданин на Република България.

Чл. 202. Спасеният екипаж на кораба, оказал се извън пределите на Република България, се ползва с правото на екстериториалност. Командирът на кораба е длъжен да търси и да използва всички възможности за най-бързо завръщане на екипажа в най-близкото пристанище или населен пункт на Република България.

Чл. 203. (1) При гибел на кораба, засядането на кораба на плитчина, сблъскване или някакви други инциденти при първа възможност командирът на кораба докладва за инцидента, за предприетите мерки за избягване на инцидента, за спасяването на кораба и личния състав и за отстраняването на получените повреди.

(2) След пристигането в базата командирът на кораба представя писмено донесение.

(3) Към донесението командирът на кораба прилага:

1. спасените навигационен, вахтен и машинен дневник;
2. вахтените дневници на постовете за техническо и зрительно наблюдение със записите, направени през последното денонощие, включително в момента на аварията;
3. карта с навигационната прокладка на кораба за денонощието преди и в момента на

аварията;

4. схеми на маневрирането и курсограмите;

5. рапортите на командира на шурманската бойна част, на вахтения офицер и на други лица, съпричастни с аварията или наблюдавали предшествалите я обстоятелства.

Чл. 204. (1) При сблъскване с друг кораб (съд) командирът на кораба е длъжен да изисква от командира на шурманската бойна част, от вахтения офицер, а при необходимост и от други лица подробни писмени рапорти за обстоятелствата на сблъскването и да ги представи заедно със своето донесение.

(2) В рапортите на командира на кораба и на лицата по ал. 1 се посочва:

1. времето и мястото на сблъскването, наименованието на кораба, с който е станало сблъскването, неговият флаг, фамилията на собственика и на командира (капитана);

2. посоката и силата на вятъра, атмосферното налягане, състоянието на морето по време на сблъскването, посоката и скоростта на течението, видимостта и други хидрометеорологични сведения;

3. пунктът на тръгването на собствения кораб, мястото за пристигането, курсът, скоростта, светлините, състоянието на средствата за наблюдение, положението на руля и други данни за своя кораб през времето, предшествовало сблъскването;

4. времето, когато най-напред е бил открит другият кораб (съд) от средствата за наблюдение, взаимното положение, дистанцията, светлините;

5. курсът и скоростта на насрещния кораб (съд), определени от щурмана и БИП, сигналите и други данни за обстановката до сблъскването;

6. мерките, предприети от кораба, за предотвратяване на сблъскването (заповеди на машините, на руля, подаваните сигнали);

7. характерът на сблъскването на корабите, какви части са се сблъскали, под какъв ъгъл и положението след сблъскването;

8. мерките, предприети от корабите, след сблъскването;

9. повредите, получени от корабите - представят се чертежи или фотоснимки;

10. имало ли е на корабите лоцмани, старши началници, техните звания и фамилии;

11. кой е управлявал кораба в момента на аварията и местонахождението на командира на кораба.

(3) В рапортите си командирът на кораба и лицата по ал. 1 посочват само тези

обстоятелства, които лично са наблюдавали.

Чл. 205. (1) При сблъскване с кораб (съд) в море командирът на кораба няма право да се отдалечава от пострадалия кораб (съд), без да се убеди, че пострадалият кораб може безопасно да продължи плаването.

(2) Командирът на кораба използва всички възможности, за да състави с командира (капитана) на пострадалия кораб (съд) акт за нанесените повреди при сблъскването.

(3) При сблъскване с чуждестранен кораб (съд) командирът на кораба се ръководи от нормите на Международното морско право и ако обстановката позволява, използва всички възможности за съставяне на двустранен акт за морското произшествие.

(4) При невъзможност или отказ от другата страна да се състави акт командирът на кораба заявява и оформя морски протест в срок до 24 часа след пристигането на кораба в пристанището.

Чл. 206. При падане на човек зад борда командирът на кораба взема всички мерки за спасяване на падналия зад борда.

Задължения при строеж и ремонт на кораба

Чл. 207. (1) Командирът на кораб, който се строи или се ремонтира, е длъжен да организира наблюдението за извършващите се работи, да контролира за тяхното изпълнение и качество и да съдейства за своевременното завършване на работите.

(2) Командирът на кораб е длъжен да организира изучаването от личния състав на устройството на кораба, оръжието и техническите средства с цел по-бързата му подготовка за провеждане на ходовите изпитания и за влизането му в строя.

Чл. 208. Командирът на кораба е длъжен незабавно да донася по команден ред и да излага своите съображения и изисквания към лицето, отговорно за строежа, съответно ремонта на кораба, когато установи:

1. неизправност или липса на средства за борба за живучест или несъответствието им на дадения тип кораб;

2. възможности за повреждане на оръжие и технически средства или за възникване на пожари от неизправности в електрооборудването и замърсяването на кораба с лесно запалими отпадъци;

3. нарушаване на херметичността на корпуса, което може да доведе до загуба на запаса от плавучест и до намаляване устойчивостта на кораба;

4. необходимост да се внесат изменения в разполагането на оръжието, техническите средства или корабните устройства, водещи към повишаване на бойната мощ на кораба, подобряване експлоатацията на техниката или на условията за настаняване и живот на

екипажа;

5. липса или недостатъчно ефективна работа на техническите средства за почистване или събиране на нефтосъдържащи и други замърсители на водата.

Чл. 209. Когато екипажът е настанен на строящия се, съответно ремонтиращия се, кораб и възникне непосредствена опасност за кораба, командирът е длъжен да оглави борбата за живучест до пристигането на представителя на ремонтиращата организация, който носи отговорност за кораба.

Чл. 210. (1) Когато екипажът не е настанен на строящия се, съответно ремонтиращия се, кораб охраната и организацията на борбата за живучест на кораба се осъществяват от ремонтиращата организация.

(2) В случаите по ал. 1 командирът на кораба е длъжен да следи за охраната на кораба и за осигуряването на борбата за неговата живучест.

(3) Когато командирът на кораба открие недостатъци по охраната или по осигуряването на борбата за живучест на кораба, той изисква тяхното отстраняване от лицата, отговорни за строежа, съответно ремонта на кораба.

Чл. 211. (1) Ако външната и вътрешната охрана на строящия се, съответно ремонтиращия се, кораб се осъществява от личния състав на кораба, командирът отговаря за носенето на дежурната и вахтената служба в съответствие със специални инструкции.

(2) Инструкциите по ал. 1 се разработват от старши помощник-командира на кораба и представител на ремонтиращата организация и се утвърждават от командира на кораба и ръководителя на ремонтиращата организация.

Чл. 212. (1) Корабът се въвежда в док и се поставя на килблоковете със средства на завода. Отговорността на командира на кораба за безопасното въвеждане в дока отпада от момента, когато форщевенът или ахтерщевенът на кораба пресече външната линия на батапорта (плаващия док).

(2) При излизане от дока отговорността на командира за плаването на кораба започва от момента, в който ахтерщевенът или форщевенът пресече външната линия на батапорта (плаващия док). Командирът на кораба е длъжен при влизане (излизане) от (в) док с личния състав на кораба да оказва съдействие на доковата администрация при извършването на работите.

Чл. 213. При влизане в състава на Военноморските сили на построения, съответно ремонтирания, кораб командирът на кораба е длъжен да определи тактико-техническите характеристики на кораба, които не са били определени в периода на изпитанията и да ги нанесе в тактическия формуляр на кораба.

Задължения при приемане и сдаване на кораба

Чл. 214. Приемането и сдаването на длъжността при смяна на командира на кораба се извършва в съответствие с Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 215. (1) При приемане на кораба командирът е длъжен да провери подготовката на личния състав, изправността на оръжието и техническите средства, състоянието на корпуса и помещенията на кораба, съответствието на записите в тактическия формуляр с фактическото състояние на кораба.

(2) При възможност до встъпването в длъжност приемащият командир се запознава на море с мореходните качества и маневрените свойства на кораба.

Чл. 216. Приемащият командир е длъжен да получи от сдаващия командир сведения, отнасящи се до непотопимостта на кораба, херметичност на корпуса, устойчивост при различни натоварвания, полагащата се документация, както и да провери наличността и състоянието на средствата за борба за живучест.

Чл. 217. (1) Командирът, който приема кораба, встъпва в командване след подписването на акта за приемане и сдаване, без да чака неговото утвърждаване.

(2) Приемането и сдаването на кораба и встъпването в командване се обявява със заповед по кораба, записва се във вахтения дневник и се донася с рапорт до командира на съединението.

(3) Сдаващият командир напуска кораба, след като командирът на съединението утвърди акта. Встъпването в длъжност на новоназначения командир на кораба се обявява в заповед по частта.

(4) След отдаването на заповедта по частта командирът на дивизиона (поделението) при тържествена обстановка представя на екипажа новоназначения командир на кораба.

Чл. 218. В случаите, когато се наложи да се извърши бърза смяна, новият командир встъпва в командване на кораба незабавно, а след това, ако е необходимо, се назначава приемане на кораба.

Раздел X

Старши помощник-командир на кораб

Чл. 219. (1) Старши помощник-командирът на кораба е подчинен на командира на кораба. Той е пръв заместник на командира и пряк началник на целия личен състав на кораба.

(2) Старши помощник-командирът на кораба ръководи подготовката на личния състав, всекидневната дейност на бойните части, службите или секторите и секциите и командите на кораба и изпълнява задълженията на началник на химическата и медицинската служба там, където тази длъжност не е предвидена по щата.

Чл. 220. Старши помощник-командирът на кораба отговаря за:

1. бойната готовност, отбраната и защитата на кораба;
2. подготовката, възпитанието и военната дисциплина на личния състав на кораба, организацията на взаимодействието между бойните части (службите, секторите и секциите) на кораба;
3. организацията на службата и реда на кораба, правилното разработване на корабните разписания и инструкциите и своевременното им коригиране, състоянието на отчета на личния състав, отчета на боеприпасите, личното оръжие и другите материални средства;
4. подготовката на кораба за бой и поход;
5. подготовката на личния състав по борба за живучест на кораба и ЯХБЗ.

Чл. 221. (1) Старши помощник-командирът на кораба е длъжен:

1. да знае състоянието на кораба, оръжието и техническите средства, всички видове запаси и да взема мерки за поддържането им в съответствие с установените норми;
2. да съставя с участието на командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби планове за подготовката на кораба, да ги представя за утвърждаване от командира на кораба и да контролира тяхното изпълнение;
3. да ръководи подготовката на личния състав и всекидневната дейност на бойните части и службите (секторите и секциите) и командите на кораба;
4. да ръководи дейността на главния команден пункт (ГКП) на кораба;
5. да знае теоретическите основи и да умее практически да ръководи борбата за живучест на кораба;
6. да организира своевременното и правилно предаване на заповедите и разпорежданията на командира на кораба и старшите началници до всички бойни части и служби (сектори и секции) и да проверява за тяхното изпълнение, да отработва взаимодействието между бойните части и службите (секторите и секциите);
7. да обобщава опита от използването на оръжието и техническите средства в бойната подготовка и да прави предложения по тяхното усъвършенстване;
8. да знае деловите и моралните качества на офицерите и старшините на кораба;
9. да провежда подготовката на офицерите за носене на корабните дежурства и вахта на котва;

10. да обхожда кораба ежедневно, да контролира спазването на уставния ред, хигиенното състояние, поддържането на корпуса, помещенията, оръжието, боеприпасите и техническите средства на кораба;

11. да следи за воденето на вахтения и другите корабни дневници;

12. да изисква от помощник-командира и от командирите на бойни части и служби (сектори и секции) на кораба точно да се спазват мерките за безопасност и правилата за товарене и разтоварване на боеприпасите (ракети, снаряди, торпеда, мини и др.);

13. да взема мерки за осигуряване на кораба с уставни, правила, ръководства, инструкции;

14. да контролира за своевременното и пълно осигуряване на кораба с полагащите се материални средства;

15. да извършва не по-рядко от един път на 2 месеца проверка на кораба, един път в месеца - преглед на оръжието, боеприпасите и техническите средства, и един път в денонощието да обхожда кораба.

(2) Старши помощник-командирът на кораба извършва проверките, които са предвидени в раздела за задълженията на началник на щаба на батальон от Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 222. (1) Старши помощник-командирът на кораба трябва да бъде готов всеки момент да смени командира на кораба, за което е длъжен:

1. до съвършенство да познава кораба, неговите тактико-технически данни, да умее да управлява кораба и да използва оръжието и техническите средства; да положи изпити за допуск до самостоятелно управление на кораба в установените срокове;

2. да бъде осведомен постоянно за всички заповеди и инструкции, получавани от командира на кораба от висшестоящите началници.

(2) При стоене на кораба на рейд, на котва (бочка, бакшов на друг кораб) не се допуска напускането на кораба от старши помощник-командира на кораба заедно с командира на кораба.

Чл. 223. (1) Преди поход старши помощник-командирът на кораба е длъжен да се убеди, че са включени размагнитващите и другите противоминни устройства, че са попълнени запасите на кораба, че всички офицери, старшини и матроси са на кораба, че няма странични лица и 10 мин. преди снемането от котва (бочка, швартови) да доложи на командира на кораба за готовността на кораба за бой и поход.

(2) През време на похода старши помощник-командирът на кораба се осведомява за всичко случило се през време на плаването.

Чл. 224. Старши помощник-командирът на кораба замества командира на кораба при неговото отсъствие въз основа на писмена заповед, като едновременно изпълнява и своите непосредствени задължения.

Чл. 225. (1) Ежедневно в определеното от командира на кораба време старши помощник-командирът приема от командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби доклади за изпълнение на плана по бойната подготовка на кораба, както и за събитията през изтеклото денонощие, след което изготвя обобщен доклад и го докладва пред командира на кораба, както и му представя за утвърждаване плана за бойната подготовка на кораба за следващото денонощие.

(2) След като получи указания от командира на кораба за предстоящото денонощие, старши помощник-командирът вписва своите разпореждания в книгата за разпореждания и я предава на дежурния по кораб.

(3) Старши помощник-командирът запознава помощник-командира, командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби с утвърдения план за бойната подготовка на кораба за следващото денонощие.

Чл. 226. Ежедневно преди вдигането на флага старши помощник-командирът представя на командира на кораба денонощната ведомост за състоянието на кораба, сутрешния доклад на вахтения офицер (приложение № 4 или приложение № 5, приложение № 8) и докладва за събитията, станали през нощта на рейда и на кораба.

Чл. 227. Старши помощник-командирът организира обявяването на необходимите заповеди и плана за бойната подготовка за следващото денонощие на личния състав от кораба пред строя, а така също прочита отделни точки от уставите.

Чл. 228. (1) През време на авария, ако командирът на кораба счита за нужно да свали личния състав от кораба, старши помощник-командирът ръководи необходимите за тази цел мероприятия и се грижи за спазването на реда при товаренето на хората на спасителните средства.

(2) Старши помощник-командирът напуска кораба заедно с командира на кораба, освен ако не получи от него друга заповед.

Раздел XI

Помощник-командир на кораб

Чл. 229. (1) Помощник-командирът на кораба е подчинен на командира на кораба и на старши помощник-командира на кораба. На подводниците той е втори заместник на командира на кораба. Помощник-командирът е пряк началник на целия личен състав на кораба.

(2) Помощник-командирът на кораба ръководи:

1. снабдителната служба на корабите, на които няма по щат началник на снабдителната служба;

2. службата на корабните наряди;

3. морската, строевата, физическата и огневата подготовка с щатното оръжие на личния състав;

4. слизането на личния състав на брега и пускането му в отпуск;

5. мероприятията по поддържането чистотата и реда на кораба и в кубриците на личния състав на кораба и в бреговата база.

(3) Ръководството на снабдителната служба се осъществява чрез офицера по снабдяването, съответно старшината на снабдителната команда.

Чл. 230. Помощник-командирът на кораба отговаря за:

1. поддържане от личния състав на установения вътрешен ред на кораба и в казармата (на плаващата база);

2. подготовката, възпитанието и военната дисциплина на подчинения му личен състав;

3. състоянието на службата на корабните наряди;

4. поддържането чистота на бордовете, горната палуба, надстройките, рангоута, жилищните помещения за общо ползване на кораба (бреговата или плаващата база);

5. безопасността при провеждането на корабни работи, свързани с вдигането на тежести и работа на личен състав зад борда и на височина;

6. състоянието и използването на катерите, лодките, котвените, буксирните и подемните устройства, за приготвянето им за поход и закрепването им по щормово, за изправността и готовността на щормовите леери и укрепления;

7. обучението по плуване на личния състав на кораба;

8. наличността, комплектуването, състоянието и готовността за действие на спасителните средства - спасителни ризи, кръгове и плотове.

Чл. 231. (1) Помощник-командирът на кораба е длъжен:

1. да ръководи лично сложните работи по морската част, авралните работи и приборките на кораба;

2. да назначава съгласувано с командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби личния състав на работа извън кораба и да контролира за

изпълнението на тези работи;

3. да знае деловите, професионалните и моралните качества на непосредствено подчинения му личен състав;

4. да настанява личния състав на кораба и лицата, които временно се намират на кораба;

5. да се убеди преди поход, че на кораба няма странични лица, които нямат разрешение за участие в похода;

6. да извършва не по-рядко от един път на два месеца проверка на кораба, един път в месеца - преглед на оръжието, боеприпасите и техническите средства, и един път в денонощието да обхожда кораба.

(2) Помощник-командирът на кораба извършва проверките, които са предвидени в раздела за задълженията на началник на щаба на батальон от Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 232. (1) При авария помощник-командирът на надводния кораб ръководи работите на горната палуба, надстройките и по бордовете на кораба или действа по указание на командира на кораба.

(2) При необходимост чрез главния команден пункт помощник-командирът на надводния кораб иска разрешение да използва в свое подчинение аварийните партии и личен състав от бойните постове.

Чл. 233. През време на заводски ремонтни работи помощник-командирът следи за изпълнението на корабните правила от работниците и за разпределението на времето за деня и докладва на командира на кораба за необходимостта от усиляване на вахтената и дежурната служба, ако обстановката налага това.

Чл. 234. (1) Помощник-командирът на кораба изпълнява задълженията и се ползва с правата на старши помощник-командир на кораб по този устав, ако длъжността на последния не е предвидена в щата на кораба.

(2) В случаите по ал. 1 помощник-командирът на кораба изпълнява задълженията и по този раздел.

Раздел XII

Командир на сектор, секция, бойна част на кораб (началник на служба)

Чл. 235. Командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) е подчинен на командира и на старши помощник-командира на кораба и е пряк началник на

целия личен състав на подчиненото му подразделение.

Чл. 236. Командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) отговаря за:

1. бойната готовност на подчиненото му подразделение и изпълнението на поставените задачи;

2. правилното поддържане и използване на оръжието, техническите средства, средствата за борба за живучест и имуществото на подчинената му бойна част (служба);

3. изпълнението на мероприятията по поддържане нивото на физическите полета в пределите на установените норми;

4. подготовката, възпитанието, военната дисциплина и психическото състояние на личния състав;

5. отработване на действията на военнослужещите от други бойни части и служби или сектори и секции, разписани в бойните разписания, за изпълнение на задълженията си на бойните постове на поверената му бойна част;

6. подготовката на личния състав по борба за живучест на кораба, оръжието и техническите средства;

7. своевременното снабдяване на бойната част (службата) със съответните видове довольствие;

8. организацията на специалната вахтена и дежурна служба в своето подразделение;

9. организацията и качествено преминаване на практиката на курсантите и стажантите от учебните заведения, разписани в бойната част.

Чл. 237. Командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) е длъжен:

1. да познава безупречно повереното му оръжие и технически средства и правилата за тяхното използване, умело да управлява бойната част при изпълнение на бойни задачи, да повишава своите знания по специалността;

2. да организира правилно експлоатацията и поддържането в изправност и боеспособност на оръжието, боеприпасите, техническите средства и имуществото на своята част, лично да проверява не по-рядко от един път в месеца тяхното състояние и отчетност;

3. да ръководи подготовката и провеждането на ученията и занятията с подчинените му офицери и старшини;

4. да организира подготовката на ръководителите на занятия и бойни учения и да знае степента на подготовката на офицерите, старшините и матросите, да готви подчинените си за носене на корабната и специалната вахтена и дежурна служба;

5. да ръководи приемането и да следи за наличността, пазенето на запасите и тяхното изразходване съгласно установените норми;

6. да знае деловите, професионалните и моралните качества на подчинените офицери, старшини и матроси;

7. да се грижи за материално-битовото осигуряване и за запазване здравето на личния състав от подразделението;

8. да поддържа строг вътрешен ред в бойната част или сектора, секцията, да следи за реда в завежданите от него жилищни и служебни помещения;

9. да следи за разпределението на личния състав от подразделението по корабните разписания и да докладва на старшия помощник-командир за необходимите изменения;

10. да следи за изпълнението от личния състав на мерките за безопасност при провеждане на практически занятия, учения и работи с оръжието и техническите средства;

11. да контролира провеждането на ремонтните работи със средствата на предприятията (фирмите) и да ръководи ремонта, извършван със силите на подчинения му личен състав;

12. своевременно да прави необходимите записвания в дневниците, формулярите и други документи, които се водят в бойната част или сектора, секцията;

13. ежедневно да обхожда служебните, жилищните и други помещения и в определеното от командира на кораба време да докладва на старши помощник-командира на кораба за изпълнението на плана за занятията и работите, за инцидентите през деня и за необходимите мероприятия в бойната част или сектора, секцията през следващото денонощие.

Чл. 238. Командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) е длъжен в случай на неизправна работа на оръжието и техническите средства незабавно да докладва на командира на кораба и да вземе всички зависещи от него мерки за най-бързото им възстановяване.

Чл. 239. Командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) е длъжен след изпълнение на задачите по подготовката на море и при завръщане в своята база или друг пункт за базиране, по сигнал "Учебна тревога", да провери личния състав, да прегледа оръжието и техническите средства и се убеди, че стволовете на артилерийските и бомбовите установки и патронниците за изхвърлящи гилзи на торпедните апарати са празни и да докладва на ГКП за: наличието на личния състав; състоянието на материалната част; изразходваните гориво-смазочни материали и боеприпаси; снемането и прибирането

в кранците за първи изстрел (погребите) на бойните снаряди и подводните бомби от артилерийските и бомбовите установки.

Чл. 240. (1) При авария на кораба командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) ръководи работите по борбата за живучест на кораба в своето подразделение.

(2) В случай на напускане на кораба от личния състав и в изпълнение на указанията на командира на кораба командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) определя реда за прекратяване на работата и напускането на бойните постове от личния състав.

Чл. 241. По време на ремонта на кораба командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) е длъжен да изучи и да организира изучаването от подчинените му на оръжието и техническите средства на бойната част или сектора, секцията. Своите бележки и предложения той докладва на старши помощник-командира на кораба или на командира на кораба.

Чл. 242. Командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба) е длъжен да изпълнява указанията на флагманския специалист от своето и висшестоящото съединение, отнасящи се до подготовка на личния състав, организацията на службата, бойното използване, поддържането и ремонта на оръжието и техническите средства, използването на запасните части, инструментите и принадлежностите. За получените указания той е длъжен да доложи на командира на кораба.

Чл. 243. Командирът на сектор, секция, бойна част на кораб (началникът на служба), който по съвместителство изпълнява задълженията на флагманския специалист на съединението, не се освобождава от носенето на службата на кораба и от носенето на нарядите.

Чл. 244. Специалните задължения на командирите (началниците) и другите длъжностни лица от бойните части (службите, секторите и секциите) са определени в "Книга за корабните разписания".

Раздел XIII

Командир на група (оръдие, батарея)

Чл. 245. Командирът на групата е подчинен на командира на сектор, секция, бойна част на кораб (началника на служба) и е пряк началник на целия личен състав на подразделението.

Чл. 246. (1) Командирът на групата отговаря за бойната готовност на подразделението, за успешното изпълнение на поставените задачи, за подготовката, възпитанието, психическото състояние и военната дисциплина на личния състав, за изправното състояние и правилното използване на повереното му оръжие и технически средства.

(2) Командирът на групата отговаря за отработване действията на военнослужещите и от други бойни части и служби или сектори и секции, разписани в бойното разписание, и за изпълнение на задълженията на бойните постове от дадената група.

Чл. 247. (1) Командирът на групата е длъжен:

1. да знае до съвършенство устройството и правилата за използване на оръжието и техническите средства на подразделението и своевременно да докладва на командира на бойната част за всички забелязани неизправности;

2. да ръководи подготовката на групата и лично да провежда занятия със старшините и матросите;

3. да следи за правилното обучение на матросите от старшините на команди и командирите на отделения и да знае практическата подготвеност на личния състав от подразделението за изпълнение на задълженията им на бойните постове;

4. да осигури непрекъснатата работа на поверената материална част, борбата за живучест на оръжието и техническите средства, борбата с вода и пожари в района на бойните постове на групата и херметизацията на помещенията на групата;

5. да изисква и да контролира мерките за безопасност при практически занятия, учения и при работа с оръжието и техническите средства; да носи лична отговорност за изпълнението на разпоредбите на чл. 174 от настоящия устав в касаещия го обем;

6. да готви подчинените си за носенето на службата на корабните наряди и да контролира носенето на службата от тях, да проверява правилното водене на графика за наряда по служба;

7. да проверява най-малко два пъти в седмицата състоянието на оръжието и техническите средства на подчиненото подразделение, а така също правилното поддържане и пазене на боеприпасите, щатното оръжие и имуществото на групата;

8. да знае деловите, професионалните и моралните качества на личния състав, името, фамилията и годината на раждане, професията до военната служба, успехите и недостатъците по бойната подготовка на военнослужещите;

9. да следи за своевременното предоставяне на подчинените с всички полагащи им се доволствия;

10. да изисква от подчинените си да спазват формата на облеклото, да следи за външния им вид и строевите навици, за правилното стъкмяване и пазене на облеклото и да проверява наличността му;

11. да се грижи за запазване здравето на своите подчинени, да следи за провеждането на профилактичните мероприятия, да следи за спазването на правилата на личната хигиена, редовното ходене на баня, за смяната на бельото и постелните принадлежности;

12. да наблюдава за чистотата и реда в зачислените му помещения и не по-малко от един път в денонощието да го преглежда;

13. да докладва на командира на бойната част или сектора, секцията (на началника на службата) своите предложения за изменение на разписанията в зависимост от разместването на личния състав на групата.

(2) Командирът на групата отговаря за подготовката на личния състав от своята група по борба за живучест. При авария на кораба той ръководи борбата за живучест в повереното му подразделение.

Раздел XIV

Командир на отсек на подводница

Чл. 248. (1) За командири на отсеци се назначават офицери или старшини, включени в разписанието за бойна тревога по отсеци.

(2) Командирът на отсека е подчинен на старши помощник-командира по въпросите на организацията на службата и реда в отсека.

(3) Командирът на отсека изпълнява указанията на командира на електромеханичната бойна част по въпросите на техническото поддържане на готовността на отсека за потапяне, при потапяне и изплаване, при експлоатацията на главните и спомагателните механизми, при борбата с пожари и с нахлуване на вода в подводницата.

Чл. 249. (1) Командирът на отсека ръководи действията на личния състав при преглед и превъртане на оръжието и техническите средства, при приготвяне на отсека за потапяне, при потапяне и изплаване, при водене на борба за живучест на отсека, по време на тревоги, използване на средствата за регенерация, почистване и газов контрол на въздуха.

(2) Командирът на отсека е длъжен:

1. да знае устройството на своя отсек;
2. да изучава постоянно и добре да познава морално-психическите и деловите качества на личния състав, разписан в отсека, нивото на подготовка и недостатъците на всеки военнослужещ;
3. да поддържа свръзка с централния пост;
4. да следи за постоянната херметичност на отсека;
5. да ръководи привеждането в действие на средствата за регенерация и газов контрол на въздуха;

6. да следи за наличността и поддържането в изправност на средствата за регенерация и газов контрол на въздуха, на аварийния запас от храна, питейна вода, аптечката, аварийните средства и имуществото, намиращи се в отсека;

7. да ръководи приборката в отсека и да следи за поддържането на отсека в изправно състояние.

(3) При стоянка в базата ежедневно в края на работния ден да сдава отсека на дежурния по подводница в състояние съгласно инструкция за състояние на подводницата в базата.

Чл. 250. (1) При подготовката на подводницата за бой и поход и потапяне командирът на отсека лично проверява херметичността на отсека и изправността на средствата за регенерация на въздуха, стационарните и преносимите средства за осветление, аварийните фенери, наличността на аварийните спасителни апарати и аварийния инструмент, изправността на намиращите се в отсека прибори и закрепването на имуществото по походно, за което докладва на старши помощник-командира в присъствието на командира на електромеханичната бойна част (когато той проверява отсека).

(2) Със заповед на командира на подводницата в помощ на командира на отсека се назначава старшина на отсека.

Раздел XV

Флагмански старшина на военноморска база

Чл. 251. (1) Флагманският старшина на военноморската база е подчинен на командира на базата.

(2) Флагманският старшина на военноморската база осъществява контрол на старшинския и матроския състав от военноморската база.

(3) Всички указания на флагманския старшина на военноморската база, отнасящи се до спазване на корабните правила и поддържането на образцов ред на корабите, колективните и индивидуалните спасителни средства, поддържането на образцов външен вид от старшините и матросите, са задължителни за изпълнение от старшинския и матроския състав на базата.

(4) Флагманският старшина е най-близък помощник на командира на военноморската база при:

1. работата със старшинския и матроския състав;
2. изучаване на потребностите на старшинския и матроския състав;
3. поддържането на чистотата на корабите;

4. организацията на корабните работи и контрола за тях;
5. обучението на старшините и матросите по морска практика;
6. поддържането и използването на катерите и лодките.

(5) Флагманският старшина е длъжен:

1. да подпомага командира на военноморската база в работата му със старшинския и матроския състав;

2. да знае типа кораби на въоръжение във военноморската база, техните основни тактико-технически данни, средствата, които осигуряват техните непотопимост и безопасност в пожарно отношение, средствата за защита от оръжията за масово поразяване и настаняването на личния състав;

3. да знае правилата за рейдовата служба и правилата за зрителната свръзка;

4. да умее да управлява катер и лодка;

5. да контролира планирането и провеждането на занятия и учения от флагманските старшини в дивизионите;

6. да осигурява провеждането на инструктажите и учебно-методическите занятия във военноморската база, като следи за изучаване на мерките за безопасност;

7. да осъществява контрол за изпълнението на мероприятията от разпределението на времето за деня;

8. да знае името, презимето, фамилията, годината на раждане, семейното положение и местоживеенето (адреса) на флагманските старшини на дивизионите и на старшините и сержантите от командването и обслужващите поделения на военноморската база;

9. да изучава личностните особености, професионалните качества и възможности на старшините от военноморската база, да изготвя предложения, свързани с развитието им, и след съгласуване с командирите на дивизиони и подразделения да предлага целесъобразни решения на командира на военноморската база;

10. да участва в разработването на плановете за бойна подготовка в обема, свързан със старшинския състав;

11. да подпомага командирите на подразделения при изготвянето на графика за годишен отпуск на старшините и сержантите от командването и обслужващите поделения на военноморската база и след утвърждаване да следи за неговото спазване;

12. да участва в разглеждането на предложенията от командирите относно назначаване на длъжност, освобождаване от кадрова военна служба, повишаване и

понижаване във военно звание, награждаване и налагане на дисциплинарни наказания на старшините от военноморската база;

13. да познава и стриктно прилага във войсковия живот наставленията, ръководствата, методиките и пособията, определящи специфичните задачи за родовете сили във военноморската база;

14. да участва в изготвяне на плановете за разместване на старшините във военноморската база;

15. да подпомага командира на военноморската база при определянето на старшините и матросите за обучение в курсове за квалификация и в учебни заведения;

16. да следи за външния вид и носенето на военната униформа от старшините и матросите от дивизионите;

17. да контролира воденето на отчетността за дежурствата на старшинския състав в командването и обслужващите поделения на военноморската база;

18. да контролира и изисква правилното изпълнение на функционалните задължения от всички старшини във военноморската база, като им оказва методическа помощ при обучението и възпитанието на матроския състав;

19. да участва в процеса на анализ на кадровото развитие, преценка на възможностите и актуализиране на варианта за кадрово развитие на старшините от военноморската база;

20. да подпомага командирите при атестирането на старшините и изготвя становища относно рапорти, молби и жалби по кадрови въпроси;

21. да участва при провеждането на беседи от командира на военноморската база със старшините и матросите при получаване на предложения, представления, рапорти, жалби и др.;

22. да работи за съхраняване положителните традиции във военноморската база;

23. да следи за прилаганата дисциплинарна практика от старшинския състав и оказва помощ за подобряване на педагогическите му умения при работа с личния състав;

24. да провежда лично инструкторско-методически занятия по теми и проблеми, утвърдени от командира на военноморската база;

25. да проверява най-малко един път в месеца състоянието на вътрешния ред и носенето на дежурно-вахтената служба от старшините и матросите и да докладва за резултатите на командира на военноморската база;

26. да работи за усъвършенстване на лидерските качества на старшините от

дивизионите;

27. да съдейства и контролира за:

- а) образцовото поддържане на палубите, надстройките и бордовете на корабите;
- б) правилното използване на подемните устройства на корабите, тяхното своевременно проверяване и изпитване;
- в) бояджийските работи на корабите;
- г) състоянието на спасителните лодки;

28. да съдейства в корабните товарно-разтоварни работи и да докладва на командира на военноморската база всички сведения за състоянието на приспособленията, които се използват, и да следи да не се натоварват повече от допустимото.

Раздел XVI

Флагмански старшина на корабен дивизион

Чл. 252. (1) Флагманският старшина на корабния дивизион е подчинен на командира на дивизиона.

(2) Флагманският старшина на корабния дивизион осъществява контрол на старшинския и матроския състав от дивизиона.

(3) Всички указания на флагманския старшина на корабния дивизион, отнасящи се до спазване на корабните правила и поддържането на образец ред на корабите, използването на подемните устройства, включително стрели, кранове, лебедки, шпиллове, брашпиллове, колективните и индивидуалните спасителни средства, поддържането на образец външен вид от старшините и матросите, са задължителни за изпълнение от старшинския и матроския състав на дивизиона.

(4) Флагманският старшина е най-близък помощник на командира на дивизиона при:

1. работата със старшинския и матроския състав;
2. изучаване на потребностите на старшинския и матроския състав;
3. поддържането на чистотата на корабите;
4. организацията на корабните работи и контрола за тях;
5. обучението на старшините и матросите по морска практика;
6. поддържането и използването на катерите и лодките.

(5) Флагманският старшина е длъжен:

1. да подпомага командира на дивизиона в работата му със старшинския и матроския състав;

2. да знае устройството на типа кораби от дивизиона, техните основни тактико-технически данни, средствата, които осигуряват техните непотопимост и безопасност в пожарно отношение, средствата за защита от оръжието за масово поразяване и настаняването на личния състав;

3. да знае правилата за рейдовата служба и правилата за зрителната свръзка;

4. да умее да управлява катер и лодка;

5. да знае името, презимето, фамилията, годината на раждане, семейното положение и местоживеенето (адреса) на старшините от дивизиона;

6. да изучава личностните особености, професионалните качества и възможности на старшините от дивизиона, да изготвя предложения, свързани с развитието им, и след съгласуване с командирите на подразделения да предлага целесъобразни решения на командира на дивизиона или неговия заместник;

7. да участва в разработването на плановете за бойна подготовка в обема, свързан със старшинския състав;

8. да подпомага командирите на кораби и командира на дивизиона при изготвянето на графика за годишен отпуск на старшините от дивизиона и след утвърждаване да следи за неговото спазване;

9. да участва в разглеждането на предложенията от командирите относно назначаване на длъжност, освобождаване от кадрова военна служба, повишаване и понижаване във военно звание, награждаване и налагане на дисциплинарни наказания на старшините от дивизиона;

10. да познава и стриктно прилага във войсковия живот наставленията, ръководствата, методиките и пособията, определящи специфичните задачи за рода сили;

11. да участва в изготвяне на плановете за разместване на старшините от дивизиона;

12. да подпомага командира на дивизиона при определянето на старшините и матросите от дивизиона за обучение в курсове за квалификация и в учебни заведения;

13. да следи за изпълнението на правилата за лична хигиена, външния вид и носенето на военната униформа от старшините и матросите от дивизиона;

14. да се грижи за бита на военнослужещите от дивизиона;

15. да изучава социалните потребности и интереси на старшинския и матроския състав от дивизиона и оказва помощ и съдействие за тяхното решаване;

16. да контролира воденето на отчетността за дежурствата на старшинския състав от дивизиона;

17. да контролира и изисква правилното изпълнение на функционалните задължения от всички старшини в дивизиона, като им оказва методическа помощ при обучението и възпитанието на матроския състав;

18. да участва при изготвянето на анализ на кадровото развитие, преценка на възможностите и актуализиране на варианта за кадрово развитие на старшините от дивизиона;

19. да изготвя сведения, справки, информации по числения и качествения отчет за окомплектоването на дивизиона с личен състав, както и анализ на количественото и качествено окомплектоване със старшини и матроси в дивизиона;

20. да подпомага командирите при атестирането на старшините от дивизиона и изготвя становища относно рапорти, молби и жалби по кадрови въпроси;

21. да участва при провеждането на беседи от командира на дивизиона със старшините и матросите при получаване на предложения, представления, рапорти, жалби и др.;

22. да води щатно-длъжностната книга на дивизиона, като своевременно отразява промените в старшинския и матроския състав и води поименен ръчен отчет на всички кадрови военнослужещи от дивизиона;

23. да работи за съхраняване положителните традиции в дивизиона и за усъвършенстване стимулите, като води на отчет наложените наказания и приложените поощрения към старшинския състав;

24. да следи за прилаганата дисциплинарна практика от старшинския състав и му оказва помощ за подобряване на педагогическите умения при работа с личния състав;

25. да провежда лично инструкторско-методически занятия по теми и проблеми, утвърдени от командира на дивизиона;

26. да проверява най-малко два пъти в месеца състоянието на вътрешния ред и носенето на дежурно-вахтената служба от старшините и матросите и да докладва за резултатите на командира на дивизиона;

27. да работи за усъвършенстване на лидерски качества на старшините от дивизиона;

28. да контролира и съдейства за:

- а) образцовото поддържане на палубите, надстройките и бордовете на корабите;
- б) правилното използване на подемните устройства на корабите, тяхното своевременно проверяване и изпитване;
- в) бояджийските работи на корабите;
- г) състоянието на спасителните лодки и закрепването на всички предмети на палубите;

29. да съдейства в корабните товарно-разтоварни работи и да докладва на командира на дивизиона всички сведения за състоянието на приспособленията, които се използват, и да следи да не се натоварват повече от допустимото;

30. да осъществява контрол и да оказва помощ при работата с корабните котвени и вързални устройства и принадлежности.

Раздел XVII

Началник на административно отделение, той и комендант на кораб

Чл. 253. (1) Началникът на административно отделение, той и комендант, е подчинен на старши помощник-командира на кораба и на командира на логистичния сектор.

(2) Заповедите на началника на административното отделение, той и комендант, отнасящи се до спазването на корабните правила и поддържането на вътрешния ред в жилищните и битовите помещения на кораба, са задължителни за всички старшини и матроси на кораба.

(3) Началникът на административно отделение, той и комендант на кораба, отговаря за:

1. военната дисциплина на личния състав на кораба;
2. вътрешния ред на кораба;
3. състоянието на отчета на личния състав;
4. уставното носене на корабните дежурства и вахтата;
5. работата на административното отделение на кораба.

(4) Началникът на административно отделение, той и комендант на кораба, е длъжен:

1. да познава до съвършенство устройството на кораба и във всеки момент да знае състоянието на вътрешния ред на кораба;
2. да знае деловите и моралните качества на старшините и матросите на кораба;
3. да провежда подготовката на старшините и матросите за носене на корабните дежурства и вахтата;
4. да обхожда кораба ежедневно, да контролира спазването на уставния ред, хигиенното състояние и поддържането на реда в помещенията на кораба;
5. да контролира качествено извършване на приборките по кораба;
6. да контролира носенето на корабните дежурства и вахта, за откритите недостатъци да докладва на старши помощник-командира на кораба и да прави предложения за подобряване на реда за носене на корабните дежурства и вахта;
7. да контролира спазването на разпределението на времето за деня, формата на облеклото и корабните правила;
8. да възпитава старшините и матросите в дух на организираност и висока дисциплина, акуратност и преданост към кораба и морската служба;
9. да преглежда ежедневно личния състав в строя - външния му вид и състоянието на облеклото;
10. да контролира назначаването на старшините и матросите за носене на корабните дежурства и вахта, като преди развода преглежда назначените в денонощен наряд; да ги инструктира, да проверява как знаят своите задължения и своевременно да изпраща на развод;
11. да ръководи дейността на административното отделение на кораба в съответствие с отдадените заповеди и разпореждания;
12. да изисква от всички военнослужещи, намиращи се на кораба, строго да спазват установените правила за поведение на кораба;
13. да организира настаняването и осигуряването на военни команди, пътници, личен състав от военни учебни заведения и други външни лица съгласно положението за командите и лицата, намиращи се временно на кораба.

Раздел XVIII

Главен боцман (боцман)

Чл. 254. (1) Главният боцман е подчинен на помощник-командира на кораба и е пряк началник на личния състав от боцманската команда, а на подводницата - на командата

рулеви сигналчици.

(2) Старшините и матросите на кораба са подчинени на главния боцман по отношение на вътрешната служба.

(3) Всички заповеди на главния боцман, отнасящи се до спазване на корабните правила и поддържането на образцов външен вид на кораба, използването на подемните устройства, включително стрели, кранове, лебедки, а на подводниците - и заповедите, отнасящи се до поддържането на жилищните и битовите помещения на кораба, на бреговата и плаващата база, са задължителни за изпълнение от старшинския и матроския състав на кораба.

Чл. 255. (1) Главният боцман отговаря за образцовото поддържане на горната палуба, надстройките и бордовете, за правилното използване на подемните устройства на кораба, тяхното своевременно проверяване и изпитване, а така също за бояджийските работи на кораба.

(2) Главният боцман изпълнява разпоредбите на чл. 260 и 261, когато носи отговорност за подчинен личен състав.

(3) На корабите, където длъжността главен боцман не се предвижда, неговите задължения изпълнява старшият боцман (боцманът).

Чл. 256. Главният боцман е най-близък помощник на помощник-командира на кораба при:

1. поддържането на чистотата на кораба;
2. организацията на корабните работи и контрола за тях;
3. обучението на старшините и матросите по морска практика;
4. поддържането и използването на катерите и лодките.

Чл. 257. Главният боцман е длъжен да знае:

1. устройството на своя кораб, неговите основни тактико-технически данни, средствата, които осигуряват борбата за живучест, средствата за защита от оръжията за масово поразяване и настаняването на личния състав на кораба;

2. котвените, буксирните и рулевите устройства на кораба;

3. особеностите на намиращите се на кораба подемни устройства, техните въжета, блокове, тяхното качество, допустимото им натоварване и правилата за използването им в различни случаи;

4. правилата за рейдовата служба и правилата за зрителната свръзка.

Чл. 258. Главният боцман е длъжен:

1. да участва по заповед на помощник-командира на кораба в корабните товарно-разтоварни работи, да докладва на ръководителя на работите всички сведения за състоянието на приспособленията, които се използват, и да следи да не се натоварват повече от допустимото;

2. да присъства при извършването на всички дейности, свързани с неговото завеждане;

3. да заменя своевременно дошлите до негодност или изслужилите определените срокове въжета от такелажа с нови, да поддържа в изправност товарните устройства и техните принадлежности, включително кранове, вистрели, стрели, талии, шкентели, блокове, гакове и др.; да докладва на помощник-командира на кораба за всички забелязани неизправности и да взема мерки за тяхното отстраняване;

4. да поддържа в пълна изправност и готовност за действие котвите, котвените вериги и техните принадлежности, да наблюдава за подреждането на котвените вериги и за закрепването на жвакагалса;

5. да води лично формулярите на котвените вериги, да се грижи за периодичния преглед и освидетелстването им, своевременното им боядисване и маркировка, за изправността на верлюгите и контрафорсите;

6. да проверява поддържането на реда и чистотата на корабните лодки и техните принадлежности; да следи греблата, рангоутът и ветрилата да са прогонени и цялото лодъчно имущество да се намира на своите места; за всички забелязани неизправности да докладва на помощник-командира на кораба и да взема мерки за незабавното им отстраняване;

7. да умее да управлява катер и лодка;

8. да контролира подготовката на спасителните лодки за спускане, закрепването на катерите, лодките и всички предмети на горната палуба;

9. да взема мерки за предпазване на вътрешните помещения на кораба от заливане с вода през люковете, вратите и вентилационните устройства, да следи спасителните устройства и щормовите леери да се намират на определените им места и да са в пълна изправност, да ръководи закрепването по щормово на предметите на горната палуба, да проверява дали хвъргалата се намират на определените им места на горната палуба;

10. да ръководи бояджийските работи;

11. да следи за привеждането в ред и щателното почистване на всички корабни жилищни помещения, умивални, галюни, изходи към горната палуба и надстройките;

12. да взема мерки за отстраняване на забелязаните пропуски от страна на матросите и старшините по чистотата и реда на горната палуба и в жилищните помещения, в случай на нужда да докладва за това на дежурния по кораб и на помощник-командира;

13. да се намира на бака при заставане/снемане на кораба на/от котва/бочка/швартови и по указание на помощник-командира на кораба да ръководи всички действия, свързани със заставането на кораба на котва/бочка/швартови, или снемането му от котва/бочка/швартови; при заставане на кораба с кърмата към пирса след отдаването на котвата да преминава към кърмата в разпореждане на офицера, който ръководи работите на кърмата;

14. да обикаля кораба с лодка при стоянка на рейд ежедневно след завършване на приборката и при откриване на замърсявания на бордовете или други недостатъци да взема мерки за отстраняването им, да следи задбордните трапове, вистрелите и швартовите да са в необходимия ред;

15. да организира и да ръководи действията на командата в съответствие с подаваните сигнали и разпорежданията на помощник-командира на кораба.

Раздел XIX

Старшина на бойна част

Чл. 259. Старшината на бойната част е подчинен на командира на групата или на командира на бойната част (службата). Той е пряк началник на всички старшини и матроси от бойната част и отговаря за:

1. обучението, възпитанието, военната дисциплина на личния състав на бойната част;
2. правилното използване и изправното състояние на оръжието и техническите средства и успешното изпълнение на поставените задачи на бойната част;
3. правилното носене на службата на корабните наряди от подчинените му старшини и матроси и вътрешния ред в подразделението;
4. общата подготовка на личния състав на бойната част;
5. запазването и изправното състояние на облеклото на личния състав и инвентарното имущество на бойната част.

Чл. 260. Старшината на бойната част е длъжен:

1. да познава до съвършенство материалната част от своето завеждане и да следи за нейното правилно използване и подреждане; умело да ръководи бойната част при изпълнение на бойни задачи;
2. да обучава подчинените си да умеят да използват своето оръжие и технически

средства във всякакви условия и да водят борба за живучест на бойния пост, да следи за правилното обучение на матросите от командирите на отделения; лично да провежда с личния състав от бойната част занятия и тренировки по указания на командира на бойната част;

3. да докладва на командира на бойната част за състоянието на оръжието и техническите средства, които той завежда, а така също за всички молби на подчинените, за поощрения и наказания;

4. да познава всеки подчинен - неговото име, фамилия, година на раждане, лични качества, професия до военна служба, семейно положение, успехи и недостатъци в бойната подготовка;

5. да изисква от подчинените строго да спазват разпределението на времето за деня, формата на облеклото и корабните правила, да ги възпитава в дух на организираност и висока дисциплина, акуратност, преданост към кораба и морската служба;

6. да знае къде се намират и какво правят подчинените му, незабавно да докладва на командира на бойната част за всички инциденти;

7. да поддържа чистота и ред в завежданите от него помещения;

8. да проверява един път в седмицата изправността на средствата за защита, които се намират в подчинените му, и уменията им да ги използват;

9. да преглежда ежедневно личния състав в строя - външния му вид и състоянието на облеклото;

10. да се грижи за подчинените и да вниква в техните нужди, да следи за своевременното получаване от личния състав на полагащото се облекло и други видове довольствие, за правилното им пазене и използване;

11. да контролира назначаването на матросите и командирите на отделения на служба за носене на корабните и специалните наряди.

Раздел XX

Старшина на команда (група)

Чл. 261. Старшината на командата (групата) е подчинен на командира на групата или на командира на бойната част (началника на службата). Той е пряк началник на всички старшини и матроси от командата и отговаря за:

1. обучението, възпитанието, военната дисциплина и моралното състояние на личния състав на командата;

2. правилното използване и изправното състояние на оръжието и техническите

средства и успешното изпълнение на поставените задачи;

3. правилното носене на службата на корабните наряди от подчинените и вътрешния ред в подразделението;

4. общата подготовка на личния състав на командата;

5. запазването и изправното състояние на облеклото на личния състав и имущество на командата.

Чл. 262. Старшината на командата е длъжен:

1. да познава до съвършенство материалната част от своето завеждане и да следи за нейното правилно използване и поддържане; умело да ръководи командата при изпълнението на бойните задачи;

2. да обучава подчинените си да умеят да използват своето оръжие и технически средства във всякакви условия и по борбата за живучест на бойния пост, да следи за правилното обучение на матросите от командирите на отделения, лично да провежда с личния състав от командата занятия и тренировки по указание на командира на групата (бойната част);

3. да докладва на командира на подразделението за състоянието на оръжието и техническите средства, които той завежда, а така също за всички молби на подчинените, за поощренията и наказанията, наложени на неговите подчинени;

4. да наблюдава за извършения от предприятията ремонт на оръжието и техническите средства, които той завежда, и да ръководи ремонта, който се изпълнява от личния състав;

5. да познава всеки подчинен - неговото име, фамилия, година на раждане, лични качества, професия до военната служба, семейно положение, успехи и недостатъци в подготовката;

6. да изисква от подчинените строго да спазват разпределението на времето за деня, формата на облеклото, корабните правила, да ги възпитава в дух на организираност и висока дисциплина, акуратност, примерност, честност, стремеж да овладяват техниката, любов към кораба и морската служба;

7. да знае къде се намират и какво правят подчинените му, незабавно да докладва на командира на подразделението за всички инциденти в командата;

8. да поддържа чистота и ред в завежданите от него помещения;

9. да проверява един път в седмицата изправността на средствата за защита, които се намират в подчинените му, и умението им да ги използват;

10. да преглежда ежедневно личния състав в строя - външния му вид и състоянието на

облеклото;

11. да се грижи за подчинените и да вниква в техните нужди, да следи за своевременното получаване от личния състав на полагащото се облекло и други видове доволствие, за правилното им пазене и използване;

12. да назначава старшините от своята команда и да контролира назначаването на матросите от командирите на отделения по службата на корабните и специалните наряди.

Раздел XXI

Командир на отделение

Чл. 263. Командирът на отделението е подчинен на старшината на командата (групата) и е непосредствен началник на целия личен състав на отделението.

Чл. 264. Командирът на отделението отговаря за успешното изпълнение от отделението на поставените задачи, обучението, възпитанието, военната дисциплина и моралното състояние на личния състав от отделението, строевите навици и външния вид на подчинените, правилното използване и пазене на оръжието, техническите средства, средствата за защита, снаряжението, облеклото, обувките и за поддържането им в ред и изправност.

Чл. 265. Командирът на отделението е длъжен:

1. да командва умело отделението при изпълнението на задачите, да обучава и да възпитава матросите от своето отделение, да знае методиката за провеждане на занятия, тренировки и учения на бойния пост;

2. да възпитава матросите в любов към кораба, военноморската служба, своето оръжие и техническите средства и да ги учи да ги пазят;

3. да създава у матросите строеви навици, физическа издръжливост, да ги учи на плуване и морска практика;

4. да познава всеки подчинен - неговото име и фамилия, година на раждането, личните качества, професията преди военната служба, семейното положение, успехите и недостатъците в бойната му подготовка;

5. да знае своето завеждане, да го поддържа в пълна изправност и чистота, да спазва изискванията на техническите инструкции по грижите за него, а така също задълженията на подчинените му по корабните разписания и тревога;

6. да преглежда ежедневно завеждането и средствата за защита на подчинените и да докладва на старшината на командата за всички забелязани неизправности;

7. да умее да управлява лодка с гребла и ветрила;

8. да изисква от подчинените строго да спазват военната дисциплина, разпределението на времето за деня, формата на облеклото, корабните правила и организираността в учебния процес, работата и бита;

9. да следи за чистотата, опрятността, изправността на облеклото на подчинените и спазване от тях на лична хигиена;

10. да проверява не по-рядко от един път в месеца наличието на облеклото на подчинените и съответствието му със записаното в раздавателната ведомост;

11. да се грижи за чистотата на служебните и жилищните помещения, завеждани от него;

12. да докладва своевременно на старшината на командата за заболявания на подчинените, за извършените от тях нарушения и взети от него дисциплинарни мерки за въздействие, а така също при загубване или повреждане на облеклото и корабното имущество;

13. да се грижи за удовлетворяването на законните искания, жалби и заявления на подчинените;

14. да знае къде се намират и какво правят подчинените му;

15. да контролира подготовката на матросите от подчиненото му отделение за носене на корабните и специалните наряди.

Чл. 266. (1) Командирът на отделението в съответствие с разписанието за тревога може да бъде назначен за командир на боен пост.

(2) В случаите по ал. 1 командирът на отделението е длъжен:

1. да осигурява правилната и непрекъсната работа на оръжието и техническите средства на бойния пост;

2. бързо да отстранява повредите на оръжието и техническите средства;

3. да води борба с пожарите и нахлуването на вода на бойния пост;

4. своевременно и организирано да преминава на запасни средства или способности за управление;

5. да организира оказването на първа помощ на ранените и поразените, частичната им санитарна обработка и замяната на излезлите от строя старшини и матроси;

6. да проявява разумна инициатива при изпълнение на поставената задача;

7. да поддържа твърдостта и бойния дух на подчинените и ги информира за изпълнението на задачите в съответствие с известията, получавани от командния пункт;

8. да е в състояние да замести всеки свой подчинен от разчета (бойния пост).

Раздел XXII

Матрос

Чл. 267. Матросът отговаря за своевременното изпълнение на поставените му задачи и задължения, за състоянието на своето оръжие и поверената му бойна и друга техника. Той е подчинен на командири на отделението.

Чл. 268. Матросът е длъжен:

1. да изпълнява изискванията на законите и военната клетва, да бъде бдителен, честен и предан на делото и на интересите на Република България;

2. да изучава военноморското дело и своята специалност, да изпълнява своите служебни задължения, да знае и добросъвестно да изпълнява изискванията на военните устави;

3. да изпълнява безпрекословно, точно и бързо заповедите и командите на своите командири (началници);

4. да бъде храбър и дисциплиниран, да не допуска недостойни постъпки и да предпазва другарите си от такива;

5. да пази държавната и служебната тайна;

6. да уважава командири (началниците) си и по-старшите, строго да спазва правилата на военната вежливост, поведение и отдаване на чест;

7. да знае устройството, назначението и правилата за използване на зачислената му материална част и средствата за борба за живучест на бойния пост, правилата за използване на индивидуалните спасителни и защитни средства и задълженията по книжка "Боеен номер";

8. да знае общото устройство на кораба, корабната лодка и точно да изпълнява корабните правила;

9. да поддържа в изправно състояние оръжието и техническите средства от своето завеждане, да умее правилно и бързо да ги приготвя за бойно използване, да отстранява неизправностите и повредите;

10. да знае и умело да изпълнява задълженията при носене службата на корабните наряди и други видове дежурства и вахта;

11. да знае длъжностите, военните звания и фамилиите на своите преки началници до командира на съединението включително;

12. да пази и поддържа държавното имущество;

13. да спазва правилата на личната и обществената хигиена;

14. да изпълнява мерките за безопасност при боравене с оръжието и техническите средства, да спазва изискванията на пожаро-, електро- и взривобезопасност при извършване на корабни работи;

15. да бъде формен и акуратно облечен;

16. да се държи с достойнство и чест, когато се намира извън кораба, да не допуска нарушаване на обществения ред и недостойни постъпки.

Чл. 269. На бойния пост матросът е длъжен:

1. да изпълнява точно и твърдо действията, предвидени в бойните разписания, инструкциите и заповедите на началниците;

2. да осигурява непрекъсната работа на обслужваните от него оръжие и технически средства;

3. незабавно да докладва на командира на бойния пост за излизането от строя на обслужваните средства, за нахлуването на вода, за пожар и за други обстоятелства, изискващи доклад;

4. да взема мерки за отстраняване на неизправностите, повредите, постъпването на вода, за гасенето на пожар и за ликвидирането на последствията от използване на ядрено, химическо и биологическо оръжие;

5. да привежда в действие и да обслужва средствата за газов контрол, регенерация и почистване на въздуха на подводницата, системата за пожарогасене и средствата за борба с нахлуваща вода.

Чл. 270. Ако матросът (старши матросът) в съответствие с разписанието за бойна тревога е назначен за командир на боен пост, той изпълнява задълженията съгласно чл. 266, ал. 2.

ЧАСТ ТРЕТА

ВСЕКИДНЕВНА СЛУЖБА НА КОРАБА

Глава V

КОРАБЕН РЕД

Чл. 271. Корабният ред служи като основа за най-целесъобразно и еднотипно разпределение на времето на корабите в зависимост от обстановката, осигурява успешното провеждане на подготовката и другите видове дейности на кораба.

Чл. 272. Дневното разпределение на времето се съставя, като се изхожда от задачите, решавани от кораба и дивизиона, условията на базиране, особеностите на климата, условията на плаване, в съответствие с мероприятията, предписани от този устав.

Чл. 273. Командирът на кораба по време на плаване има право да изменя установеното разпределение на времето в зависимост от условията на плаване и изискванията на подготовката с цел успешното изпълнение на поставената задача.

Чл. 274. (1) Никой, освен командирът на кораба или с негово разрешение старши помощник-командирът на кораба, няма право да заповядва на вахтения офицер (дежурния по кораб) да подава команда за подготовка на кораба за бой и поход, да обявява "Голям сбор" или да събира личния състав на кораба във време, непредвидено от разписанието за деня (плана).

(2) При отсъствие на командира на кораба правата по ал. 1 има лицето, което го замества.

Чл. 275. Всички действия на екипажа на кораба, предвидени от разпределението на времето за даден момент, се извършват точно в определеното време, без предварителен доклад на началника, освен ако от него не е дадено специално разпореждане.

Чл. 276. На корабите, които се намират в строеж (заводски ремонт), разпределението на времето се съгласува със заводското разпределение на времето.

Чл. 277. (1) В разпределението на времето се предвиждат основните мероприятия по подготовката, време за преглед и превъртане, време за поддържане на техническите средства и оръжието, време за почистване на кораба, време за битови, културни и други нужди на личния състав.

(2) Разпределението на времето се прави за всеки ден от седмицата.

Чл. 278. По време на занятия и корабни работи почивки се дават:

1. при провеждане на занятия по специална и обща подготовка - по 10 минути на всеки 45 минути;

2. при провеждане на корабни работи - по една почивка от 15 минути преди и след обяд;

Чл. 279. (1) През лятото в часовете, определени за физическа подготовка, а така също

преди обяд и вечеря на личния състав се разрешава да провежда обучение по плуване и да вземе душ.

(2) Храненето в случаите по ал. 1 става след обучението по плуване.

Чл. 280. Преди вечерна проверка след проветряване и почистване на помещенията, предвидени от разписанието, люкове, гърловини и врати се задрайват.

Чл. 281. (1) Вечерната проверка се провежда от дежурния по кораб при участие на командирите на подразделения или техните заместници.

(2) В определеното време личният състав на кораба, който не е в денонощен наряд или в отпуск по команда "Малък сбор!", се строява по бойни части и служби или сектори и секции.

(3) Когато корабът е на ход или на стоянка (на рейд), вечерна проверка се провежда по ред, установен от командира на кораба.

Чл. 282. (1) Проверката се извършва по заповед на дежурния по кораб от старшите на команди, дежурните по бойни части и служби или сектори и секции (групи, команди) или от назначени от командира лица след сигнала "Слушайте всички" и по командата "Започни проверка по подразделения!".

(2) По сигнала "Изпълнителен" старшините на команди (дежурните по бойни части и служби или сектори и секции) излизат пред строя и започват проверка на личния състав.

(3) Всеки, който чуе фамилията си, отговаря "Аз". За отсъстващите отговаря командирът на отделението, например: "На вахта", "В отпуск".

Чл. 283. (1) За резултатите от проверката старшините на команди докладват на дежурните по бойни части (служби, сектори и секции), а на подводниците - на дежурните по команди.

(2) Дежурните по бойни части, а на подводниците - дежурните по команди, докладват на дежурния по кораб за резултатите от проверката.

(3) След докладите се обявяват нарядът и планът за бойната подготовка за следващото денонощие.

Чл. 284. (1) След завършване на проверката и приемане на докладите дежурният по кораб (дивизион) чете заповедите, които трябва да се знаят от всички военнослужещи, и обявява набелязаните мероприятия за следващия ден и нарядите, след което се подава сигналът "Слушайте всички" и команда "Свободни сте!".

(2) Личният състав се разотива по сигнал "Изпълнителен".

(3) За резултатите от вечерната проверка дежурният по кораб докладва на командира

на кораба или на неговия заместник (ако са на кораба) и на дежурния по дивизион при базирането им на брегова база.

Глава VI

ПОДДЪРЖАНЕ НА КОРАБА

Раздел I

Задължения по завеждане

Чл. 285. (1) Помещенията и отделните части на кораба се разпределят за завеждане, за да се поддържат в ред и изправност оръжието, техническите средства, устройствата и средствата за борба за живучест, предметите от оборудването и снабдяването, индивидуалните средства за защита, техническата документация и запасните инструменти и прибори (ЗИП).

(2) Ако дадено оборудване се обслужва от група хора, за завеждащ се назначава най-старшият от групата.

Чл. 286. Завеждането на средствата на дадена бойна част или служба се възлага съответно на командира на бойната част или на началника на службата, а в подразделенията им - на командирите и старшините на тези подразделения.

Чл. 287. Обслужването на средствата от завеждането, тяхното използване, отваряне, ремонт и др. се извършва в съответствие с утвърдената техническа документация.

Чл. 288. Когато дадени технически средства се завеждат и се обслужват от една бойна част (служба, сектор или секция) на кораба, а се използват за нуждите на друга бойна част (служба, сектор или секция), командирите (началниците) на последната са длъжни да искат разрешение за използването им от този командир на бойна част (служба), в чието завеждане се намират, а не от лицата, които непосредствено ги обслужват.

Чл. 289. (1) На всеки боен пост има определено място за разполагане на табелното имущество и са назначени отговорни лица за него.

(2) Табелното имущество, което се намира на бойните постове съгласно описа, трябва да се използва само по предназначение.

Чл. 290. На корабите се забранява да се съхранява и пази нещатно имущество, излишни предмети и материали.

Чл. 291. (1) Корабното имущество се проверява не по-рядко от един път в годината от назначени вътрешнокорабни комисии.

(2) Намереното от комисията нещатно и излишно имущество след утвърждаване на акта от командира на кораба незабавно се сема от кораба или се зачислява.

Чл. 292. (1) Офицерите, старшините и матросите отговарят за поддържането и опазването на своите завеждания.

(2) Офицерите, старшините и матросите са длъжни:

1. да знаят подробно устройството, правилата за използване на завежданите от тях оръжие и технически средства, да ги поддържат в изправност и готовност за действие;

2. да следят всички завеждани от тях средства да работят в съответствие с изискванията на инструкциите и незабавно да вземат мерки за отстраняване на откритите неизправности;

3. да проверят след отстраняване на неизправностите щателно всеки механизъм, устройство или детайл от въоръжението и да ги изпробват в действие, докато се уверят напълно в тяхната сигурна работа;

4. да съставят (да имат) схеми, чертежи, планове и всички основни данни за своето завеждане.

Чл. 293. Завеждащият установката, механизма или прибора е длъжен:

1. да се убеди преди пускане в действие на установката, механизма или прибора в тяхната пълна изправност и готовност за работа и да присъства при пускането им в действие;

2. да наблюдава за тяхната работа и да изисква от лицата, които обслужват механизмите, точно да спазват експлоатационните инструкции и незабавно да вземат мерки за прекратяване на неправилните действия;

3. да взема мерки незабавно при неизправност в работата им за предотвратяване на счупване или авария и да докладва на своя началник за случилото се;

4. да ги оглежда след прекратяване на работата им и привежда в ред и готовност за използване;

5. да получава от специално определеното лице от бойната част (службата) необходимите материали за обслужване на завеждането и да следи за тяхното изразходване.

Чл. 294. На корабните механизми и устройства, които се обслужват от няколко военнослужещи, се окачват или подреждат в сборници на бойния пост инструкции за експлоатацията им.

Чл. 295. (1) Завеждащите корабни помещения (командирите на отсеци) отговарят за тяхното състояние, за изправността на вратите, люковете, гърловините, вентилационните клапани, илюминаторите и задрайките по тях за наличието на табелното имущество, за

чистотата и реда в помещенията и своевременното им проветряване.

(2) Ежедневно след завършване на работата и занятията се извършва приборка на помещенията. Завеждащите помещения оглеждат трюмовете, преградите, люковете, гърловините, апаратурата на задбордните отвори, електроинсталацията, апаратурата на корабните системи и се убеждават, че са спазени всички изисквания за недопускане възникването на пожари и нахлуване на задбордна вода в помещенията, като особено внимание се обръща на помещенията, в които са работили външни лица.

(3) Завеждащите помещения докладват на своите непосредствени началници, а на подводниците - на дежурния по кораб, за резултатите от огледа.

Чл. 296. Завеждащите служебни помещения (командни пунктове, радиорубки, машинни отделения и др.) следят след завършване на работа и занятия в тях да няма никой освен лицата от дежурно-вахтената служба, които имат специално разрешение от командира на бойната част (началника на службата, помощник-командира на кораба).

Чл. 297. Офицерите, старшините и матросите, които отговарят за подвижни предмети от въоръжението и снабдяването на кораба (пожарно, аварийно-спасително имущество, инструменти, приспособления, ключове от клапаните), са длъжни да се грижат тези предмети да бъдат изправни, винаги да се намират в определените за тях места и да се използват по предназначение.

Чл. 298. Лицата, на които е възложено да отговарят за разходни предмети и материали, се грижат за тяхното правилно пазене, изразходване, отчет и своевременно попълване.

Чл. 299. (1) Когато корабът се намира в кампания, завеждащите оръжието и техническите средства наблюдават за тяхната работа и водят отчет за забелязаните неизправности.

(2) Забележките по работата на оръжието и техническите средства, събрани по време на кампанията, се използват при съставянето на ремонтните ведомости преди влизане на кораба в ремонт.

Чл. 300. (1) За поддържане на бойната готовност на кораба на необходимото ниво и своевременно откриване и отстраняване на неизправностите личният състав е длъжен да прави всекидневни и периодични прегледи, планово-предупредителни ремонти, преглед и превъртане на оръжието и техническите средства.

(2) Прегледът и превъртането на оръжието и техническите средства се извършват по сигнал "Оръжието и техническите средства прегледай и превърти" в часовете, определени в разпределение на времето, а така също при всяко завръщане на кораба от поход.

(3) Прегледът и превъртането на оръжието и техническите средства се ръководят от командирите на подразделения под общото ръководство на старши помощник-командира на кораба и под наблюдението на командира на кораба.

Чл. 301. (1) При прегледа и превъртането на оръжието и техническите средства участват всички офицери, старшини и матроси от кораба съгласно разписанието за завеждане и преглед и превъртане на оръжието и техническите средства.

(2) Завежданията на лицата от дежурно-вахтената служба и намиращите се в отпуск, командировка, лечение се проверяват от техните заместници или от матроси, назначени от старшината на командата.

(3) Механизмите, които не може да бъдат проверени при ежедневното превъртане, се преглеждат (отварят) на периодичните прегледи.

Чл. 302. (1) Прегледът и превъртането на механизмите и устройствата се извършва от личния състав, който е допуснат да ги обслужва самостоятелно.

(2) Личният състав, който няма допуск до самостоятелно управление на завеждането, извършва превъртането под непосредственото ръководство на своите началници.

Чл. 303. (1) Прегледът и превъртането на оръжието и техническите средства се извършват в съответствие с експлоатационните и специалните инструкции и граfiците за разпределение на електроенергията, разработени от щаба на съединението за всеки проект кораби.

(2) Специалните инструкции се съставят така, че всеки член от екипажа да превърта оръжието и техническите средства, които той завежда.

Чл. 304. (1) За резултатите от прегледа и превъртането на оръжието и техническите средства се докладва по команден ред на старши помощник-командира на кораба; на подводниците - на командирите на отсеци, които освен това докладват и в централния пост.

(2) След получаване на доклади от командирите на бойни части и сектори и секции и началниците на служби старши помощник-командирът на кораба докладва на командира на кораба за състоянието на оръжието и техническите средства.

(3) След завършване на прегледа и превъртането оръжието и техническите средства се привеждат в изходно положение.

Чл. 305. Неизправностите по материалната част, открити при прегледа и превъртането на оръжието и техническите средства, се отстраняват незабавно. За отстраняване на неизправностите се определят време и необходимият за това личен състав.

Раздел II

Проверки на кораба

Чл. 306. Проверките се правят за установяване състоянието на бойната готовност, състоянието на кораба и неговия личен състав. Те се провеждат периодично от командира

на кораба и от неговите преки началници.

Чл. 307. (1) Проверките може да се планират предварително (планови) или да се извършват внезапно.

(2) При плановите проверки предварително се указват целта и времето за извършване на проверката, за да може личният състав да подготви кораба.

(3) Внезапните проверки се правят без предварително известяване, като целта и редът за провеждането им се обявяват непосредствено преди проверката.

Чл. 308. (1) По решение на лицата, които ги провеждат, проверките може да започнат с обявяване на "Учебна тревога" или със строяване на целия личен състав на кораба по сигнал "Голям сбор".

(2) При посрещането на лицето, което извършва проверката, командирът на кораба му представя денонощната ведомост и го съпровожда по време на проверката.

(3) Началникът на групата за проверка е длъжен да запознае командира на кораба с въпросите, по които ще се извърши проверката.

(4) През време на проверката на кораба се проверяват бойната готовност, състоянието на оръжието, техническите средства, вътрешният ред и хигиенното състояние на кораба, прави се строеви преглед на личния състав с изпитване. По време на проверката корабът може да излиза на море за изпълнение на бойни упражнения.

(5) При констатиране на груби нарушения от военнослужещите и при спазване разпоредбите на Правилника за кадровата военна служба проверката може да прерасне в служебна проверка за търсене на дисциплинарна отговорност.

Чл. 309. (1) За строеви преглед с изпитване военнослужещите се строят в установените със заповед на командира на кораба места.

(2) Изпитването се извършва отделно на матросите, старшините и офицерите.

(3) Началникът, който провежда изпитването, определя кое длъжностно лице от кораба (съединението) да го съпровожда при изпитването на личния състав.

Чл. 310. (1) Съдържанието на проверката се отразява в плана, предварително разработен от проверяващия.

(2) След проверката се прави разбор. Разборът с командирите на бойни части и служби или сектори и секции, подразделения и началниците на служби се провежда от ръководителя на проверката, а с редовия състав - от командирите на бойни части и сектори и секции, подразделения и началниците на служби.

(3) Основните забележки от проверката се записват в дневника за бойна подготовка на

кораба и се обявяват със заповед по кораба (дивизиона). За открити недостатъци проверяващият определя срок за отстраняване.

(4) В случаите, когато проверката е направена от по-горен началник, командирът на кораба след изтичане на определените срокове докладва по команден ред на лицето, извършило проверката, за отстраняването на констатираните недостатъци.

Раздел III

Прегледи

Чл. 311. (1) Командирът на кораба, командирите на бойни части и сектори и секции и началниците на служби провеждат прегледите, за да проверят състоянието на оръжието и техническите средства, корабните устройства и помещения, условията за живот и бит на личния състав.

(2) Командирът на кораба може да извършва преглед на целия кораб или отделно по бойни части и служби или сектори и секции.

(3) Прегледът на целия кораб започва след построяването на личния състав по сигнал "Голям сбор".

Чл. 312. (1) За преглед на кораба, оръжието и техническите средства с разрешение на лицето, което провежда прегледа, вахтеният офицер (дежурният по кораб) подава команда "Кораба за преглед подготви!", която се предшества от сигнала "Слушайте всички".

(2) По сигнала "Изпълнителен" личният състав бегом заема местата си съгласно разписанието за завеждане. Помещенията на кораба се отварят и се включва осветлението. Снемат се калъфите от оръжието и техническите средства.

(3) Лицата, които нямат завеждания, се строят на определените им места, командирите на бойни части, сектори и секции и началниците на служби и други подразделения - на местата съгласно разписанието за бойна тревога.

(4) За готовността за преглед се докладва на лицето, което провежда прегледа.

Чл. 313. (1) При влизане на лицето, което провежда прегледа, в помещението командирът на подразделението (отсека, командния пункт, бойния пост и др.) подава команда "Мирно!" и докладва, например: "Господин капитан I ранг, боен пост № 12 е готов за преглед. Командир на бойния пост старшина II степен Димитров." Когато в помещението няма други военнослужещи, командата "Мирно!" не се подава.

(2) През време на прегледа на кораба не се допуска придвижване на личния състав освен при особена необходимост, наложена от изискванията на службата.

(3) Помещенията трябва да бъдат отворени през време на обхождането на кораба.

Чл. 314. (1) След завършване на прегледа вахтеният офицер (дежурният по кораб) подава команда "Отбой!", която се предшества от сигнала "Слушайте всички".

(2) По сигнала "Изпълнителен" материалната част се привежда в изходно положение, изключва се осветлението и помещенията се затварят. Личният състав напуска своите завеждания по командата "Свободни от места!".

Чл. 315. (1) Прегледът на отделна бойна част (служба) започва след построяване на личния състав на мястото, определено от провеждащия прегледа.

(2) Резултатите от прегледа се записват в работния бележник на командира на бойна част.

Раздел IV

Корабни работи

Чл. 316. (1) Работите по поддържане в изправност на корпуса, помещенията, оръжието и техническите средства на кораба, в това число и авралните работи, се извършват от личния състав на кораба в дните и часовете, указани в разпределението на времето за деня.

(2) Срочните работи се извършват всеки ден по всяко време на денонощието с разрешение на старши помощник-командира на кораба.

Чл. 317. (1) Разпределението на общокорабните работи между бойните части и службите или секторите и секциите и наблюдението за качествено изпълнение на тези работи е задължение на помощник-командира на кораба.

(2) Ръководството на работите във всяка бойна част или служба и отговорността за тях носи съответният командир на бойна част или началник на служба.

(3) В случаите, когато е необходимо да се извършат големи по обем и срочни работи в някоя бойна част (служба, сектор или секция), по заповед на старши помощник-командира на кораба може да се привлече личен състав от други бойни части (служби, сектори или секции).

Чл. 318. (1) Всяка работа се възлага на определена група военнослужещи под непосредственото наблюдение на ръководител на работите (офицер или старшина).

(2) Ръководителите на работите отговарят за бързото им и точно изпълнение, за спазването на мерките за безопасност, за поддържането на ред и чистота на своите участъци.

(3) След завършване на работата ръководителят е длъжен лично да се убеди в нейното качествено изпълнение и да доложи за това на лицето, което е възложило работата.

Чл. 319. (1) Завеждащите отделни механизми, предмети от въоръжението и

снабдяването са длъжни да участват в работите, които се извършват в техните завеждания.

(2) Офицерите и старшините са длъжни лично да ръководят работите, извършвани в техните завеждания.

Чл. 320. (1) Личният състав се назначава за работа на развод, на който присъства целият екипаж на кораба с изключение на лицата от денонощния наряд.

(2) Преди развода командирите на подразделения са длъжни да проверят наличността на матросите и старшините и формата на облеклото им.

(3) За развод за работа личният състав се строява по бойни части (и служби или сектори и секции) по команда от дежурно-вахтената служба "Малък сбор!".

(4) При необходимост с разрешение на командира на бойната част (началника на службата) на работа може да бъде назначена част от личния състав и без развод.

Чл. 321. (1) Разводът на личния състав за работа се извършва от командирите на бойни части или сектори и секции и от началниците на служби по сигнал от дежурно-вахтената служба под общото ръководство на помощник-командира на кораба.

(2) Разводът на личния състав, назначен за работа извън своята бойна част (служба), се извършва от лицето, което е дало заявка за това.

Чл. 322. Разпределението на работите, изискващи участието на целия личен състав на кораба, включително авралните работи, се извършва на развод за работа пред личния състав, строен по бойни части и служби или сектори и секции, по команда от дежурно-вахтената служба "Голям сбор!"

Чл. 323. (1) Всички аврални работи се извършват под общото ръководство на помощник-командира на кораба.

(2) В отделни случаи ръководството на авралните работи може да се поеме от старши помощник-командира на кораба.

(3) Личният състав на медицинската служба трябва да се намира на кораба при аврални работи.

Раздел V

Приборки

Чл. 324. (1) За поддържане на чистотата и реда на кораба в съответствие със санитарно-хигиенните изисквания се извършват големи и малки приборки.

(2) Задълженията на личния състав на кораба при извършване на приборки се определят от разписанието за приборка. В разписанието за приборки се включват всички

офицери, старшини и матроси.

(3) Лицата, които съгласно разписанието за приборки са назначени за ръководители на приборката, а при тяхното отсъствие - заместниците им, отговарят за своевременно и качествено извършване на приборките.

(4) В разписанието за приборки се предвижда почистване на всички помещения, палуби, надстройки и бордове на кораба в последователност, която да изключва замърсяването на вече почистените участъци или помещения.

Чл. 325. При голяма приборка се извършва:

1. измиване на всички корабни помещения, включително палуби, прегради, тавани;
2. измиване на горната палуба, бордовете, траповете, надстройките, димоходите, маттите, лодките и катерите;
3. частично почистване на оръжието и техническите средства, почистване на трюмовете;
4. проветряване и подсушаване на жилищните и служебните помещения;
5. изнасяне от помещенията, преглеждане и проветряване на постелните принадлежности, облеклото и личните вещи;
6. профилактична дезинфекция на местата за общо ползване , включително галюни и умивални, а при необходимост - дезинфекция, дезинсекция и дератизация.

Чл. 326. Голяма приборка се извършва по план на командира на кораба.

Чл. 327. (1) Малка приборка се извършва съгласно разпределението на времето за деня.

(2) При малка приборка може да се извършва:

1. почистване на водата или снега от горната палуба, праха и влагата от механизмите, приборите и устройствата;
2. вентилиране на помещенията;
3. измиване на замърсените места;
4. измитане на помещенията и палубите и изнасяне на сметта;
5. почистване и смазване на металните предмети от въоръжението на кораба;
6. други дейности в зависимост от конкретната обстановка.

(3) Обемът на работите се определя от ръководителя в зависимост от степента на замърсяване на помещенията, горната палуба, оръжието и техническите средства, кейовете, пристаните.

Чл. 328. (1) При стоянка в пристанищата и гаваните на котва (бочка, швартови) сметта се изнася и се събира на кея в установените за това места, като се спазват мерките за противопожарна безопасност.

(2) В открито море сметта се събира и сдава в контейнери.

Чл. 329. (1) Помощник-командирът на кораба ръководи приборките на кораба, определя качеството на работите и ги приема.

(2) За проверка на качеството на приборките помощник-командирът привлича началника на медицинска служба и главния боцман.

Чл. 330. (1) След завършване на голямата приборка старши помощник-командирът на кораба, съпроводен от помощник-командира, началника на медицинска служба и главния боцман, обхожда кораба, проверява качеството на приборката и докладва на командира на кораба за резултатите.

(2) Ако на отделни обекти приборката е извършена некачествено, старши помощник-командирът на кораба определя допълнително време за завършване на приборката.

(3) Командирът на кораба, ако счете за необходимо, лично обхожда кораба, придружаван от лицата по ал. 1.

Чл. 331. (1) Помещенията, в които през деня са се провеждали някакви работи или занятия, се почистват непосредствено след всяка работа (занятие).

(2) Поддържането на чистотата на подводниците и на малките надводни кораби, когато личният състав не е на тях, се възлага на лицата от дежурно-вахтената служба.

Чл. 332. Помещенията на кораба (междудънните пространства, специалните цистерни и др.), които не се нуждаят от всекидневно почистване, се почистват периодично според необходимостта от специално назначен личен състав под ръководството на завеждащите тези помещения.

Чл. 333. Помещенията, в които се пазят провизии, камбузите, баните, умивалните, пералните, галюните и сметопроводите се поддържат чисти и периодично се дезинфекцират.

Чл. 334. (1) Основно почистване на всички корабни помещения се извършва при необходимост.

(2) В случаите по ал. 1 се извършват дезинфекция, дезинсекция и дератизация на помещенията, като се предпазва личният състав от отравяне.

Глава VII

ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ПОДДЪРЖАНЕ НА КЕЙОВЕТЕ, ПРИСТАНИТЕ И АКВАТОРИИТЕ

Чл. 335. (1) Военнослужещите са длъжни да опазват околната среда, природните ресурси, културното и историческото наследство.

(2) Военнослужещите, които умишлено замърсяват или увреждат околната среда, се привличат към отговорност в съответствие с националното законодателство по опазването и съхраняването на земята, акваторията и околната среда.

Чл. 336. (1) На всеки кораб от ВМС на Република България се изготвя екологичен паспорт.

(2) Съдържанието на паспорта отговаря на действителното екологично състояние на кораба.

(3) При промяна на оборудването на кораба се изготвя нов екологичен паспорт.

(4) За опазване на околната среда командирът на дивизиона назначава постоянно действаща комисия.

(5) Комисията по ал. 4 разработва план и мероприятия за опазване на околната среда в ежедневната дейност. Планът за опазване и възстановяване на околната среда задължително се разяснява пред целия личен състав на поделението.

Чл. 337. (1) Кейовете, пристаните и акваторията на базата се поддържат в ред и състояние, което осигурява противопожарната безопасност и опазване на околната среда, за което е необходимо:

1. редовно да се почистват от смет (особено леснозапалима), а акваторията и от нефтопродукти;

2. сметта се събира само в специално заделени контейнери, които се почистват редовно и се дезинфекцират; сметта се извозва до определените за това места;

3. пътищата към кейовете и към бреговите обекти на базата се поддържат свободни, а средствата за гасене на пожари - в изправност;

4. за пушене се определят специални места, снабдени със съдове с вода или пясък за угарките;

5. приемането и сдаването на течно гориво от или на кораба се извършва на специално определени и оборудвани кейове, а при липса на такива - на постоянните или други местостоянки, като при това се вземат мерки за недопускане изливането на гориво зад борд;

6. на корабите и на брега се поддържат в изправност техническите средства и оборудването, предназначени за почистване и събиране на нефтопродукти и други замърсявания на водата.

(2) Забранява се затрупването с товари на кейовете и пристаните, както и паленето на огън без спазване на необходимите противопожарни мерки за безопасност.

Чл. 338. (1) Командирите (началниците) от всички степени са длъжни да вземат ефективни мерки за недопускане замърсяване на морето и акваторията на рейдовете и пристанищата с вредни за здравето на хората и живите организми на морето вещества, изхвърляни от корабите.

(2) Командирите на кораби носят лична отговорност за спазване на правилата за предпазване на морето от замърсяване.

(3) Забранява се изливането на мазут, дизелово гориво, масло и други горящи течности зад борд.

(4) Когато корабът се намира в пристанището (вътрешните морски води, териториалното море, прилежащата зона), се забранява замърсяването на акваторията с отпадъчни води, смет и вода, смесена с нефтопродукти. В този случай се използват специални системи и цистерни.

(5) Забранява се изхвърлянето в морето на всички видове пластмаси, синтетични въжета, пластмасови торби за отпадъци, всякакви други отпадъци, включително изделия от хартия, стъкло, метал, порцелан, сепарационни измивачи и опаковъчни материали.

(6) Изхвърлянето в морето на хранителни отпадъци се извършва колкото е възможно по-далеч от брега, но в никакъв случай не по-близо от 12 морски мили от най-близкия бряг.

(7) Личният състав на Военноморските сили трябва постоянно да се възпитава в дух на лична отговорност за чистотата на морето, настойчиво да овладява практическите похвати и способности за борба със замърсяване на морските води.

Чл. 339. (1) На кейовете и пристаните се поставят табла с правила за поддържане на акваториите на гаваните и пристанищата.

(2) Командирът на бреговата база и заместник-командирът по материално-техническото и медицинското осигуряване на военноморската база осигуряват:

1. корабите с баржи (цистерни, контейнери) за изпомпване на замърсената с нефтопродукти вода;

2. събирането на сметта, почистването на контейнери и извозването на сметта извън границите на базата;

3. поддържането на подходните пътища, средствата за гасене на пожари и оборудването на местата за пушене.

Чл. 340. Почистването на кейовете и пристаните и почистването на акваторията от смет в непосредствена близост до кораба се извършва от личния състав на корабите.

Чл. 341. При провеждане на учения и бойни стрелби в организационните указания се включва приложение по опазване и възстановяване на околната среда и се извършва оценка на вероятното екологично въздействие на планираните мероприятия по подготовка на силите.

Чл. 342. При увреждане на околната среда, замърсяване на акваторията или нарушаване на допустимите норми на замърсяване по време на учения, бойни стрелби или друг вид военна дейност ръководителят има право временно да ги прекрати, като незабавно докладва по команден ред за вземане на окончателно решение.

Чл. 343. (1) При участие на Военноморските сили в операции по поддържане на мира и многонационални учения, провеждани на чужда територия, задължително се спазват изискванията на законите за опазване на околната среда на страната домакин.

(2) Командирите на военноморски бази са пряко отговорни за екологичната обстановка в районите на ръководените от тях бази.

(3) Командирите на военноморски бази назначават еколог контролър, който да контролира показателите на околната среда за всеки район.

Чл. 344. Методическото ръководство на изпълнение на мероприятията по опазване на околната среда се осъществява от началника на служба "Ядрена, химическа и биологическа защита и екология".

Чл. 345. (1) При нарушаване на екологичната обстановка командирът докладва незабавно по команден ред.

(2) При необходимост началникът на служба "Ядрена, химическа и биологическа защита и екология" организира или извършва оценка на въздействието върху околната среда вследствие на военната дейност.

Глава VIII

ОСИГУРЯВАНЕ ЖИВУЧЕСТТА НА КОРАБА

Раздел I

Организация на борбата за живучест

Чл. 346. Живучест на кораба е способността му да противостои на бойни и аварийни повреди, като при това възстановява и поддържа във възможната степен своята боеспособност.

Чл. 347. (1) Точното спазване на изискванията на този устав и на Ръководството по борба за живучест на надводния кораб (подводница) е задължение на всеки военнослужещ, което следва неотклонно да се изпълнява при всички обстоятелства по време на плаване или стоянка на кораба.

(2) Командният състав е длъжен да дава пример по спазване на правилата за осигуряване на живучестта и да не оставя без въздействие нито един случай на нарушаване на тези правила от подчинените им.

(3) Целият личен състав на кораба е длъжен да следи за спазване на мерките, които осигуряват живучестта на кораба.

Чл. 348. На подводниците, независимо от това, дали са на море или в базата, здравият корпус и преградите на отсеците се поддържат херметични и винаги готови за херметизиране, арматурата - изправна и готова да осигури потапянето им на пределна дълбочина.

Чл. 349. (1) Командирът на кораба отговаря за безопасността на кораба.

(2) При аварии и бойни повреди командирът на кораба ръководи борбата за живучест на кораба от ГКП.

(3) При пожари и наводняване на корабни помещения (отсеци) командирът на кораба, след като оцени създалата се обстановка, е длъжен да отдаде заповед за ограничаване и изолиране на повредените райони и да вземе мерки за предотвратяване на взривове и разпространяване на вода и пожари в съседни помещения (отсеци).

Чл. 350. (1) Старши помощник-командирът на кораба отговаря за подготовката на личния състав по борба за живучест на кораба.

(2) Старши помощник-командирът на кораба лично:

1. ръководи подготовката на офицерите от кораба по борба за живучест;
2. ръководи отработването на взаимодействието между бойните части служби, сектори и секции (отсеците);
3. ръководи разработването на корабни бойни учения и тренировки по борба за

живучест в съответствие със заданията и указанията на командира на кораба;

4. контролира комплектуваността и състоянието на аварийно-спасителното и противопожарното имущество.

Чл. 351. (1) Командирът на електромеханичната бойна част или секция отговаря за:

1. поддържането в изправност на корпуса на кораба;

2. готовността за действие на техническите средства, осигуряващи борбата за живучест;

3. наличието в подводницата на индивидуалните спасителни средства, тяхната изправност и готовност за използване;

4. леководолазната подготовка на личния състав;

5. наличието на документацията по непотопимост;

6. комплектуваността на кораба с аварийно-спасително и противопожарно имущество.

(2) Командирът на електромеханичната бойна част или секция контролира подготовката на личния състав от бойните части и служби или сектори и секции по непотопимост, взриво- и пожаробезопасност на кораба и за всички недостатъци докладва на старши помощник-командира на кораба.

(3) Под ръководството на старши помощник-командира на кораба командирът на електромеханичната бойна част или секция разработва корабни учения (задачи) по борба с пожари и наводняване на отсеците.

(4) Указанията на командира на електромеханичната бойна част или секция по запазването на водогазонепроницаемостта на корпуса, пожарната безопасност и борба за живучест на кораба са задължителни за целия личен състав на бойните части, служби или сектори и секции и команди на кораба.

Чл. 352. (1) Командирът на електромеханичната бойна част или секция непосредствено ръководи действията на целия личен състав на кораба по борба за непотопимост, с пожари и с опасни концентрации на газове (вредни вещества).

(2) При повреди, които не влияят на боеспособността на кораба, командирът на електромеханичната бойна част или секция действа самостоятелно, като докладва за взетите мерки на командира на кораба.

(3) При борба за живучест на кораба, с цел поддържане на неговата боеспособност, може да възникне необходимост временно да се понижат тактико-техническите данни на кораба.

(4) В случаите по ал. 3 командирът на електромеханичната бойна част или на техническия сектор докладва своите предложения за решение на командира на кораба, а в изключителни случаи, когато корабът е застрашен от гибел, той действа самостоятелно, като носи цялата отговорност за последствията.

Чл. 353. Командирът на електромеханичната бойна част или секция, а там, където няма такъв - старшината на електромеханичната бойна част, отговаря за поддържането в изправност на общокорабните системи, кингстоните и клапаните за наводняване на всички помещения.

Чл. 354. (1) Командирите на бойни части, сектори и секции (групи, оръдия и батареи) и началниците на служби отговарят за състоянието на служебните помещения на своето подразделение, включително за изправността на преградите, преградните клинкети и салниковите уплътнения, вратите, люковете, гърловините, илюминаторите, кингстоните, клапаните за наводняване и техните приводи, а така също за изправността и готовността за действие на средствата за борба за живучест на кораба, намиращи се в тези помещения, за опазването на общокорабните системи, минаващи през тези помещения.

(2) Командирите на бойни части и служби или сектори и секции (групи, оръдия и батареи), в завежданията на които има погребни с боеприпаси и огнеопасни течности, отговарят за тяхната взриво- и пожаробезопасност.

(3) Завеждащите жилищни помещения, отсеци, помещения за общо използване, горната палуба и надстройките отговарят за състоянието и готовността за действие на средствата за борба за живучест, намиращи се в тях.

(4) Командирът на бойния пост отговаря за готовността на средствата за борба за живучест, намиращи се на бойния пост.

Чл. 355. (1) Командирите на бойни части, сектори и секции (групи, оръдия и батареи), началниците на служби, командирите на отсеци и бойни постове са длъжни подробно да познават разположението и устройството на помещенията, в които се намират техните командни пунктове или бойни постове, и на съседните им помещения.

(2) Лицата по ал. 1 използват всички налични канали за свързка, средствата за борба за живучест и периодично проверяват състоянието на преградите, преградните клинкети, врати, люкове, гърловини, илюминатори, вентилационни закрития и др., а така също и средствата за борба за живучест и аварийно-спасителното имущество, намиращи се на командния пункт (бойния пост).

(3) При откриване на каквито и да неизправности по корпуса, неговата арматура и средствата за борба за живучест командирите на отсеци и бойни постове са длъжни да вземат всички мерки за тяхното отстраняване и да докладват за това на командирите на своите подразделения, а те - на командира на електромеханичната бойна част или секция.

Чл. 356. (1) Командирите (началниците) са длъжни да обучават своите подчинени по способите за борба за непотопимост, за борба с пожари и опасни концентрации на газове

(вредни вещества), за живучест на оръжието и техническите средства и отговарят за подготовката на подчинените си. На подводниците тези задължения се изпълняват и от командирите на отсеци.

(2) Командирите и личният състав на бойните постове отстраняват повредите по оръжието и техническите средства, водят борба с пожарите и нахлуването на вода и опасните концентрации на газове (вредни вещества) в помещението на поста под ръководството на командирите на подразделения, а на подводниците и под ръководството на командирите на отсеци.

(3) В случаите по ал. 2, когато бойните постове не могат самостоятелно да се справят с пожара, нахлуването на вода или с опасните концентрации на газове (вредни вещества), командирите на подразделения или отсеци докладват за това на ГКП и на командира на електромеханичната бойна част или секция.

Чл. 357. Борбата за живучест на кораба в помещенията, в които няма командни пунктове и бойни постове, се осъществява от аварийни партии (групи).

Чл. 358. (1) Първият, който забележи нахлуване на задбордна вода, възникване на пожар, поява на дим или пара, аварийно състояние на боеприпасите, повишена концентрация на взривоопасни и отровни газове или вредни вещества, е длъжен гласно да обяви "Аварийна тревога" в отсека (помещението), незабавно да доложи на ГКП (централния пост на подводницата) или на вахтения офицер (дежурния по кораб) за мястото и характера на аварията, а ако това е невъзможно - в съседния отсек (помещение), и да вземе мерки за ликвидиране на аварията.

(2) Следващите доклади за хода на борбата за живучест се правят без запитване и напомняне от страна на началниците.

Чл. 359. (1) ГКП (централният пост) или вахтения офицер (дежурният по кораб), след като получат доклад за аварията, едновременно с началото на подаването на сигнала аварийна тревога по звънчевата инсталация обявяват "Аварийна тревога" по трансляцията, като указват мястото и характера на аварията.

(2) Личният състав освен лицата, които се намират в аварирания отсек (помещение), незабавно отива на бойните си постове по "Тревога" и без заповед води борба за живучест.

(3) Преминаването през аварирания отсек (помещение) се забранява.

Чл. 360. (1) При невъзможност да достигне до своя боен пост личният състав остава в съседния на аварирания отсек (помещение) или в други отсеци по указание от ГКП (централен пост) и преминава в разпореждане на командирите на тези отсеци.

(2) Целият личен състав, който се намира в момента на аварията в аварирания отсек (помещение), преминава в разпореждане на командира на отсека (бойния пост) и пристъпва към ликвидиране на аварията.

(3) Никой няма право самостоятелно да напусне аварирания отсек (помещение).

Чл. 361. (1) В случаи, когато размерите на аварията са такива, че личният състав на бойните постове (отсеците) не може да се справи със запушването на пробойните, херметизирането на преградите или с гасенето на пожара, по заповед на командира на кораба командирът на електромеханичната бойна част изпраща в този отсек аварийната партия.

(2) При необходимост по заповед на старши помощник-командира част от личния състав на кораба може да бъде снет от бойните постове и изпратен за отстраняване на повредите, представляващи най-голяма опасност.

Чл. 362. (1) На надводните кораби и бреговите бази на съединенията се организират аварийно-спасителни групи за оказване помощ на повредени и аварирали кораби.

(2) Снабдяването на аварийно-спасителните групи със средства за борба за живучест, задълженията на личния състав от групата и организацията на действията се определят от съответните разписания.

(3) Командирът на аварийно-спасителната група, след като пристигне на аварирания кораб, преминава в разпореждане на командира на кораба.

Чл. 363. (1) Всеки кораб се снабдява с пълен комплект изправно противопожарно и аварийно-спасително имущество, както и с необходимото количество индивидуални и колективни спасителни средства.

(2) Корабите се осигуряват с щатни спасителни средства по броя на личния състав на екипажа плюс резерв от 10 процента.

(3) Забранява се излизането на море с екипаж и пътници, чийто брой превишава осигурените места в спасителните средства.

(4) Аварийно-спасителното и противопожарното имущество се използват само по предназначение.

(5) Незабавно се попълва аварийно-спасително, противопожарно и водолазно имущество, което е изразходвано. Командирът на електромеханичната бойна част отговаря за осигуряване на кораба с това имущество.

Раздел II

Осигуряване непотопимостта на кораба

Чл. 364. (1) На всеки кораб се съхранява документация по непотопимост, разработена от конструкторско бюро при строеж, модернизация, преоборудване или ремонт на кораба.

(2) Документацията по непотопимост съдържа препоръки по борбата за непотопимост

при различните, в това число и най-тежките случаи на повреди и съответства на фактическата устойчивост и натоварване на кораба.

(3) Органите, които ръководят ремонта (модернизацията, преоборудването) на кораба, отговарят за промяна на документацията на непотопимост при изменение на натоварването на кораба.

Чл. 365. (1) Командирът на кораба, старши помощник-командирът на кораба и командирът на електромеханичната бойна част са длъжни до съвършенство да познават документацията по непотопимост, да умеят правилно да оценяват състоянието при тежки повреди и да вземат ефикасни мерки, които да осигурят непотопимостта на кораба, неговия ход, управляемост и използване на оръжието.

(2) Всички типови случаи на най-опасните повреди на кораба, свързани със значително намаляване на устойчивостта и запаса от плавучест, предварително се изучават от командира, старши помощник-командира на кораба и командния състав на електромеханичната бойна част, а отделни варианти от борбата с такива повреди се отработват в процеса на подготовката.

Чл. 366. Ако корабът се намира в такова състояние, че по-нататъшното приемане на вода може да го постави в опасно положение, командирът на електромеханичната бойна част е длъжен своевременно да доложи за това на командира на кораба.

Чл. 367. (1) На всеки водонепроницаем отсек, помещение, на всяка цистерна се дава наименование и номер. На всички врати, люкове и гърловини на кораба има надписи, показващи наименованието на помещенията, например "Шпилево отделение".

(2) Отсеците, палубите и платформите, помещенията и цистерните с еднакво назначение се номерират по реда им, като нечетни номера се дават на отсеците (цистерните), намиращи се на десния борд, а четни - на левия борд.

Чл. 368. (1) Със заповед на командира на кораба всички корабни гърловини се разделят на четири категории: "Б"; "З" ("X"); "П" ("Y") и "Т" ("Z"), по първите букви на думите "Боеприпаси", "Забранено", "По заповед", "Тревога" съгласно приложение № 9.

(2) В заповедта по ал. 1 се посочва кой и за състоянието на кои гърловини отговаря.

(3) Размерите, цветът на буквите и тяхната окантовка са посочени в приложение № 9.

Чл. 369. (1) Гърловините, водещи в погребите с боеприпаси, в помещенията за пазене на леко гориво и в акумулаторните помещения, се обозначават с буквата "Б".

(2) Гърловини с буквата "Б" винаги се задрайват, а когато няма хора в тези помещения - се заключват и запечатват.

(3) Гърловините с букви "Б" може да бъдат отдрани за:

1. преминаване на личен състав при тревога, при смяна на вахтите, за работа и за проверка на помещенията от дежурната служба;

2. товарене и разтоварване на боеприпаси и за подаването им при тревога;

3. вентилиране и охлаждане на помещенията.

(4) Гърловините с буква "Б" се отварят от отговорниците на помещенията с разрешението на командирите на бойни части и служби или сектори и секции, а така също от дозорния по погреб с разрешението на командира на дозора.

Чл. 370. (1) На подводниците с буква "З" ("X") се обозначават всички гърловини и люковете (освен на рубката и преградите, обозначени с буквата "П").

(2) На надводните кораби с буква "З" ("X") се обозначават гърловини, които водят в междудънни и бордови отсеци, кингстонни и ежекторни помещения, подбашнени и междудънни отсеци, горивни, маслени, водни, баластни, кренови и диферентни цистерни, форпика, ахтерпика и коридорите на електропроводите.

Чл. 371. (1) Гърловините с буквата "З" ("X") винаги се задрайват, а гърловините за кингстонните отделения и подбашнените отсеци освен това винаги се заключват.

(2) Гърловините по ал. 1 се отдрайват с разрешението на командира на електромеханичната бойна част под ръководството на назначено за това лице.

(3) Лицето, получило заповед за отдрайване или задрайване на гърловините, докладва тази заповед на дежурния по кораб (вахтения офицер) и на дежурния по електромеханичната бойна част на кораба.

(4) За отварянето и затварянето на гърловините с буква "З" ("X") се записва в дневника на електромеханичната бойна част, а на подводниците - в дневника на вахтения в централния пост.

Чл. 372. (1) При отворените гърловини, обозначени с буква "З" ("X") във всички случаи, а за гърловините, обозначени с буква "Б", през време на вентилирането на помещенията се поставят вахтени.

(2) Гърловината се задрайва незабавно, веднага след като премине нуждата да бъде отворена.

Чл. 373. (1) Гърловините на надводните кораби, разположени на първата непрекъсната палуба, минаваща над водолинията, а така също всички гърловини, разположени под тази палуба и невлизаци в групата на гърловините с букви "Б" и "З" ("X"), се обозначават с буквата "П" ("Y").

(2) Гърловините по ал. 1 се задрайват в следните случаи:

1. всяка вечер по сигнал "Задрай водонепроницаемите прегради" в часовете, установени от разпределението на времето за деня, ако поради условията за плаването или стоянката не е бил подаден по-рано;

2. по командата "Кораба за бой и поход пригответи!";

3. по сигналите за тревоги;

4. по време на съвместни упражнения с други кораби;

5. в теснините и райони, опасни за плаване;

6. при влизане (излизане) в пристанища, шлюзове и т.н.;

7. в местата, където има голям брой кораби;

8. при буксировка;

9. при плаване в мъгла и при щормово време.

(3) Преградните люкове и врати на подводниците, обозначени с буквата "П" ("Y"), са постоянно задраени,

(4) Преградните люкове и врати на подводниците, обозначени с буквата "П" ("Y"), по заповед на централния пост могат да бъдат отворени временно за преминаване на личен състав, за вентилиране на подводниците, за осигуряване на въздуха за работа на дизелите и др.

Чл. 374. (1) За да се осигурят нормални условия за почивка на личния състав, ако обстановката позволява и по заповед на дежурния по кораб част от гърловините, означени с буквата "П" ("Y"), може да бъдат отворени. Дежурната служба на кораба е длъжна да следи всички останали гърловини с буквата "П" ("Y") да бъдат задраени.

(2) Списъкът на гърловините и илюминаторите, които дежурният по кораб може да разреши да се държат отворени, се обявява със заповед по кораба.

Чл. 375. (1) Когато премине нуждата гърловините с буква "П" ("Y") да бъдат задраени, се подава команда "Отдрай водонепроницаемите прегради!".

(2) При нормални условия командата по ал. 1 се подава по заповед на дежурния по кораб сутрин, след ставане от сън на личния състав.

Чл. 376. (1) Гърловините на надводните кораби, разположени над първата непрекъснатата палуба, която минава над водолинията, и невлизаци в групата на гърловините, означени с буквите "Б" и "З" ("X"), се обозначават с буква "Т" ("Z"). Те се задрайват само при тревога.

(2) Гърловините, разположени над първа непрекъсната палуба и осигуряващи херметичността на кораба, се обозначават с буква "W". Те се задрайват при химическа тревога и по команда "Кораба за ЯХБЗ пригответи".

Чл. 377. (1) По време на тревоги и плаване при различни бойни готовности заповед за отдрайване на гърловини, означени с буквите "Б", "П", "Т" ("X"), ("Y"), ("Z"), за преминаване на личния състав и за други нужди може да се отдаде само от ГКП или от командния пункт на електромеханичната бойна част.

(2) При продължително плаване част от вратите и люковете, определени със заповед по кораба, може да бъдат отворени за преминаване на личен състав и проветряване на помещенията.

Чл. 378. (1) Всички илюминатори на кораба по командата "Кораба за бой и поход пригответи!", при тревоги и когато корабът е на ход, се задрайват.

(2) Когато корабът стои на котва (бочка, швартови), по сигнал "Задрай водонепроницаемите прегради" се задрайват и илюминаторите, разположени под горната палуба.

(3) Само с изрично разрешение на дежурния по кораб част от илюминатори по ал.1 в жилищните помещения може да бъдат отдраени за осигуряване на нормални условия за почивка на личния състав.

(4) Ако помещението се заключва, всички илюминатори в него се задрайват.

Чл. 379. Дежурната служба на кораба е длъжна да води системно наблюдение за задрайването (отдрайването) на вратите, люковете, гърловините и илюминаторите.

Чл. 380. На всеки кораб по всяко време се осигурява достъп до всички заключени помещения, поради което за всяко помещение се съхраняват по два комплекта ключове.

Чл. 381. (1) Първият комплект ключове от всички помещения и кингстони (на подводницата), освен ключовете от погребите с боеприпаси и корабните арсенали, се намират за ежедневно ползване в отговорниците на помещения и се пазят:

1. на подводниците - при дежурния по кораб, на специална дъска, която се заключва;

2. на надводните кораби - при отговорниците на помещения, а след завършване на работния ден в назначени със заповед лица от дежурната служба, на специална дъска, която се заключва.

(2) Раздаването и приемането на първия комплект ключове се записват в специален дневник.

(3) Вторият комплект ключове се пазят:

1. на подводниците - при дежурния по кораб, в специално сандъче;

2. на надводните кораби - на главната корабна дъска, която се намира в определено със заповед по кораба помещение.

(4) Главната корабна дъска (специалното сандъче) с ключовете се заключва, запечатва се с червен восък и се сдава при смяна на лицата от ДВС.

(5) Ключът за главната корабна дъска (специалното сандъче) се пази в поста за енергетика и живучест. За ключа отговаря дежурният по електромеханична бойна част (дежурният по подводница).

(6) Командирът на електромеханичната бойна част носи отговорност за даването и използването на ключовете от втория комплект.

(7) Вторият комплект ключове се дава в случай на необходимост при тревога на специално назначени лица.

Чл. 382. (1) Първият комплект ключове от погребите с боеприпаси се съхраняват в запечатани торбички (кутии) и се пази в заключени и запечатани каси/сандъчета.

(2) На надводните кораби I ранг касите/сандъчетата по ал. 1 се намират в помещението на дежурната служба на ракетната (ракетно-артилерийската, артилерийската), минно-торпедната бойна част, а на корабите от другите рангове - в помещението на дежурния по кораб. Първият комплект ключове от арсенала се съхранява при дежурния по кораб.

(3) Ключовете от касите (сандъчетата) с ключове за погребите се пазят:

1. на кораб I ранг - при командира на дозора на погребите;

2. на корабите от другите рангове - при дежурния по кораб.

(4) Първият комплект ключове от погребите се раздава при тревога и за извършване на работи на старшините на погребите, а в часовете за обхождане на погребите на дозорните по погреби.

(5) Вторият комплект ключове от погребите с боеприпасите и корабния арсенал се пази в запечатани торбички (кутийки) от командира на кораба (командирите на съответните бойни части или сектори и секции) в заключена и запечатана каса (сандъче).

(6) Сандъците с детонатори на всички кораби се пазят в специални каси в арсеналите, а на корабите, където няма арсенали - в каютата на командира на кораба. Касите се запечатват с печата на командира на бойната част, а ключовете от касите се пазят при командира на кораба.

Чл. 383. (1) На надводните кораби профилните ключове от клапаните за наводняване,

оросяване и пускане на ежекторите за наводняване на погребите за боеприпаси се пазят на постовете за наводняване на погребите в специални гнезда на преградите.

(2) Ключовете по ал. 1 за разлика от другите профилни ключове се боядисват в червен цвят.

(3) На квадратите на щоките издатъци на пусковите устройства за наводняване на погребите с боеприпаси се слагат стопори, които ги предпазват от случайно превъртане.

(4) Забранява се използването на ключовете по ал. 1 не по предназначение.

Чл. 384. За облекчаване използването на системите и магистралите на всички тръбопроводи и клапани се поставя установената за тях маркировка и цвят.

Чл. 385. (1) Пробиването на каквито и да е отвори в обшивката, водонепроницаемите прегради, палубите и гърловините на кораба се забранява.

(2) В случаи на аварии или повреди разрешение за пробиване може да даде командирът на кораба, ако тази крайна мярка е необходима, за да се спасят хората.

Чл. 386. (1) За успешното водене на борба за непотопимост на кораба неговият корпус, преградите, системите, трюмовете, цистерните, приводите на клапаните, кингстоните, клинкетите, клапаните от вентилацията, вратите, люковете, гърловините и задрайките се поддържат в изправност.

(2) Херметично затворените помещения периодично се вентилират, а задбордните отвори (клапани, клинкети, кингстони) се отварят само през време на работа.

Чл. 387. (1) Всички работи, свързани със задбордните отвори, се извършват с разрешение на командира на електромеханичната бойна част или секция. В тези случаи:

1. до задбордния отвор се поставя аварийен материал за запушването му в случай на нужда;

2. водоотливните средства се държат в готовност за незабавно пускане;

3. се предвижда херметизация на помещението, в случай че се наводни, а на подводниците се предвижда подаване в отсека на въздух с високо налягане;

4. където не са завършени работите, свързани със задбордните отвори, в извънслужебно време се извършва обход през два часа;

5. разглобените участъци от тръбопроводите задължително се запушват с пробки с еднаква здравина.

(2) Когато корабът е на док, се предвиждат всички мероприятия за предотвратяване нахлуването на вода вътре в корпуса при аварийно наводняване (потопяне) на дока.

Чл. 388. (1) При провеждане на учения, свързани с нахлуването на вода във вътрешните помещения, е необходимо:

1. да се допуска нахлуване на вода в помещенията на кораба само при наличието на сигурни и бързо затварящи се устройства;

2. да се пуска вода в помещенията само когато са взети всички мерки за предпазване от заливане на материалната част (оръжието, техническите средства), която може да пострада от водата и от попадането на вода в съседните помещения;

3. да се определи нивото, до което помещението може да се запълва;

4. при пускане на вода в помещенията да се поставят наблюдатели, които са длъжни да докладват на ръководителя на учението или на проверяващия за приближаването на нивото на водата и ъгъла на крена до определените;

5. да не се допуска приемането на такова количество вода, което може да създаде опасен крен и да намали до установената граница устойчивостта или запаса от плавучест на кораба.

(2) На подводниците се забранява провеждането на учения, свързани с пускането на вода в отсеците.

Чл. 389. (1) С цел да се контролира състоянието на корпуса на кораба и на средствата му за борба за живучест на корабите I, II и III ранг се назначава постоянна корпусна комисия в състав: председател - старши помощник-командира, и членове - помощник-командира на кораба, командирите на бойни части, началниците на служби, сектори и секции и главния боцман.

(2) На подводниците комисията по ал. 1 се назначава в състав: председател - старши помощник-командира на подводницата, и членове - командири на бойни части (секция), началник на радиотехническа служба, старши боцман и старшина на група трюмни машинисти.

(3) На корабите IV ранг съставът на комисията по ал. 1 се определя от командира на дивизиона. Когато е необходимо, за участие в работата ѝ се привличат представители на техническите органи на военноморската база.

Чл. 390. (1) По заповед на командира на кораба един път на три месеца, а при необходимост - преди и след докуване на кораба, постоянната корпусна комисия подробно проверява състоянието на корпуса на кораба, водонепроницаемите прегради, второто дъно, вратите, люковете, гърловините, системите, устройствата, средствата за борба за живучест и аварийно-спасителното имущество.

(2) Постоянната корпусна комисия проверява подводната част на външната обшивка на кораба при всяко вдигане на кораба на док.

(3) Резултатите от всички проверки се записват в дневника за проверка на корпуса, устройствата и системите на кораба.

Чл. 391. Когато неизправностите по корпуса и на техническите средства значително намаляват живучестта на кораба и тяхното отстраняване в дадения момент не е възможно, командващият на Военноморските сили може да забрани излизането на кораба в море или да наложи ограничения на плаването по отношение на състоянието на морето, скоростта, района за плаване, дълбочината на потапяне на подводницата и други.

Раздел III

Мероприятия за предпазване от взривове и пожари

Чл. 392. (1) Използването на открит огън на кораба за извършване на различни работи може да става само с разрешение на командира на електромеханичната бойна част или секция.

(2) Забранява се близо до шахтите на корабната, специалната и батерийната вентилация (на подводниците) и вентилационните гъби (на надводните кораби) да се поставят прибори за електрозаварка и други източници на огън и да се определят места за пушене.

(3) До открития огън се поставя вахтен с противопожарни средства.

(4) Под открит огън се разбира действащи прибори за електро- и газово заваряване и рязане, свещи, факли, газени лампи, фенери и др.

Чл. 393. Забранява се използването на открит огън като средство за осветление във:

1. погребите, арсеналите и помещенията с боеприпаси;
2. отсеците, цистерните, шахтите и контейнерите на подводницата;
3. помещенията на акумулаторните батерии;
4. хранилищата за всички видове гориво;
5. бояджийските складове и складовете за шкиперски материали;
6. хранилищата за почистващи материали и продоволствие;
7. помещенията, на които е затруднено проветряването, и в прясно боядисаните помещения.

Чл. 394. (1) Редовното наблюдение за температурата в погребите с боеприпаси е задължение на целия личен състав.

(2) При повишаване на температурата над + 30 °С се вземат всички мерки за охлаждане на въздуха в погребите и за изясняване на причините за нейното повишаване.

Чл. 395. (1) В погребите с боеприпаси категорично се забранява:

1. да се влиза с огнестрелно оръжие, патрони, взривни вещества, запалки, кибрити и други прибори за запалване;

2. да се прокарват неполагащи се кабели;

3. да се използват преносими електрически лампи, електрически инструменти, електрически печки и електровентилатори.

(2) В отсеците на подводниците, където на открито се пазят торпеда, не се разрешава достъп на лица, носещи в себе си огнестрелно оръжие, патрони, взривни и самозапалващи се вещества, запалки, кибрит и други прибори за запалване, а така също прокарването на нещатни кабели и поставянето на средства за регенерация на неполагащи се места.

Чл. 396. (1) При товарене и разтоварване на боеприпаси (от склада, кея, специални баржи) корабът се подготвя за даване на ход, като на руля, на шпила, на сходнята, при главните двигатели, при клапаните за наводняване (оросяване) и на швартовите (както от кораба, така и на кея) се носи вахта.

(2) В случаите по ал. 1 аварийните групи (партии) са в бойна готовност № 1, а останалите подразделения в готовност, определена от командира на кораба.

(3) Ако товаренето (разтоварването) се извършва от транспортни средства, в случаи на опасност от авария се осигурява възможност за незабавно отстраняване (отхождане) на транспортните средства от борда на кораба.

Чл. 397. (1) При товарене (разтоварване) на боеприпаси в местата, които са най-опасни от пожари и взривове, се назначават вахтени по противопожарна безопасност от състава на старшините или матросите, които са обучени специално за борба с пожари и недопускане на взривове и добре познават правилата за работа с боеприпаси.

(2) Вахтените по противопожарна безопасност са длъжни:

1. да наблюдават за точното спазване от личния състав (както от кораба, така и от складовете) на правилата за товарене (разтоварване);

2. да не допускат задръстване на подстъпите към средствата за гасене на пожари и към определените места за изхвърляне на запалили се предмети зад борд (ако позволява обстановката);

3. в случай че са се запалили взривни вещества, незабавно да вземат мерки за предотвратяване на взрив.

(3) Вахтените са подчинени на ръководителя на работите и не участват в товаренето (разтоварването).

Чл. 398. (1) При товарене и разтоварване на боеприпаси се вземат всички мерки за предпазването им от падане и от удряне в метални предмети.

(2) В случай на запалване на взривни вещества тяхното гасене се извършва в строго съответствие с правилата.

(3) На море, при ход на кораба горящата мина (бомба) се изхвърля зад борд по възможност от кърмата, като при това корабът увеличава хода си до пълен.

(4) При стоене на швартови (котва, бочка) горящата мина (бомба) се изхвърля зад борд от страната, която е свободна от близко стоящи кораби и съдове, в този случай корабът незабавно се отделя от кея, обира котвата и при възможност най-бързо дава ход.

Чл. 399. При възникване на аварийни ситуации с ракети, намиращи се на пусковите установки, в контейнерите или шахтите, създаващи опасност от взрив, по решение на командира на кораба се провежда аварийен старт (изхвърляне) на ракетата в безопасно за другите кораби или обекти направление или се предприемат други мерки, предвидени в специални инструкции.

Чл. 400. При вдигане (влизане) на кораба на док боеприпасите и взривните вещества се сдават в бреговите складове, с изключение на тези, които се определят всеки път със специално указание на командира на съединението.

Чл. 401. (1) Оросяването и наводняването на погребите с боеприпаси се извършват по заповед на командира на кораба.

(2) В случаи, които не търпят отлагане (пожар в погреб или съседно с погреба помещение), както и ако обстановката не позволява да се получи заповед от командира на кораба, заповед за оросяване и наводняване на погреба може да отдадат:

1. командирите на електромеханичната, ракетната (ракетно-артилерийската, артилерийската) и минно-торпедната бойна част;

2. командирът на електромеханична секция;

3. командирът на секция "противовъздушна отбрана";

4. командирът на секция "противоподводна отбрана";

5. командирът на секция "противокорабна отбрана";

6. командирът на оръдието (батареята), търпяща авария.

(3) В случаите по ал. 2 заповед за оросяване и наводняване на погребата може да отдадат командирът на погребата или командирът на трюмния пост, а когато няма свързка и с тях, вахтеният по пожарната безопасност на погребата (трюмният машинист) самостоятелно пуска оросяването на погребата и ако това се окаже недостатъчно за ликвидирането на пожара и опасността от взрив не бъде ликвидирана, наводнява погребата.

(4) На подводниците оросяването и наводняването на шахтите, контейнерите, торпедните апарати и отсеците, в които оръжието се пази на открито, се извършват по заповед на командира на подводницата или лицето, което го замества. При стоене на швартови в случаи, които не търпят отлагане, заповед за това може да отдаде дежурният по подводница.

(5) Включване на системата за оросяване и наводняване на шахтите (контейнерите) за ракетния боезапас може да се извърши и по решение на командира на ракетната бойна част в съответствие с правилата и ръководствата на всеки вид боеприпаси.

Чл. 402. Лицето, взело решение за оросяване или наводняване на погребата, шахтата (контейнера) или друго хранилище за боеприпасите на кораба, е длъжно незабавно да предприеме действия за извеждане на хората от помещението и в най-кратък срок да доложи за наводняването или оросяването на погребата и причините за това на ГКП и командните пунктове на електромеханичната и съответните бойни части и служби или сектори и секции.

Чл. 403. След отбой на бойната готовност оръдията се изпразват и боеприпасите се прибират. При мините, разположени на горната палуба, независимо от състоянието им се поставят вахтени.

Чл. 404. (1) Постоянно се води наблюдение за температурата на течните горива, която да бъде не по-висока от +50 °С за тежките (тъмните) горива и +25 °С за леките (светлите) горива.

(2) Постоянно се вентилират цистерните с течни горива, особено при повишаване на температурата в тях.

(3) Всички отвори (гърловини) и тръбопроводи за течно гориво винаги се затварят. При отваряне на горивни цистерни и при разглобяване на тръбопроводи се забранява да се държи открит огън близо до тях.

Чл. 405. (1) На надводните кораби бензин, газ и други леснозапалими вещества се пазят в специално оборудвани цистерни или в щатни съдове на горната палуба на определени със заповед по кораба места, които са отдалечени от каквито и да било източници на огън и са добре проветрявани.

(2) Правилата за предпазване от възникване на пожари в местата по ал. 1 са същите, както и за погребите с боеприпаси.

(3) В случай на разливане на бензин или газ същият незабавно се почиства с пакли

или парцали, а помещението се вентилира.

(4) Забранява се използването на газ, бензин, спирт и други огнеопасни материали за почистване на палубите, преградите и мебелите.

(5) На подводниците се забранява съхраняването на бензин и газ, а така също извършването на каквито и да било работи в отсеците с използването на бензин. Не се допуска така също пазене на леснозапалими разтвори и бои.

Чл. 406. В трюмовете не се допуска събирането на вода и горивни материали. Течното гориво и маслото, попаднали в трюмовете, незабавно се отстраняват.

Чл. 407. (1) При извършване на заварки по кораба и при работа с открит огън се организира наблюдение в помещението на заварките и в съседните помещения. Работното място се огражда с азбестови листове или с други негорящи материали, до мястото на заварката се поставя вахтен и средствата за пожарогасене се подготвят за действие, а помещението се вентилира.

(2) След завършване на заварката и на работите с открит огън се извършва почистване и оглеждане на помещението, в което е правена заварката, и на съседните помещения. На мястото на извършената работа се установява наблюдение в продължение на не по-малко от 2 часа, за да не се допусне възникване на пожар.

Чл. 408. Електрическите кабели се пазят от влага, вода и гориво-смазочни материали. Особено внимателно се борави с кабелите на настолните и преносимите лампи и електрическите инструменти. Забранява се да се оставят без наблюдение включени електрически нагревателни прибори, да се правят допълнителни електроинсталации и да се поставят електрически лампи с мощност над установената за кораба.

Чл. 409. (1) При отварянето на каквито и да е части от котлите или при снемането на тяхната арматура се забранява близо до тях да има открит огън, докато котелът не бъде охладен и добре вентилиран отвътре.

(2) Правилото по ал. 1 се спазва и при работа с машинни части, които са непосредствено свързани с котлите, например при отваряне на парните турбини, парните цилиндри, кондензаторите, изпарителите и помпите, бойлерите, филтрите, подгревателите, опреснителите, всички паропроводи, тръбите за захранване и продухване.

(3) Правилото по ал.1 се спазва и при отваряне на възли от двигателите с вътрешно горене и газови турбини.

Чл. 410. (1) За да не се допуснат пожари, на кораба се забранява:

1. да се пазят и да се прожектират филми, изработени от запалителна лента;

2. да се включват електрически вериги, имащи съпротивление на изолацията по-малко от установените норми, и да се поставят нестандартни предпазители;

3. да се оставят при излизане от служебни и жилищни помещения (каюти) включени консуматори на електроенергия;

4. да се държат мокри или пропити с масло, бензин, газ, газьол и други леснозапалими вещества материали за почистване, както и гориво-смазочни материали в открити съдове и прясно боядисан брезент в сгънат вид и в лошо вентилирани помещения;

5. да се пазят на катерите материали за боядисване;

6. да се поставят комплектите за химическа регенерация на въздуха, регенеративни патрони, снаряженията на регенерационните установки и изолиращите противогази на разстояние, по-малко от 1 метър, от бутилки за кислород, кабелни трасета, горивни тръбопроводи и цистерни, бойни зарядни отделения и резервоари на торпеда, в места с повишена температура (над 50 °С) и възможни течове на гориво-смазочните материали, вода и пара;

7. да се държат използвани пластини от регенерация заедно със смет, напоени с масло парцали, пакли и др.;

8. да се боядисват комплектите за регенерация в отсеците на подводницата и да се използват не по предназначение;

9. да се оставят открити щепселни розетки, съединителни и разпределителни кутии, осветителни тела без капачки, плафони и защитни мрежи;

10. да се използват нещатни и неизправни електронагревателни уреди.

(2) В помещенията с висока температура се забранява да се съхраняват леснозапалими горивни материали (дърва, бои, масла), а в котелните отделения дървените подпорни греди може да се държат само за аварийни нужди.

Чл. 411. (1) За недопускане на пожари на подводниците освен действията по чл. 410 се забранява:

1. да се повишава процентното съдържание на водорода и кислорода в отсеците на подводницата и в акумулаторните ями над установените норми;

2. да се използват запалки и кибрит;

3. да се пуши на мостика и надстройката, когато подводницата е на швартови, до пирса или на борда на плаваща база;

4. да се пуши в отсеците.

(2) Пушенето на подводницата се разрешава само в надводно положение на места, обявени със заповед на командира на подводницата.

(3) На море пушенето се разрешава от командира на подводницата или от вахтения офицер за всеки отделен случай, като се спазват всички предпазни мерки.

Чл. 412. За недопускане възникването на пожар в непосредствена близост до местостоянката се забранява изхвърлянето зад борда на кораба или на кея на омаслени парцали, смет и други запалителни материали. Те се изхвърлят на брега на специално определени за тази цел контейнери.

Раздел IV

Осигуряване живучестта на оръжието и техническите средства

Чл. 413. Борбата за живучест на оръжието и техническите средства се ръководи непосредствено от командирите на бойни части, сектори и секции и началниците на служби, командирите на отсеци (на подводниците) и командирите на подразделения от техните командни пунктове.

Чл. 414. (1) Оръжието и техническите средства се използват в строго съответствие с действащите инструкции и правила.

(2) При откриване на повреди в оръжието и техническите средства командирите на подразделения и бойни постове са длъжни незабавно да вземат мерки за отстраняването им по възможност, без да се прекрати функционирането на бойните постове.

Чл. 415. Всички действащи технически средства както на стоянка, така и при излизане на море се използват в режими, които осигуряват най-голяма надеждност, икономичност и ефективност на действие.

Чл. 416. Всеки кораб се осигурява с документация за използване на техническите средства при различните бойни готовности и при характерни повреди.

Чл. 417. Всяка повреда или неизправност на оръжието и техническите средства на кораба се отстранява веднага след нейното установяване. Ако това е невъзможно, повредата се отстранява в такава степен, която да позволява корабът да изпълни поставената му задача.

Чл. 418. (1) Използването на неизправна материална част във всекидневни условия се забранява.

(2) В бойна обстановка или в аварийни ситуации командирът на бойната част (началникът на служба) може да вземе решение за използването на неизправно оръжие или технически средства, като носи пълна отговорност за последствията.

Чл. 419. (1) За отстраняване на неизправностите на оръжието и техническите средства

и за замяната на станалите негодни части на всеки кораб се съхранява пълен комплект запасни части и принадлежности, които се поставят в специално определени за това места.

(2) Командирите на бойни части или сектори и секции (началниците на служби) и съответните органи от материално-техническото и медицинското осигуряване носят отговорност за комплектуването на кораба със запасните части и принадлежности.

Раздел V

Предпазване от нещастни случаи

Чл. 420. Командирите на бойни части или сектори и секции (началниците на служби) са длъжни да осигурят безопасност при използването, обслужването на въоръжението и техниката и извършването на ремонтните работи в техните подразделения. Контролът за спазване на мерките за безопасност и здравословните условия на труд от личния състав се възлага на старши помощник-командира на кораба.

Чл. 421. (1) Преди започване на работа за недопускане на нещастни случаи командирите провеждат инструктаж на личния състав по мерките за безопасност, за което се прави запис във вахтения дневник.

(2) В местата на товароподемните работи се поставят вахтени за предпазване на личния състав, който не участва в работата.

(3) Отворените люкове и стърчащите части от механизмите по пътя за движение се ограждат с подвижни леери.

Чл. 422. (1) Старши помощник-командирът на кораба носи отговорност за общото състояние на всички товароподемни устройства на кораба. Той е длъжен един път в годината да организира проверка на товароподемните устройства на кораба в съответствие с действащите норми и правила.

(2) На крановете, стрелите, лодбалките и талиите се нанася тяхната товароподемност и датата на последното им изпитание.

(3) Командирите на подразделения носят отговорност за техническото състояние на поверените им товароподемни устройства.

(4) Забранява се работата с неосвидетелствани товароподемни устройства.

Чл. 423. (1) Забранява се:

1. стоенето под повдигнати тежести, в опасна близост до капаци на шахти, контейнери, оръдия и други устройства при тяхното използване;

2. стоенето на пътя на обиращите се или отдаващите се въжета и котвени вериги;

3. да се показва главата през илюминаторите и облягането на планшира и леерите.

(2) Опасните за личния състав места в близост до въртящи се механизми, оръдия, пускови установки, торпедни апарати и други се маркират върху палубата с контрастна оградна линия и надпис "Опасна зона".

Чл. 424. (1) При необходимост да се вдигне човек за работа на определена височина ръководителят на работата проверява здравината и сигурността на средството за повдигане и иска разрешение от вахтения офицер (дежурния по кораб), а при работа в места, където са разположени антени, уведомява отговорниците на тези устройства.

(2) Употребяваните от работещия на височина инструменти, предмети и оборудване се завързват.

Чл. 425. (1) Спускането на човек за работа зад борд може да стане с разрешение на вахтения офицер (дежурния по кораб), но задължително с беседка, със спасителна риза и вързан с въже.

(2) Спускането се извършва от специално назначен матрос (старшина), който е длъжен да се намира на мястото на спускането, докато работещият зад борда бъде вдигнат на горната палуба.

(3) Тралните разчети, лотовите и личният състав от постове за хвърляне на мини през време на работа си поставят спасителни жилетки и се връзват със специални осигурителни въжета.

Чл. 426. При стоене на кораба на кея или на док особено внимание се обръща на изправността на бордовите леерни стойки и на надеждността на закрепване на сходните, траповете и доковите стълби. През нощта траповете и сходните се осветяват с разсеяна светлина.

Чл. 427. (1) Преди излизане на море всички подвижни предмети се закрепват, постоянните и щормови леери се проверяват и обтягат, а техните стойки се закрепват.

(2) Личният състав, който се намира на горната палуба, при плаване в щормови условия и при обледеняване на палубата си поставят спасителни жилетки, а на малките кораби и катерите независимо от условията на плаване личният състав е с поставени спасителни жилетки непрекъснато още от излизането на море.

(3) Швартовите команди си поставят спасителни жилетки при изпълнение на задълженията си по корабните разписания независимо от условията на плаване.

Чл. 428. (1) На море личният състав на подводниците може да излиза на мостика с разрешение на командира на подводницата и в брой, установен от него. Вахтеният офицер е длъжен да знае броя на лицата, които се намират на мостика.

(2) Лицата от швартовите команди и лицата, намиращи се на горната палуба извън

огражденията на рубката, са длъжни да се завързват със специални пояси с карабинки или със специални въжета, закрепени към огражденията на рубката (палубата), така че в случай на необходимост лесно да може да се отдават.

Чл. 429. (1) При плаване на подводницата в надводно положение на личния състав се забранява да слиза от мостика на горната палуба без разрешение. Вратите, водещи към палубата, винаги са затворени.

(2) При необходимост с разрешение на командира на подводницата отделни лица може да излизат на палубата.

(3) Преди лицата да излязат на палубата, подводницата ляга на курс и се дава ход, при които люлеенето и заливането на палубата с вода ще бъдат най-малки.

(4) Лицата, които излизат на палубата, слагат спасителни жилетки и се връзват с осигуряващи въжета. Излизане на палубата се осигурява от специално назначени за тази цел лица.

Чл. 430. На подводницата системно се води наблюдение за самочувствието на личния състав и за съдържанието във въздуха на водород, кислород, въглероден двуокис и вредни примеси, концентрациите на които се поддържат в границите на установените норми.

Чл. 431. (1) При поява на дим в отсеците на подводницата или при откриване на опасни концентрации от газове (вредни вещества) отсекут напълно се херметизира.

(2) По заповед на командира на отсека личният състав поставя изолиращите средства за защита, а при наличие във въздуха на пари от агресивни течности се поставят и средствата за защита на кожата. Незабавно се вземат мерки за изясняване и за отстраняване на източниците на дима и замърсяването на въздуха.

(3) Ако взетите мерки не дават необходимия резултат и стоенето на личния състав в аварираният отсек е опасно, с разрешение на командира на подводницата личният състав се извежда от аварираният отсек и се вземат мерки за осигуряване на безопасността на личния състав от съседните отсеци.

Чл. 432. (1) Гасенето на пожари в корабните помещения, работата в задимени помещения или в помещения с висока концентрация на вредни вещества във въздуха се извършват само с изолиращи дихателни апарати.

(2) Влизането в помещенията по ал.1 или работата в тях става от не по-малко от двама души. За оказване своевременна помощ на работещите и за поддържане на свързка с тях близо до входа на тези помещения се поставя специална вахта, снабдена с изолиращи дихателни апарати в положение "Готовност".

(3) При работа с изолиращите дихателни апарати се спазват мерките за безопасност, проверява се изправността на изолиращите апарати, организира се взаимно осигуряване на работещите, поддържа се устойчива свързка с тях, контролира се продължителността на

работа и се вземат всички предпазни мерки, продиктувани от условията за работа.

(4) При използване на системите за пожарогасене по обемния способ се отчита необходимостта от тяхното използване и се вземат мерки за предпазване на дихателните органи на личния състав в авариралото помещение.

Чл. 433. (1) Личен състав, който е бил подложен на въздействие на вредни вещества, след завършване на работата по ликвидиране на аварията преминава през медицински преглед.

(2) До извършването на медицински преглед на този личен състав не се разрешава да застъпва в дежурство и вахта или да му се възлага каквато и да е работа.

Чл. 434. (1) Преди влизането на хора в междудънни помещения, горивни и маслени цистерни за главен баласт, ракетни шахти и други изолирани и необитаеми помещения те задължително се вентилират.

(2) В аварийни случаи и когато има съмнение за безвредността на въздуха в помещенията по ал. 1, в тях се влиза и се работи с изолиращи дихателни апарати. Забранява се влизането в помещенията поединично и работа на военнослужещи, без да се поддържа непрекъснатата свръзка с осигуряващото лице.

(3) Работещите в помещенията по ал.1 се връзват с осигуряващо въже, края на което се държи от специално назначен вахтен, за срочното им изтегляне в случай на нужда.

Чл. 435. (1) При провеждане на водолазни работи се спазват мерките за безопасност, предвидени в Правилника за водолазна служба.

(2) При работа на водолази до борда на кораба се забранява извършването на взривни работи, запускане и работа на хидроакустичните станции, продухване на цистерни за главен баласт, превъртане на валове, на рулевите и други устройства, намиращи се в подводната част на кораба, освен в случаите, когато това е свързано с работата на водолаза, при това трябва да се предвидят всички мерки за безопасност.

Чл. 436. (1) По време на работа на механизмите се забранява да се отварят огражденията, предпазните леери и други предпазни приспособления и да се минава зад или над тях.

(2) Всички предпазни устройства (предпазни клапани, регулатори и др.) се поддържат в постоянна изправност и им се извършват периодични проверки в съответствие с инструкциите.

(3) Командирите на подразделения носят отговорност за състояние на предпазните устройства, които са им заведени.

(4) В случай на несработване на предпазните устройства се забранява да се създава налягане, превишаващо нормалното. В тези случаи предпазните устройства се регулират и

пломбират отново.

Чл. 437. Забранява се влизането (излизането) в (от) корабни помещения, ако в тях има повишено или понижено налягане. В този случай е необходимо предварително да се изравни налягането.

Чл. 438. Преди отваряне на механизми, тръбопроводи, арматура и цистерни личният състав предварително установява, че в тях няма налягане на пара, газове или течности.

Чл. 439. (1) При ремонт на котли, тръбопроводи, системи, арматура и други такива се следи клапаните, които разединяват тези механизми или системи от участъците, намиращи се под налягане, да бъдат затворени и снабдени с табелки с надпис "НЕ ПИПАЙ! ОПАСНО ЗА ЖИВОТА!".

(2) Отворените краища на тръбопроводите се запушват.

Чл. 440. При изпитване под въздушно налягане на цистерни, отсеци, шахти и други на вратите, люковете, гърловините и отвърстията се поставят вахтени и се закачат табелки с надпис "НЕ ПИПАЙ! ОПАСНО ЗА ЖИВОТА!".

Чл. 441. Без разрешение на отговорника за извършване на работите, а в негово отсъствие - на дежурния по бойна част (кораб), се забранява стоенето в помещения, където се намират отворени механизми и арматури на парни системи или за въздух с високо налягане.

Чл. 442. (1) В случай, когато помещението се запълва с пара, се използва системата за оросяване, като при възможност се пуска изсмуквателната вентилация.

(2) Излизането от помещенията по ал. 1 се извършва през специални изходи или през съседно помещение, входът към което се намира ниско.

Чл. 443. Повредите на термоизолацията на паропроводите и газопроводите се отстраняват при първа възможност. Особено важно е спазването на това изискване в жилищни помещения, местата за общо използване и в местата за работа на личния състав.

Чл. 444. (1) На корабите се разрешава използването на преносими лампи с предпазни мрежи и електрически инструменти с напрежение до 27 V.

(2) На корабите, където няма електроинсталации с напрежение до 27 V, вместо преносими лампи се използват акумулаторни фенерчета.

(3) Работещите във влажни помещения се снабдяват с гумени ръкавици и галоши (гумени ботуши).

Чл. 445. (1) Местата, намиращи се под напрежение, опасно за живота и където е възможен допир на хората до механизмите и устройствата, се оградят и снабдяват с надпис "НЕ ПИПАЙ! ОПАСНО ЗА ЖИВОТА!".

(2) При разпределителните табла се поставят ключове за отварянето им, както и гумени пътеки и ръкавици.

Чл. 446. (1) Преди работа с електромеханизмите и устройствата (разпределителни табла, мрежи) работещите проверяват дали не са под напрежение.

(2) Извършването на работи по електромеханизми и устройства, които се намират под напрежение, се забранява.

(3) Във всекидневни условия преди включване на мощни радиолокационни станции личният състав се отстранява от опасните от облъчване участъци на горната палуба и надстройките.

(4) Личният състав се инструктира, че допирането и стоенето в близост до антенните устройства е опасно и недопустимо.

(5) При изключителни случаи в бойна или аварийна обстановка с разрешение на командира на кораба се допуска извършване на работи по електромеханизми под напрежение, като се вземат всички предпазни мерки за недопускане на несчастен случай.

Чл. 447. (1) При работа с акумулатори личният състав се снабдява със специално облекло.

(2) Забранява се използването в акумулаторните ями на неизолирани инструменти. Преносимите лампи се оборудват с предпазни изолационни мрежи.

(3) За неутрализиране действието на електролита, попаднал върху тялото, дрехите и обувките, в акумулаторните ями или отсеците се съхранява достатъчен запас от неутрализиращи вещества.

Чл. 448. (1) При получаване и съхранение на кораба на бутилки с въздух високо налягане, кислород, ацетилен, фреон и други газове се спазват следните изисквания:

1. бутилките се приемат само при наличност на паспорт и клеймо за тяхното изпитание, предпазителни пръстени и капаци, предпазващи главите на бутилките от удари; бутилките се съхраняват на специално обзаведени стилажи (клетки) и здраво се закрепват;

2. помещенията, в които се пазят бутилките, периодично се вентилират, а бутилките редовно се преглеждат за наличие на пропускане на газове;

3. вземат се мерки за недопускане падането на бутилките или удари по тях.

(2) Забранява се:

1. да се държат в едно помещение бутилки с кислород и запалителни газове и бутилки с газове, които при съединението си образуват взривни или запалителни смеси;

2. да се държат бутилки в едно помещение с взривни и леснозапалими материали;
3. да се използват бутилки със сгъстен кислород за превъртане на механизми;
4. да се поставят бутилки близо до нагревателни прибори;
5. да се изменя установеното боядисване на бутилките;
6. да се съхраняват течности и газове в съдове (бутилки, туби и др.) без съответния етикет (литировка), указващ съдържанието.

Чл. 449. (1) Офицерите и старшините, на които са поверени взривни, огнеопасни и отровни вещества, носят отговорност за тяхното пазене и използване.

(2) Забранява се да се съхраняват опасни за човешкото здраве течности, вещества и материали в битови и нещатни бутилки и други вместимости.

(3) Опасните за здравето на личния състав вещества се съхраняват и пазят в определени за това места в изправни съдове, снабдени с предупредителни надписи.

(4) Помещенията, в които се съхраняват и пазят отровни технически течности, се заключват и се запечатват.

Чл. 450. (1) Преди превъртане или пускане в действие на какъвто и да е механизъм (устройство) се предупреждават работещият с тях и намиращият се близо личен състав и се установява контрол за работата на механизма (устройството).

(2) На подводниците освен действията по ал. 1 вдигането и спускането на повдигащите се устройства, прибирането на хоризонталните рули, вдигането и спускането на контейнерите, отварянето и затварянето на щитовете и капациите на шахтите (контейнерите), превъртането на валовите се извършват с разрешение на вахтения офицер или на дежурния по подводница. Личният състав, намиращ се близо до тези устройства, се предупреждава предварително.

Чл. 451. Ако за осигуряване безопасността на личния състав, който извършва ремонт на дадени механизми (устройства), е необходимо тези свързани с тях механизми (устройства) да бъдат изключени (да им се снесе електрическото напрежение), след тяхното изключване на постове за управлението им през цялото време на работа се закачат табелки с надпис "НЕ ПИПАЙ! ОПАСНО ЗА ЖИВОТА!".

Чл. 452. Забранява се да се извършва преглед на движещи се части, механизми и устройства през време на работата им, ако липсват достатъчно място и защитни приспособления (решетки, ограждения, кожуси и т.н.).

Чл. 453. Лицата, които се намират временно на кораба, включително и представителите на ремонтните предприятия (фирми), веднага с идването им на кораба се

запознават с мерките за безопасност. Това е задължение на началниците, които са заинтересовани от присъствието на външните лица на кораба.

Чл. 454. (1) Всеки кораб се комплектува съгласно установените норми с изолиращи дихателни апарати и защитни облекла.

(2) Спасителните средства, устройствата и изолиращите дихателни апарати се поддържат в положение на готовност за действие, намират се на определените им места и се използват само по предназначение. Те се номерират и разписват за личния състав на кораба.

Глава IX ВСЕКИДНЕВЕН ЖИВОТ

Раздел I Настаняване на личния състав на кораба

Чл. 455. (1) Жилищните помещения на кораба се делят на каюти и помещения за командата (кубрици).

(2) На корабите, където целият личен състав не може да бъде настанен в специални кубрици, за жилищни помещения се приспособяват палуби, ограждения и други; в такъв случай всичко казано по-долу за жилищните помещения се отнася и за тях.

(3) Използваните за живеене корабни помещения, които имат друго предназначение, се обзавеждат с основните предмети на бита така, както и жилищните помещения.

(4) На надводните кораби не се разрешава използването за живеене на машинните и котелните отделения, работилниците, ходовите, хидроакустичните, бойните и радиолокационните рубки, оръдията, помещенията на рулевите машини, дизелгенераторите, пералните (камбузите), хлебопекарните, складовете и други подобни помещения.

(5) Личният състав на подводниците и катерите при стоенето им в базата на кея се настанява в брегова база.

Чл. 456. (1) Завеждащият помещението или лицето, което живее в каютата (а ако в каютата живеят няколко души - старшият), е длъжен да приеме инвентара на жилищното помещение от службата за снабдяване на кораба.

(2) При смяна на завеждащия помещението или при освобождаване на каютата от живеещия в нея (старшия) инвентарът се предава на службата за снабдяване.

Чл. 457. Личният състав, който живее в помещенията, е длъжен да поддържа в тях чистота и ред.

Раздел II

Жилищни помещения за командата и ред, който се поддържа в тях

Чл. 458. (1) На кораба старшините и матросите се разпределят по жилищни помещения съгласно разписанието за настаняване по каюти и кубрици за живеене.

(2) Разписанието по ал. 1 предвижда настаняването на старшините и матросите в помещения, разположени най-близко до бойните постове, на които те са разписани по бойна тревога.

Чл. 459. (1) Жилищните помещения на командата са приспособени за живеене и се обзавеждат със стационарни койки и шкафчета за вещите, закачалки, пейки, маси и съдове за вода за всички живеещи в тях.

(2) Освен вещите по ал. 1 във всяко помещение се поставят шкафове за пазене на съдовете за храна, прибори за чистене на обувки и дрехи, пазене на конци, копчета, материали за почистване.

(3) В жилищните помещения се осигурява осветление, отговарящо на хигиенните норми и изисквания, дежурно осветление, вентилация, средства за сигнализация и високоговорител от корабната радиотранслация.

Чл. 460. За поддържане на реда в помещенията и за спазване на необходимите хигиенни условия се установяват задължителни за всички старшини и матроси правила за пазене на предметите от облеклото, на личните и колективните вещи и за оправянето на койките, утвърдени от командира на кораба.

Чл. 461. На всяко жилищно помещение се назначава отговорник - офицер или старшина. Освен това най-старшият от живеещите в помещението се назначава за старши на помещението. Той е длъжен да следи всички живеещи в помещението да изпълняват изискванията на корабния устав.

Чл. 462. (1) В жилищните помещения не се разрешават стоенето с шапки и горни дрехи, лежането и спането в неустановено за това време без разрешение на командира на бойната част или началника на службата. За получено разрешение се уведомява дежурният по бойна част (служба).

(2) През времето от вдигането на военноморския флаг до завършването на вечерната проверка личният състав, който се намира в жилищните помещения, е облечен в обявената за деня форма на облеклото.

Чл. 463. През време на корабните работи, тревоги, учения и занятия в жилищните помещения може да се намират само тези старшини и матроси, които са задължени да

бъдат там по съответното разписание.

Чл. 464. Във всяко помещение се окачват описи на инвентарното и аварийно-спасителното имущество и необходимите инструкции.

Раздел III

Каюти, тяхното разпределение и ред за използване

Чл. 465. (1) Всички офицери се разпределят по каюти, а старшините по каюти и кубрици по реда на старшинството в зависимост от длъжността, а при равни длъжности - в зависимост от войнските звания.

(2) Един от живеещите в каютата се назначава за старши. За военнослужещите жени се определят отделни каюти.

(3) При временно пребиваване на кораба на голям брой офицери и при недостиг на каюти се разрешава разполагането им в общи помещения (кубрици).

Чл. 466. (1) Схемата за разпределяне на каютите се съставя от помощник-командира и се утвърждава от командира на кораба.

(2) На корабите, където е настанен щабът на дивизиона, схемата за разпределяне на каютите се утвърждава от началника на щаба на дивизиона.

(3) В каютите, които имат специално техническо оборудване, не се настаняват офицери, които не са от състава на корабния екипаж.

Чл. 467. Помещенията, които се заемат от офицери и старшини, се почистват съгласно разписанието за приборките.

Чл. 468. (1) Военнослужещ, който живее в каюта, излизайки дори за кратко време, е длъжен да изключи осветлението и електронагревателните уреди.

(2) Забранява се заключването на каютата, ако не са задраени илюминаторите в нея.

(3) Преди слизането от кораба военнослужещият е длъжен да задрае всички илюминатори в каютата и да изключи високоговорителя на корабната радиотранслация. Ако в каютата живеят двама или повече военнослужещи, отговорност за задрайването на илюминаторите носи този от тях, който последен напуска кораба.

Чл. 469. (1) При тревога и прегледи каютите не се заключват.

(2) Право да влизат в каютите имат тези лица, които изпълняват своите задължения по разписанията, а така също лицата, които извършват прегледа на кораба.

Раздел IV

Ред за хранене на матросите

Чл. 470. (1) Матросите се хранят в столовата за личния състав.

(2) На корабите, които нямат специално помещение за хранене (столова), храненето става в жилищните помещения.

(3) Ако обстановката позволява, се разрешава храненето на горна палуба на преносими маси.

Чл. 471. (1) Матросите се разпределят за хранене по маси, като на всяка маса се назначава старши.

(2) Старшият на масата е длъжен:

1. преди храна да провери, че масата е приготвена и всички необходими съдове и прибори са подредени;

2. да следи за реда през време на храненето;

3. след храна да провери дали съдовете и приборите са измити и са поставени на мястото им, а масата е почистена и прибрана.

(3) Старшият на масата назначава бакари за прибиране и почистване на масата, миене на съдовете и получаване на храната от камбуза.

Чл. 472. (1) Храната се приготвя до часа, определен от разписанието за деня.

(2) До началото на раздаването на храната лекарят (санитарният инструктор) заедно с дежурния по кораб е длъжен да провери качеството на храната и състояние на столовата, съдовете и инвентара.

(3) Всеки ден храната се пробва от командира на кораба или по негово указание от един от заместниците му.

(4) Резултатите от пробата на храната се записват в книгата за контрол на качеството на приготвената храна.

(5) В установеното време, с разрешението на командира на кораба, дежурният по кораб (на ход - вахтеният офицер) разрешава раздаването на храната.

(6) За неявилите се в определените за обяд и вечеря часове храна не се оставя, с изключение на лицата, които са в разход. Лицата, които са били в разход, получават храна в указаните за това места след смяната си от служба или след завръщане от работа.

(7) Оставената за разхода храна се пази на хладно място не повече от 2 часа и преди нейното раздаване се подлага на цялостна топлинна обработка (завиране, препичане).

(8) На назначените на работа извън кораба храната се доставя на работните места. Ако е невъзможно да се достави приготвената храна, преди заминаването на работа на командата се дава суха храна.

(9) При необходимост лицата от застъпващата смяна на корабния наряд получават храна до раздаването на целия личен състав.

Раздел V

За каюткомпанията

Чл. 473. (1) Каюткомпанията на кораба е помещение за колективен отдих, занятия, съвещания и за общ стол на офицерите.

(2) Каюткомпанията служи за общуване на офицерите и като културен център, който способства за възпитанието им.

Чл. 474. (1) Водеща роля в каюткомпанията има старши помощник-командирът на кораба, а в негово отсъствие - старшият от присъстващите в нея.

(2) В случаите, когато в каюткомпанията се намират командирът на кораба или негови началници, водещата роля принадлежи на тях.

Чл. 475. (1) Офицерите могат да имат общ стол в каюткомпанията. За завеждащ стола те избират един от офицерите на кораба.

(2) Помощниците на командира на кораба и по-старшите от тях не могат да бъдат избирани за завеждащи стола.

(3) След изтичане на три месеца завеждащият стола има право да се откаже от своите задължения.

(4) В случай на недоволство на офицерите от завеждащия стола той може да бъде сменен по всяко време.

Чл. 476. Завеждащият стола в работата си се ръководи от указанията на старши помощник-командира на кораба. Той отговаря за състоянието на инвентара в каюткомпанията и ръководи работата на вестовите.

Чл. 477. (1) За приготвянето на храна за офицерите на кораба се използва корабният камбуз.

(2) Храната в стола се поднася от матроси (вестови), назначени от старши помощник-командира на кораба.

Чл. 478. (1) Часовете за хранене в каюткомпанията се определят от командира на кораба.

(2) Като правило времето за хранене се определя по следния начин:

1. закуската да завърши 10 минути преди вдигането на флага;
2. обядът и вечерята да съвпадат с времето за хранене на екипажа.

Чл. 479. (1) Местата на офицерите около масите в каюткомпанията се определят от старши помощник-командира на кораба.

(2) В каюткомпанията офицерите са длъжни да спазват установената форма на облеклото.

Чл. 480. Приборките в каюткомпанията се извършват съгласно корабното разписание на приборките.

Чл. 481. За каюткомпания на старшините на кораба се определя отделно помещение. Старши в старшинската каюткомпания е главният боцман.

Чл. 482. За старшинската каюткомпания се прилагат разпоредбите за офицерската каюткомпания.

Раздел VI

Ред за допускане на кораба

Чл. 483. (1) Вахтеният офицер (дежурният по кораб) допуска на кораба без проверка на документите за самоличност, ако ги познава лично, военнослужещите от екипажа на кораба, преките началници на командира на кораба и офицерите от щаба на дивизиона.

(2) Личното познанство означава вахтеният офицер да познава военнослужещия по лице и знае неговата длъжност и фамилия.

Чл. 484. (1) Вахтеният офицер (дежурният по кораб) допуска на кораба военнослужещи от Въоръжените сили на Република България, които не са от екипажа на кораба, след изясняване на целта на тяхното посещение.

(2) При идване на военнослужещ по ал. 1 вахтеният офицер (дежурният по кораб) се представя на пристигналия (ако той е по-старши от него), например: "Господин капитан II ранг, дежурен по кораб старшина II степен Иванов."

(3) След проверка на документите за самоличност на пристигналия и след изясняване на целта на неговото идване вахтеният офицер (дежурният по кораб) решава дали да го допусне на кораба. При необходимост вахтеният офицер изпраща разсилния да съпроводи

пристигналия до посоченото от него лице и го записва във вахтения дневник.

Чл. 485. (1) На подводницата, когато личният състав отсъства, през деня и нощта се допускат: дежурният по дивизион и неговият помощник, командирът на подводницата и неговите преки началници, старши помощник-командирът на подводницата, дивизионният механик и неговият помощник по въпросите на живучестта, помощник-командирът на подводницата, командирът на електромеханичната бойна част.

(2) За пристигането и заминаването на лицата, които не са от състава на вахтената служба на подводницата, се записва в дневника на вахтения в централния пост.

Чл. 486. (1) Никой, освен дежурния по дивизион, неговия помощник по живучестта, преките началници на командира на подводницата, дивизионния механик и неговия помощник по живучестта, няма право без разрешение на командира на подводницата да оглежда подводницата и да проверява нейното състояние.

(2) Ремонт или преглед на оръжието и техническите средства на подводницата във всички случаи се извършват в присъствието на завеждащите на оръжието или на техническите средства.

Чл. 487. (1) Представителите на ремонтните предприятия (фирми) се допускат да извършват ремонт на кораба (подводницата) с разрешение на командира на кораба по утвърден от оторизираните органи списък в съответствие с действащите актове по опазване на държавната и служебната тайна.

(2) Дежурният по кораб ги допуска на борда след проверка на пропуските (със снимка), удостоверяващи, че са представители на предприятието (фирмата), извършващо ремонта, записва фамилиите им, характера и срока на работата им във вахтения дневник и докладва за тях на дежурния по дивизион.

(3) Във вахтения дневник се записват ремонтираните или заменените от тях механизми.

Чл. 488. Допускането на граждански лица на кораба (подводницата), в това число и членове на семействата на военнослужещи от екипажа, независимо от целта на тяхното посещение става само с разрешение, в съответствие с действащите актове по опазване на държавната и служебната тайна, пропуски или списъци, издадени от оторизираните органи и след проверка на документите им за самоличност.

Чл. 489. (1) За всички пристигнали на кораба странични лица както военнослужещи, така и граждански лица вахтеният офицер (дежурният по кораб) докладва на старши помощник-командира на кораба.

(2) Посетителите се приемат само в жилищните помещения, каюткомпаниите, каютите и клубовете.

(3) Командирът на кораба определя със заповед списъка на помещенията, разрешени

за приемане на посетители.

(4) След напускане на кораба от всички посетители вахтеният офицер (дежурният по кораб) докладва за това на старши помощник-командира (помощник-командира) на кораба.

Раздел VII

Съхранение, поддържане, опазване, отчитане и раздаване на стрелковото оръжие и боеприпасите на кораба

Чл. 490. (1) На всеки кораб от ВМС се съхраняват стрелково оръжие и боеприпаси, предвидени в щата, съгласно Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България в раздела за съхраняване и носене на оръжието и боеприпасите.

(2) Местата за съхранение на стрелковото оръжие и боеприпасите се определят от конструктивните особености на проекта на кораба.

(3) Стрелковото оръжие се съхранява в арсенал (на корабите, на които по проект такъв няма - в пирамида или каса).

(4) Съхранението, поддържането и опазването на стрелковото оръжие (индивидуално и колективно) и боеприпасите е основно задължение на командира на кораба и на военнослужещите, на които оръжието е зачислено.

(5) Командирите на кораби и бойни части или сектори и секции са длъжни да следят подчинените им офицери, старшини и матроси да ползват винаги само зачисленото им по щат оръжие.

(6) За правилната организация на съхранение на стрелковото оръжие на кораба отговаря командирът на БЧ-2 (или неговият заместник).

(7) На корабите II и III ранг стрелковото оръжие се зачислява на арсеналчик - добре подготвен старшина или матрос. Арсеналчикът отговаря за съхранението, състоянието, раздаването и опазването на стрелковото оръжие и боеприпасите за него.

(8) За личния състав на кораба, на когото по щат не се полага стрелково оръжие, командирът на кораба в заповед определя заводските номера на автоматите (пистолетите) за застъпване в наряд, количеството боеприпаси и реда за тяхното съхранение и раздаване.

(9) За осигуряването на оръжие за лицата от денонощния наряд по решение на командира на дивизиона се допуска съхранение на оръжие и боеприпаси в дежурните рубки (дежурните стаи по дивизион). За целта там се оборудва каса.

Чл. 491. (1) Пирамидите, погребите и арсеналите се оборудват с аварийно осветление,

интегрирана алармена система и противопожарна инсталация. Те се заключват със секретен ключ и се запечатват с пластилин с печата на арсеналчика (дежурния по кораб, дежурния по БЧ-2).

(2) За всеки арсенал (пирамида, каса) се съхраняват два комплекта ключове. Първият се съхранява при дежурния по кораб, а вторият - на главната корабна дъска.

(3) Ключовете от пирамидите, погребите и арсеналите се съхраняват в запечатана кутия в главната корабна дъска и при дежурния по кораб и се получават и връщат срещу подпис на арсеналчика (дежурния по кораб, БЧ-2) от дежурния по кораб.

(4) При завършване работата в арсенала (пирамидата, касата) арсеналчикът предава ключовете от арсенала на дежурния по кораб (дивизион). Абсолютно се забранява предаването им на други лица.

(5) Наличността на оръжието се проверява ежедневно от арсеналчика и дежурните по кораб при смяна на дежурно-вахтената служба.

(6) При дежурния по кораб (БЧ-2) се съхранява слепка върху червен восък от печата, с който е запечатан арсеналът (пирамидата, касата). По слепката на печата се приема съответното помещение под охрана.

Глава X КОРАБНИ ПРАВИЛА

Раздел I

Правила за поведението на личния състав на кораба

Чл. 492. (1) Целият личен състав на кораба е длъжен да изпълнява установените правила за поведение на кораба.

(2) Новоназначените военнослужещи след пристигането им на кораба се инструктират за корабните правила и за мерките за предпазване от нещастни случаи и се отдават в заповед.

(3) Лицата, временно намиращи се на кораба, се запознават с корабните правила.

Чл. 493. На личния състав на кораба се забранява:

1. да се качва на кораба или да слиза от него не по определените за целта трапове (сходни);
2. да се намира на горната палуба и надстройките в забранените места;
3. да се спира на траповете, сходни или в тесните проходи;

4. да влиза в разговор с лица, които изпълняват служебните задължения (на вахта, в дежурство, на работа и т.н.) и да им отвлича вниманието;

5. да включва и да изключва вентилацията и други механизми, прибори, устройства, ако това не влиза в задълженията му;

6. да ляга на койките с горни дрехи и с обувки;

7. да сяда и да се обляга на предмети, които не са предназначени за това (вентилационни гъби, кожуси, леерни ограждения, планшири, кнехтове);

8. да се къпе зад борда на кораба без разрешение;

9. да почиства дрехите и обувките си в жилищните помещения;

10. да пере бельо не в определените за това места и не в предвиденото от разписанието време, да го изплаква от бордовете, траповете и лодките;

11. да простира за сушене предмети (бельо) не в определените за това места (разрешава се сушенето на бельо само на специални леери или в сушилня);

12. да играе каквито и да е игри със залози от пари или предмети;

13. да внася на кораба, да разпространява и употребява упойващи, наркотични, психоактивни вещества и спиртни напитки;

14. да изхвърля битови и хранителни отпадъци зад борда.

Чл. 494. На личния състав на кораба без предварително разрешение се забранява:

1. да ходи по външните трапове и да сяда в каквито и да е лодки;

2. да се качва по мачтите или да се спуска зад борда на кораба;

3. да разговаря с хора, които се намират на брега, на лодките, минаващи край кораба, на застанали на котва (швартови) или преминаващи край кораба други кораби;

4. да отваря илюминаторите по време на плаване или през нощта;

5. да лови риба от борда на кораба или от лодка, която стои до борда на кораба или до кея;

6. да дава собствени продукти в камбуза за приготвяне на храна.

Чл. 495. (1) За избягване на насрещно движение по време на тревоги личният състав се движи към носа на кораба - по десния борд, към кърмата - по левия борд.

(2) В студено време личният състав на откритите бойни постове, когато заема местата си по тревога, носи със себе си необходимото облекло.

Чл. 496. (1) Тютюнопушенето на кораба се разрешава само в местата, определени със заповед по кораба.

(2) Тютюнопушенето в закрито помещение на кораба може да бъде разрешено само ако то отговаря на следните условия:

1. да е самостоятелно, пожарообезопасено, снабдено с пепелници и трайна маркировка на вратата "Място за пушене";

2. да има механична вентилация, която осигурява десетократен въздухообмен на час в помещението и тя да работи през цялото време, когато в него се пуши, както и половин час след това.

(3) По изключение при техническа невъзможност за изграждане на механична вентилация помещението да е с естествена вентилация.

(4) Със заповедта по кораба, с която се разрешава тютюнопушенето в помещението, се назначава лице, което осигурява ефективното функциониране и поддържане на механичната вентилация.

(5) Тютюнопушенето се забранява:

1. по време на прегледи, тревоги, учения, занятия и аврални работи, а така също на постове от службата на корабните наряди;

2. на и около катерите и лодките, стоящи на борда на кораба;

3. на катерите, чиито двигатели работят с леки горива;

4. на корабите, предназначени за превоз на горивосмазочни материали.

(6) На определените на палубата места за пушене се поставят пепелници или съдове с вода.

(7) На ходовия мостик пушенето се разрешава от най-старшия по длъжност от офицерите.

Чл. 497. (1) За избягване на аварии и нещастни случаи във всички помещения на кораба се забранява държането на каквито и да било инструменти, материали, предмети от облеклото и личния тоалет в непосредствена близост до механизми, приводи, паропроводи, вентилационни системи.

(2) Забранява се да се закрепват каквито и да било предмети по електрическите кабели

и тръбопроводите на кораба.

Чл. 498. Огнестрелното оръжие и боеприпасите към него се сдават за пазене в корабния арсенал.

Чл. 499. (1) Личният състав може да държи животни на кораба само с разрешение на командира на кораба.

(2) Животните трябва да се придружават с ветеринарен имунизационен паспорт, а посочените в паспорта изисквания да се изпълняват.

(3) Животните се отстраняват незабавно от кораба, ако проявяват признаци на заболяване.

Чл. 500. (1) Вещите, които матросите и старшините внасят или изнасят от кораба, се преглеждат от дежурния по кораб (вахтения офицер).

(2) Колети може да бъдат внасяни на кораба, след като бъдат отворени от получателите им на брега.

(3) Старшините на команди съобщават на дежурната служба фамилията на старшините и матросите от подразделенията, които слизат на брега и на които е разрешено да изнасят собствени вещи.

Чл. 501. Всеки, който намери на кораба пари или каквито и да са вещи, е длъжен да ги предаде на дежурния по кораб (помощник-дежурния по кораб), а последният е длъжен да запише за това във вахтения дневник.

Чл. 502. (1) Без разрешение на командира на кораба не може да се съхранява и използва собствена записваща апаратура. Лицата, които притежават такава апаратура, са длъжни да я регистрират при помощник-командира на кораба.

(2) За съхранение на апаратурата по ал. 1 и за извършването на фотографски работи на кораба се определя специално място и се назначава отговорник.

Чл. 503. (1) Спортни мероприятия (стрелба, плуване, гребане, ветроходство, водни игри и т.н.) се провеждат с разрешението на командира на кораба или старши помощник-командира на кораба.

(2) Контролът за безопасното провеждане на мероприятията по ал. 1 се осъществява от вахтения офицер, а там където няма такъв - от дежурния по кораб или от специално назначено лице.

Раздел II

Правила за използване на корабните катери и лодки

Чл. 504. На всеки катер или лодка на кораба се назначава отговорник - офицер. В негова помощ се назначава старшина на катер (лодка).

Чл. 505. Офицерът, назначен за отговорник на катер (лодка), е длъжен да следи за неговата изправност, пълната му комплектуваност и поддържането му в ред.

Чл. 506. (1) За старшини на катери (лодки) се назначават старшини или матроси, преминали специална подготовка и допуснати до управление на катер (лодка).

(2) Допускането до управление на катера (лодката) се обявява със заповед по кораба.

Чл. 507. (1) Старшината отговаря за поддържането на поверения му катер (лодка) в изправност и чистота, за пазенето на въоръжението и имуществото му.

(2) За всички неизправности и за необходимостта от ремонт или боядисване старшината докладва на офицера, който отговаря за катера (лодката).

Чл. 508. (1) При изпращане на лодка от кораба на нея се назначава старшина и пълно число гребци.

(2) Когато се очаква плаване на лодка в сложни условия, за командир на лодката може да се назначи офицер.

(3) Ако назначеният старшина на лодка не е отговорникът на тази лодка, той приема от последния нейното въоръжение и имущество, а при завръщането на кораба сдава лодката по същия ред на отговорника.

Чл. 509. (1) Всички, които са назначени за гребци в лодката, се подчиняват на командира на лодката.

(2) През време на престоя до кея (на брега) командирът и гребците могат да се отлъчват от лодката само с разрешение на лицето, в чието разпореждане е предоставена лодката. В този случай в лодката се оставя вахтен, който е длъжен да знае къде се намират командирът и гребците на лодката.

Чл. 510. Катерите (лодките) се изпращат от кораба само по заповед на командира на кораба или неговите помощници и вахтения офицер (дежурния по кораб).

Чл. 511. (1) Катерите (лодките) никога не се претоварват. За всяко едно от тези средства се определят товароподемността и броят на хората, които могат да пренасят в тихо и щормово време.

(2) Данните по ал. 1 се записват с боя (на катерите - на рубката, на лодките - от вътрешната страна на транцевата дъска) и вахтения офицер (дежурният по кораб) е длъжен да ги знае.

(3) За спазване на нормите за товароподемността отговаря старшият от

присъстващите на катера (лодката) лица от корабния състав, а при отблъскване от кораба - вахтеният офицер (дежурният по кораб).

(4) При буксировка или ветроходство личният състав на лодката се разполага на дъното (на скарите) с облечени спасителни жилетки.

Чл. 512. (1) Катерът (лодката) при отблъскване от кораба се снабдява с цялото полагащо се по таблицата имущество.

(2) При всяко отблъскване на катер или лодка вахтеният офицер (дежурният по кораб) е длъжен да провери:

1. при отблъскване на лодката - че числото на гребците е попълнено и че има средства за сигнализация, фенер и спасителни средства;

2. при изпращане на катер - освен проверката по т. 1, че е снабден с достатъчно гориво, вода, противопожарни средства и изправни ходови светлини.

(3) При изпращане на катер (лодка) извън пределите на гавана (рейда) вахтеният офицер (дежурният по кораб) проверява дали поставената задача е напълно ясна на старшината на катера (лодката), че има компас, карта или схема на района, котва с въже, комплект сигнални ракети и че корпусът и механизмите са изправни. В екипажа на катера се включват сигналчик и радист с радиостанция.

Чл. 513. (1) Старшината на катера (лодката), на борда на който се намират офицери, отблъсква по заповед на старшия от тях. Офицерите, освен помощниците (заместниците) на командира на кораба, командирите на други кораби от всички рангове и висшестоящите началници, преди да отдадат заповед за отблъскване, уведомяват вахтения офицер (дежурния по кораб).

(2) Ако отблъскващите се изпращат от висшестоящ началник, разрешение се иска от него.

(3) При слизането на старшини и матроси от кораба старшината на катера (лодката) отблъсква от борда по заповед или с разрешение на вахтения офицер (дежурния по кораб).

Чл. 514. При качване в катера (лодката) или при слизане от него на офицери, адмирали и генерали старшината на катера (лодката) командва "Мирно!" и отдава чест. Присъстващите в лодката продължават да седят и да пазят тишина.

Чл. 515. (1) Катерът (лодката) както на ход, така и при стоене на катера (лодката) до борда на кораба или до кея отдава чест съгласно чл. 641 и 642 от този устав.

(2) Чест се отдава по командата на старшия от присъстващите в катера (лодката) "Мирно, равнение надясно (наляво)!". По тази команда всички обръщат главите към страната на началника; адмиралите, генералите, офицерите и старшините освен това отдават военна чест.

(3) При отдаване на чест лицата, намиращи се в малки катери (на всички лодки), не стават от местата си. На лодките, които се движат под гребла, гребците по команда за отдаване на чест изпълняват "гребла на ваяк".

(4) При буксировка, при гонки на гребно-ветроходни състезания, при голямо вълнение и в други подобни случаи чест не се отдава.

(5) Старшините на катери при управляване на катерите не отдават чест.

Чл. 516. След отхождането на катера (лодката) от трапа (кея, пристана) и през цялото плаване старшината на катера (лодката) наблюдава за външното състояние на катера (лодката), за положението на флага, да няма зад борда въжета, кранци и т.н.

Чл. 517. (1) При движението на катера (лодката) старшината е длъжен да изпълнява: Правилата за предпазване на корабите от сблъскване на море (МППСМ-72), указанията на Лодъчната сигнална книга (ЛСК-80), Правилата за рейдовата служба, местните пристанищни правила и указанията на вахтения офицер (дежурния по кораб), получени преди отблъскването.

(2) Старшината на катера (лодката) е длъжен да спазва всички мерки за безопасност, установени от морската практика, да следи за измененията на метеорологичната обстановка и своевременно да взема необходимите мерки за осигуряване на безопасността при промяна на времето.

(3) При авария с катера (лодката) старшината ръководи борбата за неговата живучест и взема всички мерки за спасяване на личния състав.

(4) През тъмната част на денонощието всички катери (лодки) са длъжни да носят установените от МППСМ-72 светлини.

(5) Старшината на катера (лодката) е длъжен да оказва възможното съдействие на търпящите бедствие катери (лодки) и да оказва помощ на личния състав в тях.

Чл. 518. При обхождане на стоящ на котва кораб катерът (лодката), който обикаля кораба срещу часовниковата стрелка, трябва да разполага своите курсове на такова разстояние от кораба, че насрещните катери (лодки), обикалящи кораба по часовниковата стрелка, да могат свободно да преминават между него и кораба, т. е. катерите (лодките) да се разминават винаги с левите си бордове.

Чл. 519. (1) За безопасно плаване на катера (лодката) отговаря старшият от намиращите се на него офицери от кораба, а при отсъствие на такива - старшината (командирът) на катера (лодката).

(2) Офицер от корабния състав, който се намира на катера (лодката) като пътник, ако забележи неправилни действия от страна на по-младшия по звание и длъжност командир на катера (лодката), е длъжен да даде необходимите указания.

Чл. 520. (1) Старшината на катера (лодката), след като получи заповед да подходи към трапа или борда на кораба, покрай който преминава катерът (лодката), е длъжен да изпълни тази заповед, освен ако е получил друго разпореждане от старшия от присъстващите началници.

(2) Ако има да изпълнява срочна задача, старшината на катера (лодката) при подхождането е длъжен да докладва за това на вахтения на кораба, от който е бил извикан, и да действа по-нататък по неговите указания.

(3) За случаите на забавяне по пътя и за причините, ако са му известни, старшината на катера (лодката) докладва на вахтения офицер (дежурния по кораб) на своя кораб веднага след завръщането си.

Чл. 521. (1) Всички катери (лодки) от Военноморските сили и военноморските учебни заведения, комплектувани с екипажи от военнослужещи, носят военноморски флаг.

(2) Корабните катери (лодки) по време на движение носят присвоения на техния кораб флаг.

(3) Плаващите средства на части и поделения за материално-техническо осигуряване носят флагове на спомагателни кораби.

(4) Флагът на катера (лодката) се вдига преди отблъскване от борда на кораба или кея и се спуска (независимо от времето на денонощието) при пристигане на катера (лодката) на местоназначението.

Чл. 522. (1) Катерите и движещите се под гребла лодки вдигат флага на кърмовия флагщок.

(2) При буксировка на лодки флаг носи само последната лодка. На лодките, които се движат под ветрила, флагът се закрепва към задната шкаторина на задния нокбензелов ъгъл (на двумачтовите лодки - на грота, на едномачтовите - на фока).

(3) Корабната лодка не носи флаг само в случаи, когато е изпратена да спасява паднал зад борда човек. Флагът се вдига след прибирането на човек в лодката.

Чл. 523. (1) На всеки катер или лодка се присвояват специални позивни флагове, които се нанасят с боя: на катерите - в рубката, на лодките - от вътрешната страна на транцевата дъска.

(2) На външната страна на транцевата дъска и в носовата част върху двата борда на корабните катери и лодки се изобразяват корабните опознавателни знаци, чиито форма, размери и разцветки са определени от Щаба на Военноморските сили.

Чл. 524. Катерите (лодките) без необходимост не стоят до траповете. Те се швартоват за вистрела, застават на бакщов или ако не е получена специална заповед, се държат зад

траверса на кораба. Лодката застава на бакшов при наличието в нея най-малко на двама гребци.

Чл. 525. (1) При стоянка на открит рейд нощем, а така също при влошаване на времето катерите (лодките) се вдигат на кораба или се изпращат в гавана (в закритата част на стоянката).

(2) При стоянка в закрити бухти и гавани през нощта може да се оставя на вода само необходимият брой лодки, като вахтеният офицер е длъжен да провери швартоването им и да организира постоянно наблюдение за тях.

Глава XI

САНИТАРНО-ХИГИЕННО И ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КОРАБА И ОПАЗВАНЕ ЗДРАВЕТО НА ВОЕННОСЛУЖЕЩИТЕ

Раздел I

Общи положения

Чл. 526. (1) Спазването на разпоредбите по осигуряване на санитарно-хигиенното състояние на кораба и опазване здравето на военнослужещите е задължение на всеки член от екипажа на кораба.

(2) Всички началници са длъжни да дават пример в спазването на тези разпоредби и да взискват от подчинените си за тяхното точно изпълнение.

Чл. 527. (1) Старши помощник-командирът на кораба отговаря за общото наблюдение на чистотата и температурата на въздуха в корабните помещения и организацията на храненето.

(2) За състоянието на помещенията, прогонването и изправността на облеклото и обувките, спазването на правилата за личната хигиена от подчинените отговорност носят техните непосредствени началници.

Чл. 528. (1) Началникът на медицинската служба на дивизиона (кораба) ръководи медицинските мероприятия по опазване здравето на личния състав, следи за изпълнението на санитарно-хигиенните изисквания и осигурява санитарно-епидемичното състояние на кораба.

(2) Началникът на медицинската служба на дивизиона (кораба) организира и провежда периодично медицинско наблюдение за състоянието на здравето и физическото развитие на личния състав, организира медицинските прегледи и изследвания на личния

състав, амбулаторното и стационарното лечение на заболялите, оказва незабавна медицинска помощ при остри заболявания и нещастни случаи.

(3) Началникът на медицинската служба следи за условията на настаняването, службата и бита на личния състав, неговото банно-перално обслужване от гледна точка на влиянието на тези условия на здравето на екипажа на кораба и на санитарно-хигиенното състояние на кораба, организира медицинския контрол за храненето на личния състав и снабдяването на кораба с вода.

(4) Указанията на началника на медицинската служба по опазване здравето на личния състав и поддържане санитарно-хигиенното благополучие на кораба са задължителни за целия личен състав на кораба.

Чл. 529. На корабите, на които не е предвидена длъжността началник на медицинската служба, за общите задължения по опазване здравето на личния състав и поддържане на необходимото санитарно-хигиенно състояние на кораба в съответствие с разпоредбите на чл. 526 до 539 отговаря помощник-командирът, а за изпълнението на специалните медицински задължения в съответствие с разпоредбите на чл. 552 до 562 отговарят длъжностните лица от медицинската служба на дивизиона или бреговата база.

Чл. 530. Наблюдението за състоянието на санитарното оборудване и системите за снабдяване на кораба с вода е задължение на началниците, които отговарят за това оборудване.

Раздел II

Опазване здравето на военнослужещите

Чл. 531. (1) Всеки военнослужещ е длъжен непрекъснато да се грижи за личната си хигиена, опрятност и изправност на облеклото.

(2) Никой няма право да скрива заболяването си. За всяко заболяване незабавно се докладва на непосредствения началник и се търси помощта на лекаря.

Чл. 532. (1) За поддържане на личната хигиена съгласно разпределение на времето на кораба се пуска прясна вода.

(2) На кораба на море след проверка от началника на медицинската служба се разрешава използването на задбордна вода за измиване на личния състав и за миене на столовата.

(3) При стоянка в базите, пристанищата и гаваните използването на задбордната вода за целите по ал. 2 се забранява.

Чл. 533. При продължителни плавания и рейдове на корабите бельото се изпира в места и време, определени от командира на кораба.

Чл. 534. При продължително плаване за екипажа се организира пране и гладене на постелъчното и долното бельо и на облеклото. Тези работи се изпълняват от специално назначени за това лица.

Чл. 535. (1) През лятото на незамърсени рейдове и при температура на водата не по-ниска от 18 °С на личния състав се разрешава да провежда обучение по плуване.

(2) В непригодни за обучение рейдове и на ход обучението може да се замени с душ от незамърсена задбордна или прясна вода.

(3) Заключение за санитарното състояние на рейда дава началникът на медицинската служба на дивизиона (кораба).

(4) За удобство на обучаващите се на горната палуба се приготвят спасителни средства и въжета за подаване при оказване на помощ.

(5) От страна на борда, откъм който ще се проведе обучението, се изпращат лодки с пълно число гребци, снабдени със спасителни ризи, спасителни кръгове и назначен спасител във всяка от лодките.

Чл. 536. (1) Дежурният по кораб ръководи обучението по плуване на личния състав.

(2) Вахтеният офицер и санитарният инструктор (лекарят) през време на обучението се намират на горната палуба и наблюдават обучаващите се. Наблюдение както от кораба, така и от спуснатите лодки се води и от специално назначени старшини (матроси), които умеят отлично да плуват и са обучени да оказват помощ на обучаваните при нужда.

(3) За да се провери дали всички са излезли от водата след завършване на обучението, всеки обучаван е длъжен, преди да влезе във водата, да остави на горната палуба предмети от облеклото си (обувки, кепе).

(4) На всеки кораб се издава инструкция за организацията на обучението по плуване.

Чл. 537. Всички военнослужещи са длъжни да носят прилична прическа.

Чл. 538. Личният състав на кораба е длъжен да поддържа чисти облеклото и постелъчните принадлежности. Дрехите и постелъчните принадлежности се проветряват.

Чл. 539. (1) Формата на облеклото на екипажа на кораба се определя в зависимост от климата, времето и характера на дейността на личния състав.

(2) Личният състав, който носи службата си на открити постове, в студено и дъждовно време се осигурява със специални дрехи. Гребците и назначеният за работа на лодките личен състав в зависимост от времето носят със себе си топли или противодъждовни горни дрехи.

(3) При изпълнение на работи, съпроводени със замърсяване на дрехите, се облича

работно или специално облекло, обувки и ръкавици.

Чл. 540. През горещите дни командирът на кораба може да разреши на личния състав да се съблече до кръста или да бъде с къси панталони както на палубата, така и вътре в кораба.

Чл. 541. (1) На корабите се води постоянно наблюдение за състоянието на въздуха в помещенията и те се вентилират съгласно разписанието.

(2) Разписанието за работа на вентилаторите се съставя от командира на електромеханичната бойна част съвместно с началника на медицинската служба с оглед на климатичните условия на района на плаването и се утвърждава от командира на кораба.

Чл. 542. Отоплението се регулира по показанията на термометрите, каквито са поставени във всички жилищни и служебни помещения на кораба. През зимата в жилищните помещения се поддържа температура не по-ниска от +18 °С (в медицинските - не по-ниска от +20 °С), а в останалите помещения - съгласно установените технически норми.

Раздел III

Вода за пиене и за приготвяне на храна

Чл. 543. (1) За качеството на водата за пиене се води медицински контрол съгласно специални правила.

(2) При доставянето на водата на кораба, напълването на цистерните с вода за пиене и при пазенето на водата се вземат всички мерки за недопускане на замърсяването ѝ.

(3) Вода за пиене се приема на кораба с разрешение на лекаря или санитарния инструктор само при наличие на анализи, които потвърждават, че е доброкачествена.

Чл. 544. (1) Цистерните за вода за пиене периодично се преглеждат, почистват, боядисват или циментират, а при необходимост се дезинфекцират. Отварянето на цистерните за вода за пиене се извършва в присъствието на лекаря или санитарния инструктор на кораба. Водата за пиене на корабите се разрешава да се употребява след предварителното ѝ обеззаразяване.

(2) Военнослужещите, които са определени за почистване или циментиране на цистерните за вода за пиене, са длъжни, преди да започнат работа, да се измият, да минат през медицински преглед, да се преоблекат в чисто работно облекло и да обуят гумени ботуши, специално подготвени за работата по ал. 1.

Чл. 545. (1) Помпите и шланговете, предназначени за подаване на вода за пиене, се поддържат чисти и не се използват за други нужди.

(2) Краищата на шланговете се боядисват с отличителни цветове и имат пояснителни

надписи "За пиене" (бял цвят), "За миене" (син цвят) и "Задбордна" (зелен цвят).

(3) Клапаните за съединяване на тръбопроводите за вода за пиене с тези за миене и задбордна вода се заключват, пломбират се и се отварят при необходимост само с разпореждане на командира на електромеханичната бойна част и със знанието на началника на медицинската служба на кораба.

Чл. 546. (1) Всички хранителни продукти, които се доставят на кораба, подлежат на задължителна медицинска проверка за определяне на тяхната доброкачественост и съответствието им на установените изисквания.

(2) При приготвяне на храна се следи в казана да се слага пълна норма продукти, да се спазват санитарните правила при кулинарната им обработка, приготвяната храна да бъде вкусна и разнообразна.

(3) Качеството на продуктите се проверява от помощник-командира на кораба (началника на службата за снабдяване) заедно с началника на медицинската служба.

Чл. 547. Камбузът и съдовете в него се поддържат чисти.

Чл. 548. Разкладката на продуктите за храна на личния състав се съставя от началника на службата за снабдяване (на корабите III ранг - от помощник-командира на кораба) съвместно с началника на медицинската служба на дивизиона (кораба) обикновено за седем дни, а при изравняване на разкладката - за три дни, и се утвърждава от командира на кораба, след което се окачва на определените места.

Чл. 549. Помощник-командирът на кораба отговаря за доставянето и пазенето на продуктите на кораба, приготвянето на храната, нейното раздаване, за запазването на готовата храна, измиването и дезинфекцията на съдовете от камбуза и столовата и спазването на всички санитарни правила в камбуза и в складовете.

Чл. 550. (1) От готовата храна се заделят проби в количество и за време според изискванията на действащите нормативни разпоредби в БА.

(2) Пробите от готовата храна се заделят от готвача на кораба или от неговия заместник в присъствието на дежурния по кораб.

(3) Контролът по дейностите от ал. 1 и 2 се възлага на помощник-командира на кораба.

Чл. 551. На подводниците отговорност за получаването, пазенето и раздаването на текущия, неприкосновения и аварийния запас от продоволствие на личния състав носи старши помощник-командирът на подводницата.

Раздел IV

Медицински изследвания и прегледи. Медицинска

ПОМОЩ

Чл. 552. (1) За наблюдение на здравословното състояние и на физическото развитие на личния състав на кораба и за своевременното откриване на лицата, които се нуждаят от укрепване на здравето и от лечение, се извършват медицински прегледи.

(2) Прегледът се извършва от началника на медицинската служба на съединението (бреговата база) или под негово ръководство от лекаря на кораба.

(3) Офицерите, старшините и матросите преминават през медицински прегледи (диспансеризация) не по-малко от един път в годината (есента). При нужда офицерите и старшините се консултират във военните или гражданските лечебни заведения.

(4) Медицинските прегледи и изследвания се провеждат в часовете, определени от командира на кораба. Забранява се провеждането на изследвания и имунизации в почивните дни.

(5) Резултатите от медицинските изследвания на личния състав и предложенията за провеждане на необходимите оздравителни мероприятия началникът на медицинската служба докладва на командира на кораба и обявява в негова заповед.

(6) Лицата, които постоянно работят в камбуза, в хлебопекарните, в продоволствените складове, в столовите, на обектите за водоснабдяване, в баните, в пералните, а така също и санитарите преминават през медицински преглед един път седмично и бактериологическо изследване всяко шестмесечие (без санитарите), а при наличие на епидемични показания - по решение на лекаря (лекаря епидемиолог). Лекарят (санитарният инструктор) нанася резултатите от изследванията и прегледите в личните медицински книжки.

Чл. 553. Идващото на кораба попълнение и лицата, които се завръщат от домашен отпуск, командировка и от болница, са длъжни да преминат през медицински преглед и само тогава с разрешение на лекаря може да бъдат настанени по кубрици.

Чл. 554. (1) Преди плаване в неблагоприятни в епидемично отношение райони екипажът се ваксинира съобразно конкретния епидемичен риск по заповед на министъра на отбраната.

(2) По решение на лекаря на кораба от ваксинацията се освобождават военнослужещите с противопоказания след представяне на лекарско заключение.

(3) Бележките за извършените ваксинации и резултатите от тях се нанасят в личната здравна книжка на военнослужещия.

(4) На всички новопристигнали военнослужещи се правят необходимите ваксинации, ако това не е отбелязано в документите им.

Чл. 555. (1) Матросите и старшините, които се нуждаят от медицинска помощ,

докладват за това на своите непосредствени началници и с тяхно разрешение се отправят за амбулаторен преглед.

(2) След оказване на помощ лекарят записва своето заключение в медицинската книжка на военнослужещия и в амбулаторната книга.

Чл. 556. (1) Болните в зависимост от характера на заболяването се подлагат на амбулаторно лечение на кораба, на лечение в корабния лазарет или в брегови лечебни заведения.

(2) В задгранични пристанища в брегови лечебни заведения се изпращат само тези болни, които се нуждаят от незабавна изолация или заболяването е от такъв характер, че не могат да останат на кораба без опасност за живота им.

Чл. 557. Началникът на медицинската служба докладва на командира на кораба за болните, настанени в корабния лазарет, за нуждаещите се от болнично лечение и подлежащите на освобождаване от работа и занятия.

Чл. 558. На стационарно лечение извън кораба военнослужещите се изпращат по заключение на началника на медицинската служба на дивизиона (кораба).

Чл. 559. За да бъде запознат с характера и протичането на заболяването на военнослужещите, които се намират на лечение вън от кораба, началникът на медицинската служба е длъжен да ги посещава и да получава необходимите сведения от лекуващите ги лекари.

Чл. 560. Преди излизане на кораба в продължително плаване началникът на медицинската служба е длъжен да изясни кои от болните, намиращи се на лечение, могат да се върнат на кораба.

Чл. 561. Преди излизане на корабите в продължително плаване и след завръщането им се извършва медицински преглед на личния състав.

Чл. 562. Медицинската служба е длъжна да бъде винаги готова за своевременно оказване на спешна медицинска помощ. Медицинската помощ, ако позволява обстановката, се оказва също така и в случаите, когато постъпи молба от брега или от друг кораб.

Чл. 563. Личният състав на корабите, определени за участие в операции в съюзен (коалиционен) формат, подлежи на медицински прегледи и освидетелстване съгласно действащите нормативни актове.

Глава XII

ПУСКАНЕ НА ЛИЧНИЯ СЪСТАВ В ОТПУСК НА БРЕГА

Раздел I

Общи положения

Чл. 564. (1) Пускането на личния състав от кораба на брега се разрешава от старшия на рейда или от командира на дивизиона (в отделно плаване - от командира на кораба).

(2) При необходимост лицата по ал. 1 могат да забранят на личния състав от кораба връзката с брега.

Чл. 565. В корабната канцелария или при дежурния по кораб се намира книга с адресите на военнослужещите.

Чл. 566. За осигуряване на заповяданата готовност на кораба винаги се намира необходим брой подготвени и отдадени в заповед длъжностни лица.

Раздел II

Слизане на офицерите, старшините и матросите на брега

Чл. 567. (1) Нормите за слизане на офицерите, старшините и матросите на брега се определят със заповед на командващия на Военноморските сили, а в отделно плаване със заповед на командира на дивизиона (кораба).

(2) При определянето на нормите за слизане на брега във всички случаи трябва да се изхожда от условията на плаването и от обстановката, особеностите на подготовката, стоянката на открит рейд и др.

Чл. 568. (1) При стоянка на котва в служебно време и с цел постоянно и пълноценно осигуряване на готовността на кораба и ръководството на борбата за неговата живучест офицерите, които заместват слезлите на брега командир на кораба и командир на електромеханичната бойна част, се подготвят и допускат до изпълнение на техните задължения със заповед на командира на дивизиона.

(2) Командирът на кораба, когато слиза на брега, е длъжен да остави за свой заместник старши помощник-командира на кораба или подготвен и отдаден в заповед на командира на дивизиона корабни офицер (старшина) и да проконтролира оставането на кораба на командира на електромеханичната бойна част или негов заместник, който да отговаря на изискванията, посочени в ал. 1.

Чл. 569. (1) Офицерите, старшините и матросите, получили разрешение да слязат на брега, могат да напуснат кораба след завършване на занятията, ученията и работите в съответствие с утвърдения от командира на кораба график.

(2) Слизачият на брега получава разрешение от своя непосредствен началник и съобщава за това на дежурния по кораб (вахтения офицер, дежурния по команда).

Чл. 570. Слезлите на брега офицери, старшини и матроси са длъжни да се явят на кораба до вдигане на военноморския флаг. При завръщането от брега те са длъжни да съобщят на дежурния по кораб за пристигането си.

Чл. 571. (1) Командирът на кораба слиза на брега с разрешение на своя непосредствен началник.

(2) Командирът на дивизиона при слизане на брега оставя за свой заместник началника на щаба или един от командирите на кораби.

Чл. 572. Редът за слизане на офицерите от плаващия щаб се определя от началника на щаба на съединението.

Глава XIII

РЕМОНТ НА КОРАБА

Чл. 573. (1) През време на ремонт на кораба главна задача на личния състав е своевременното и качествено изпълнение на ремонтните работи за привеждането на оръжието и техническите средства в пълна готовност за използване.

(2) Вътрешният корабен ред през време на ремонта се организира така, че да осигурява максимално използване на целия личен състав за изпълнение на ремонтните работи и поддържане на необходимата организация на службата.

Чл. 574. (1) Подготовката на личния състав през време на ремонта не се прекратява. Тя е насочена към поддържане на необходимата организация на службата, изучаване устройството на кораба, ремонтиращото се и ново въоръжение и технически средства, осигуряване своевременното и качествено провеждане на изпитанията (на швартови и на ход).

(2) През време на ремонта личният състав използва разглобяването и сглобяването на оръжието и техническите средства за тяхното по-задълбочено усвояване и изучаване.

(3) Командирите на подразделения и завеждащите оръжието, механизмите, установките, устройствата, приборите са длъжни да знаят в какво състояние се намира тяхното завеждане.

Чл. 575. (1) Плановите ремонти на кораба са: всекидневен, месечен планово-предупредителен ремонт (преглед), предпоходен и следпоходен преглед, доков, навигационен, текущ, среден и основен.

(2) Всекидневният преглед се извършва с цел проверка готовността на материалната част за действие и отстраняване на нетърпящи отлагане неизправности. Извършва се от личния състав.

(3) Месечният планово-предупредителен ремонт (ППР) и преглед (ППП) имат за цел своевременно откриване на неизправностите по оръжието и техническите средства, извършване на профилактични работи, предвидени от експлоатационните инструкции, и събиране на данни за определяне обема на плановите ремонти в заводски условия. Извършва се от личния състав на кораба с участието на ремонтните работилници на съединенията по установения ред.

(4) Предпоходният и следпоходният преглед на кораба се извършват с цел да се възстанови боеготовността на кораба, да се отстранят откритите неизправности и да се извършат планово-предупредителен ремонт и регламентни работи. Изпълняват се от личния състав на кораба и работилниците на съединенията.

(5) Доковият ремонт се извършва със силите и средствата на търговски дружества и работилници с привличане на личен състав от кораба. Извършват се работи, които не могат да бъдат изпълнявани на вода.

(6) Навигационният ремонт има за цел своевременното извършване на регламентните прегледи и работи, ремонт или смяна на износените или отработили ресурса си детайли и възли на оръжието и техническите средства за поддържане на кораба и материалната част в изправност и в постоянна бойна готовност. Извършва се от личния състав на кораба и работилниците на съединенията с привличане на кораборемонтни дружества и фирми.

(7) Текущият и средният ремонт имат за цел възстановяване техническия ресурс на корабното оборудване и отстраняване дефектите по въоръжението и техническите средства, открити в процеса на тяхната експлоатация. Извършват се от работилниците на съединенията или търговски дружества.

(8) Основният ремонт има за цел да възстанови корпуса на кораба, неговите механизми, системи, устройства и въоръжение. Възлага се на един изпълнител.

(9) Освен посочените ремонти могат да се извършват основно и частично преоборудване или модернизация на кораба.

Чл. 576. (1) Основание за влизане на кораба в ремонт са изразходването на техническия ресурс на основните механизми, изтичането на междуремонтния календарен срок, установен за всеки тип кораб, и неговото действително техническо състояние. Отклоненията от техническите условия се утвърждават от командващия на Военноморските сили.

(2) Времето за провеждане на планово-предупредителните прегледи и ремонти се определя от командира съвместно с техническите органи, а сроковете за провеждането им - съгласно действащите заповеди.

Чл. 577. За съкращаване срока на ремонт същият може да се извършва по агрегатния способ - чрез замяна на механизмите (оборудването) с нови или отремонтирани.

Чл. 578. Преди началото на доковия, текущия, средния или основния ремонт на кораба

(в зависимост от типа) се осигурява време за изпълнение на предремонтни мероприятия.

Чл. 579. Подготовеният за ремонт кораб се приема за ремонт с акт.

Чл. 580. (1) През време на ремонта командирите на кораби и командирите на бойни части или сектори и секции (началниците на служби) отговарят за:

1. спрочното и качествено изпълнение на ремонтните работи;
2. спазването на техническите условия на ремонта, качеството на използваните материали и комплектността на изделията;
3. спазването на изискванията на правилата и инструкциите по съхранението, разглобяването и сглобяването на оръжието и техническите средства;
4. изпълнението на корабните правила и спазването на мерките за безопасност от работниците;
5. правилното натоварване на кораба, спазването на мерките за осигуряване живучестта, непотопимостта и противопожарната безопасност на кораба и на мерките за предпазване от нещастни случаи;
6. поддържането на чистота на кораба, почистването на работните места и състоянието на техническите средства, ремонтът на които е завършил или не се извършва такъв;
7. икономичното и целесъобразно изразходване на материалните средства, отпуснати за ремонт на кораба.

(2) Командирите на бойни части или сектори и секции (началниците на служби) предварително приемат отремонтираното оръжие и техническите средства с временен акт.

(3) Окончателното приемане на отремонтираното оръжие и техническите средства на кораба след текущ и среден ремонт се извършва на швартови и ходови изпитания от специално назначена комисия.

Чл. 581. Получените в процеса на изпитанията след ремонта тактико-технически данни на оръжието и техническите средства, а така също и данните за извършената модернизация на кораба се записват от изпълнителя на ремонта в тактическия формуляр на кораба и във формулярите на корпуса, механизмите, системите и устройствата.

Чл. 582. (1) Командирът на кораба няма право да отдава разпореждане за каквито и да е преустройства или нови установки, без те да са утвърдени от съответните висшестоящи органи, и да допуска каквито и да било изменения в утвърдените чертежи и образци.

(2) Командирът на кораба е длъжен да докладва по команден ред за желаните изменения на една или друга конструкция, които биха повишили тактическата ценност на

кораба и ефективността от използването на оръжието и техническите средства.

Чл. 583. (1) Командирите на съединения, техните заместници по материално-техническо и медицинско осигуряване, флагманските специалисти и техническите органи от щабовете на съединенията и Щаба на Военноморските сили отговарят за своевременната подготовка и влизането на корабите в ремонт, за организацията на ремонта, за своевременното и качествено извършване на работите, изпълнявани от кораборемонтните дружества и от личния състав.

(2) След завършване на ремонта и ходовите изпитвания лицата по ал. 1 са длъжни да направят заключение за пълнотата и качеството на ремонта на всички видове въоръжение и техника и за допускане на материалната част до експлоатация.

Чл. 584. Началниците на направления в Щаба на Военноморските сили уточняват необходимия обем за ремонт на въоръжението и техниката и осъществяват текущ контрол за качеството.

Чл. 585. За извършването на ремонтните работи, изпълнявани от ремонтните бази (работилници) на съединенията, отговарят командирите на съединения, техните заместници по материално-техническо и медицинско осигуряване, флагманските специалисти и техническите органи на съединенията.

Чл. 586. Корабите, предислоцирани за времето на ремонта в други военноморски бази (съединения), постъпват във временно подчинение на тези военноморски бази (съединения), където ще се извършва ремонтът.

Чл. 587. Докуването (доковият ремонт) на корабите се планира и се организира от техническите органи на Военноморските сили (съединението). То може да се съчетава с един от видовете ремонти или да се провежда независимо от тях в срокове, предвидени в действащите заповеди и положения.

Чл. 588. (1) Аварийният ремонт на корабите е извънпланов и има за цел да отстрани повреди, възникнали в хода на експлоатация на оръжието и техническите средства, които го извеждат извън строя или намаляват тактико-техническите му характеристики.

(2) Всяка авария или повреда на оръжие или техническо средство на кораба се разследва от назначена комисия съгласно действащата във Военноморските сили инструкция.

Чл. 589. След завършване на строежа (ремонта) на кораба при наличието на незавършени или некачествено изпълнени работи на командира на кораба се забранява да подписва приемателния акт и да приема кораба от производственото предприятие.

Чл. 590. След завършване на текущия или средния ремонт преди ходовите изпитания на командира на кораба се предоставя необходимото време (в зависимост от типа на кораба и нивото на подготовка на личния състав) за привеждане на материалната част и кораба в ред и за отработване организацията на службата и действията на личния състав по

корабните разписания за осигуряване на безаварийно плаване по време на изпитанията.

Чл. 591. Изпитанията на кея и ходовите изпитания, предаването на отремонтiranата техника и оръжие се извършват от завода при участието на личния състав, който обслужва сдаваните механизми, устройства, въоръжение и апаратура.

Чл. 592. За своевременното и пълно снабдяване на корабите с материали, инструменти и запасни части за изпълнение на ремонтните работи, извършвани със силите на личния състав, отговарят снабдителните органи от Щаба на Военноморските сили и съединенията.

Глава XIV

БАЗИРАНЕ НА КОРАБИТЕ И ТЯХНОТО МАТЕРИАЛНО-ТЕХНИЧЕСКО И МЕДИЦИНСКО ОСИГУРЯВАНЕ

Раздел I

Общи положения

Чл. 593. Материално-техническото и медицинското осигуряване на корабите от съединението се осъществяват от органите за материално-техническо и медицинско осигуряване под ръководството на заместник-командира по материално-техническо и медицинско осигуряване на корабното съединение.

Чл. 594. Органите за материално-техническо и медицинско осигуряване на корабното съединение са длъжни да осигуряват оборудването на местата за стоянка на базиращите се кораби и да организират:

1. снабдяването с всички материални средства, боеприпаси, запасни инструменти и прибори, специално морско имущество, гориво, продоволствие, електроенергия, пара, вода, въздух високо налягане и т.н.;
2. извършването на плановите и аварийните ремонти на корабите, въоръжението и техниката със силите на ремонтните органи на ВМС и търговските дружества по заявки до Щаба на ВМС или по сключени договори;
3. осигуряването на учебно-материалната база за провеждането на подготовката с личния състав на корабите;
4. условията за отдых на личния състав на корабите.

Раздел II

Настаняване на личния състав от корабите в базовите

помещения

Чл. 595. При настаняване на брега за личния състав на всеки кораб (група кораби) се определят помещения в съответствие с разпоредбите на Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 596. Командирът на базиращия се кораб (дивизион, група кораби) отговаря за състоянието на всички помещения, заемани от неговия личен състав, за реда в тях, за опазването на инвентара и за носенето на дежурната служба.

Чл. 597. (1) При излизане на кораба (дивизиона) на плаване всички помещения се сдават на служебно лице, определено от заместник-командира по материално-техническото осигуряване, почистени и подредени, заключени и запечатани с печата на дежурния по кораб (по дивизион). Ключовете от помещенията се предават за пазене на оперативния дежурен на военноморската база.

(2) При заминаване на кораба за продължително време облеклото и личните вещи на екипажа се сдават в базовия склад.

Чл. 598. Когато целият дивизион е принуден внезапно да напусне базата за продължително време и поради това личният състав не е могъл да подготви помещенията за сдаване, заместник-командирът по материално-техническото осигуряване (командирът на бреговата база) веднага след заминаване на кораба е длъжен да изпрати определено с негова заповед служебно лице за привеждане на помещенията в ред, за тяхното запечатване и организиране на охраната.

Раздел III

Попълване на корабните запаси

Чл. 599. Командирът на кораба преди завръщането в пункта за базиране е длъжен да даде своевременно заявка до снабдителните органи на корабното съединение за необходимите му материални средства и ремонт. При завръщане на дивизиона кораби заявката се дава от началника на щаба на дивизиона.

Чл. 600. В случаите, когато снабдителният орган е принуден да осигурява голям брой кораби едновременно, щабът на съединението е длъжен да укаже последователността на тяхното снабдяване.

Чл. 601. Снабдителните органи на Военноморските сили (корабното съединение) са длъжни своевременно да осигуряват корабите (съединенията) с всички видове материални средства по заявките на командирите в съответствие с установените лимити, норми и таблици, а така също с необходимите транспортни, плаващи средства, кранове, докове и други.

Чл. 602. Всички видове материални средства, необходими на кораба, се доставят до

борда на кораба с транспортни средства на органите за материално-техническо и медицинско осигуряване.

Чл. 603. Командирите на кораби са длъжни да следят приемането на материалните средства на кораба да се извършва в най-кратки срокове и транспортните средства да престояват минимално време до борда на кораба.

Чл. 604. Заместник-командирът на съединението по материално-техническо и медицинско осигуряване е длъжен да организира посрещането на завръщания се от море кораб, да си изясни нуждите на пристигналия кораб и да даде указания по настаняването, обслужването и снабдяването на неговия личен състав.

Чл. 605. Личният състав на базиращите се подводници и катери се зачислява на котлово доволствие в корабното съединение, което го осигурява. При различие в нормите на продоволствените дажби на базиращия се личен състав храненето се организира отделно.

Чл. 606. (1) Корабите, предислоцирани от други военноморски бази, се базират временно на основание на разпореждане на началника на Щаба на Военноморските сили.

(2) Временно базиращите се кораби се осигуряват с всички видове доволствия наравно с постоянно базиращите се кораби.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ФЛАГОВЕ, ОТДАВАНЕ НА ВОЕННА ЧЕСТ И ТЪРЖЕСТВА

Глава XV

ВДИГАНЕ НА ФЛАГОВЕТЕ НА КОРАБИТЕ

Раздел I

Национално знаме и военноморски флаг на Република България

Чл. 607. Националното знаме на Република България е национален символ, който изразява независимостта и суверенитета на българската държава.

Чл. 608. (1) Националното знаме на Република България се вдига на корабите от Военноморските сили в официални и тържествени случаи на специално предназначено място. Националното знаме на Република България се вдига при следните случаи:

1. при официално посещение на кораба от президента на Република България, председателя на Народното събрание, председателя на Министерския съвет на Република

България на фокстенгата на ход и на котва със съгласието на указаните лица;

2. на националния празник;

3. при връчване на правителствени награди на корабите (корабните съединения) и при обявяване на присвоени почетни звания (наименования);

4. в празнични дни и дни на тържествени събития, които не са посочени в т. 2 и 3, по заповед на министъра на отбраната на Република България.

(2) Националното знаме на Република България в случаите на ал. 1, т. 2, 3 и 4 се вдига само при стоянка на кораба на котва (бочка, швартови). На подводниците се вдига на едно от повдигащите се устройства.

Чл. 609. (1) На бойните кораби и на корабите със специално назначение се присвоява военноморски флаг на Република България. Военноморски флаг се присвоява и на други плавателни средства от състава на Въръжените сили.

(2) Присвояването на военноморския флаг се извършва със заповед на командващия на Военноморските сили.

Чл. 610. (1) Военноморският флаг на Република България, вдигнат на кораб от Военноморските сили, е бойно знаме на кораба. Той символизира държавната принадлежност и неприкосновеността на кораба и готовността му да защитава държавните интереси на Република България.

(2) Военноморският флаг е символ на воинската чест, доблест и слава. Той напомня на всеки военнослужещ от кораба за неговия свещен дълг предано да служи на Родината, да я брани мъжествено и умело да защитава неприкосновеността и териториалната ѝ цялост.

Чл. 611. (1) Охраната на националното знаме и военноморския флаг е почетно задължение на целия екипаж на кораба.

(2) Целият личен състав на кораба е длъжен самоотвержено и мъжествено да защитава националното знаме и военноморския флаг и да не допусне завладяването им.

(3) Непосредственото наблюдение за състоянието на националното знаме и военноморския флаг и охраната му се възлага на специално назначени за това лица съгласно разписанието за бойна тревога.

Чл. 612. (1) На спомагателните кораби, плаващите средства и съоръжения от Военноморските сили се присвоява флаг на спомагателен кораб от Военноморските сили на Република България.

(2) Флагът на спомагателен кораб на Военноморските сили на Република България се вдига и спуска в съответствие с правилата за вдигане и спускане на военноморския флаг, изложени в тази глава.

Чл. 613. (1) Флагът на кораба престава да се вдига при извеждане на кораба от състава на Военноморските сили на Република България.

(2) На корабите (спомагателните кораби), намиращи се в консервация, на които не живеят екипажи, военноморският флаг (флагът на спомагателните кораби) не се вдига.

(3) Забранява се вдигането на военноморския флаг на спортни съдове, спортни бази и на сгради.

Чл. 614. (1) Гюйсът, вдигнат на кораба, означава, че корабът е от бойния състав на ВМС.

(2) Гюйсът се вдига на гюйсщока, когато корабът е на котва (бочка, швартови).

(3) Гюйсът се вдига и се спуска едновременно с вдигането и спускането на военноморския флаг на Република България.

(4) Гюйсът се вдига също на мачтите на бреговите салютни пунктове при даването на салюти.

Чл. 615. (1) Вимпелът означава, че корабът се намира в кампания и се вдига на гротстенгата (на фокстенгата при една мачта) на кораби, на които са присвоени военноморски флагове.

(2) Вимпелът се вдига и спуска по заповед на командващия на Военноморските сили.

(3) Вимпелът се носи през цялото денонощие, във всякакви атмосферни условия, на ход и на котва (бочка, швартови). Той се спуска само в случаи, когато на стенгата на една от мачтите на кораба е вдигнат флагът или брейдвимпелът на длъжностно лице, намиращо се на кораба.

Чл. 616. (1) Флаговете на висшите длъжностни лица от Въоръжените сили на Република България, включително флагът на командващия на ВМС, се вдигат на гротстенгата (при една мачта на фокстенгата).

(2) Брейдвимпелът на старшия на рейда се вдига под флага на длъжностното лице или под вимпела.

Чл. 617. (1) Флаговете на длъжностните лица се вдигат с разрешение на командирите (началниците), на които те са присвоени, на корабите, на които тези лица официално пребивават, или в пунктовете за базиране на специално определени места.

(2) С вдигането на флага на длъжностното лице на кораба флагът на този командир (началник), ако е бил вдигнат на друг кораб, се спуска.

(3) Командирите на корабните съединения (дивизиони) вдигат присвоените им

флагове и брейдвимпели само на корабите на своето съединение или на придадените им кораби.

Чл. 618. (1) Флаговете и брейдвимпелите на длъжностните лица остават вдигнати денем и нощем, а така също и при кратковременно отсъствие на тези лица.

(2) Нощем на котва или на ход освен флага на длъжностното лице флагманският кораб включва на мачтата си флагманска светлина.

Чл. 619. При официални случаи, когато длъжностните лица плават на катери (лодки), присвоените им длъжностни флагове (брейдвимпели) се вдигат на носовия флагщок или на мачта с тяхно разрешение.

Чл. 620. В тържествени случаи се извършва разцветяване на корабите с флагове между клотиците на мачтите и от тях към щевните на кораба. На корабите, които по технически причини не могат да извършват разцветяването по такъв начин, се разрешава разцветяване само от клотика на фокмачтата до форщевена.

Чл. 621. (1) Флаговете за разцветяване се вдигат на корабите едновременно с вдигането на военноморския флаг на Република България и се спускат заедно с него, ако в зависимост от обстановката по заповед на старшия командир (началник) на рейда не са били спуснати по-рано. При снемането от котва (бочка, швартови) флаговете за разцветяване се спускат 30 минути преди времето, определено за снемане от котва (бочка, швартови).

(2) При заставане на котва (бочка, швартови) флаговете за разцветяване се вдигат заедно с вдигането на гюйса (пренасянето на флага).

(3) На ход разцветяване на корабите с флагове не се извършва. В лошо време, когато корабът се намира на котва (бочка, швартови), в тържествени случаи се вдигат само стенговите флагове.

Раздел II

Вдигане и спускане на военноморския флаг на Република България

Чл. 622. Военноморският флаг се вдига на корабите:

1. на ход - на гафела;
2. при стоянка на котва (бочка, швартови) - на кърмовия флагщок.

Чл. 623. (1) Военноморският флаг на корабите, стоящи на котва (бочка, швартови), както през лятото, така и през зимата се вдига в делнични дни в 08,00 ч., а в почивни и празнични дни - в 09,00 ч.

(2) Флагът се спуска с астрономическия залез на слънцето.

Чл. 624. (1) Корабите на ход носят военноморския флаг денонощно, без да го спускат.

(2) При излизане на море след залеза на слънцето и до 08,00 (09,00 в празнични и почивни дни) часа военноморският флаг се вдига на корабите в момента на преминаване от положение на котва (бочка, швартови) в положение на ход. В тези случаи при вдигането и спускането на флага команда "Мирно!" не се подава.

(3) Когато корабът сменя мястото си на рейда и в гавана през нощта и след разсъмване до 08,00 (09,00) ч., флагът не се вдига.

Чл. 625. Когато на рейда се намират няколко кораба, флагът се вдига и се спуска по команда на командира на съединението (дивизиона) или старшия командир (началник) на рейда.

Чл. 626. (1) Вдигането и спускането на военноморския флаг на Република България се извършва тържествено и обикновено.

(2) Тържествено вдигане на флага се извършва:

1. в дните, посочени в чл. 608, ал.1, т. 2 и 3;

2. в Деня на Военноморските сили на Република България; при връчване на кораба на военноморския флаг на Република България и неговото първо вдигане на кораба; в дните на годишния празник на кораба (съединението) и при връчване награди от министъра на отбраната на Република България за мъжество и войнска доблест;

3. в празнични дни и при тържествени събития, които не са посочени в предишните точки, по заповед на командващия на Военноморските сили.

(3) При извеждане на кораба от състава на Военноморските сили на Република България се извършва тържествено спускане на флага. В този случай флагът се спуска лично от командира на кораба в присъствието на командира на съединението.

(4) Обикновено вдигане на флага се извършва в останалите дни на годината.

Чл. 627. (1) При тържествено вдигане на военноморския флаг се вдигат и стенговите флагове и флаговете за разцветяване.

(2) Националното знаме на Република България се вдига като стенгови флаг в случаите, указани в чл. 608.

(3) Стенговите флагове се вдигат на стенгите на всички мачти, при това вдигнатите на тях флагове на длъжностните лица се разполагат по-ниско от стенговите флагове.

Чл. 628. (1) При подготовка за тържествено вдигане (спускане) на флага се извършва следното:

1. петнадесет минути преди вдигането (спускането) на флага на корабите се свири сигналът "Повестка";

2. пет минути преди вдигането (спускането) на флага на кораба на командира на съединението или на старшият на рейда по команда на вахтения офицер (дежурният по кораб) "Изпълнителен до половина!" се вдига до половината сигнал, състоящ се от два флага "Изпълнителен";

3. на корабите на другите командири на съединения сигналът по т. 2 се повтаря, а на останалите кораби се вдига до половината сигнал, състоящ се от два флага "Ясно виждам";

4. пет минути преди вдигането (спускането) на флага по сигнал "Голям сбор":

а) целият личен състав се строява в предварително обявената форма на облеклото съгласно схемата за построяване;

б) изпращат се сигналчици на фалите на онези флагове, които ще се вдигат (спускат);

в) вахтеният офицер, като използва средствата за свръзка, докладва на командира на кораба и на командира на съединението: "Пет минути до тържествено вдигане (спускане) на флага".

(2) При излизане на командира на кораба (съединението, дивизиона) на горната палуба се командва "Мирно!". След като приеме рапорта на старши помощник-командира на кораба, командирът на кораба (съединението, дивизиона) поздравява личния състав по случай празника. След това се подава команда "Свободно!".

(3) Една минута преди вдигането (спускането) на флага на кораба на командира на съединението (дивизиона) или на старшият командир (началник) на рейда се вдига до място сигналът "Изпълнителен".

(4) Всички кораби, като следват действията на старшият на рейда, вдигат указаните по-горе флагове или сигнала "Ясно виждам", а вахтеният офицер командва: "За флага, гюйса, стенговите флагове и флаговете за разцветяване, Мирно!". По тази команда личният състав заема положение "Мирно", а ако флагът се спуска, тръбачите свирят сигнала "Заря".

(5) Точно в момента, определен за вдигане (спускане) на флага, вахтеният офицер (дежурният по кораб), след като е докладвал на командира на съединението (дивизиона) или на старшият командир (началник) на рейда "Времето изтече", командва: "Флага, гюйса, стенговите флагове и флаговете за разцветяване, Вдигни (Спусни)!". Флагът и гюйсът в разгърнат вид, стенговите флагове и флаговете за разцветяване бавно се вдигат (спускат), а сигналите "Изпълнителен" или "Ясно виждам" бързо се спускат. При това:

1. тръбачите свирят сигнала "Вдигане (спускане) на флага";
2. личният състав обръща глава към флага, а офицерите и старшините отдават военна чест;
3. оркестърът изпълнява "Срещен марш".

(6) След вдигането (спускането) на флагите оркестърът изпълнява химна на Република България.

(7) След изсвирване на сигнала от тръбачите, вдигането на флагите до място и края на химна на Република България вахтеният офицер с разрешението на командира на кораба командва "Свободно! Тръбачи долу!".

Чл. 629. (1) При подготовка за обикновено вдигане (спускане) на флага се извършва следното:

1. петнадесет минути преди вдигане (спускане) на флага на корабите се свири сигнал "Повестка";

2. пет минути преди вдигането (спускането) на флага на кораба на командира на съединението или на старшия на рейда по команда на вахтения офицер (дежурния по кораб) "Изпълнителен до половина!" се вдига до половината флагът "Изпълнителен";

3. на корабите на другите командири на съединения сигналът по т. 2 се повтаря, на останалите кораби се вдига до половината сигнал "Ясно виждам".

(2) На корабите се извършват следните действия:

1. по сигнал "Голям сбор" екипажът на кораба в предварително обявената форма на облеклото се строява съгласно схемата за построяване;

2. извикват се тръбачите;

3. изпращат се сигналчиците на фалите на флага и гюйса;

4. вахтеният офицер, като използва средствата за връзка, докладва на командира на кораба и на командира на съединението: "Пет минути до вдигане (спускане) на флага".

(3) При излизане на командира на кораба на горната палуба се подава команда "Мирно!". Командирът на кораба приема доклада на старши помощник-командира на кораба и поздравява личния състав. След това се подава команда "Свободно!".

(4) Една минута преди вдигането (спускането) на флага на кораба на командира на съединението (дивизиона) или на старшия на рейда се вдига до място сигналът "Изпълнителен". Всички кораби, като следват действията на старшия на рейда, вдигат до място сигнала "Изпълнителен" или "Ясно виждам", а вахтеният офицер командва: "За

флага и гюйса, Мирно!". По тази команда личният състав заема положение "Мирно", а ако флагът се спуска, тръбачите свирят сигнала "Заря".

(5) Точно в момента, определен за вдигане (спускане) на флага, вахтеният офицер (дежурният по кораб), след като е докладвал на командира на кораба "Времето изтече", командва: "Флага и гюйса, Вдигни (Спусни)!". Флагът и гюйсът в разгънат вид бавно се вдигат (спускат), а сигналът "Изпълнителен" или "Ясно виждам" бързо се спуска. При това:

1. тръбачите свирят сигнала "Вдигане (спускане) на флага";
2. личният състав обръща глава към флага, а офицерите и старшините отдават военна чест.

(6) След изсвирване на сигнала от тръбачите вахтеният офицер с разрешението на командира на кораба командва: "Свободно. Тръбачи, долу!".

(7) При подготовка на кораба за бой и поход, при бойна готовност, когато се извършват голяма приборка и аврални работи, и при обикновено спускане на флага екипажът на кораба не се строява. В тези случаи 1 минута преди вдигането (спускането) на флага вахтеният офицер командва: "Застани по бордовете!". По тази команда личният състав, намиращ се на палубата, застава с лице към диаметралната плоскост на кораба. След това се извършват същите действия, както при вдигане (спускане) на флага със строяване на екипажа.

Чл. 630. При вдигането (спускането) на флага матросите и старшините, които се намират близо до корабите, прекратяват работата и занятията и заемат положение "Мирно" с лице към кораба, а офицерите и старшините в момента на вдигане (спускане) на флага отдават военна чест.

Чл. 631. На лодките, които в момента на вдигане (спускане) се намират близо до корабите, ако позволява обстановката, по команда на старшината на лодката гребците изпълняват команда "Гребла на ваялк!". Старшината на лодката и намиращите се в нея офицери и старшини отдават военна чест, без да стават от седалките.

Глава XVI

ОТДАВАНЕ НА ВОЕННА ЧЕСТ

Раздел I

Отдаване на чест при среща на корабите

Чл. 632. (1) Отдаване на чест при среща на корабите на море, стоящи на рейд или в пункта за базиране, се извършва през светлата част на денонощието.

- (2) При среща на военни кораби, които плават под националното знаме на Република

България, военноморския флаг на Република България, гранично-полицейския флаг на кораби от Морска гранична полиция и флага на спомагателен кораб, на корабите се свирят сигналите "Захождане" и "Изпълнителен".

(3) Сигналят "Захождане" се свири в момента, когато шевните на корабите се изравнят, при това сигналят "Захождане" първо се свири на кораба с по-нисък ранг или плаващ под флага (брейдвмпела) на младшия (подчинен) командир. При този сигнал всички, които не са заети служебно и се намират на горната палуба, се обръщат с лице към преминаващия кораб и заемат положение "мирно", а офицерите отдават военна чест.

(4) Сигналят "Изпълнителен" се свири първо на кораба, плаващ под флага (брейдвмпела) на старшия командир (началник).

(5) При среща на военни кораби с еднакви рангове или плаващи под флагите или брейдвмпелите на равни длъжностни лица сигналите "Захождане" и "Изпълнителен" се свирят едновременно на двата кораба.

(6) При среща на бойни кораби със спомагателни кораби първи свирят сигнала "Захождане" спомагателните кораби.

(7) На корабите, които нямат тръбачи, сигналят "Захождане" се заменя с едно изсвирване със средна продължителност, а сигналят "Изпълнителен" - с две къси изсвирвания (с устна свирка).

Чл. 633. Старшинството на командири на военноморски бази се обявява със заповед на командващия на Военноморските сили, а старшинството на командири на дивизиони и командири на кораби - със заповеди на командири на съединения.

Чл. 634. Отдаването на чест на длъжностните лица при среща с тях на море се изпълнява, ако те се намират на кораба (катера) под присвоения им флаг (брейдвмпел) и ако разстоянието на кораба (катера) не превишава 2 кабелта.

Чл. 635. При среща на кораб от Военноморските сили на Република България с търговски кораби на Република България и невоенни кораби на други държави, ако те отдават чест на военния кораб с приспускане на кърмовия флаг, т. е. салютират с флага, по команда на вахтения офицер им се отговаря с еднократно приспускане на военноморския флаг на Република България на една трета от дължината на флагшока (фала). При салютирането флагът бавно се приспуска и също така бавно се вдига.

Раздел II

Посрещане на пристигащи на кораба длъжностни лица

Чл. 636. (1) Посрещането и отдаването на военни почести при пристигане на кораба на президента на Република България, председателя на Народното събрание, министър-председателя, министъра на отбраната, началника на Генералния щаб на Българската армия, чуждестранни представители и военни делегации се извършва с

почетен караул, съгласно Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

(2) Командирът на кораба (флагманският кораб) или командирът на дивизиона посреща гореуказаните лица и им се представя (по-нататък той съпровожда посрещаното лице на кораба).

Чл. 637. (1) Когато на кораба идват командващият на Военноморските сили, генерали, адмирали и други преки началници, командирът на кораба ги посреща и им рапортува.

(2) Командирът на флагманския кораб посреща командира на дивизиона при неговото първо идване на кораба за деня.

Чл. 638. Идващите на кораба старши началници, непосочени в чл. 637, се посрещат от дежурния по кораб (вахтения офицер), който е длъжен да се представи на пристигналото на кораба лице.

Чл. 639. (1) При посрещането на лицата, посочени в чл. 636 и 637, когато те идват на кораба с катер (кораб), се свири сигнал "Захождане". Сигналят се изпълнява при приближаването на катера (кораба) на 2 кабелта от кораба. Командата "Мирно!" се подава при стъпване на посрещаното лице на долната площадка на трапа, а се рапортува при стъпването му на палубата.

(2) При посрещането на лицата по ал.1, когато те се качват от брега на кораб, стоящ на швартови, сигналят "Захождане" не се свири.

Чл. 640. При посрещането на лица, посочени в чл. 636 и 637, на корабите I ранг (имащи оркестър) след сигнала "Захождане" оркестърът изпълнява "Срещен марш".

Чл. 641. (1) Слизашите от кораба лица, посочени в чл. 636 и 637, се изпращат от командира на кораба.

(2) Командата "Мирно!" се подава при стъпване на изпращаното лице на горната площадка на трапа, а сигналят "Захождане" се свири в момента на отблъскване на катера от трапа.

(3) При слизане на лицата по ал. 1 от кораба на брега сигнал "Захождане" не се свири.

Чл. 642. (1) Пристигащият на кораба командир се посреща от дежурния по кораб (вахтения офицер). Посрещачият подава команда "Мирно!" и рапортува на командира. Сигналят "Захождане" се свири в съответствие с чл. 639.

(2) При всяко качване на кораба (слизане от кораба) на командира на кораба се подава команда "Мирно!".

Чл. 643. Пристигащите на кораба помощници (заместници) на командира на кораба се посрещат до трапа от дежурния по кораб (вахтения офицер), който им се представя.

Чл. 644. В случаите, когато екипажът на кораба е построен по сигнал "Голям сбор", на корабите I ранг (имащи оркестър) при отдаване на чест на командира на кораба и на неговите преки началници оркестърът изпълнява "Срещен марш".

Чл. 645. На всички лица, които пристигат на кораба, се предоставя правото да ограничават реда за посрещането си, за което те предварително съобщават.

Чл. 646. При посрещане (изпращане) сигнал "Захождане" не се свири и команда "Мирно!" не се подава, ако близо до трапа се намират преки началници на пристигащото (заминаващото) лице.

Чл. 647. Екипажът на кораба и оркестърът не се строят за посрещане на идващите на кораба лица, а сигнал "Захождане" не се изпълнява в следните случаи: при температура на въздуха, по-ниска от минус 10 °С; във времето от спускането до вдигането на флага; през време на аврални работи, бойни учения, упражнения, бойни готовности, по време на хранене.

Раздел III

Отдаване на чест от военнослужещите

Чл. 648. (1) През времето от вдигането до спускането на флага всички военнослужещи при качване на кораба (слизане от кораба) отдават чест на военноморския флаг на Република България.

(2) Редът за отдаване на чест на флага е следният: при качването на сходнята на кораба или на горната площадка на трапа военнослужещият обръща главата си към флага и отдава чест.

(3) При слизане от кораба отдаването на чест на военноморския флаг на Република България става както при качване на кораба.

Чл. 649. При среща с началник на горната палуба, в жилищни и други помещения на кораба всички членове на екипажа са длъжни да се обърнат с лице към него и да заемат положение "Мирно!", без да отдават чест.

Чл. 650. (1) При обхождане на кораба от командира (началника) военнослужещите отдават чест по команда "Мирно!" на старшия от присъстващите или на първия забелязал идващия командир (началник).

(2) По тази команда всички присъстващи се обръщат към пристигналия началник и заемат положение "Мирно!", а ако са с шапки отдават чест и остават в това положение до команда "Свободно!".

(3) Старшият от присъстващите подхожда към пристигналия началник с рапорт.

(4) Команда "Мирно!" се подава при всяко идване на командира (началника) в помещението, а му се рапортува само при първото идване за деня.

Чл. 651. (1) Команда за отдаване на чест не се подава:

1. през време на тревоги и учения;
2. през време на приборка, аврални работи и работи, свързани с експлоатацията на оръжието и техническите средства;
3. при хранене, след сигнала "Отбой" до сигнала "Ставане" и през време на следобедната почивка;
4. в помещенията за болни, в хигиенните и санитарните възли.

(2) В случаите по ал. 1 началникът или старшият само рапортуват на пристигналия командир (началник).

(3) На общи събирания на личния състав за отдаване на чест се подава команда "Мирно!" и се рапортува на командира (началника).

(4) При непосредствено обръщане на началника или на старшия към военнослужещите те с изключение на болните и обслужващите действащи механизми заемат положение "мирно" и назовават своята длъжност, военно звание и фамилия.

(5) Ако началникът отдава заповед, военнослужещият отговаря "Слушам" и изпълнява получената заповед.

Чл. 652. (1) При отдаване на чест на началници в рапорта се посочва името на кораба (бойната част, службата, подразделението) и с какво е зает личният състав, например: "Господин адмирал, екипажът на фрегата "Дръзки" е строен за преглед. Командир на кораба - капитан II ранг Петров" или "Господин капитан II ранг, личният състав на електромеханичната бойна част е на занятия по специална подготовка. Командир на бойна част - капитан-лейтенант Иванов".

(2) При посрещане на командира на кораба, когато той се завръща на кораба, в рапорта се посочват важните събития, станали през времето на неговото отсъствие, например "Господин капитан II ранг, през време на дежурството ми инциденти не е имало (имаше), дежурен по кораб - старши лейтенант Петров".

(3) Когато идващият на кораба командир (началник) се посреща от командира на кораба, дежурният по кораб (вахтеният офицер) само се представя, например: "Господин адмирал, дежурен по кораб - старши лейтенант Петров".

Глава XVII

САЛЮТИ, ПАРАДИ И ТЪРЖЕСТВА

Раздел I

Салюти

Чл. 653. Салютите представляват тържествена форма на приветствие или отдаване на почести в особени случаи. Военните кораби извършват салютиране чрез флагове или изстрели.

Чл. 654. Салютите чрез изстрели се провеждат само в официални случаи и по предварителна договореност между страните.

Чл. 655. Корабите на Военноморските сили изпълняват следните салюти чрез изстрели:

1. тържествени артилерийски салюти - в дните на официални държавни и военни празници и по време на паради; могат да се изпълняват от кораби или салютни батареи;

2. салюти на нациите - произвеждат се 21 изстрела или залпа при влизане на кораба в чужди пристанища или при преминаването покрай крепости или батареи, обявени като салютиращи; на салюта на нациите се отговаря задължително със същото число изстрели;

3. лични салюти - в чест на длъжностни лица, при посещението им на кораба;

4. траурни салюти - при провеждане на траурни церемонии.

Чл. 656. (1) Тържествените салюти се дават от корабите на Военноморските сили по заповед на министъра на отбраната на Република България.

(2) При тържествени салюти оркестърът изпълнява химна на Република България.

Чл. 657. В териториалното море корабите дават лични салюти на български длъжностни лица по заповед на командващия на Военноморските сили.

Чл. 658. (1) Командващият на Военноморските сили или командирите на военноморските бази назначават кораби за изпълнение на салюти и определят броя и вида на салютиращите оръдия.

(2) Интервалите между изстрелите са: при тържествени салюти през 15 - 20 секунди, при други салюти през 7 - 10 секунди.

Чл. 659. (1) Салютите на нацията и тържествените салюти се произвеждат при строен по "Голям сбор" личен състав на кораба.

(2) Когато салютиращият кораб е на ход, на горната палуба се строява командата, свободна от носенето на ходова вахта и незаета с изпълнението на задълженията по бойната готовност.

(3) Строеният личен състав се обръща с лице към кораба, в чиято чест се дава салютът, и заема положение "Мирно", а офицерите и старшините отдават военна чест до завършването на салюта.

Чл. 660. (1) При личните салюти на фокстенгата се вдига флагът на длъжностното лице, в чиято чест се дава салютът, и се спуска след завършване на салюта. Салютът започва с вдигането на този флаг до мястото. При това вдигнатият на фокстенгата флаг на длъжностното лице, намиращо се на кораба, не се спуска.

(2) Всички лица, на които се полага салют, имат право да го отменят.

Чл. 661. В случаите на посещението на чуждестранен военен кораб, който салютира с изстрели, могат да се дават ответни салюти от специално предназначени салютни батареи.

Раздел II

Паради на корабите

Чл. 662. Паради на корабите се провеждат по специални указания.

Чл. 663. (1) Времето, мястото, съставът на корабите, тяхната диспозиция и редът на провеждането на парада предварително се обявяват със заповед на командващия на Военноморските сили (командира на съединението).

(2) За командване на парада се назначава командващ парада.

Чл. 664. (1) В определения за парада ден на корабите се извършва тържествено вдигане на флага.

(2) Илюминацията на корабите се извършва по специална заповед. След настъпването на тъмнината, повтаряйки действията на флагманския кораб (старшия на рейда), на корабите се включва илюминацията. Илюминацията се изключва на разсъмване или в друго време по същия ред.

Чл. 665. Екипажите на корабите, които участват в парада, се строят на горната палуба, но не по-късно от 15 минути преди определеното време за началото на парада.

Чл. 666. (1) Екипажите се строят по бордовете в общ строй по височина: на фланговете се строят офицерите и старшините. От строяването по сигнала "Голям сбор" се освобождават лицата, които в дадения момент носят вахта или дежурство.

(2) Офицерите и старшините от щаба на съединението, а така също лицата, които не са от състава на бойните части и служби или сектори и секции на кораба, се строят отделно от екипажа на кораба.

(3) Оркестърът се строява на борда за посрещане на катера (кораба) с приемащия

парада.

(4) При строяването на личния състав до флагщока и до гюйсщока се поставят по един матрос (старшина) с боцмански дудки, на ходовите мостици на надводните кораби се поставят по двама сигналчици, а вахтеният офицер и тръбачът застават на мостика на ходовата рубка на подводниците.

Чл. 667. (1) Командващият парада посреща катера (кораба) с приемащия парада на предварително определено място, като правило не по-близо от три кабелта от най-близката линия кораби. При това командващият парада преминава на катера (кораба) на приемащия парада, ако обстановката позволява, или го следва в килватер до спирането или заставането на кораба на котва, след което преминава на катера (кораба) на приемащия парада.

(2) Почетните гости и поканените лица се движат с друг катер - след катера (кораба) с приемащия парада.

Чл. 668. При посрещането на приемащия парада командващият парада докладва, например: "Господин адмирал (за гражданските лица - наименованието на длъжността), корабите на Военноморските сили в състав от 15 вимпела са строени за парад в чест на Деня на Военноморските сили. Командващ парада - капитан I ранг Иванов." По-нататък командващият парада съпровожда приемащия парада при обхождането на корабите.

Чл. 669. Когато катерът с приемащия парада се приближи на 1 кабелт до всеки кораб, на кораба с тръби се свири "Захождане". Личният състав по заповед на командирите на кораби се обръща с лице към катера с приемащия парада. Оркестърът свири "Срещен марш".

Чл. 670. (1) При подхождане на катера към кораба оркестърът прекратява свиренето. Приемащият парада поздравява личния състав. След отговора от екипажа на кораба оркестърът продължава да свири "Срещен марш".

(2) На поздрава на приемащия парада "Здравейте, господа (офицери, старшини и матроси)" екипажът на кораба отговаря: "Здраве желаем, господин... (военно звание)", а за гражданските лица - наименованието на длъжността.

(3) Когато командирът (началникът) поздрави екипажа по случай празника, екипажът отговаря с продължително "Ура".

(4) Екипажът вика "Ура" при всяко минаване на катера с приемащия парада край кораба.

Чл. 671. (1) В съответствие с плана за провеждането на парада приемащият парада може от един от корабите да прочете заповед или да произнесе реч, която да се предава на всички кораби.

(2) След завършване на речта оркестърът изпълнява химна на Република България,

след което се дава артилерийски салют, ако той е предвиден.

(3) С началото на салюта личният състав на корабите без команда заема положение "Мирно" и вика продължително "Ура". След завършване на химна, ако не е имало специални указания, личният състав се освобождава по сигнал от кораба на старшия на рейда.

Раздел III

Провеждане на тържества на кораба

Чл. 672. (1) При встъпване на кораба в състава на Военноморските сили на Република България се извършва тържествено вдигане на военноморския флаг на Република България.

(2) Военноморският флаг на Република България се връчва на кораба от командващия на Военноморските сили или от назначен от него адмирал (офицер) от Щаба на Военноморските сили.

(3) Лицето, пристигнало за връчване на военноморския флаг на Република България, прочита заповедта за влизането на кораба в строя и връчва на командира на кораба флага и заповедта.

Чл. 673. (1) Командирът на кораба преминава с военноморския флаг в ръце пред строя на екипажа, след което го закрепва за вдигане на кърмовия флагщок.

(2) Командирът на корабното съединение, след като получи заповед от лицето, пристигнало на кораба, за провеждане на тържеството, командва: "Военноморския флаг, гюйса, стенговите флагове и флаговете за разцветяване, Вдигни!".

(3) Военноморският флаг на Република България се вдига по реда на чл. 628 от командира на кораба.

(4) През време на вдигането на флага екипажът на кораба приветства военноморския флаг на Република България с продължително "Ура", което се прекратява, когато флагът се вдигне до място.

Чл. 674. (1) Обявяването на почетно име се извършва от командващия на Военноморските сили или назначен от него адмирал (офицер) пред строя на личния състав на кораба (дивизиона) в съответствие съгласно Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

(2) В този ден на кораба (дивизиона) се извършва тържествено вдигане на флага.

Чл. 675. (1) При извеждането на кораба от състава на Военноморските сили и при разформиране на съединението се прилага Уставът за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България по отношение предаване на бойните знамена, ордени и

почетните наименования при разформироване на поделенията.

(2) След снемането на кораба от щата на организационната единица и получаване на нареждането за движение на активни командващият на Военноморските сили отдава заповед за тържествено спускане на флага на кораба и извеждането му от състава на силите.

(3) Почетните имена на корабите, които подлежат на извеждане от състава на Военноморските сили поради техническо състояние, може да се предават на нововъвеждани в строя кораби, при условие че част от личния състав на излезлите кораби се предава за комплектуване на екипажите на новите кораби.

(4) В случаите по ал. 3 фактическото предаване на почетното име и военноморския флаг на новия кораб се извършва след извеждане от състава на Военноморските сили на кораба, на който те са принадлежали.

(5) Предаване на почетното име и военноморския флаг на предстоящия за приемане на въоръжение кораб е от компетентността на Генералния щаб на Българската армия, едновременно с формирането на организационната му структура и се отдава в заповед. Предаването (сдаването) става в тържествена обстановка.

(6) С оглед да се съхранят бойните традиции на корабите почетните имена може да се предават на други кораби при наличие на пряка приемственост.

(7) В случаите на ал. 6 предаването на почетното име и военноморския флаг се извършва със заповед на министъра на отбраната на Република България по предложение на командващия на Военноморските сили.

Раздел IV

Годишни празници на корабите и дивизионите

Чл. 676. (1) Годишните празници на корабите (дивизионите) се определят с цел личният състав да се възпитава в дух на преданост към Родината и на традициите на кораба (дивизионите) за ознаменуване на един от историческите дни в живота на кораба (дивизиона). Такива исторически дни могат да бъдат:

1. денят на встъпването на кораба в строя (денят на вдигането на военноморския флаг на Република България);

2. денят на сформирането на дивизиона;

3. денят на награждаването на кораба (дивизиона) с орден на Република България;

4. денят на присвояването на почетно име на кораба.

(2) Годишни празници се определят за корабите I, II и III ранг и дивизионните кораби

IV ранг.

Чл. 677. (1) Дните на празниците на съединенията и дивизионите се определят със заповед на командващия на Военноморските сили, а на корабите - със заповед на командирите на съединения.

(2) В деня на годишния празник на корабите и корабните съединения се извършва тържествено вдигане на флага.

Чл. 678. На честването на годишния празник може да се поканят представители на други корабни части, ветерани, граждански лица и близки на командния състав.

Раздел V

Исторически предмети

Чл. 679. (1) Бойните подвизи, историческите традиции на кораба или подвизите на отделните военнослужещи от екипажа напомнят на следващите поколения и служат за пример на военна доблест, мъжество, героизъм и преданост към нашата родина Република България.

(2) На корабите се пазят всички исторически предмети, които характеризират заслугите на кораба и на неговия личен състав за нагледно потвърждаване на най-славните и знаменити събития от историята на кораба и за постоянно напомняне на личния състав за тях.

Чл. 680. Към историческите предмети на кораба спадат:

1. военноморският флаг, вдигнат за първи път на кораба, флагът и вимпелът, под който корабът е участвал в боеве, извършил е забележително плаване или е постигнал особено високи резултати в подготовката;

2. всички отличия на кораба, включително ордени, знамена, награди от министъра на отбраната на Република България за мъжество и войнска доблест, грамоти, адреси, заповеди и подаръци, получени от държавни органи и обществени организации;

3. портрети на загинали военнослужещи, зачислени завинаги в списъците на кораба, и членовете на екипажа, извършили забележителни подвизи;

4. картини, снимки и филми, отразяващи различни моменти от забележителните събития от историята на кораба;

5. бойните трофеи.

Чл. 681. (1) Предметите се определят за исторически със заповед по кораба (дивизиона). В категорията на историческите предмети не може да се зачислят секретните и официалните дела, заповедите по кораба, вахтените дневници и др. документи, които се

сдават за съхранение в архива.

(2) В изключителни случаи с разрешение на командващия на Военноморските сили корабите могат да запазват оригинални документи, като непременно оставят в делата, сдавани в архива, техни точни копия или снимки.

(3) Могат да се запазват като исторически отделни предмети от въоръжението на кораба, свързани непосредствено с извършените от личния състав подвизи или други забележителни събития от историята на кораба.

Чл. 682. В историческия дневник на всеки кораб подробно се записва за посочените в чл. 680 предмети: кога, от кого и по какви обстоятелства е постъпил предметът на кораба, описание на външния му вид, на съдържанието му.

Чл. 683. (1) Отговорност за опазването на историческите предмети носи командирът на кораба. Непосредственото им завеждане се възлага на един от офицерите на кораба.

(2) Историческите предмети се държат на места, които осигуряват тяхното трайно и безопасно пазене; предметите, които са лесно чупливи, се държат в калъфи, но да бъдат достъпни за гледане. В случаите, когато пазенето на историческите предмети на кораба е затруднено, по решение на командира на съединението те могат да бъдат съхранявани на брега в музей на поделението или предадени на Военноморския музей.

Чл. 684. При излизане на кораба от състава на Военноморските сили историческите предмети се сдават във Военноморския музей или по приемственост се предават на кораба със същото име.

Раздел VI

Отдаване на военни почести

Чл. 685. (1) Корабите от Военноморските сили на Република България отдават военни почести в местата на славни победи и героична гибел на кораби от Българския флот. Местата за отдаване на военни почести се обявяват със заповед на командващия на Военноморските сили.

(2) При приближаване на кораба на 5 кабелта от мястото за отдаване на военни почести се свири сигналът "Голям сбор". Личният състав, свободен от вахта, с изключение на команди на подводниците, се строява на горната палуба в установените места.

(3) На разстояние 1 кабелт до мястото се свири "Захождане" и се приспуска военноморският флаг на Република България "до половина".

(4) След отдалечаване на кораба на 2 кабелта от мястото за отдаване на почести се свири сигналът "Изпълнителен", военноморският флаг на Република България се вдига "до място" и личният състав се освобождава.

(5) Личният състав се строява по сигнал "Голям сбор" само през светлата част от денонощието при благоприятно време.

Чл. 686. Организацията на погребението на военнослужещи, починали или загинали на кораба, се възлага на командира на кораба или на комисия, назначена със заповед на командира на съединението или командващия на Военноморските сили.

Чл. 687. (1) Телата на починалите или загиналите на кораба се погребват на брега. При невъзможност телата се спускат в морето. В този случай тялото се зашива в плат, а към краката се прикрепва тежест. При погребение в морето координатите на мястото се записват в корабния дневник.

(2) В мирно време погребение в морето на починали (загинали) военнослужещи се извършва с разрешение от командващия на Военноморските сили.

Чл. 688. (1) На кораба, на който се намира тялото на починалия, военноморският флаг на Република България се приспуска до половина и се вдига до мястото, когато тялото бъде спуснато в морето или когато катерът (лодката), който отнася тялото на брега, се отдалечи от борда на повече от 2 кабелта.

(2) При погребение на командира на съединението на флагманския кораб освен действията по ал. 1 се приспуска "до половина" и неговият флаг.

Чл. 689. Всички кораби, покрай които преминава катерът (корабът) с тялото на починалия, при приближаването му на 2 кабелта приспускат до половина своите кърмови флагове и ги вдигат до място отново при отдалечаването на катера (кораба) на 2 кабелта.

Чл. 690. (1) Ковчегът с починалия военнослужещ (или тялото на военнослужещия) се поставя на юта и се покрива с военноморския флаг на Република България, върху който се поставя фуражката на починалия, а на ковчега на починал офицер се поставя и кортик, поставен с ножната кръстообразно под остър ъгъл.

(2) Ордени и медалите на починалия, прикрепени към възглавнички, се разполагат на поставка до ковчега. До ковчега се поставя почетен караул.

Чл. 691. (1) Преди спускането на тялото в морето или при отблъскването на катера (лодката) с ковчега на борда личният състав на кораба се строява на горната палуба по сигнал "Голям сбор". Провежда се траурен митинг. Оркестърът свири траурен марш.

(2) При спускането на тялото в морето или при отблъскването на катера с тялото на починалия от борда на кораба се дава траурен салют от три пушечни залпа с халосни патрони. По специално указание може да се даде артилерийски салют. С първия залп на салюта оркестърът изпълнява химна на Република България.

Чл. 692. (1) Редът за погребението и траурните церемонии се съгласува със старшия морски началник (командира на военноморската база), а в случай че той отсъства - с началника на гарнизона.

(2) За погребването на военнослужещите в море се създава специална комисия, която съставя и акт за погребението в море.

(3) Съставът на комисията се определя поименно от командира на кораба, а на корабите IV ранг комисията се назначава от командира на дивизиона.

Чл. 693. (1) При раждане, сключване на граждански брак или смърт, настъпили на военен кораб, намиращ се в открито море, командирът е длъжен лично да направи вписване във вахтения дневник и да състави съответния акт за гражданско състояние по реда на Закона за гражданската регистрация въз основа на наличните данни.

(2) Компетентното медицинско лице, издаващо документ, потвърждаващ смъртта на военнослужещия, починал или загинал на море, е началникът на медицинската служба на кораба. Той лично съставя медицинско свидетелство за смъртта на военнослужещ, починал или загинал на море.

(3) Актове за раждане или смърт се съставят в срок 24 часа от настъпването на съответното събитие.

(4) Командирът на кораба е длъжен да предаде преписи от съответните актове за гражданско състояние в службата за гражданското състояние при общината в първото българско пристанище, в което е влязъл корабът, или на българското дипломатическо или консулско представителство в страната, в чието пристанище влезе корабът. Ако в страната няма българско представителство, командирът на кораба е длъжен да изпрати преписите на българския дипломатически или консулски представител в най-близката страна, където има българско дипломатическо или консулско представителство.

(5) Медицинското свидетелство за смъртта на военнослужещия и актът за неговото погребение се съставят в 2 екземпляра и се подпечатват с гербов печат. Първите екземпляри от медицинското свидетелство за смъртта и акта за погребението се предават по реда на ал. 4 и 5 заедно с преписите от съставените актове за гражданско състояние

(6) След завръщане на кораба в базата комисия от двама военнослужещи, поне единият от които е бил пряк командир на починалия, връчва на семейството на починалия военнослужещ препис от акта за смърт.

(7) Вторите екземпляри на медицинското свидетелство за смъртта на военнослужещия и акта за неговото погребение се изпращат в Щаба на Военноморските сили за отчет.

Чл. 694. (1) Актовете за гражданско състояние на военнослужещи, които се намират извън територията на Република България или са на територията на страната, но поради военни действия са лишени от възможността да съобщят на гражданските власти, се съставят от командира на кораба. Командирът на кораба съставя актове за гражданско състояние и на граждански лица, които са на кораба. Актовете се водят в общ регистър, като се попълват на ръка.

(2) При съставяне на актове за гражданско състояние в случаите по ал. 1 се спазват разпоредбите на Закона за гражданската регистрация със следните изключения:

1. раждането може да се обяви и след изтичането на 7 дни от раждането;

2. на кораба се води общ регистър за вписване на всички актове за гражданско състояние; актовете по този регистър се съставят на ръка въз основа на наличните данни.

(3) Командирът на кораба изпраща чрез Министерството на отбраната препис от съставените актове, както следва:

1. от актовете за раждане - в общината по постоянния адрес на майката;

2. от актовете за сключен брак - в общината по постоянния адрес на съпруга;

3. от актовете за смърт - в общината по постоянния адрес на умрялото лице.

Чл. 695. (1) Отдаването на военни почести при погребение на военнослужещи на брега се извършва в съответствие с Устава за войсковата служба на Въръжените сили на Република България.

(2) Ако при отблъскването на катера с тялото на починалия от борда на кораба е бил даден траурен салют, при погребението му на брега повторно салют не се дава.

ЧАСТ ПЕТА

СЛУЖБА НА КОРАБНИТЕ НАРЯДИ

Глава XVIII

ОРГАНИЗАЦИЯ НА СЛУЖБАТА НА КОРАБНИТЕ

НАРЯДИ

Раздел I

Общи положения

Чл. 696. Корабните наряди са предназначени:

1. да поддържат на кораба заповяданата бойна готовност и готовността за поход;

2. да поддържат корабния ред;

3. да осигуряват външната и вътрешната безопасност на кораба;

4. да изпълняват всички мероприятия, осигуряващи живучестта на кораба;

5. да поддържат външната и вътрешната свързка;
6. да обслужват средствата, необходими за нуждите на кораба според обстановката;
7. да осигуряват изпълнението на различни корабни работи.

Чл. 697. (1) Корабните наряди се разпределят:

1. по своето предназначение - на общо корабни и специални (в бойните части и служби или сектори и секции);

2. по вид - на дежурство и вахта.

(2) През време на носенето на службата от корабните наряди (освен специалните) лицата от денонощния наряд излизат от подчинение на своите непосредствени началници и се подчиняват на лицата, които са посочени в този раздел.

(3) Длъжностните лица се назначават по старшинство. Не се допуска дежурните да са по-младши от подчинените си.

(4) В особени случаи по заповед на командира на дивизиона (командира на кораба) на кораба може да бъде назначен караул. Караулната служба се организира в съответствие с Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България.

Чл. 698. Таблиците за дежурните и вахтените постове на кораба, включително и на специалните, се разработват от командира на кораба (за еднотипните кораби - от щаба на дивизиона) и се утвърждават от командира на дивизиона.

Чл. 699. (1) Организацията на службата на корабните наряди и нейното ръководство се възлага на помощник-командира на кораба.

(2) Ръководството на службата на корабните наряди на корабите IV ранг при съвместната им стоянка в базата със заповед на командира на дивизиона се възлага на един от офицерите от щаба на дивизиона.

Чл. 700. Офицерите, старшините и матросите след преминаване на необходимата подготовка и съответната проверка със заповед се допускат до носене на службата на корабните или специалните наряди. В зависимост от техните задължения в службата те са длъжни в касаещия ги обем да знаят: устройството на кораба, отсека (помещението), бойния пост; разположението и предназначението на постове от дежурната и вахтената служба на кораба (бойната част, службата), средствата за борба за живучест на кораба, отсека (помещението), бойния пост, правилата за отваряне и затваряне на непроницаемите врати, люковете, гърловините и илюминаторите, правилата за боравене със стрелковото оръжие, с което са въоръжени; задълженията по инструкциите.

Чл. 701. (1) Командирът на подразделението, от което се назначава корабният наряд,

отговаря за подготовката на лицата, които са назначени в наряд, за техния инструктаж и за своевременното им явяване на развод.

(2) На личния състав до застъпването му в наряд се предоставя не по-малко от три часа за подготовка, проверка на знанията, на задълженията и почивка (сън).

Чл. 702. (1) На всички кораби на ход, на котва и по заповед на командира на кораба вахтената и дежурната служба се ръководят от вахтения офицер.

(2) При стоянка на кораба на швартови (бочка) вахтената и дежурната служба се ръководят от дежурния по кораб.

(3) На надводните кораби I ранг при стоянка на котва (бочка, швартови) горната вахта се ръководи от вахтения офицер.

(4) При стоянка на подводниците и надводните кораби II и III ранг на котва (бочка) се назначават и вахтени офицери. Дежурен по кораб в този случай може да не се назначава.

Чл. 703. Моментът на преподчинение на вахтената и дежурната служба на вахтения офицер се определя от командата "Вахтената и дежурната служба по походно застъпи!", която се подава 15 минути преди снемането от котва (бочка, швартови). Преподчинението на вахтената и дежурната служба на дежурния по кораб се определя от командата "Вахтената и дежурната служба по котвено застъпи!", която се подава след заставане на котва (бочка, швартови).

Раздел II

Ред за назначаване на корабните наряди

Чл. 704. (1) За носене на службата на корабните наряди се привлича целият личен състав на кораба, отдаден в заповед.

(2) Графикът за наряда "Дежурен по корабен дивизион" се води от началника на щаба на дивизиона или от назначен офицер от щаба на дивизиона. Графикът за назначаването на корабен наряд на офицерите и старшините на команди се води от помощник-командира на кораба.

Чл. 705. Помощник-командирът на кораба е длъжен да определя смените на вахтата на офицерите така, че един и същи офицер да не стои на вахта в едни и същи часове на денонощието.

Чл. 706. (1) На корабна вахта и дежурство се назначават всички офицери от кораба с изключение на офицерите от електромеханичната бойна част на надводните кораби и медицинската служба, които носят специални наряди.

(2) До самостоятелно носене на ходова вахта офицерите се допускат след полагане на съответните изпити. Списъкът на офицерите, допуснати до самостоятелно носене на

ходова вахта, се обявява със заповед на командира на кораба (дивизиона).

(3) Командирите на шурмански бойни части (секции) и групи в навечерието на деня за излизане в море и на поход не се назначават в корабна вахта, дежурство и работа.

Чл. 707. За помощник-дежурни на надводните кораби се назначават старшини или добре подготвени матроси. На корабите I ранг на ход за помощник-дежурни се назначават офицери.

Чл. 708. (1) Графиците за назначаване в денонощен наряд (корабен и специален) и разписанията за корабната вахта (приложение № 7) се съставят от помощник-командира на кораба съгласно Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България и се съхраняват в продължение на една година в регистратурата.

(2) Корабният и специалният наряд за предстоящото денонощие се обявяват на личния състав при извършване на бойния разчет.

(3) На корабите IV ранг графиците за носене на корабното дежурство и разписанията за корабната вахта се подписват от началника на щаба на дивизиона.

Раздел III

Общи задължения на лицата от корабните наряди

Чл. 709. (1) Личният състав от кораба, който е назначен в денонощен наряд, носи службата в строго съответствие с изискванията на този устав.

(2) За лицата от вахтената и дежурната служба се разработват инструкции за конкретизиране на разпоредбите от устава при отчитане на особеностите на службата на проекта кораб.

(3) Инструкциите се разработват под ръководството на помощник-командира на кораба и се утвърждават от командира на кораба.

Чл. 710. Личният състав, назначен в наряд, е облечен в установената форма на облеклото и има обозначителни табелки.

Чл. 711. (1) Лицата от дежурната и вахтената служба са въоръжени, както следва:

1. дежурният по кораб (с изключение на дежурния по подводница) и помощник-дежурният по кораб с пистолет с два пълни пълнителя, а матросите - с нож за АК;

2. вахтеният офицер на котва (на стоянка) - с пистолет с два пълни пълнителя;

3. въоръжените вахтени за охрана на кейовете, пристаните и районите на корабните стоянки в пристанището - с автомат с два пълни пълнителя.

(2) Когато корабът е на ход, вахтеният офицер и помощник-дежурният по кораб застъпват без оръжие.

Чл. 712. (1) Лицата от дежурната и вахтената служба при застъпване в дежурство (вахта) са длъжни:

1. да приемат от освобождаващите се от наряд получените през дежурството (вахтата) заповеди;

2. да проверят състоянието на материалната част на поста и наличността на имуществото по описа;

3. да докладват на началника (дежурния, вахтения), в чието подчинение са постъпили, за приемането на дежурството (вахтата).

(2) След като получат разрешение от началника, лицата от дежурната и вахтената служба пристъпват към изпълнение на своите задължения.

Чл. 713. (1) Без разрешение на дежурния по кораб (дежурния по бойна част или служба) лицата от корабните наряди нямат право да напускат поста си или да предават на когото и да е изпълнението на своите задължения.

(2) При обявяване на тревога на кораба лицата от дежурната и вахтената служба действат в съответствие с указанията на инструкциите си.

Чл. 714. (1) Дежурният по кораб (вахтеният офицер) подава по радиотранслацията заповеди, отнасящи се до целия личен състав на кораба или до подразделенията; при това не се подават команди, които могат да разкрият организацията и дейността на кораба.

(2) Радиотранслацията може да се използва от командира на кораба, неговите помощници и дежурния по кораб (на подводниците и от командира на електромеханичната бойна част).

(3) Други лица могат да използват корабната радиотранслация само при аварии или с разрешение на командира на кораба.

Чл. 715. Дежурният по кораб и неговият помощник, когато обхождат кораба, са длъжни да оставят на телефона на своя пост матрос (разсилен), запознат със схемата за свързка, и да го уведомяват за своето местонахождение. Местонахождението на дежурния по кораб или на неговия помощник трябва да е винаги известно.

Чл. 716. Всички лица от денонощния наряд имат право да почиват легнали (да спят) не повече от 4 часа през нощта и 2 часа през деня, без да се събличат и без да снемат своето снаряжение. В зависимост от задължения си те са длъжни периодично през нощта да обхождат и да проверяват състоянието на подчинените им постове.

Чл. 717. На личния състав, назначен в наряд, не се възлагат работа и други задачи, които му пречат да изпълнява своите задължения.

Раздел IV

Развод на денонощния наряд

Чл. 718. (1) Разводът на денонощния наряд от корабното и специалното дежурство се извършва в определеното за това време.

(2) Половин час преди развода се подава командата "Назначените в дежурство, пригответе се за развод! Форма на облеклото номер (...)!".

(3) Двадесет минути преди развода се подава команда "Новоназначените дежурни, строй се за развод!".

Чл. 719. Мястото и редът за построяване за развод на денонощния наряд се определят от командира на дивизиона (кораба).

Чл. 720. (1) При стоянка на кораба на котва (бочка, швартови) застъпващият помощник-дежурен по кораб проверява наличността на назначените в корабно дежурство, застъпващият вахтен офицер проверява наличността на назначените за всички смени вахтени, а застъпващите дежурни по бойни части (служби, сектори и секции) проверяват назначените в специален наряд от своите бойни части (служби, сектори и секции). Едновременно с това те проверяват знанията на подчинените им по своите задължения и формата на облеклото им.

(2) След като завърши проверката, помощник-дежурният по кораб докладва на застъпващия дежурен по кораб за готовността на корабния наряд.

Чл. 721. (1) При посрещането на новия дежурен по кораб помощник-дежурният командва: "Мирно, равнение надясно (наляво, на средата)!". Помощник-дежурният по кораб подхожда към дежурния по кораб и рапортува: "Господин капитан-лейтенант, денонощният наряд е построен за развод. Помощник-дежурен по кораб мичман Димитров."

(2) Ако помощник-дежурният по кораб е старшина, а в състава на наряда има офицер, строяването на денонощния наряд и докладването става от офицера.

(3) Командата "Мирно!" определя момента, от който целият наряд преминава в подчинение на новия дежурен по кораб.

Чл. 722. (1) Дежурният по кораб поздравява личния състав и след като подаде командата "Свободно!", заедно с помощник-дежурния по кораб обхожда денонощния наряд, проверява формата на облеклото, знанието на задълженията от лицата на дежурната и вахтената служба и дава указания по носенето на службата. След това дежурният по кораб командва: "Мирно. Надясно. По местата си, ходом марш!". Застъпващите смени

отиват по своите постове, а свободните отиват в жилищните помещения.

(2) При развод на денонощния наряд в дивизиона подводници действията на помощник-дежурния по кораб и на дежурния по кораб се изпълняват съответно от дежурния по брегова база и от дежурния по дивизион. За смяната на стария дежурен по дивизион и застъпването на новия се докладва от командира на дивизиона.

Чл. 723. Дежурният по кораб, помощник-дежурният по кораб и дежурните по бойни части (служби, сектори и секции), след като проверят застъпващата смяна на своите постове, докладват на новия дежурен по кораб за застъпването на новия наряд. След това новият и старият дежурен по кораб докладват на командира на кораба за смяната, а дежурните по подводници - на дежурния по дивизион.

Чл. 724. (1) Когато корабът е на ход, застъпващият вахтен офицер, вахтен механик и помощник-дежурен по кораб извършват развод на поредната походна вахта от бойни части (служби, сектори и секции), на дневалните по помещения в места, които са определени със заповед на командира на кораба.

(2) На подводниците разводът на вахтата се извършва от застъпващия вахтен офицер и от вахтен механик в отсек, който е определен със заповед на командира на дивизиона.

(3) Смяната на личния състав, който носи вахта на бойните постове, се извършва по сигнал от вахтения офицер.

Глава XIX

ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ДЛЪЖНОСТНИТЕ ЛИЦА ОТ КОРАБНИТЕ НАРЯДИ

Раздел I

Права и задължения на лицата, носещи дежурство на корабите (подводниците)

Чл. 725. (1) В дивизиона надводни кораби в зависимост от ранга и типа в състава на дежурната служба влизат:

1. дежурен по дивизион;
2. помощник-дежурен по дивизион по живучест;
3. дежурен по кораб;
4. помощник-дежурен по кораб;

5. помощник-дежурен по кораб, той и дежурен по палубни съоръжения.

(2) Видовете дежурства, тяхната продължителност и графикът за смяна в зависимост от ранга и типа на кораба се определят със заповед на командира на дивизиона. Командирите на дивизиони с малък личен състав, не позволяващ назначаването на всички длъжностни лица, имат право да възлагат на един военнослужещ изпълнението на функциите на няколко длъжностни лица.

Чл. 726. В дивизиона подводници в пункта за базиране се назначават:

1. дежурен по дивизион (по група подводници);
2. помощник-дежурен по дивизион по живучест;
3. дежурен по подводница.

Дежурен по корабен дивизион (по група отделно стоящи кораби)

Чл. 727. (1) За дежурен по дивизион се назначава офицер от състава на дивизиона.

(2) Дежурният по дивизион отговаря за: безопасността на корабната стоянка; пожарната безопасност на кейовете и територията на бреговата база; изпълнението в дивизиона на разпределението на времето за деня; поддържането на вътрешния ред в дивизиона; носенето на службата от денонощния наряд; опазването на оръжието и документите, които се намират в помещението на дежурния, оповестяване на командира и личния състав на дивизиона при подаване на сигнал "Тревога".

(3) Дежурният по дивизион се подчинява на командира на дивизиона и на оперативния дежурен на съединението. На дежурния по дивизион се подчинява целият денонощен наряд на дивизиона. По отношение на вътрешния караул на дивизиона той се ръководи от Устава за войсковата служба на Въръжените сили на Република България.

(4) Преди застъпването (преди развода, ако разводът се провежда в рамките на дивизиона) новият дежурен в определеното време се явява при началника на щаба на дивизиона за инструктаж.

(5) На развода новият дежурен по дивизион проверява числения състав на наряда, неговото въоръжение, следи всички лица от денонощния наряд да бъдат облечени по обявената форма, проверява техните знания по задълженията и дава указания за отстраняване на забелязаните недостатъци.

(6) След развода новият дежурен приема от стария дежурен:

1. документите, оръжието и боеприпасите, които се намират в помещението на дежурния (оръжието се приема по бройки, по номера и комплектност);

2. проверява изправността на техническите средства за сигнализация;

3. сведенията за състоянието и степента на бойна готовност и готовност за поход на корабите, дислокацията и техническото състояние на корабите от съединението и провежданите на тях работи;

4. всички заповеди на командира на дивизиона за денонощието, реда за действие на корабите и частите от дивизиона при случаи на обявяване в дивизиона на тревога и повишаване на готовността;

5. разположението и предназначението на всички постове от дежурната и вахтената служба в дивизиона, състоянието на средствата за свръзка в дивизиона;

6. сигналите на всички видове оповестявания за текущото и следващото денонощие.

(7) След сдаването и приемането на дежурството и докладите на началниците на караулите за смяната на караулите старият и новият дежурен се явяват при командира на дивизиона и рапортуват за сдаването и приемането на дежурството, например: "Господин капитан I ранг, капитан-лейтенант Добрев, дежурството по дивизион приех."

(8) След рапорта новият дежурен по дивизион докладва за всички недостатъци, открити при приемането на дежурството, които не са отстранени от стария наряд.

Чл. 728. Дежурният по дивизион е длъжен:

1. да приема доклади от помощник-дежурния по дивизион по живучест, дежурните по кораби за застъпване на дежурната и вахтената служба след развода и за забележките през нощта;

2. да осигурява чрез дежурната и вахтената служба изпълнението от корабите и частите на разпределението на времето за деня и спазването в дивизиона на установената форма на облеклото;

3. да осигурява чрез дежурната и вахтената служба чистотата и реда на акваторията, територията на дивизиона, жилищните и служебните помещения;

4. да проверява лично не по-малко от два пъти през нощта носенето на службата от денонощния наряд на корабите и частите;

5. да докладва незабавно на командира на дивизиона за всички инциденти в дивизиона и за самоволно отлъчилите се или неявилите се към установеното време от брега военнослужещи;

6. да има сведения за разхода на личния състав на дивизиона, а така също за разхода на специалните и транспортните автомобили; чрез дежурния по брегова база да контролира завръщането на плавателните средства и автомобилите, да докладва на командира на дивизиона в случаите на тяхното закъсняване и да предприема мерки за

търсенето и връщането на плавателните средства и автомобилите в частта;

7. да проверява назначаваните от дивизиона дежурни подразделения (команди) и караули, своевременно да ги изпраца и да докладва за това на началника на щаба на дивизиона;

8. да поддържа свръзка с оперативния дежурен по съединение и да го осведомява по въпросите, отнасящи се към дейността на оперативната служба;

9. да се намира в помещението на дежурния по дивизион; при отлъчване по служебни работи да оставя в помещението помощник-дежурния по дивизион и да му съобщава къде и за колко време отива;

10. да взема незабавно мерки при пожар в района на дивизиона, в близост до него и при стихийно бедствие за спасяването на хората, въоръжението, секретните документи, техниката, боеприпасите и имуществото; при пожар да извиква пожарната команда и до нейното пристигане да организира гасенето на пожара;

11. да предава незабавно сигнала за тревога или сбор на личния състав по корабите и частите на дивизиона; да докладва на командира на дивизиона, началника на щаба и другите длъжностни лица от дивизиона;

12. да доложи незабавно при получаване на сигнал за мобилизация на командира на дивизиона и да действа съгласно инструкциите и неговите указания;

13. да раздава щатното оръжие и боеприпасите на офицерите и старшините от щаба на дивизиона в съответствие с реда, установен от командира на дивизиона, като записва за това в книгата за раздаване на оръжието и боеприпасите, и да контролира за своевременното им връщане;

14. да проверява съвместно с лекаря (санитарния инструктор) преди раздаването на храната нейното качество, да извършва съответните записи в книгата за контрола на качеството на приготвяната храна и да дава разрешение за нейното раздаване; в случаи на съмнение в качеството на храната незабавно да докладва за това на командира на дивизиона; лично да присъства в столовата по време на раздаването и приемането на храната;

15. чрез помощник-дежурния по дивизион по живучест и дежурните по подводници да осъществява контрол за процентното съдържание на водород в акумулаторните ями и във всички отсеци на подводниците;

16. при пристигането на командира на дивизиона да го посреща, като подаде команда "Мирно!" и рапортува, например: "Господин капитан I ранг, по време на дежурството ми инциденти не е имало (или имаше). Дежурен по дивизион - капитан-лейтенант Геров."

Чл. 729. Дежурният по дивизион след отиването на корабните екипажи в бреговата база е длъжен:

1. да осигурява вътрешната и външната безопасност на корабите, да проверява как лицата от дежурната и вахтената служба на корабите изпълняват своите задължения;

2. да докладва на командира на дивизиона за възникналите аварии или пожари по корабите, на територията на базата, кейовете или акваторията;

3. да ръководи оказването на помощ на аварирани кораби с аварийно-спасителните групи на корабите и бреговата база и ако е необходимо, обявява тревога и извиква пожарната команда или аварийно-спасителните кораби на военноморската база;

4. да ръководи прешвартоването на корабите до пристигането на командването на дивизиона.

Чл. 730. Дежурен по група на отделно стоящи подводници (надводни кораби IV ранг) се назначава само при отделно базиране на групата. Неговата подчиненост, правата и задълженията му са както на дежурния по дивизион.

Помощник-дежурен по дивизион по живучест

Чл. 731. (1) За помощник-дежурен по дивизион по живучест се назначава офицер или добре подготвен старшина от състава на дивизиона, който се подчинява на дежурния по дивизион.

(2) Помощник-дежурният по дивизион по живучест отговаря за правилното носене на службата от денонощния наряд на подводниците (корабите) и за поддържането на ред, който осигурява тяхната непотопимост, взриво- и пожаробезопасност.

(3) На помощник-дежурния по дивизион по живучест е подчинен целият личен състав от дежурната и вахтената служба на корабите (подводниците).

(4) След развода новият помощник-дежурен по дивизион по живучест приема от стария помощник-дежурен по дивизион по живучест документите (по специален опис) и сведенията за бойната готовност на корабите и с действията на кои технически средства се поддържа, за техническото състояние на корабите, работите, които се провеждат на тях и кой ги ръководи, за наличието на запасите на корабите.

(5) Съвместно със стария помощник-дежурен по дивизион по живучест обхожда корабите, като проверява правилното приемане на дежурството от дежурните по подводници (кораби) и приема от тях доклади.

(6) След обхождането се явяват при дежурния по дивизион и рапортуват, например: "Господин капитан III ранг, старши-лейтенант Колев, дежурството по живучест сдадох (приех)."

(7) След рапорта новият помощник-дежурен по дивизион по живучест докладва за всички недостатъци, открити при приемане на дежурството, които не са могли да бъдат

отстранени от сменящия се денонощен наряд.

Чл. 732. Помощник-дежурният по дивизион по живучест е длъжен:

1. лично да проверява не по-малко от два пъти през нощта изпълнението на задълженията от лицата на дежурната и вахтената служба на корабите и готовността на средствата, които осигуряват живучестта на корабите, а в празнични и почивни дни такава проверка да извършва не по-малко от един път и през деня;

2. при възникване на пожар или авария да ръководи действията на дежурната и вахтената служба на аварирания кораб (подводница) до идването на командира на кораба (подводницата), старши помощник-командира или командира на електромеханичната бойна част;

3. да осигурява външната и вътрешната безопасност, реда и чистотата на корабите, кейовете и акваториите;

4. да контролира състоянието на електротаблата, крановете за подаване на въздух под високо налягане, пара, вода и гориво на кейовете;

5. да осъществява чрез дежурните по подводници контрол за процентното съдържание на водород в акумулаторните ями и във всички отсеци на подводниците и да докладва резултатите на дежурния по дивизион.

Дежурен по кораб

Чл. 733. (1) За дежурен по кораб (подводница) се назначават:

1. на надводните кораби - командирите на бойни части, секции и служби, главният боцман и по изключение добре подготвени и опитни старшини;

2. на подводниците - командирите на бойни части, секции и служби и по изключение добре подготвени и опитни старшини от състава на БЧ-5.

(2) Дежурен по надводен кораб се назначава при стоянка на кораба на швартови (бочка, котва), а на корабите I и II ранг - и на ход. Той отговаря за: безопасността на кораба на стоянката; поддържането на установената готовност; вътрешния ред на кораба; носенето на службата от корабните наряди; съхранението на оръжието и боеприпасите в помещението на дежурния по кораб; положението на непроницаемите врати, люкове, гърловини, вентилационни гъби и илюминатори, които са задраени или отдраени съгласно разписанието и получените разпореждания (заповеди по кораба).

(3) Дежурният по кораб се подчинява на командира на кораба. По въпросите на организацията на службата и всекидневния ред той изпълнява указанията на старши помощник-командира на кораба и на помощник-командира на кораба. Старши помощник-командирът на кораба непосредствено ръководи действията на дежурния по кораб. Помощник-командирът на кораба има право да дава указания на дежурния по кораб

по въпросите на носенето на службата от корабните наряди, по поддържането на външния вид на кораба и използването на плаващите средства.

Чл. 734. (1) Преди развода новият дежурен по кораб се явява при старши помощник-командира на кораба в определеното за инструктаж време.

(2) След инструктажа той приема от стария дежурен по кораб сведения, отнасящи се до:

1. състоянието и степента на бойна готовност на кораба;
2. готовността му за поход и състоянието на средствата за противоминна защита;
3. отдадената котва, дължината на котвената верига и готовността на втората котва за отдаване;
4. подадените швартови;
5. мястото на кораба (по брегови ориентери и по карта);
6. дълбочината, грунта, течението и прогнозата за времето;
7. запасите от гориво, храна и вода;
8. разпределението на времето за деня;
9. извършващите се или заповяданите за извършване работи, занятия;
10. местонахождението на командира на кораба, старши помощник-командира на кораба, командира на дивизиона;
11. заповедите на командира и помощниците на командира на кораба, които са останали неизпълнени или имат отношение към текущото денонощие;
12. действащите механизми, състоянието на непроницаемите врати, люковете, гърловините;
13. състоянието на корабните катери и лодки;
14. обявената форма на облеклото;
15. отсъстващите лица от екипажа на кораба и присъствието на странични лица на кораба.

(3) На развода новият дежурен по кораб проверява числения състав на наряда, следи всички лица от денонощния наряд да бъдат облечени по установената форма, проверява знанията по задълженията им и дава указания за отстраняване на забелязаните нередности.

(4) След развода новият дежурен приема от стария дежурен документите (по специален опис), оръжието и боеприпасите, които се намират в помещението на дежурния по кораб (оръжието се приема по бройки, по номера и по комплектуваност). След това съвместно със стария дежурен по кораб проверява изправността на техническите средства за сигнализация.

Чл. 735. (1) След сдаването и приемането на дежурството и докладите на дежурните по бойни части и служби или сектори и секции за смяната старият и новият дежурен по кораб се явяват при командира на кораба, а в негово отсъствие - при старши помощник-командира на кораба, с рапорт за сдаване и приемане на дежурството, например: "Господин капитан III ранг, капитан-лейтенант Гергов, дежурството по кораб сдадох." "Господин капитан III ранг, капитан-лейтенант Добрев, дежурството по кораб приех."

(2) След рапорта новият дежурен по кораб докладва за всички открити при приемането на дежурството нередности, които не са могли да бъдат отстранени от сменящия се денонощен наряд. От този момент се счита, че новият дежурен е встъпил в изпълнение на своите задължения.

Чл. 736. (1) След като встъпи в изпълнение на служебните си задължения, дежурният по кораб получава от старши помощник-командира на кораба разпореждания за следващото денонощие по разпределението на времето за деня, предстоящите учения, занятия и работи, а така също за допълнителните наряди на кораба и вън от кораба.

(2) Всички заповеди, отнасящи се до службата на корабните наряди, се отдават чрез дежурния по кораб. Дежурният по кораб е длъжен да контролира за своевременното и надеждно изпълнение на отдадените разпореждания.

Чл. 737. След като получи задачите, дежурният по кораб отдава всички необходими разпореждания, обхожда кораба и проверява бойните постове. Забелязаните при обхождането нередности той отстранява на място. При необходимост да се проведат мероприятия, които излизат от рамките на неговите права, той докладва по команден ред и съобщава на командирите на съответните бойни части или сектори и секции (началници на служби).

Чл. 738. За постоянно място на дежурния по кораб се определя специално помещение (пост), обзаведено с необходимите средства за свързка и сигнализация. На корабите, където не е възможно да се обзаведат специално помещение, мястото на дежурния по кораб се определя със заповед по дивизиона (кораба).

Чл. 739. При дежурния по кораб се съхранява чертеж на кораба (разрез по диаметралната плоскост, на който да са показани палубите, непроницаемите отсеци, помещения, цистерни и др.) и други документи, определени в специални описи.

Чл. 740. Дежурният по кораб е длъжен:

1. да знае устройството на кораба и да умее да ръководи борбата за неговата живучест;

2. да поддържа заповяданата бойна готовност на кораба и готовността му за поход;

3. да следи за външната безопасност на кораба и да взема мерки за предпазване от аварии; да контролира вахтените, поставени на местата, където се работи с открит огън, и в съседните на тях помещения; в местата, най-опасни в пожарно отношение, при приемане (разтоварване) на гориво на кораба; до боеприпасите, които се намират на горната палуба;

4. да следи за спазване на мерките за опазване на околната среда от замърсяване, за чистотата на водната повърхност около борда на кораба, да не допуска изхвърлянето зад борда на смет, нефтосъдържащи и други замърсяващи течности;

5. да ръководи всекидневния живот на кораба съгласно разпределението на времето за деня и плана за подготовката;

6. да ръководи дейността на денонощния наряд, като лично проверява не по-малко от един път през деня и не по-малко от два пъти през нощта носенето на службата от денонощния наряд и спазването на вътрешния ред на кораба; да контролира своевременното биене на склянките;

7. да следи за изправността на техническите средства, обслужващи всекидневните нужди на кораба;

8. да се намира в помещението на дежурния по кораб, като при отлъчване по служебни работи да оставя в помещението помощник-дежурния по кораб, съобщавайки му къде и за колко време отива;

9. да знае за всички пристигащи и напускащи кораба офицери, команди и външни лица;

10. да оглежда външния вид на личния състав, който се пуска в отпуск на брега; да организира изпращането и посрещането му при пускане в отпуск на брега;

11. да има сведения за разхода на личния състав на кораба, а така също за местонахождението на плавателните средства; да контролира завръщането на плавателните средства на борда, да докладва на командира на кораба за тяхното закъснение на рейда, да взема мерки за търсенето и завръщането им на борда на кораба;

12. да проверява съвместно с лекаря (санитарния инструктор) на кораба качеството на приготвената храна и да записва своето заключение в книгата за контролиране качеството на приготвяната храна; в случай на съмнение в качеството на храната незабавно да докладва за това на командира на кораба; 15 минути преди раздаването на храната да докладва на командира на кораба, че храната е готова и да иска разрешение за нейното раздаване на личния състав; лично да присъства в столовата по време на раздаването и приемането на храната, а където няма обща столова - да присъства на раздаването на

храната в камбуза, а след това да обходи помещенията и местата, където се храни личният състав;

13. да обявява незабавно при пожар или нахлуване на вода на кораба аварийна тревога, да докладва за това на командира на кораба и да взема мерки за ликвидиране на аварията;

14. да обходи кораба след ставане от сън на личния състав и след вечерна проверка; да контролира сутрешните физически упражнения (когато се провеждат на кораба), приборките, вечерната проверка, обучението по плуване и всички общи сборове на личния състав;

15. да наблюдава за реда в помещенията и да взисква за привеждането им в съответствие с изискванията;

16. да докладва на старши помощник-командира, а при необходимост - непосредствено на командира на кораба, за всички важни обстоятелства, влияещи на безопасността на кораба;

17. да предаде сигнала за тревога незабавно по кораба, да доложи на командира и старши помощник-командира на кораба, да сдаде помещението и оръжието на помощник-дежурния по кораб и без да се сменя, да заеме своето място съгласно разписанието;

18. да посреща командира на кораба, като подава команда "Мирно!" и му рапортува, например: "Господин капитан III ранг, по време на дежурството ми инциденти не е имало (имаше). Дежурен по кораб - капитан-лейтенант Добрев."; на помощниците на командира на кораба само се представя;

19. да води вахтения дневник, да попълва денонощната ведомост (приложение № 4) и да следи за своевременното водене на записите в другите дневници, отнасящи се към дежурството.

Дежурен по подводница

Чл. 741. (1) За дежурен по подводница при стоянка на швартови се назначава един от офицерите или старшините, които са подготвени за изпълнението на тези задължения.

(2) Той отговаря за: непотопимостта и пожарната безопасност на подводницата; изпълнението на задълженията от личния състав на вахтата; изправното състояние и своевременното обслужване на механизмите, системите и устройствата на подводницата; спазването на установения режим за допускане в подводницата.

(3) Дежурният по подводница е подчинен на командира на подводницата, на дежурния по дивизион и неговия помощник по живучест.

(4) По въпросите за осигуряване живучестта, организацията на службата и

поддържането на всекидневния ред дежурният по подводница изпълнява указанията на старши помощник (помощник) командира на подводницата и командира на електромеханичната бойна част.

(5) На дежурния по подводница се подчинява целият личен състав от вахтата.

Чл. 742. (1) След развода новият дежурен приема от стария дежурен следните данни:

1. състоянието и натоварването на подводницата (крен, диферент, газене);
2. състоянието на главната енергетична установка, херметичността на здравия и лекия корпус, на отсечните прегради;
3. наличието на гориво, масло, течност за хидравличните системи, прясна вода, състояние на акумулаторната батерия и състоянието на изолацията на електрическата мрежа;
4. изправността на вода отливните средства и трюмобаластната система, запаса от въздух високо налягане, включването му към въздушната магистрала и нейната изправност;
5. наличността и готовността за използване на средствата за борба с пожар и нахлуваща вода в подводницата, изправността на резервните средства за движение, чистотата и подсушаването на трюмовете и гърловинните отвори;
6. общата чистота и реда на подводницата, надеждността на швартовите;
7. всички заповеди, предадени по службата;
8. местонахождението на командира на подводницата и на дежурния по дивизион.

(2) Дежурният по подводница лично проверява затварянето на клапаните за вентилация на цистерните за главен баласт, кингстоните (на цистерните за главен и спомагателен баласт), на приемните кингстони на вода отливните средства и на охлаждането на дизелите, на клапаните за осушаване на трюмовете и на гърловинните отвори, аварийния инструмент, ключовете, оръжието, имуществото и документацията, отнасяща се към дежурството, херметичността на подводницата чрез създаване на вакуум с всмукателен вентилатор.

Чл. 743. Дежурният по подводница е длъжен:

1. да приема доклади от вахтените по тяхната специалност;
2. да доложи на командира на подводницата и на дежурния по дивизион за приемането на подводницата, за забележките по нейното състояние и за застъпването в дежурство;

3. да проверява периодично състоянието на подводницата, изпълнението на задълженията от вахтените, да провежда с тях тренировки и не по-малко от едно учение по една от аварийните задачи;

4. да контролира своевременното вентилиране на акумулаторната батерия, отсеците на подводницата и извършването на необходимите измервания;

5. да осигурява непотопимостта, противопожарната и външната безопасност на подводницата; в случай на получаване на пробойни или на възникване на пожар да обявява аварийна тревога; да донася за аварията на дежурния по дивизион, да включи ходовите светлини и до идването на личния състав да взема мерки за ликвидиране на аварията със силите на вахтата; при авария на съседна подводница да осигури безопасността на своята подводница и да окаже помощ на авариралата;

6. да наблюдава лично за крена, диферента, газенето и швартовите;

7. да проверява преди заминаването на екипажа от подводницата и да приема от старши помощник-командира или командира на електромеханичната бойна част състоянието на подводницата и готовността на средствата за осигуряване на нейната непотопимост и пожарна безопасност (за което се прави запис във вахтения дневник), след което строява екипажа за заминаване в базата;

8. да допуска в подводницата лица в съответствие с изискванията на този устав и указанията на командването;

9. да ръководи вдигането и спускането на военноморския флаг, включването и изключването на котвените светлини;

10. да следи за изпълнението на разпределението на времето за деня и за спазването от личния състав на установената форма на облеклото;

11. да организира храненето на вахтата на подводницата, когато храната се доставя от бреговата кухня;

12. да следи за парното отопление и икономичното изразходване на парата;

13. да посреща и да съпровожда по подводницата дежурния по дивизион и неговия помощник по живучест, командира на подводницата, преките началници на командира на подводницата и лицата, които имат право да проверяват службата;

14. да докладва до 5,30 часа на дежурния по дивизион за състоянието на подводницата и инциденти през нощта;

15. да докладва до 8,00 часа на старши помощник-командира на подводницата (командира на БЧ-5) при пристигането му на пирса или по телефона за състоянието на подводницата и инциденти през нощта;

16. да извършва смяна на вахтата, а при напускане на централния пост да оставя в него помощник-дежурния по подводница (вахтения в централния пост);

17. да води вахтения дневник, да попълва денонощната ведомост (приложение № 5) и да следи за своевременното водене на записите в другите дневници, отнасящи се към дежурството.

Помощник-дежурен по кораб

Чл. 744. (1) За помощник-дежурен по кораб се назначава офицер, старшина или матрос. Той отговаря за поддържането на вътрешния ред и носенето на службата от денонощния наряд; за изпълнението от личния състав на мероприятията по предотвратяване на наводняването на помещенията и на противопожарните правила във вътрешните помещения на кораба.

(2) Помощник-дежурният по кораб се подчинява на дежурния по кораб, а на ход - на вахтения офицер.

(3) На помощник-дежурния по кораб се подчиняват всички лица от корабното дежурство, които носят служба във вътрешните помещения на кораба.

(4) Личният състав, който носи специална дежурно-вахтена служба, е длъжен да изпълнява указания на помощник-дежурния по кораб, отнасящи се до провеждането на мероприятия по осигуряване живучестта на кораба и изпълнението на правилата за вътрешния ред.

Чл. 745. (1) След развода новият помощник-дежурен приема от стария помощник-дежурен следните данни:

1. назначените състояние и степен на бойна готовност на кораба и неговата готовност за поход;

2. състоянието на водонепроницаемите врати, люкове и гърловини;

3. указанията за провежданите занятия, работи и мероприятия в допълнение към разпределението на времето за деня;

4. заповедите, отдадени по дежурството;

5. разпорежданията за обявената форма на облеклото;

6. сведения за присъствието на странични лица на кораба, кой и докога е разрешил пребиваването им на кораба.

(2) След обхождането на жилищните помещения на кораба и помещенията за общо ползване помощник-дежурният се явява при дежурния по кораб и докладва за приемане на дежурството и за всички открити при приемането на дежурството нередности, които не са

могли да бъдат отстранени от сменящия се денонощен наряд.

Чл. 746. Помощник-дежурният по кораб е длъжен:

1. да следи за изпълнението на разпределението на времето за деня и за спазването от личния състав на корабните правила във вътрешните помещения;
2. да ръководи личния състав, носещ службата на корабните наряди във вътрешните помещения, в това число и дозорните по живучест;
3. да знае устройството на кораба и разположението на вътрешните помещения, а така също правилата за отваряне и затваряне на водонепроницаемите врати, люкове, гърловини, илюминатори и системно да проверява тяхното състояние;
4. да знае реда и правилата за използване на аварийните средства (в това число и на противопожарните системи);
5. да организира храненето на личния състав от денонощния наряд в установеното от командира на кораба време и събирането на заявките за разхода от дежурните по бойни части и служби или сектори и секции;
6. да докладва незабавно на дежурния по кораб за инцидентите и за всички нарушения на корабните правила;
7. да проверява лично не по-малко от един път през деня и два пъти през нощта носенето на службата от лицата на корабното дежурство; изпълнението на правилата за отваряне и затваряне на водонепроницаемите врати, люкове, гърловини и илюминатори и тяхното състояние; състоянието на помещенията на кораба - служебни, жилищни, културно-просветни, домакински, битови и за общо ползване;
8. да контролира за своевременните действия на личния състав по подаваните сигнали и команди.

Чл. 747. При завършване на корабните работи помощник-дежурният по кораб обхожда помещенията и проверява дали са приведени в състояние, което осигурява безопасността на кораба в противопожарно и в друго отношение; контролира помещенията, където се провеждат работи в извънслужебно време.

Чл. 748. На ход помощник-дежурният по кораб освен това е длъжен:

1. да получава от старши помощник-командира на кораба разпорежданията за предстоящото денонощие, за набелязаното разпределение на времето за деня, планираните учения, занятия и работи, а така също за допълнителните наряди по кораба;
2. да ръководи всекидневния живот в помещенията на кораба съгласно разпределението на времето за деня и плана за подготовката;

3. да докладва незабавно на вахтения офицер за всички важни обстоятелства, които влияят на безопасността на кораба, и да взема необходимите мерки.

Чл. 749. При тревога помощник-дежурният по кораб, след като приеме оръжието от дежурния по кораб и вахтените, затваря помещението на дежурния по кораб, запечатва го и без да се сменя, заема мястото си съгласно разписанието.

Помощник-дежурен по кораб, той и дежурен по палубни съоръжения

Чл. 750. (1) За помощник-дежурен по кораб, той и дежурен по палубни съоръжения се назначава старшина от оперативния или логистичния сектор на кораба, получил допуск до носене на дежурството.

(2) Помощник-дежурният по кораб, той и дежурен по палубни съоръжения е непосредствено подчинен на дежурния по кораб и негов помощник по всички въпроси, засягащи:

1. цялостната организация на дежурната служба;
2. дисциплината на борда;
3. чистотата на кораба и наличността на личния състав.

Чл. 751. (1) Помощник-дежурният по кораб, той и дежурен по палубни съоръжения отговаря за: изпълнението на правилата на морската практика и спазването на мерките за безопасност при провеждане на работи на горна палуба; правилното поддържане на швартовите, котвените вериги и техните крепители; вдигането и спускането в указаното време на военноморския гюйс. Съгласно организацията за борба с пожари той е старши на групата за гасене с вода. За времето на дежурството той е длъжен да спазва обявената за денонощието форма, носи антифлаш и портативна радиостанция.

(2) Помощник-дежурният по кораб, той и дежурен по палубни съоръжения е длъжен:

1. да следи за спазването от старшините и матросите на реда, чистотата и корабните правила на горна палуба;
2. да ръководи действията на вахтените при подхождане и отхождане от кораба на съдове и плавателни средства; да има подготвени хвъргала, кранци, щормтрапове и др.;
3. да оглежда подхождащите към кораба плаващи средства и да ги спира, ако представляват опасност за кораба в пожарно и друго отношение;
4. да докладва незабавно на дежурния по кораб за всички инциденти, за забелязаните неизправности и нарушения на корабните правила на горна палуба;
5. да познава плана за швартоване на кораба;

6. да разпределя наряда съгласно организацията за борба с пожари и нахлуваща вода;
7. да извършва обходи съгласно графика за обходите;
8. да проверява след залез слънце задръйването на помещенията на горна палуба и да долага за това на дежурния по кораб.

Помощник-дежурен по подводница (когато подводницата се намира извън пункта за постоянно базиране)

Чл. 752. (1) За помощник-дежурен по подводница се назначава един от старшините на команди от електромеханичната бойна част и от най-подготвените старшини на команди от другите бойни части. Той се подчинява на дежурния по подводница. По въпросите на осигуряване живучестта помощник-дежурният по подводница изпълнява указанията на командира на електромеханичната бойна част.

(2) На помощник-дежурния по подводница се подчинява целият личен състав от вахтата (освен офицерите). Когато замества дежурния по подводница, помощник-дежурният изпълнява неговите задължения.

Раздел II

Права и задължения на лицата, носещи специално дежурство на корабите (подводниците)

Чл. 753. Лицата, носещи специално дежурство, са:

1. дежурен по бойна част и служба;
2. дежурен по свръзки;
3. дежурен по електромеханична част;
4. дежурен по въоръжение;
5. дежурен механик;
6. дежурен електротехник;
7. дежурен боцман;
8. старшина на дежурния катер (лодка);
9. дежурен по камбуз (столова);
10. дозорен по погребни;

11. дозорен по живучест;
12. дежурен моторист;
13. дежурен трюмен;
14. дневален по жилищни помещения.

Чл. 754. (1) На корабите личният състав от специалните наряди е подчинен на дежурните по бойни части и служби, а последните - на командирите на бойни части и началниците на служби.

(2) На подводниците специалните наряди (дежурства и вахта) се подчиняват на дежурния по подводница (вахтения офицер).

(3) Дежурният по кораб и помощник-дежурният по кораб могат да отдават на лицата, носещи службата на специални наряди, заповеди, отнасящи се до спазването на корабния ред, чистотата на помещенията, изискванията по предпазване на отсеците от наводняване и възникване на пожари и аварийни ситуации с оръжието.

(4) Всички лица от специалните наряди при изпълнение на своите задължения се ръководят от инструкциите, съставени от щабните специалисти и утвърдени от командира на дивизиона. Обхождането на помещенията и бойните постове от тях се извършва съгласно схеми на маршрутите, разработени в дивизиона.

(5) Всички лица от специалните наряди, обслужващи действащите механизми, устройства и системи, по тревога напускат своите постове и заемат местата си съгласно разписанието само след смяната им от лицата, предвидени от разписанието по бойна тревога; дозорните по погреби с боеприпаси и други служебни помещения напускат своите постове след отварянето на тези помещения и идването в тях на лицата по съответното разписание. Останалите, без да се сменят, заемат своите места съгласно разписанията.

(6) Редът за смяната по тревоги се определя в инструкцията на всеки пост.

Чл. 755. (1) Дежурният по бойна част (служба) докладва за застъпването си в дежурство на командира на бойната част (началника на службата) и на дежурния по кораб.

(2) В доклада си той посочва:

1. състоянието на бойната част (службата), готовността на оръжието и техническите средства;

2. параметрите на микроклимата в погребите, шахтите и контейнерите;

3. действащите механизми;

4. извършващите се в бойната част (службата) работи и планирания срок за тяхното завършване.

Чл. 756. Дежурният по бойна част (служба) е длъжен:

1. да поддържа установената готовност за поход;
2. да осигурява установената готовност на оръжието и техническите средства на бойната част (службата);
3. да ръководи носенето на службата от специалните наряди на бойната част (службата);
4. да ръководи изпращането от кораба на команди, назначени от бойната част (службата), по служебни работи;
5. да осъществява контрол за изпълнението на разпределението на времето за деня от личния състав на бойната част (службата).

Чл. 757. Дежурният по електромеханична бойна част освен задълженията по чл. 756 е длъжен:

1. да осигурява всекидневния живот на кораба с всички видове енергия и снабдяване (гориво, вода, пара и др.);
2. да осигури изправната работа на всички действащи механизми, системи и устройства;
3. да поддържа постоянна готовност на средствата за борба за живучест на кораба.

Чл. 758. Отговорност за правилната експлоатация на техническите средства от личния състав, носещ специалните наряди, носят командирите на бойни части и началниците на служби.

Чл. 759. (1) Дежурните по бойни части (служби) и дежурните специалисти отговарят за:

1. поддържането и използването на техническите средства и оръжието в съответствие с инструкциите и установените на кораба правила и разписания;
2. провеждането на системни прегледи и проверки за състоянието на поверените им помещения и устройства съгласно специалните инструкции;
3. чистотата и реда в поверените им помещения;
4. точното и своевременно водене на дневниците.

(2) За произшествията и нарушенията на реда на службата в подразделенията дежурният докладва на командира на бойната част (началника на службата) и на дежурния по кораб.

Дежурен по въоръжение

Чл. 760. За дежурен по въоръжение се назначава старшина или матрос от кораба, получил допуск за самостоятелно носене на дежурството. Дежурният по въоръжение е подчинен на дежурния по кораб по въпросите на корабния ред, чистотата на помещенията и противопожарните изисквания. Дежурният по въоръжение се намира неотлъчно на кораба. Дежурният по въоръжение почива с разрешение на дежурния по кораб, от отбой до ставане на личния състав.

Чл. 761. (1) Дежурният по въоръжение отговаря за:

1. проверката на изправността и целостта на вратите, люковете и гърловините на помещенията за съхраняване на боеприпаси;
2. проверката на системите, обезпечаващи пожаробезопасността на помещенията за съхраняване на боеприпаси;
3. отсъствието в помещенията за съхраняване на боеприпаси на странични предмети, прах и запалими материали.

(2) Дежурният по въоръжение е длъжен:

1. да доложи за приемане (сдаване) на дежурството на дежурния по кораб;
2. да обхожда кораба и помещенията за съхраняване на боеприпаси на всеки шест часа в съответствие с утвърдената схема на обхода;
3. да проверява при застъпване в дежурство налягането на въздуха в бутилките на дихателните апарати по кораба и да предоставя писмен отчет на дежурния по живучест;
4. да води дневниците за отчитане на температурата и влажността в помещенията за съхраняване на боеприпаси, като прави записи в тях ежедневно в 0,00 часа и в 12,00 часа;
5. да докладва незабавно на дежурния по кораб за отклонения от нормите на температурата и влажността в помещенията за съхраняване на боеприпаси;
6. да контролира изправността на системите за отчитане на температурата и състоянието на системите, осигуряващи пожаробезопасността на помещенията за съхраняване на боеприпаси;
7. да осигурява и контролира спазването на мерките за безопасност при работа в помещенията за съхраняване на боеприпаси;

8. да контролира влизането на личен състав в помещенията за съхраняване на боеприпаси съгласно установения ред;

9. да води документацията на дежурния по въоръжение.

(3) Запускането на системата за оросяване и наводняване на помещенията за съхраняване на боеприпаси се извършва по заповед на командира на кораба, а в извънслужебно време - по заповед на дежурния по кораб.

(4) При обхождане на помещенията за съхраняване на боеприпаси се проверява:

1. изправността и целостта на вратите и люковете, затварянето и запечатването им;

2. отсъствие на странични предмети;

3. състоянието и подреждането на боеприпасите;

4. положението на крановете за оросяване и наводняване и заключването им.

(5) Забележките по проверката се долагат незабавно на командира на секция "ПВО, РЕБ и използване на оръжието", а в извънслужебно време - на дежурния по кораб. В случай че е невъзможно забележките да се отстранят веднага, командирът на секция "ПВО, РЕБ и използване на оръжието" е длъжен да назначи срок за отстраняването им в допълнително време.

(6) Ключовете за помещенията за съхраняване на боеприпаси се намират в дежурния по въоръжение.

Дежурен механик

Чл. 762. За дежурен механик се назначава старшина или матрос от електромеханичната секция. Дежурният механик е подчинен на дежурния по кораб и носи дежурството в Поста за енергетика и живучест (ПЕЖ)/ Централния пост за управление (ЦПУ, Command and Control System - CCS) по график. Дежурният механик изпълнява задълженията на дежурен по електромеханична бойна част съгласно чл. 756 и 757.

Чл. 763. (1) Дежурният механик отговаря за постоянната готовност и изправното действие на техническите средства, осигуряващи живучестта и всекидневните нужди на кораба. При излизане от строя на технически средства дежурният механик долага на дежурния по кораб, а в работно време - и на командира на електромеханичната секция, превключва на резервни средства и предприема необходимите действия за възстановяване и/или ограничаване на последствията.

(2) Дежурният механик е длъжен:

1. да познава маркировката на вратите, люковете, крановете и тръбопроводите;

2. да намира всички помещения по кораба по наименование и номер и да се ориентира на тъмно в моторните отделения;

3. винаги при напускане на ПЕЖ (ЦПУ/ CCS) да информира дозорния за това къде отива, с какво ще се занимава и какви средства за свързка могат да бъдат използвани за неговото оповестяване;

4. да извършва обходи по кораба по график, определен от дежурния по кораб, но не по-малко от веднъж за светлата и тъмната част от денонощието;

5. да знае предназначението и устройството, както и да умее да стартира, обслужва по време на работа и спира необходимите системи и механизми.

(3) Задължения на дежурния механик в случай на пожар или нахлуване на вода:

1. дежурният механик е длъжен до две минути след подаването на сигнала за авария да се яви в ПЕЖ (ЦПУ/CCS);

2. след явяването си в ПЕЖ (ЦПУ/CCS) дежурният механик приема функциите на офицер по борба за живучест (Damage Control officer - DC officer) и посредством средствата за свързка на кораба ръководи борбата за живучест, води планшета за живучест и подпомага дежурния по кораб;

3. при всяка авария дежурният механик определя зоната за събиране на аварийната партия, пътя за атака, канала за свързка с радиостанция, границите за ограничаване на дима (водата), приоритетите при охлаждане на преградите, като се ръководи от специфичните за кораба документи по борба за живучест.

Дежурен електротехник

Чл. 764. За дежурен електротехник се назначава старшина или матрос от електромеханичната или инженерната секция. Дежурният електротехник е подчинен на дежурния по кораб и носи дежурството на кораба и в ПЕЖ (ЦПУ/CCS) по график. Дежурният електротехник изпълнява задълженията на дежурен по електромеханична бойна част съгласно чл. 756 и 757.

Чл. 765. (1) Дежурният електротехник отговаря за постоянната готовност и изправното действие на техническите средства, осигуряващи живучестта и всекидневните нужди на кораба. При излизане от строя на технически средства дежурният електротехник долага на дежурния по кораб, а в работно време - и на командира на електромеханичната секция, превключва на резервни средства и предприема необходимите действия за възстановяване и/или ограничаване на последствията.

(2) Дежурният електротехник е длъжен:

1. да познава маркировката на вратите, люковете, крановете и тръбопроводите;

2. да намира всички помещения на кораба по наименование и номер и да се ориентира на тъмно в моторните отделения;

3. да информира при напускане на ПЕЖ (ЦПУ/ССС) дозорния за това къде отива, с какво ще се занимава и какви средства за свързка могат да бъдат използвани за неговото оповестяване;

4. да извършва обходи по кораба по график, определен от дежурния по кораб, но не по-малко от веднъж за светлата и тъмната част от денонощието;

5. да знае предназначението на различните видове захранвания;

6. да умее да запуска и синхронизира генераторите и да подава захранване към корабната електрическа мрежа;

7. да умее да подава основно или алтернативно захранване на главните консуматори на кораба;

8. да умее да възстановява различните видове захранвания на кораба след аварийно спиране на захранването;

9. да включва и изключва всички видове осветления и сигнализации.

(3) Задължения на дежурния електротехник в случай на пожар или нахлуване на вода:

1. дежурният електротехник е длъжен до две минути след подаването на сигнала за авария да се яви в ПЕЖ (ЦПУ/ССС);

2. след явяването си в ПЕЖ (ЦПУ/ССС) дежурният електротехник се консултира с дежурния механик и започва изпълнението на процедури за изключване на захранванията към авариралото помещение;

3. след изпълнението на процедурите дежурният електротехник се явява в ПЕЖ (ЦПУ/ ССС), докладва за изпълнението и подпомага дежурния механик в борбата за живучест.

Дежурен боцман

Чл. 766. На надводните кораби I и II ранг за дежурен боцман се назначава един от старшините или най-подготвените матроси от боцманската команда. Той отговаря за изпълнение на правилата на морската практика и спазването на мерките за безопасност при провеждане на работи на горната палуба, правилното поддържане на швартовите, котвените вериги и техните крепители. Дежурният боцман е подчинен на вахтения офицер, а там, където няма такъв - на дежурния по кораб.

Чл. 767. Дежурният боцман е длъжен:

1. да следи за спазването от старшините и матросите на реда, чистотата и корабните правила на горната палуба;

2. да ръководи товаренето и разтоварването на товари на и от кораба с помощта на товароподемните средства (корабни и брегови);

3. да ръководи поставянето на белевите леери и правилното простиране на тях на бельото и чохлите в определеното за това време;

4. да ръководи спускането и вдигането на катерите и лодките;

5. да ръководи действията на вахтените на швартови при подхождане на кораба и отхождане от него на съдове и плавателни средства; да има подготвени хвъргала, кранци, щормтрапове и др.;

6. да оглежда подхождащите към кораба плаващи средства и да ги спира, ако представляват опасност за кораба в пожарно и в друго отношение;

7. да докладва незабавно на вахтения офицер (дежурния по кораб) за всички инциденти, за забелязаните неизправности и нарушенията на корабните правила на горната палуба.

Чл. 768. Когато корабът е на ход, дежурният боцман проверява закрепването на предметите по походно и следи вътрешните помещения на кораба да не се заливат с вода през вратите и люковете, разположени на горната палуба.

Чл. 769. При стоянка на кораба в лед дежурният боцман наблюдава за реда и чистотата на леда около кораба и за ограждането на пукнатините. При стоянка на кораба на док следи за изправността на леерното ограждение на кораба, надстройките, палубите, сходните от дока към кораба и работните скелета.

Старшина на дежурния катер (лодка)

Чл. 770. На надводните кораби I и II ранг при необходимост за денонощието се назначават дежурни катери (лодки) от числото на щатните плаващи средства с обслужващ ги личен състав, като за лодката се назначава команда.

Чл. 771. Старшината на дежурния катер (лодка) е длъжен:

1. да знае разписанието на рейсовете на дежурните катери (лодки) и към назначеното време да бъде готов за подхождане към трапа;

2. да отхожда от трапа или от кея точно в установеното по разписанието време, като иска за това разрешение от старшия от присъстващите, например: "Господин капитан-лейтенант, времето изтече."; отговорността за задържането на катера (лодката) след доклада е на лицето, което е задържало катера (лодката);

3. да доложи при претоварване на катера (лодката) с товари или пасажери на старшия от присъстващите на катера (лодката) лица от корабния състав, а при отблъскване от кораба - на вахтения офицер;

4. да контролира за наличието на щатното имущество на катера (лодката);

5. да подава команда "Мирно!" и да отдава чест при качването на катера (лодката) и слизането от него на офицери, адмирали и генерали.

Чл. 772. Личният състав на дежурния катер (лодка) по тревога заема своите места съгласно разписанието само с разрешение на вахтения офицер (дежурния по кораб).

Дежурен по камбуз (столова)

Чл. 773. (1) За дежурен по камбуз се назначава старшина, който се подчинява на дежурния по кораб (на ход - на помощник-дежурния по кораб).

(2) Дежурният по камбуз отговаря за правилното получаване на продуктите от складовете за продукти, пълното им поставяне в казана, своевременното раздаване на храната по установените норми, за поддържането на ред в камбуза и столовата. На него се подчинява целият денонощен наряд, назначен на работа в камбуза, в столовата, хлебопекарната, в миячната на съдове, и коковете.

Чл. 774. Дежурният по камбуз изпълнява указанията на началниците на службата за снабдяване и на медицинската служба, които се отнасят до приготвяне на храната, поддържането на чистотата и реда в камбуза и столовата.

Чл. 775. (1) Преди застъпване в денонощен наряд дежурният по камбуз проверява състава на наряда и в определеното време го представя за медицински преглед.

(2) За сдаване и приемане на дежурството старият и новият дежурен по камбуз докладват на помощник-командира на кораба (помощник-командира на кораба по снабдяване) и на дежурния по кораб.

Чл. 776. Дежурният по камбуз е длъжен:

1. да знае броя на хората, които са на доволствие;

2. да присъства при получаването на продуктите от складовете, да следи всички продукти да се дават точно по тегло и да са доброкачествени (при необходимост да извиква лекаря);

3. да следи за обработката на продуктите, а така също месото и рибата да се обработват само от коковете;

4. да присъства при слагането на продуктите в казана и да наблюдава всичко, което се полага по разкладка, да бъде сложено в казана точно по тегло;

5. да присъства при разпределянето на месото и рибата на порции, да проверява тяхното тегло, да контролира правилните записвания на кока инструктор (старши кок) в книгата за контрола на качеството на приготвяната храна;

6. да не допуска до работа в камбуза и в столовата матроси, които не са преминали през медицински преглед, и да следи по време на работа да се спазват санитарно-хигиенните изисквания;

7. да разпределя работата между матросите, назначени за работа в столовата;

8. да поддържа реда в столовата по време на храненето; да не допуска в столовата матроси и старшини неопрятни, мръсни, с шапки, шинели, шуби и специално облекло;

9. да следи за своевременното сервиране и почистване на масите, за поддържането на чистота и ред в столовата, в камбуза и миячната през целия ден;

10. да следи за своевременното и правилно раздаване на храната и за точното спазване на реда при раздаване на храната на подразделенията (баките);

11. да организира своевременното почистване на отпадъците след обработката на продуктите, изнасянето на отпадъците на установеното място, а така също за качественото измиване на съдовете (изваряването им); да не разрешава да се изнасят храна и съдове от столовата и камбуза;

12. да не допуска странични лица в столовата и в камбуза;

13. да осигури спазването на правилата за експлоатация на електрооборудването в камбуза и правилата за пожарната безопасност;

14. да докладва за всички нередности на дежурния по кораб или неговия помощник;

15. при посещение на камбуза или на столовата от преки началници от помощник-командира на кораба по снабдяването и по-старши, а така също на дежурния по кораб и неговия помощник да им се представя, например: "Господин капитан II ранг, дежурен по камбуз главен старшина Янков."

Чл. 777. При дежурния по камбуз (столова) се съхранява следната документация:

1. инструкции за дежурния по камбуз (столова), старшия кок, лицето, което реже хляба, работниците по столова, по измиване на съдовете и по хлебопекарна;

2. инструкции в случаи на тревога и по мерките за пожарна безопасност;

3. разпределението на времето за деня, график за реда на храненето на подразделенията, денонощния наряд и разхода;

4. книга за приемане и сдаване на дежурството;
5. опис на имуществото и облеклото, които се намират в камбуза и столовата;
6. норми за приготвяната храна и за отпадъците при обработка на продуктите;
7. таблица за продължителността на варенето на продуктите;
8. норми за даването на хляб, масло и захар;
9. книга за контрола на качеството на приготвената храна;
10. книга за промените в менюто;
11. меню-разкладка;
12. списък на лицата, имащи право да посещават камбуза.

Чл. 778. Дежурният по камбуз (столова) по тревога заема своето място съгласно разписанието само след смяната му от назначено лице.

Дозорен по погребни

Чл. 779. За дозорни по погребни с боеприпаси се назначават най-опитните и дисциплинирани старшини и матроси от ракетно-артилерийската (артилерийската), минно-торпедната бойна част, положили изпит и допуснати до изпълнение на задълженията на дозорните. Дозорните по погребни се подчиняват на дежурния по кораб. През време на дежурството те се намират в определеното за тях помещение.

Чл. 780. (1) Дозорните по погребни отговарят за:

1. изправността и здравината на вратите, люковете, гърловините и затварящите устройства на командните пунктове на своите бойни части, оръдия, погребни и складове с боеприпаси и оръжие; те са длъжни на не повече от два часа да обхождат указаните помещения;

2. отсъствието в погребите и в другите водещи им се помещения на странични предмети, особено пакли и други лесно запалими материали;

3. своевременното вентилиране на погребите и помещенията с боеприпаси съгласно разписанието; пускането на вентилацията на погребите във време, непредвидено от разписанието, се извършва със знанието на дежурния по електромеханичната бойна част и дежурния по кораб.

(2) Дозорните по погребни са длъжни постоянно да контролират изправността на температурно-алармената сигнализация, температурата и влажността в погребите, да водят дневника за измерването на температурата и влажността в погребите. Те са длъжни

незабавно да доложат на дежурния по бойна част за отклоненията на температурата и влажността от нормите.

Дозорен по живучест

Чл. 781. За дозорни по живучест се назначават старшини и матроси не по-малко от двама души за денонощие в зависимост от ранга и особеностите на кораба. Дозорният по живучест осъществява контрол по спазването на мерките за пожарната безопасност и осигурява непроницаемостта на корпуса на кораба. Той е подчинен на помощник-дежурния по кораб. На корабите III и IV ранг и на подводниците задълженията на дозорните се изпълняват от длъжностните лица от специалното дежурство и вахта.

Чл. 782. (1) Дозорният по живучест е длъжен:

1. да знае в необходимия обем устройството на кораба, мерките за поддържане непроницаемостта на корпуса на кораба и мерките за пожарна безопасност, разположението на средствата за гасене на пожар и правилата за използването им; местата, опасни от възникване на пожар и нахлуване на задбордна вода във вътрешните помещения; реда за работа при използване на открит огън; организацията на дежурната служба на кораба; средствата за вътрешнокорабна свързка и реда за тяхното ползване;

2. да обхожда кораба от 21,00 до 7,00 часа не по-рядко от един път на всеки два часа, а в останалото време - на всеки четири часа, по маршрути, утвърдени от командира на кораба;

3. да проверява положението на вратите, люковете, гърловините на външните вентилационни закрития и илюминаторите съгласно тяхната маркировка и заповедите на дежурния по кораб;

4. да проверява готовността на отдраените люкове, гърловини, външни вентилационни закрития и илюминатори за незабавно задрайване;

5. да следи изпълнението от личния състав на мероприятията за предотвратяване наводняването на отсеците (помещенията) и мерките за пожарна безопасност;

6. да проверява състоянието на отсеците, помещенията, трюмовете и преградите;

7. да записва в специален дневник всички забележки по дежурството.

(2) Дозорният по живучест при тревога, без да се сменя, заема своето място съгласно разписанието.

Чл. 783. (1) При откриване на нарушения на мерките за предотвратяване на наводняване на отсеците (помещенията) и пожарната безопасност дозорният изисква от завеждащия на отсека (помещението) да отстрани недостатъците и докладва за това на помощник-дежурния (дежурния) по кораб.

(2) При нахлуване на вода в отсеците (помещенията) на кораба или при възникване на пожар, появяване на дим, миризма на изгоряло дозорният незабавно лично или чрез най-близките до мястото лица от дежурната служба по кораб докладва на помощник-дежурния по кораб (на дежурния по кораб) и оставайки на мястото, взема мерки за ликвидиране на аварията или пожара.

Чл. 784. При провеждане на кораба на работи, свързани с нарушаване непроницаемостта на корпуса или с използване на открит огън, дозорният проверява изпълнението от личния състав на мерките за запазване живучестта в даденото и в съседното помещение, наличието на мястото за работа на вахтени, аварийно имущество, инструменти и средства за гасене на пожар. След завършването на тези работи дозорният оглежда помещенията и в продължение на следващите 12 часа води за тях специално наблюдение.

Дежурен тръбач

Чл. 785. Дежурният тръбач се подчинява на вахтения офицер (дежурния по кораб). Той е длъжен да се намира в помещението или на горната палуба близо до помещението на дежурния по кораб и да подава сигнали по заповед на вахтения офицер (дежурния по кораб). При посрещане и изпращане на началници дежурният тръбач заема място съгласно приложение № 6.

Дневален по помещения (кубрик)

Чл. 786. Дневален по помещение се назначава от матросите, живеещи в даденото помещение (кубрик). Той отговаря за изправното състояние на електрооборудването, на системите, които се намират в помещението, за опазването на имуществото и личните вещи на матросите и старшините. Дневалният носи отговорност за спазване на правилата за безопасност на кораба (казармата) в района за носене на службата. Дневалният по помещение се подчинява на помощник-дежурния по кораб (дежурния по команда).

Чл. 787. В зависимост от условията на службата дневалните се назначават за едно денонощие в две или три смени.

Чл. 788. (1) Дневалният по помещение е длъжен:

1. да изпълнява всички указания на старшия по помещение, отнасящи се до носенето на службата и реда в помещението (кубрика);
2. да не се отлъчва от помещението без разрешение на помощник-дежурния по кораб (дежурния по команда);
3. да следи за чистотата и реда в помещенията и да изисква тяхното спазване от личния състав;
4. да следи за спазването от матросите на обявената форма на облеклото и изпълнението от тях на корабните правила;

5. да забранява изхвърлянето на каквото и да е през илюминаторите;
 6. да не позволява на военнослужещите да се намират в помещението в работно време; да спят или да лежат лица, които нямат за това разрешение;
 7. да докладва незабавно на помощник-дежурния по кораб за всички инциденти, забелязани неизправности и нарушения на правилата за пожарна безопасност;
 8. да повтаря всички команди, предавани от дежурно-вахтената служба, да изисква своевременно изпълнение на командите;
 9. да спазва правилата за използване на дежурното осветление;
 10. да подава команда "Мирно!" и да се представя при идването в помещението на преки началници от командира на бойната част и по-старши и дежурния по кораб;
 11. да не разрешава да се изнасят от помещенията имущество и вещи без разрешение на старшия по помещение;
 12. да следи за своевременното (по сигнали или заповеди) задрайване на непроницаемите врати, люкове, гърловини, вентилационни гъби и илюминатори с техните затъмнители.
- (2) При необходимост да се отлъчи от помещението дневалният с разрешение на помощник-дежурния по кораб (дежурния по команда) се сменят с един от подвахтената смяна. По тревога след излизането на целия личен състав от помещението дневалният, без да се сменя, заема своето място съгласно разписанието.

Глава XX ВАХТА

Раздел I Общи положения

Чл. 789. Вахтата е особен вид дежурство на корабите от Военноморските сили. Тя се назначава, когато се изискват непрекъсната бдителност и неотлъчно пребиваване на поста.

Чл. 790. В състава на корабната вахта влизат:

1. вахтен офицер (старшина);
2. вахтен механик;
3. вахтен рулеви и шурмански електротехници;

4. вахтени на дежурните огневи и технически средства, средствата за наблюдение и свързка и всички други действащи механизми;

5. долната вахта на подводницата включва трюмен машинист, електротехник, моторист, вахтените в отсеците и бойните постове на подводницата;

6. въоръжен вахтен на трапа (сходнята);

7. разсилен.

Чл. 791. (1) Непосредственото ръководство на корабната вахта се възлага на вахтения офицер.

(2) Специалните вахти в бойните части и службите или секторите и секциите се носят под ръководството на командирите на бойни части или сектори и секции и началниците на служби, с изключение на вахти, указани в чл. 802, ал. 3, т. 1, ръководството на които се осъществява от вахтения офицер.

Чл. 792. (1) На море личният състав се назначава на вахта за денонощие и я носи в две или три смени.

(2) Когато корабът се намира в незабавна готовност за поход, вахтената и дежурната служба се носят по походно.

(3) Сменилият се личен състав е подвахтен; в случай на необходимост той се привлича за временно усиляване на вахтата или за временна смяна на отделни вахтени.

Чл. 793. (1) Нормалната продължителност на вахтата е 4 часа.

(2) В зависимост от обстановката със заповед на командира на кораба продължителността на вахтата на отделни постове може да бъде променена.

Чл. 794. Вахтените при действащите механизми, системи и на специалните постове отговарят за:

1. правилната им експлоатация и използване;

2. точното спазване на установените на кораба разписания за работа на поверените им средства;

3. състоянието на служебните помещения, в които са разположени обслужваните от тях механизми.

Чл. 795. (1) За охраната на корабите и имуществото се поставят въоръжени вахтени.

(2) Постовите на въоръжените вахтени обикновено се поставят до траповете

(сходните), на кея (пирса), на батопорта (при стоянка в док) и на леда до кораба (през зимата).

(3) Броят на постове и техните особени задължения се определят от командира на кораба.

Чл. 796. На корабите в разпореждане на дежурния по кораб и вахтения офицер се назначават разсилни. На флагманските кораби могат да се назначават разсилни и в разпореждане на командира на дивизиона, на началника на щаба или на техните заместници.

Раздел II

Смяна на вахтата

Чл. 797. Когато корабът е на ход, 15 минути преди застъпването на поредната смяна на вахта, вахтеният офицер, а при стоянка на котва (швартови, бочка) дежурният по кораб, ако не е назначен вахтен офицер, подава командата "Поредната смяна, пригответи се за вахта. Форма на облеклото, за горната вахта"!

Чл. 798. (1) На дневалния по помещение (вахтения на отсека) трябва да бъде известно местонахождението на матросите и старшините от застъпващата смяна, за да ги събужда нощно време без шум.

(2) В тези случаи, когато личният състав спи на горната палуба, застъпващият на вахта матрос (старшина) е длъжен да оповести командира на вахтения пост за своето местонахождение и за времето за застъпване на вахта.

Чл. 799. Вахтеният офицер (дежурният по кораб) 10 минути преди смяната на вахтата подава команда "Поредната смяна, строй се за развод!". По тази команда застъпващите на вахта се строят на установените места за развод. Застъпващият вахтен офицер 5 минути преди смяната на вахтата командва "Мирно, започни развод!" и започва развода на корабната вахта. Едновременно вахтеният механик (дежурният по електромеханична бойна част) извършва развод на специалната вахта на електромеханичната бойна част.

Чл. 800. (1) Редът за развода на смените на вахтата при стоянка и на ход на кораба е следният: проверява се наличието на личния състав, застъпващ на вахта, и знае ли той своите задължения; след получаване на доклад от вахтения механик (дежурния по електромеханична бойна част) за резултатите от проверката вахтеният офицер (дежурният по кораб) подава командата "По местата си!". По тази команда личният състав заема своите места на постове за смяна и приема задълженията си съгласно чл. 712.

(2) След получаване на доклади от командирите на вахтените постове и вахтения механик (дежурния по електромеханичната бойна част) за застъпването на поредната смяна вахтеният офицер подава командата: "Подвахтените, свободни от места!". По тази команда сменилият се личен състав напуска своите постове и новата вахта влиза в изпълнение на своите задължения.

Раздел III

Права и задължения на лицата от вахтената служба

Вахтен офицер

Чл. 801. Вахтеният офицер ръководи корабната вахтена служба. Личният състав на кораба, освен лицата, на които е подчинен, е длъжен да изпълнява всички разпореждания на вахтения офицер.

Чл. 802. (1) Вахтеният офицер се назначава от офицерите, които със заповед на командира на кораба са допуснати до самостоятелно носене на ходова (котвена) вахта. Вахтеният офицер отговаря за поддържане на заповяданата готовност на кораба, за външната безопасност на кораба и за правилното носене на корабната вахтена служба от личния състав.

(2) Вахтеният офицер на ход на кораба се подчинява на командира на кораба или на старши помощник-командира, когато той замества командира на кораба и се намира на ГКП. При стоянка на кораба на котва (бочка, швартови) вахтеният офицер се подчинява на старши помощник-командира на кораба.

(3) Никой освен лицата по ал. 2 и техните преки началници няма право да се намесва в разпорежданията на вахтения офицер.

(4) На вахтения офицер са подчинени:

1. личният състав на командните пунктове и бойните постове, които се намират в бойна готовност - по въпросите на управлението на кораба, наблюдението и използването на оръжието;

2. нарядът на корабната вахта и нарядът на корабното дежурство.

Чл. 803. Вахтеният офицер е длъжен:

1. да се ръководи при изпълнение на своите служебни задължения от корабните разписания и другите документи, определящи бойната и всекидневната дейност на кораба;

2. да поддържа заповяданото състояние и степен на бойна готовност и готовност на кораба за поход;

3. да обръща особено внимание на бдителността при носене на службата от вахтените постове за зрително и техническо наблюдение;

4. да знае района за плаване и да умее да използва техническите средства за корабоводене за определяне на мястото на кораба (подводницата) и изчисляване на изминатия път;

5. да следи за външната безопасност на кораба и да взема мерки за предотвратяване на аварии, а на подводницата да следи за процентното съдържание на водород в акумулаторните ями и във всички отсеци;

6. да знае състоянието на техническите и зрителните средства за свързка и наблюдение на кораба, да умее да ги използва, правилно да използва опознавателните сигнали;

7. да обявява тревоги по заповед на командира на кораба или на лицата, които го заместват, а в тяхно отсъствие и в случаи, нетърпящи отлагане - самостоятелно;

8. да умее да използва оръжието за самоотбрана на кораба при внезапно нападение;

9. да следи за изправното действие на механизмите и устройствата, които се намират на горната палуба;

10. да знае наличните запаси на кораба;

11. да знае мерките, които се вземат при влошаване на времето, плаване в мъгла, теснини и сложни метеорологични условия;

12. да следи за постоянната готовност на дежурните спасителни средства;

13. да подава команди и сигнали в съответствие с разпределението на времето за деня и да контролира тяхното изпълнение;

14. да приветства пристигащите на кораба длъжностни лица, а така също срещнатите и преминаващите кораби;

15. да води вахтения дневник през време на вахтата, а при сдаване на вахтата да подписва направените от него записи.

Чл. 804. Вахтеният офицер е длъжен да организира борбата за живучест на кораба. В случаи на взрив, пожар, наводняване на отсек (помещение), голямо нахлуване на пара, скъсване на тръбопроводи за въздух високо налягане или от хидравликата, заклинване на хоризонталните рули, поява на опасна концентрация на газове или вредни вещества незабавно да обявява аварийна тревога и да ръководи борбата за живучест на кораба до пристигането на главния команден пункт на командира на кораба или на лицата, които го заместват.

Чл. 805. При всеки неочакван случай или обстоятелство, когато у вахтения офицер възникват съмнения или има нужда от помощ или от присъствието на командира на кораба (помощник-командира на кораба), той е длъжен както през деня, така и през нощта незабавно да го извика. Формата на обръщението е следната: "Моля, командирът да се яви!". В крайни, нетърпящи отлагане случаи вахтеният офицер е длъжен да действа самостоятелно, като уведоми за това колкото се може по-скоро командира на кораба и

другите лица в зависимост от обстановката.

Чл. 806. На вахтения офицер се забранява да отвлича вниманието си с каквито и да е странични занимания, които нямат отношение към неговите задължения.

Чл. 807. Вахтеният офицер е длъжен да има бинокъл, секундомер, свирка, мегафон, бележник, молив и химикал.

Чл. 808. При тревога вахтеният офицер предава своите задължения на старши помощник-командира на кораба или на специално назначено лице и заема мястото си съгласно разписанието.

Чл. 809. (1) Вахтеният офицер при застъпването на вахта е длъжен да приеме сведения, отнасящи се до:

1. заповяданата готовност на кораба за поход, готовността на дежурните технически средства и оръжието;
2. мястото на кораба (по брегови ориентири и по картата);
3. фактическата и очакваната хидрометеорологична обстановка;
4. опознавателните сигнали и времето на тяхната смяна, действащите режими за използване на радиотехническите средства;
5. действащите механизми;
6. състоянието и режима на работата на техническите средства за наблюдение;
7. местонахождението на командира на кораба, на старши помощник-командира на кораба, на командира на дивизиона и на началника на щаба на дивизиона;
8. заповедите и разпорежданията, отдадени през време на предишната вахтата от командира на кораба или командира на дивизиона;
9. занятията, ученията и работите, провеждани на кораба;
10. състоянието и режима на работа на главната енергетична установка, батерийната и корабната вентилация и времето на последното вентилиране на акумулаторната батерия;
11. отсъстващите лица от екипажа и наличието на странични лица на кораба;
12. отсъстващите и намиращите се до борда катери и лодки;
13. диспозициите на корабите, стоящи на рейда, и местонахождението на старшият началник.

(2) Вахтеният офицер на подводницата при застъпването на вахта е длъжен освен посочените сведения в ал. 1 да приеме сведения, отнасящи се до:

1. диферентовката на подводницата и готовността ѝ за потапяне;
2. дължината на котвената верига на клюза (подадените към бочката или към кея швартови);
3. готовността на втората котва за отдаване;
4. дълбочината, характера на грунта и течението.

Чл. 810. Вахтеният офицер е непосредствен помощник на командира на кораба по въпросите на маневрирането, използването на оръжието, отклонението от атаки.

Чл. 811. На ход вахтеният офицер е длъжен:

1. да следи за точното удържане на заповядания курс, скоростта и мястото на кораба в ордера, дълбочината, режима и хода на движението на подводницата;
2. да следи за воденето на прокладката на кораба и периодично да определя неговото място;
3. да ръководи работата на БИП по осигуряване безопасността на плаването;
4. да следи за изменението на пеленга при среща с кораби и да предлага на командира начин на маневриране за разминаване на безопасно разстояние;
5. да следи за изправността на ходовите светлини, а при плаване без светлини - за пълното затъмнение на кораба;
6. да взема мерки за прекратяване на дименето и искренето през димоотводните тръби;
7. да следи за положението на подемно-спускателните устройства и възможността за тяхното използване в зависимост от дълбочината на района, вълнението и скоростта на хода на кораба;
8. да ръководи вдигането, спускането и подаването на сигналите при изменение на курса, скоростта, при маневриране на кораба, а така също при влошаване на видимостта;
9. да докладва на командира на кораба (старши помощник-командира) за всичко открито, което може да повлияе на безопасността на плаването или на изпълнението на поставената задача, както и за изменението на обстановката и условията на плаването;
10. да информира шурмана (БИП, СКП) за началото и края на поворота за лягане на нов курс, измененията на режима за управление на рулите, скоростта, началото и края на

изменение на дълбочината на потапяне на подводницата, получените заповеди, свързани с изменението на маршрута, мястото в строя (ордера), появяването и закриването на бреговите ориентири и средствата за навигационно оборудване, резките изменения на хидрометеорологичната обстановка, вдигането и спускането на задбордните устройства и за други действия;

11. да получава от щурмана справочни данни, необходими за изпълнението на задълженията си; доклади за времето на лягане на новия курс, 5 минути, 1 минута и в разчетния момент за началото за поворот на нов курс; продължителност на лежането на новия курс;

12. да контролира изправната работа и превключването на размагнитващото устройство;

13. да предупреждава командира на електромеханичната бойна част половин час преди пристигането на кораба в определеното място (плаваща база, котвена стоянка, теснина и т.н.), а така също и в други случаи, когато той намери за необходимо.

Чл. 812. (1) Командирът на кораба заповядва курса и скоростта на кораба, а на подводницата и дълбочината на плаването - чрез вахтения офицер.

(2) Вахтеният офицер има право без разрешение от командира на кораба да измени курса и скоростта на кораба (на подводницата и на дълбочина) само в случаите, когато корабът е застрашен, включително за избягване на сблъскване с друг кораб, при внезапно откриване на навигационна опасност, за отклонение от внезапна атака на противника, а така също за спасяване на паднал зад борда човек.

(3) В случаите по ал. 2 вахтеният офицер е длъжен незабавно да доложи на командира на кораба за взетите мерки.

Чл. 813. На подводницата при движение в подводно положение вахтеният офицер е длъжен:

1. да води кръгово наблюдение с перископа за морето и въздуха при движение на подводницата на перископна дълбочина;

2. да следи за диферента, плавучестта и дълбочината на потапяне на подводницата и при необходимост да я поддиферентова периодично с разрешение на командира на подводницата, да измерва с ехолота дълбочината под кила, като я сверява с дълбочината на картата;

3. да следи за режима на работата на главната енергетична установка, плътността на електролита и напрежението на акумулаторната батерия, процентното съдържание на водорода в акумулаторните ями и във всички отсеци на подводницата, за което да докладва на командира на подводницата;

4. да следи за изменението на хидрологичните условия в района на плаването;

5. да следи за използването на средствата за регенерация, състава на газо-въздушната среда и своевременното разместване на въздуха;

6. да осъществява контрол за вдигането и спускането на подвижните устройства и за състоянието на задбордната арматура в зависимост от дълбочината на потапяне;

7. да регулира преминаването на личния състав от отсек в отсек и да следи за реда и тишината в тях.

Чл. 814. (1) На ход вахтеният офицер е длъжен неотлъчно да се намира на ходовия мостик (в централния пост).

(2) Смяната на вахтените офицери, в това число смяната им за кратко време, става само с разрешение на командира на кораба (старши помощник-командира).

Чл. 815. (1) Освен сведенията по чл. 809 на ход вахтеният офицер е длъжен при застъпване на вахта да приеме сведения, отнасящи се до:

1. мястото на кораба (последното обсервовано и счислимо), курса (по основните и резервните средства за показване на курса), назначения ход, времето на неговото предстоящо изменение, характера на строя или номера на ордера и мястото на кораба в строя, елементите на дрейфа и сноса от течението, отчитаните поправки на курсоуказателите и измерителите на скоростта;

2. обстановката в района на плаването (средства за навигационно оборудване, дълбочини и навигационни опасности, кораби (съдове), намиращи се във видимост, и условията за разминаване с тях и данни от бреговото техническо наблюдение);

3. машините и устройствата, с които се осъществяват движението на кораба и управлението му;

4. готовността на оръжието, дежурните сили и средства.

(2) Вахтеният офицер при застъпване на вахта е длъжен лично да определи мястото на кораба, да провери курса, скоростта и мястото му в ордера, да измери дълбочината с ехолота, да изучи обстановката по маршрута на плаването за времето на предстоящата вахта.

(3) На подводниците вахтеният офицер при застъпване на вахта освен задълженията по ал. 2 е длъжен да събере сведения, отнасящи се за дълбочината на потапянето, режима на движение, как се управлява подводницата с хоризонталните рули, далечината на видимост с перископа, хидрологичните данни и времето на последното им определяне, газовия състав на въздуха, състоянието на специалните прибори и средствата за регенерация на въздуха, положението на подводницата, състоянието на цистерните за бързо потапяне, състоянието на батерийната и корабната вентилация и реда за допускане на личния състав на мостика.

Чл. 816. На стоянка (швартови) вахтеният офицер е длъжен:

1. да докладва на командира на кораба (старши помощник-командира) и на дежурния по кораб за всички влизачи в рейда и излизачи от рейда кораби и съдове, за всичко открито, което може да повлияе на безопасността на кораба;

2. да следи за правилното използване на корабните катери и лодки, да ръководи изпращането и посрещането им, да ръководи натоварването на хората в тях и да не допуска претоварването им;

3. да проверява изпълнението на рейдовите и пристанищните правила от личния състав на кораба и от минаващите катери и лодки;

4. да взема мерки за осигуряване безопасността на стоянката и движението на катерите и лодките около борда на кораба;

5. да взема мерки за оказване помощ на лодките, търпящи бедствие, а така също за спасяване на хората, паднали зад борда;

6. да изисква от личния състав да спазва корабните правила, установената форма на облеклото, реда и чистотата на горната палуба и около бордовете на кораба;

7. да ръководи вдигането и спускането на военноморския флаг, включването и изключването на котвените светлини, вдигането и подаването на сигнали съгласно МППСМ-72;

8. да изпраща на старши помощник-командира на кораба половин час преди вдигането на флага сутрешния доклад (по форма, определена в приложение № 8);

9. да контролира за своевременното биене на склянките.

Чл. 817. (1) Вахтеният офицер води наблюдение за котвената верига и за отдадената част от нея, която винаги трябва да съответства на условията на стоянката и състоянието на времето, за швартовите и за готовността на втората котва за отдаване.

(2) При усилване на вятъра вахтеният офицер води графика за силата на вятъра и изисква да му се докладват замерите на вятъра на всеки час или на 30 минути, като се съобразява с обстановката. Взема мерки за вдигане на катерите и лодките или ги изпраща на защитено място и докладва за това на командира на кораба или на неговия старши помощник.

(3) Вахтеният офицер е длъжен с особено внимание да следи за дрейфа на кораба, като използва за това личните определения на мястото на кораба, контролните пеленги, дистанциите до бреговете ориентири и спуснатата зад борда тежест. При откриване дрейф на кораба незабавно докладва на командира на кораба.

Чл. 818. Вахтеният офицер отговаря за своевременната подготовка на кораба за приемане на борда на спомагателни снабдителни кораби, включително за обирането на траповете, лодките, завалянето на лодбалките, крановете, за бързото поемане на швартовите и за организиране приемането на запасите при минимален престой до борда на кораба.

Чл. 819. Преди даване на пробни обороти на машините вахтеният офицер взема необходимите мерки за предпазване на лодките (катерите) и възетата зад кърмата, установява наблюдение за швартовите и котвената верига. Със знанието на старши помощник-командира на кораба, като се убеди в готовността на машинния телеграф, той дава разрешение за пробни обороти на машините.

Чл. 820. При лошо време, при стоянка на кораба, когато главните машини поддържат готовност за незабавно даване на ход, по време на превъртането на главните машини и в други случаи, когато е необходимо да осъществява лично наблюдение за околната обстановка (на подводниците), вахтеният офицер е длъжен да се намира на ходовия мостик.

Чл. 821. Вахтеният офицер контролира слизането от кораба и завръщането на личния състав, снемането и товаренето на всякакви предмети на кораба.

Чл. 822. При посрещане на катери (лодки) със старшини и матроси вахтеният офицер остава на горната площадка на трапа до слизането от катера (лодката) на последния дошъл с него човек.

Чл. 823. (1) При изпращане на личен състав от кораба вахтеният офицер не допуска натрупването на хора до траповете (сходните). Заминаващите на брега старшини и матроси се строят до началото на качването.

(2) С подхождането на катера (лодката) към трапа вахтеният офицер организира качването най-напред на матросите и старшините, а след това на офицерите, като не допуска пренатоварване на катера.

(3) При качването на личния състав на катера (лодката) и до отблъскването му от борда (трапа) вахтеният офицер на кораба се намира на горната площадка на трапа, а на подводницата - на мостика. В този случай той извиква на трапа подсменния рулеви сигналчик (боцмана).

Чл. 824. (1) На корабите I ранг може да се назначава помощник на вахтения офицер.

(2) Помощникът на вахтения офицер е длъжен да знае всичко, което се отнася към задълженията на вахтения офицер, и да бъде готов да го замести в случай на необходимост.

Вахтен в централния пост на подводницата

Чл. 825. Вахтата в централния пост на подводниците се носи от вахтените на долната

вахта посменно. Редът за носенето на вахтата се определя от дежурния по подводница. Застъпването на пост и смяната от поста се извършват в присъствието на дежурния по подводница или на неговия помощник.

Чл. 826. Преди застъпването на пост поредният вахтен обхожда подводницата и проверява:

1. за отсъствието на крен, диферент и налягане в цистерните за главен и спомагателен баласт;
2. има ли в отсеците миризма на изгоряло;
3. има ли в отсеците открити задбордни отвори и нахлуване на вода в отсеците;
4. затворени ли са електрическите прибори, разпределителните щитове и кутии;
5. сухи и осветени ли са акумулаторните ями, трюмовете и вътрешните ограждения;
6. наличието на налягане на въздушната, пожарната магистрала и хидравличната система;
7. правилната подготовка на системите за вентилация на акумулаторната батерия в назначения режим, отварянето на клинкетите, водещи от тази система към акумулаторната батерия и кондензаторите на приточните тръби на акумулаторните ями;
8. нормалното действие на парното отопление през зимата, целостта на катинарите, пломбите и печатите на срастените за охрана помещения и механизми.

Чл. 827. След приемането на вахтата вахтеният в централния пост (носовите и кърмовите отсеци) е длъжен:

1. на всеки половин час да обхожда подводницата (групата отсеци) и да проверява нейното състояние;
2. при нахлуване на вода в подводницата или при възникване на пожар да обяви (да подаде сигнал) аварийна тревога, да включи ходовите светлини, да докладва за случилото се на дежурния по подводница, да пристъпи към ликвидирането на аварията;
3. при появяване на крен, диферент или увеличаване на газенето на подводницата да докладва за това на дежурния по подводница;
4. своевременно да вентилира акумулаторната батерия на подводницата;
5. незабавно да докладва на дежурния по подводница за всички нарушения на личния състав на правилата за пожарната безопасност и за осигуряването на непотопимостта на подводницата;

6. да следи за нормалната работа на парното отопление;
7. да забранява стоенето на хора без работа в централния пост и воденето на шумен разговор;
8. да предава по вътрешнокорабните средства за свързка (проговорните тръби) всички заповеди и команди, отнасящи се до действията на личния състав;
9. да поддържа постоянна свързка с въоръжения вахтен;
10. да води дневника на вахтения в централния пост, като отбелязва в него всички действия на личния състав, пристигането и заминаването на лицата, които не са от екипажа, времето на пускане и спиране на основните механизми, внасянето и изнасянето на различни вещи, резултатите от прегледите на отсеците и т.н.;
11. след слизането на личния състав от подводницата да не допуска в нея никого без разрешение на дежурния по подводница, освен лицата от дежурната служба и лицата, посочени в чл. 485.

Чл. 828. Всички открити от вахтения недостатъци, които не изискват вземането на екстрени мерки, се отстраняват с разрешение на дежурния по подводница (помощник-дежурния по живучест) след изясняването на причините, които са ги предизвикали.

Чл. 829. Вахтеният в продължение на цялата вахта се намира на своята подводница и излиза от нея по служебна работа само с разрешение на дежурния по подводница.

Чл. 830. На вахтения в централния пост през времето, когато той изпълнява своите задължения, се забранява да влиза в разговори и да се занимава с работи, които не се отнасят към служебните му задължения.

Въоръжен вахтен

Чл. 831. Въоръжени вахтени се поставят по особено указание на командира на дивизиона, а в отделно плаване по особено указание на командира на кораба за охрана и отбрана на кораба, на отделни помещения и постове.

Чл. 832. В инструкцията на въоръжения вахтен се определя редът на действията в случай на нападение на охранявания обект, при пожар и обявяване на тревога, указва се в какви случаи се разрешава да използва оръжие; посочва се редът за допускане на лицата за отваряне на охраняваните помещения, задълженията, свързани с особеностите на помещенията, поста.

Чл. 833. За въоръжен вахтен се назначава матрос. Той отговаря за външната безопасност на кораба, подводницата (помещението, поста). Въоръженият вахтен се подчинява на дежурния по подводница, на неговия помощник, а на надводните кораби - на вахтения офицер (дежурния по кораб, помощник-дежурния по кораб).

Чл. 834. Застъпвайки на пост, въоръженият вахтен в присъствието на дежурния по кораб приема поста от сдаващия вахтен в съответствие с инструкцията.

Чл. 835. Въоръженият вахтен е длъжен:

1. бдително да охранява и упорито да отбранява своя пост;
2. по време на носенето на службата оръжието му да бъде заредено и винаги готово за стрелба съгласно Устава за войсковата служба на Въоръжените сили на Република България;
3. с нищо да не отвлича своето внимание, да не изпуска от ръцете си оръжието и на никого да не го дава, включително и на лицата, на които е подчинен;
4. да не напуска поста си, докато не бъде сменен или снет, дори ако животът му е в опасност;
5. да отдава чест на дежурния по кораб, офицерите, адмиралите и генералите, като заема положение "Мирно" и обръща глава към началника, без да изменя положението на оръжието си;
6. да не разрешава да се пуши на места, където не е разрешено да се пали огън на кея (пирса), без да се вземат мерки за пожарна безопасност (при това той трябва да умее да използва намиращите се на поста средства за гасене на пожар);
7. да извиква дежурния по кораб при откриване на пожари, стихийни бедствия, аварии на съседни кораби, а така също на безредие в близост до кораба (поста);
8. да знае особените задължения при носене на службата на поста и точно да ги изпълнява.

Чл. 836. На подводниците въоръженият вахтен освен задълженията по чл. 835 е длъжен:

1. да следи за газенето, крена, диферента на подводницата и да докладва на дежурния по кораб за техните изменения, а така също за усилване на вятъра, отслабване на швартовите, отхождане и подхождане на подводници, обявяваните тревоги на съседните кораби;
2. да забранява на кораби, съдове, катери и други плавателни средства да подхождат към подводницата без разрешение на дежурния по подводница;
3. да не допуска на подводницата странични лица без разрешение на дежурния по подводница или на неговия помощник;
4. да поддържа постоянна свръзка с вахтения в централния пост;

5. в случаи на включване на ходовите светлини на подводницата да изясни характера на аварията от вахтения в централния пост и да доложи на дежурния по дивизион и неговия помощник по живучест и да оповести съседните кораби за аварията.

Чл. 837. (1) Въръженият вахтен спира с вик "Стой, кой идва?" всички лица, които се приближават към кораба в условията на ограничена видимост.

(2) Ако не последва отговор, въръженият вахтен предупреждава "Стой, ще стрелям!", задържа нарушителя и съобщава за това на дежурния по кораб.

(3) Оръжието се използва само съгласно реда, определен в Устава за войсковата служба на Въръжените сили на Република България.

Чл. 838. Смяната на въръжените вахтени се извършва едновременно със смяната на вахтата на кораба. При сложни метеорологични и други условия продължителността на носенето на службата от въръжените вахтени може да бъде съкратена до един час.

Чл. 839. При тревога въръженият вахтен, ако не са дадени други указания, действа в съответствие с инструкцията си, сдава оръжието си и заема своето място съгласно разписанието.

Чл. 840. Въръженият вахтен в определени случаи се назначава за вахтен на въжетата на надводните кораби. В този случай той е длъжен:

1. да поддържа въжетата, подредени и готови за подаване;
2. да подава въжетата на катерите (лодките), като внимателно следи да не попаднат под винтовете на катерите;
3. да закрепва съгласно правилата подадените въжета;
4. да спуска зад борда кранци, когато от това има нужда;
5. да следи зад борда да не висят свободни въжета и други предмети;
6. да поддържа чистотата в определения му район;
7. при падане на човек зад борда да му подава въжета, спасителни кръгове и буйоци.

Разсилен

Чл. 841. Разсилен се назначава в разпореждане на дежурния по дивизион, дежурния по кораб и вахтения офицер и се използва от тях в случаите, когато заповедта, докладът или съобщението не могат да се предават по вътрешнокорабните средства за свръзка.

Чл. 842. На ходовия мостик разсилният заема място по указание на вахтения офицер.

Чл. 843. (1) Разсилният изпълнява всички разпореждания бегом. Ако разсилният не намери лицето, до което е изпратен с поръчение, той е длъжен незабавно да се обърне за указания към лицата от дежурната или вахтената служба.

(2) След изпълнението на поставената задача разсилният докладва на изпратилия го началник: "Господин капитан III ранг, заповедта ви е изпълнена." Когато заповедта не е изпълнена, докладва за причините, които са попречили за изпълнението.

Чл. 844. Разсилният, назначен в разпореждане на някакъв началник, след освобождаване от задълженията се явява при вахтения офицер (дежурния по кораб).

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

Параграф единствен. По смисъла на този устав:

1. "Боеен кораб" е подводница и надводен кораб (катер, лодка).
2. "Сложни условия" са различните видове противодействие, плаване на кораба при ограничена видимост, щорм, ледови условия, в теснини, в райони с интензивно корабоплаване, при излизане от строя на корабна техника.
3. "Корабно съединение" е военноморска база - тактическо съединение със смесен състав, състоящо се от корабни дивизиони, брегови подразделения и части.
4. "Бойни части" са и служби, сектори и секции.
5. "Командир на дивизион" е и командир на корабна или тактическа група.
6. "Аврал" е екстремна работа на кораба, в която се включва целият екипаж.

Приложение

№ 1

към чл. 18 и 19

ОБОЗНАЧАВАНЕ НА КОМАНДНИТЕ ПУНКТОВЕ И НА БОЙНИТЕ ПОСТОВЕ

Обозначение на командните пунктове и бойните постове в схемите, указанията, инструкциите и т.н. са приети следните съкращения:

командни пунктове:

П – главен команден пункт на кораба;

П – запасен команден пункт на кораба;

ЦКП – централен команден пункт.

- К - команден пункт на шурманската бойна част;
П
1
- З - запасен команден пункт на електромеханичната бойна част;
П
5
- К - команден пункт на медицинската служба и т.н.
П
M

Ако в бойната част (службата) има няколко командни пункта, на тях се дава съответният пореден номер в бойната част (службата), който се пише в числителя, например:

КП-1	КП-2	КП-4	и т.н.
_____	_____	_____	
2	4	5	

б) бойни постове:

БП-12 - дванадесети боен пост на ракетната (ракетно-артилерийската,
_____ артилерийската) бойна част на надводен кораб;
2

БП – 1 - първи боен пост от химическата служба на надводен кораб;
_____ Х

БП-13 – боен пост за обслужване на носовите торпедни апарати на подводница;

БП-36 – боен пост за управление на рулите на подводница.

На подводниците номерата на бойните постове се състоят от два или три знака (цифри или букви).

Първите цифри (една или две) показват номера на отсека. Последният знак (втората или третата цифри или буква) показва принадлежността на бойния пост към бойната част, секция (служба).

Съответствието на цифрите или буквите от последния знак на бойните части,

секции и служби е следното: БЧ-1: 6 и 7; БЧ-2: 20, 30, 40 и т.н. (независимо от номера на отсека), като се започне от носа на подводницата;

БЧ-3: 3; БЧ-4: 1; БЧ-5: 5 и 8; радиотехническата служба: 2, 9 и Р; на химическата служба: Х; на медицинската служба: М; на службата за снабдяване: С.

Цифрата “6” се присвоява на бойния пост за управление на рулите.

Цифрата “7” – на бойния пост на електронавигационните прибори.

Цифрата “3” - на бойния пост за управление на торпедното оръжие.

Цифрите “2” и ”9” – на бойните постове за хидроакустично и радиолокационно наблюдение.

Буквата “Р” – на другите постове от радиотехническата служба.

Присвоените на бойните постове цифри и букви в един и същи отсек не трябва да се повтарят.

Номерата на бойните постове на спомагателните механизми съответстват на номерата на отсеците.

Бойните постове, разположени на мостика се обозначават с цифра, присвоена на бойната част (службата) с добавянето пред нея на нула.

3

Приложение №

към чл. 90, ал. 3 и чл. 167, ал. 2

ЛОЖЕНИЕ ЗА КОМАНДИТЕ И ЛИЦАТА, НАМИРАЩИ СЕ ВРЕМЕННО КОРАБА

Раздел I

Личен състав от военноморските учебни заведения

Личният състав от военноморските учебни заведения от момента на идването им от Военноморските сили за преминаването на учебна практика (стаж), командването на практиката, се подчиняват на командира на кораба.

Учебната практика и стажът на курсантите се провеждат в съответните планове, учебните програми и Ръководството за провеждане на учебната практика и стаж на военноморското учебно заведение, които са съгласувани с Щабът на Военноморските сили.

При това особено внимание се обръща на практическото усвояване на знанията на Корабния устав на Военноморските сили на Република България, придобиването на трайни практически навици по корабната служба, морската служба, морската подготовка, придобиване на навици в обучението и възпитанието на личния състав, провеждането на възпитателната работа в подразделенията. Най-важната задача на практиката е възпитаването у курсантите и слушателите на чувство за гордост, дължат към Военноморските сили на Република България, любов към морската служба.

3. Командирът и офицерите от кораба носят отговорност за създаването на условия и обстановка, необходими за най-ефективно практическо обучение на личния състав на военноморските учебни заведения. Командирът на кораба отговаря за качеството на практиката (стажа).

4. В помощ на командира на кораба се назначава ръководител на практиката на курсантите – офицер или преподавател гражданско лице от училището. Ако на кораба са назначени няколко ръководителя на практиката, помощник на командира на кораба по практика е най-старшият от тях. Той отговаря за организацията на службата, военната дисциплина на курсантите и качествено изпълнение на програмите за практиката. Ръководителите на практиката (преподавателите) оказват на командира и на офицерите от кораба методическа помощ по организацията, планирането и практическото обучение на курсантите.

5. Ръководителите на практиката всекидневно организират хода на обучението на курсантите, проверяват усвояването от тях на програмите за учебната практика и вземат мерки за отстраняване на недостатъците. За хода на практиката и предложенията за нейното подобряване те докладват на командира на кораба.

6. До началото на учебната практика ръководителите на отделните курсантски групи, съвместно с командира на кораба и дивизионните специалисти подготвят План за провеждането на учебната практика, който се утвърждава от командира на дивизиона. В плана се предвиждат занятия и тренировки с привличане на подходящи ръководители от кораба, дивизиона и учебни заведения.

7. Всички курсанти от военноморските учебни заведения се разпределят по подразделения на кораба и се разписват като дубльори по корабните разписания.

8. Курсантите от випускния курс дублират първичните офицерски длъжности и се подчиняват непосредствено на командирите на групи (командирите на бойни части и секции).

9. Офицерите, на които са подчинени курсантите, отговарят за организацията и качеството на тяхното практическо обучение.

10. Екипажът на кораба е длъжен да оказва всестранно съдействие на личния състав на военноморските учебни заведения за изпълнение на програмите и заданията за учебната практика, за придобиване от курсантите на навици в корабната служба и службата на корабните наряди. Мероприятията по практическото обучение на курсантите (слушателите) се вписват в седмичните планове на кораба и бойната част.

11. В края на практиката с курсантите се провежда изпит от назначена със заповед на командира на дивизиона комисия за оценяване на получените знания, навици и практически умения. Изпитната ведомост се представя в учебното заведение за отчитане на учебната практика.

12. Курсантите от випускния курс се разпределят по кораби за провеждането на стаж на бъдещите си офицерски длъжности като дубльори на командирите на бойни части (сектори, секции, служби). В училището на курсантите се връчват книжка за отчитане на стажа със задание и организационно-методически указания за провеждането му. Под ръководството на командира на кораба стажантът изготвя План за подготовката си с указване на темите и сроковете за изучаването им. В края на стажа се провежда изпит от назначена със заповед на командира на дивизиона комисия за оценяване на получените знания, навици и практически умения, при което стажантът представя книжката за отчет на стажа. В резултат от провеждането на изпита командирът на кораба (дивизиона) изготвя Отзив за проведения стаж, който заедно с Книжката за стажа на випускника се представя във водещата катедра на училището.

13. Резултатите от провеждането на практиката и стажа на курсантите и стажантите се отчитат при оценяването на резултатите от бойната подготовка на кораба.

14. Използването на оръжието и техническите средства на кораба за целите на обучението става след специално разрешение на командира на кораба под непосредственото ръководство на титулярните командири на бойни части, групи или команди. Самостоятелното обслужване на конкретно техническо средство от курсант на практика или стажант може да се допусне само в случаите на проведена подготовка, теоретически и практически изпит и отдадена заповед за допуск от командира на дивизиона.

15. По време на плаване в зависимост от местните условия ръководителите на практиката, офицерите, стажантите, слушателите и курсантите от випускния курс се настаняват в отделни или общи помещения на кораба.

16. Курсантите се настаняват в общи помещения със старшините и матросите, а стажантите – с офицерите на кораба. Храненето на курсантите се извършва в офицерската столова или старшинската каюткомпания.

17. Курсантите могат да се назначават за носене на дежурна служба като дубльори на дежурните лица след подготовка и сдаване на изпит за съответния тип дежурство. Курсантите могат да се привличат за извършване на корабни работи в свободното от занятия време.

18. Използването на курсантите за работа и носене на дежурство извън кораба се забранява.

19. Откомандирането на курсанти от кораба по-рано от определения срок се извършва с разрешението на командващия на ВМС.

Раздел II

Военни команди

1. Приетата на кораба като десант или за превозване военна част се настанява в съответствие с корабното разписание за приемане и стоварване на десант или се разпределя по помещения съгласно план, разработен от помощник-командира на кораба и утвърден от командира на кораба.

2. Офицерите от военната част по възможност се настаняват в каюти в съответствие с тяхното служебно положение, а останалите военнослужещи – на еднакви основания със старшините и матросите на кораба, по възможност в специално определени помещения.

3. Преди настаняване на военната част в определените за нея помещения в тях се извършва основно почистване и вентилиране. Особено внимание се обръща на подготовката на помещенията за болните (ранените), ако вместимостта на корабния лазарет се окаже недостатъчна.

4. Едновременно със заделянето на помещенията на личния състав на превозваната военна част, помощник-командирът на кораба определя мястото за товарене и съхранение на бойната техника, снаряжението и имуществото.

5. Редът за качването на хората, приемането и товаренето се указва в разработения план.

6. Целият личен състав на военната част по времето, когато се намира на кораба, се подчинява на изискванията на Корабния устав на Военноморските сили на Република България и утвърдения на кораба ред, без да се намесва в управлението на кораба и в разпорежданията на лицата от корабния екипаж.

7. Отговорност за спазването на установените на кораба правила от личния състав на превозваната военна част носи командирът на частта.

8. Личният състав на превозваната военна част по решение на командира на кораба може да се привлича за корабни работи.

9. Контролът за реда и спазването на установените правила от личния състав на военната част, се възлага на специално назначените дежурни от състава ѝ.

10. Действията на превозваните войски по време на тревоги на кораба се разяснява на личния състав и по възможност до излизането в море се проверяват с учебна тревога.

11. Корабите, превозващи войски, се осигуряват с допълнителни спасителни средства - според броя на личния състав на превозваната военна част.

12. Личният състав на военната част се осигурява с храна от кораба на общи

основания с корабния състав или се снабдява самостоятелно с разпореждане на командира на съединението или на кораба след съгласуване с командването на Сухопътните войски.

Раздел III

Пътници

1. Лицата, които временно пребивават на кораба или извършват с него преход и нямат определени служебни задължения по отношение на дадения кораб, се наричат пътници.

2. Пребиваването на пътниците на кораба повече от едно денонощие се обявява със заповед на командира на кораба. На кораб, плаващ в състава на съединение, пътник се приема само по заповед или с разрешение на командира на съединението, а в отделни случаи - с разрешение на началника на Щаба на Военноморските сили.

3. В изключителни случаи командирът има право да приеме пътници, на своя отговорност, за което той е длъжен при първа възможност да донесе по команден ред.

4. Приемането на пътници, които не принадлежат към състава на военнослужещите от Военноморските сили на Република България или на Българската армия, се разрешава при следните случаи:

а) при спасяване от гибел, при аварии и други бедствия както на море, така и на брега, независимо от това, граждани на коя държава са тези лица; пътниците, спасени от гибел или от други бедствия, при първа възможност трябва да бъдат свалени на брега и предадени на местните власти;

б) при вътрешно плаване, ако за приемането на пътници има заповед на пряк началник на командира на кораба.

5. Забранява се да се приемат пътници на кораби, които не се намират в кампания, с изключение на особени обстоятелства, когато приемането на пътник е необходимо по характера на неговото служебно положение или вследствие на извънредни обстоятелства на брега.

6. На военнослужещите не се разрешава да вземат на кораба семейството си за живеене.

7. Приемането на всеки пътник на кораба се записва във вахтения дневник, като се посочи кога, къде и на какви основания той е бил приет, а така също времето и мястото на слизането му от кораба.

8. Настаняването на пътниците военнослужещи по корабните помещения се извършва от помощник-командира на кораба по указание на старши помощник-командира на кораба с предоставянето на пътниците на възможните удобства, но без особено стесняване на корабния състав.

9. Офицерите се настаняват в каютите в съответствие с тяхното служебно положение, а останалите военнослужещи – в жилищните помещения (кубрици).

10. Делегации, които се приемат на кораба като пътници, се настаняват на кораба и се ползват от столовата по решение на командира на кораба или съгласно дадените указания от командването.

11. Гражданските лица се настаняват по указание на командира на кораба.

12. Ако между пътниците има жени, за тях се отделят помещения, отделни от другите пътници и от личния състав на кораба.

13. Всички пътници се осигуряват с храна съгласно установените правила.

14. Всички пътници са длъжни да спазват корабните правила и установения на кораба ред за служба и живот. Те не се намесват в разпорежданията на личния състав на кораба и в управлението на кораба.

15. Никой от пътниците няма право да слиза от кораба на брега без знанието на старши помощник-командира на кораба и на дежурния по кораб. Завръщащите се на кораба пътници уведомяват вахтения офицер (дежурния по кораб).

16. Ако между пътниците и екипажа възникнат недоразумения, те се разрешават от старши помощник-командира на кораба, който е длъжен да взема необходимите мерки за предпазване от подобни случаи или за тяхното пресичане.

17. Командирът на кораба запознава с всички обстоятелства на плаване адмиралите, генералите и всички офицери, по-старши от него по длъжност и военно звание.

18. Намиращите се на кораба като пътници старшини, сержанти, матроси и войници по заповед на помощник-командира на кораба може да се привличат за корабни работи.

19. Командирът на кораба има право в особени случаи да привлича за работа на кораба пътниците-офицери, като последните са длъжни в тези случаи да се подчиняват на всички установени правила за извършване на корабните работи.

НОНОЩНА ВЕДОМОСТ

надводен кораб)

(бордови номер или име на кораба)

състоянието на _____ 20__ г.

та, месец)

Личен състав:

Сведения	Офицери	Старшини	Матроси	Всичко	Забел
----------	---------	----------	---------	--------	-------

щат
списък
лни, намиращи се на
ение въвн от кораба
командировка
отпуск
почивка
.....

ичко в разход
вен заетите в
н
яд)
лице
икомандировани
слят се на доволствие

Въоръжение: б.к.

кети бойни бр.

Противоподводни бомби бойни .
бр.

кети практически бр.

Противоподводни бомби практ
..... бр.

Торпеда бойни бр.

Мини бойни бр.

Торпеда практически бр.

Мини практически бр.

3. Материална част извън строя:

.....
.....
.....

4. Максимални параметри на микроклимата и газоанализа:

Помещения	Температура	Влажност	Концентрация на п ракетните гори
-----------	-------------	----------	-------------------------------------

погребите и контейнерите:
а крилатите ракети;
а зенитните ракети;
а главния калибър;
а универсалния калибър;
а МЗА;
а мините;
на противоподводните

Срок за размагнитване:.....

Материални средства:

риво:

зут т

зелово гориво т

юсин т

изин т

газочни масла:

торно т

газо-турбинно т

..... т

Вода:

котелна т

за миене т

за пиене т

Продоволствие за денонощия, от които:

месо за денонощия

хляб за денонощия

Пари в касата: лева стотинки

СТАРШИ ПОМОЩНИК-КОМАНДИР НА

(звание, подпис, име и фамилия)

Изготвил: _____

(звание, подпис, име и фамилия)

Приложение №

5

към чл. 167, ал. 1, т. 22, чл. 226 и чл. 743, т. 17
за служебно ползване
(след попълване)

НОНОЩНА ВЕДОМОСТ

ПОДВОДНИЦА)

(бордови номер или име на подводницата)

За състоянието на _____ 20__ г.

(дата, месец)

1. Личен състав:

Сведения	Офицери	Старшини	Матроси	Всичко	Забел
Щат					
Списък					
Личности, намиращи се на					
Кораба					
Командировка					
Отпуск					
Почивка					
.....					

Всичко в разход
Членове на екипажа в
Кораба
(включително)
Лице
Командировани
Кораба се на доволствие

Въоръжение: б.к.

Кораба бойни бр.

Кораба практически бр.

Кораба бойни бр.

Кораба практически бр.

Състояние на техническите средства:

Електрозапас

Аккумуляторна батерия

Концентрация на електролита

Ниво на електролита

Стойност на батерията

Материална част извън строя:

.....
.....
.....

(Дават се сведения за неизправни технически средства или за изолацията на електрическата верига, която е по-ниска от установените норми)

Срок за размагнитване:.....

Материални средства:

риво: т

газочни масла:

исло моторно т

исло хидравлично т

да:

да за пиене т

да за миене т

стилирана вода т

здух високо налягане %

едства за регенерация на въздуха комплекта

одоволствие за **деноноция, от които:**

со за деноноция

яб за деноноция

ри в касата: лева стотинки

СТАРШИ ПОМОЩНИК-КОМАНДИР НА

(звание, подпис, име и фамилия)

Изготвил: _____

(звание, подпис, име и фамилия)

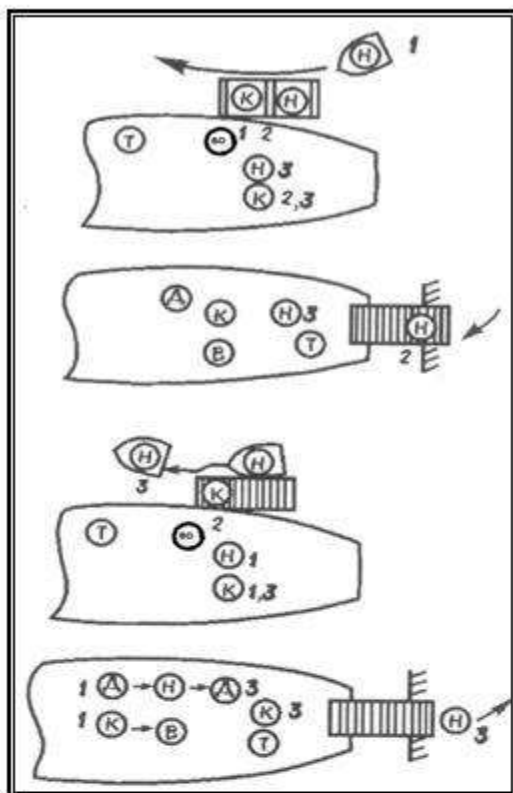
Забележка: Вместо денонощна ведомост на подводницата се разрешава да се води дневник за натоварване по форма, установена от командира на дивизиона.

Приложение № 6

785

КЪМ ЧЛ.

**ПРИМЕРНИ СХЕМИ ЗА РАЗПОЛОЖЕНИЕТО НА ЛИЦАТА
ОТ ДЕЖУРНАТА И ВАХТЕНАТА СЛУЖБА ПРИ ПОСРЕЩАНЕ И
ИЗПРАЩАНЕ НА НАЧАЛНИЦИТЕ**

ПОСРЕЩАНЕ

1. Момент на подаване на сигнал за „Захождане“.
2. Момент на подаване на команда „Мирно!“.
3. Момент на рапортуване.

ИЗПРАЩАНЕ

1. В момента на излизането на горната площадка на трапа се подава команда „Мирно!“.
2. В момента на отхождането на катера се свири сигналът „Захождане“.
3. Момент на подаване на сигнала „Изпълнителен“ (на командата „Свободно!“).

Забележки:

1. Ако началникът се посреща (изпраща) само от дежурния по кораб или от вахтения офицер, той заема мястото на командира на кораба. Всичко останало по реда на посрещането (изпращането) се запазва.

2. Цифрите до обозначенията на длъжностните лица показват положението им в един или друг момент на посрещането. Липсата на цифри до обозначенията показва, че през цялото време на посрещането (изпращането) тези лица не си изменят мястото.

УСЛОВНИ ОБОЗНАЧЕНИЯ:

Ⓝ	- началник
Ⓚ	- командир на кораб
Ⓝ	- дежурен по кораб
Ⓜⓞ	- вахтен офицер
Ⓜ	- въоръжен вахтен
Ⓣ	- тръбач

7

към чл. 708, ал. 1

.....
 (наименование на кораба, бордови №)

ЗПИСАНИЕ НА КОРАБНАТА ВАХТА

..... 2 година

по эц	Състав на наряда	1-ва смяна	2-ра смяна	3-та смяна	1-ва смяна	2-ра смяна	3 см
2 й р	вахтен офице	ЗВАНИЕ И ФАМИЛИЯ					
		ОТ БЧ (Сл)					
	вахтен и смени						
3 й р	вахтен офице	ЗВАНИЕ И ФАМИЛИЯ					
		ОТ БЧ (Сл)					
	вахтен и смени и т.н.						

ПОМОЩНИК-КОМАНДИР НА

 (звание, подпис, име и фамилия)

Бележка: Разписанието за специалната вахта по бойни части, секции и слу

съставя по дадената форма в зависимост от продължителността на плаване.

Приложение

№ 8

към чл. 167, ал. 1, т. 22, чл. 226 и чл. 816, т. 8

ЖЛАД НА ВАХТЕНИЯ ОФИЦЕР

състоянието към ч.)

На кораба

Бойна готовност №.....(Бойна смяна №.....)

Готовност за снемане

Място на кораба (пеленги и дистанции до брегови ориентири/курс, скорост)

Работещи технически средства

Разкрити радиомрежи

Наблюдавани цели (кораби на рейда, пеленг и дистанция)

Изпълнявани задачи

Запаси на кораба (гориво, масло, питейна вода, храна)

Корабите от дивизиона (тактическата група):

Снеха се от котва: (име, бордови номер, час)

Места на корабите (пеленг и дистанция)

Корабите са в строй.....; елементи на строя.....

Изпълнявани задачи

Взаимодействащи сили и средства

Метеорологична обстановка:

Фактическа:

1.1. Вятър

1.2. Море

1.3. Видимост

2. Прогноза към 0700/2000 ч

ВАХТЕН ОФИЦЕР НА

(звание, подпис, име и фамилия)

№ 9

към чл. 368, ал. 3

Приложение

РАЗМЕРИ, ЦВЯТ И ОКАНТОВКА НА БУКВИТЕ ОТ МАРКИРОВКАТА НА КОРАБА

А. МАРКИРОВКА НА ЛЮКОВЕТЕ, ВРАТИТЕ И ГЪРЛОВИНИТЕ, ОПРЕДЕЛЯЩА ТЯХНОТО ПОЛОЖЕНИЕ ПО ВИДОВЕТЕ ГОТОВНОСТИ И ТРЕВОГИ ЗА КОРАБИТЕ С ОРГАНИЗАЦИЯ ПО БОЙНИ ЧАСТИ И СЛУЖБИ

- Б** Маркировка на гърловините, водещи в погребите с боеприпаси и в помещенията за съхраняване на леко гориво.
- З** Маркировка на гърловините, водещи в междудънните и бордовите отсеци, в кингстоните и ежекторните прегради, в подоръдейните междудънни отсеци, в горивните цистерни и в цистерните за прясна вода, в баластните, креновите и диферентните цистерни, във форпика, ахтерпика и коридора на електрическите трасета.
Маркировка на гърловините на подводницата, освен люковете и вратите на рубката, на преградите и на палубата.
- П** Маркировка на гърловините, разположени на първата непрекъснатата палуба, минаваща над водолинията, а така също на всички гърловини, разположени по-ниско от тази палуба, но навлезли в групата с буквите "Б" и "З".
Маркировка на люковете на рубката, люковете и вратите на преградите и палубата на подводницата.
- Г** Маркировка на гърловините, разположени по високо от първата непрекъснатата палуба, минаваща над водолинията и навлезли в групата на гърловините с буквите "Б" и "З".

Маркировка на гърловините, които при всички тревоги трябва да бъдат задраени по-рано от всички останали гърловини на отсека (помещението). Червеният квадрат може да се нанася само на гърловините от външния контур на кораба.

Маркировка на гърловините с буквите "П" и "Т", които при продължително носене на бойна готовност може да бъдат оградени.

Маркировка на гърловини, които нощно време след сигнала "Задрай" водонепроницаемите прегради може да бъдат отдраени.

Размери на буквите и тяхната окантовка:

- височина на буквите	- 65 мм;
- широчина на буквите	- 40 мм;
- дебелина на буквите	- 5 мм;
- вътрешен диаметър на малкия кръг	- 90 мм;
- външен диаметър на малкия кръг	- 100 мм;
- вътрешен диаметър на големия кръг	- 110 мм;
- външен диаметър на големия кръг	- 120 мм;
- дължина на страната на червения квадрат	- 130 мм;
- диаметър на тъмносиния кръг	- 90 мм.

Забележка. Цвят на буквите – тъмносин; буквите в тъмносиния кръг са бели.

Б. Маркировка на врати, люкове и кранове, по видовете готовности и тревоги, определяща тяхното положение за корабите с организация по сектори и секции

ОБЩА класификация

X Y Z W

СТЕПЕНИ НА ЗАТВАРЯНЕ

СТЕПЕНИ НА ЗАТВАРЯНЕ	КЛАСИФИКАЦИЯ НА ЛЮКОВЕТЕ			
	X	Y	Z	W
РАУ	затворено	отворено	отворено	отворено
АНКЕЕ	затворено	затворено	отворено	отворено

ZULU	затворено	затворено	затворено	отворено
WHISKY	затворено	затворено	затворено	затворено

ПРАВИЛА ПРИ ОБЯВЯВАНЕ НА СТЕПЕНИТЕ НА ЗАТВАРЯНЕ:

RAY (осигурява водонепроницаемостта)

в добре защитени пристанища;

в защитени котвени стоянки;

плаване в мирно време, благоприятни метеорологични условия.

ANKEE (осигурява водо- и газонепроницаемостта)

в слабо или незащитени пристанища;

плаване по време на война;

по време на учения;

плаване при неблагоприятни метеорологични условия;

влизане и излизане от пристанища в мирно време.

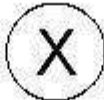

LU (осигурява газонепроницаемостта и предпазване от експлозии)

случай на „БОЙНА ГОТОВНОСТ 1”;

влизане и излизане от пристанища по време на война.

WISKY (осигурява газонепроницаемостта в района на Цитаделата)

ЯХБЗ среда, т.е. ядрени експлозии, преминаване през заразен район, в случай на химическа или биологическа атака.

СПЕЦИАЛНА КЛАСИФИКАЦИЯ			
		 	
Затворено при затъмняване на кораба	Отворен само при предварителна заповед и с назначена охрана	Може да бъде отворен само за времето, когато това е необходимо	Винаги отворено
	Остават затворени през времето на затъмняването на кораба. Използва се при люкове: - обозначаващи достъпа до външните палуби; - люкове без автоматична сигнализация при отваряне; - без пердета за затъмняване.		
	Люкове, маркирани по този начин, могат да останат отворени по заповед и винаги охранявани за да се осигури: - приготвяне и раздаване на храната; - аерация на бойните постове; - отварянето на санитарни съоръжения; - намаляване на температурата в трюмовете.		
	Люкове, маркирани по този начин, остават отворени без предварително разрешение в следните случаи: - в случай на „БОЙНА ГОТОВНОСТ 1“; - използване на жизненоважни инсталации; - преместване на амуниции.		
	Остават винаги отворени. Показват употребата на: - клапани, осигуряващи охлаждането на машините; - клапани от противопожарната система; - клапани, които осигуряват готовността на кораба, т.е. • маневреност; • защитеност от пожар; • възможности за осушаване; • възможности за обеззаразяване.		

ЦВЕТНА МАРКИРОВКА НА ТРЪБОПРОВОДИТЕ

Предназначение	Основен цвят	Допълнителен цвят
	Работна пара	
наситена	червен	
прегрята/суха	червен	жълт
битово отопление	червен	зелен

	отопление на цистерни	червен	виолетов
	противопожарна/почистване	червен	бял
	Обратна пара		
	машини и механизми	червен	
	битово отопление	червен	зелен
	отопление на цистерни	червен	бял
	Прясна вода		
	охлаждаща/битова студена	виолетов	
0	битова гореща	виолетов	червен
1	питейна	виолетов	зелен
2	котлова-захранваща	виолетов	син
3	котлова-работна	виолетов	кафяв
4	котлова-сливна	виолетов	жълт
5	конденз/водо-въздушни	виолетов	бял
	Морска вода		
6	охлаждаща/битова студена	зелен	
7	битова гореща	зелен	червен
8	баластна	зелен	кафяв
9	противопожарна/почистване	зелен	жълт
0	солена-наситена	зелен	син
	Трюмни системи и дренажи		
1	осушителна	син	
2	Фанова	син	червен

3	други дренажи	син	жълт
---	---------------	-----	------

Нефтопродукти

4	гориво-прехвърляща	жълт	
5	гориво-подаваща	жълт	червен
6	гориво-приемаща	жълт	бял
7	трюмна	жълт	кафяв
8	масло-прехвърляща	жълт	виолетов
0	масло-смазваща	жълт	зелен
1	хидравлики	жълт	черен

Мерителни тръби

2	нефтопродукти	черен	жълт
3	питейна вода	черен	виолетов
4	прясна вода	черен	червен
5	баластни танкове/кофердами	черен	кафяв

Въздух/газове под високо налягане

6	въздух високо налягане	бял	
7	стартови въздух	бял	виолетов
	газове (O ₂ , CO ₂ , N ₂)	бял	(O ₂ , CO ₂ , N ₂)

Противопожарни системи

8	инертни газове	бял	син
9	пеногасене	бял	червен